

Integrovaná strategie území místní akční skupiny Stolové hory pro období 2014 – 2020

draft – srpen 2014

Obsah

1	Úvod	7
1.1	Základní informace o MAS Stolové hory	7
1.2	Historie MAS.....	7
1.3	Odpovědnost za realizaci ISÚ	7
2	Zapojení veřejnosti a členů místního partnerství.....	8
3	Přehled členů týmu pro přípravu a zpracování strategie	9
4	Popis způsobů vyhodnocování ISÚ	9
5	Analytická část.....	10
5.1	Popis území	10
5.2	Administrativní členění MAS Stolové hory.....	11
5.3	Vývoj územní správy v MAS.....	12
5.4	Vývoj sídelní struktury v MAS.....	12
5.5	Základní charakteristika sídelní struktury území MAS	13
6	Obyvatelstvo.....	14
6.1	Stav a vývoj počtu obyvatelstva	14
6.2	Věková struktura obyvatelstva.....	18
6.3	Vzdělanostní struktura obyvatelstva.....	20
7	Bydlení.....	21
7.1	Struktura domovního fondu.....	21
7.2	Rekreační objekty	22
7.3	Bytová výstavba.....	22
7.4	Sociálně vyloučené lokality	24
8	Podnikání, výroba zaměstnanost	25
8.1	Přehled ekonomických subjektů v MAS	25
8.2	Struktura ekonomických subjektů v MAS dle právní formy	26
8.3	Struktura ekonomických subjektů v MAS dle převažující činnosti.....	26
8.4	Podnikatelská aktivita v obcích MAS.....	28
9	Trh práce	29
9.1	Pracovní síla a zaměstnanost	29
9.2	Nezaměstnanost.....	31
9.3	Zaměstnanost dle odvětví činnosti.....	34
10	Zemědělství	35
10.1	Lesnictví.....	39

10.2	Využití půdního fondu	40
11	Průmysl	43
11.1	Volné plochy pro podnikání (průmyslové zóny)	44
12	Služby	45
12.1	Cestovní ruch	45
12.2	Přírodní a kulturně-historické atraktivity v MAS Stolové hory	45
12.3	Základní infrastruktura pro cestovní ruch	46
12.4	Doprovodná turistická infrastruktura	48
13	Dopravní infrastruktura	49
13.1	Železniční doprava	52
13.2	Letecká doprava	53
14	Dopravní obslužnost	53
15	Technická infrastruktura	54
15.1	Zásobování elektrickou energií a teplem	54
15.2	Zásobování plynem	54
15.3	Zásobování pitnou vodou	55
15.4	Odvádění a čištění odpadních vod	55
16	Vybavenost obcí	56
16.1	Školství a vzdělávání	56
16.2	Volnočasové a sportovní organizace	57
16.3	Volnočasové prostory	58
16.4	Zdravotnická zařízení a lékaři	59
16.5	Sociální služby a péče	60
17	Správa obcí v MAS	62
17.1	Kompetence obcí a jejich příspěvkové organizace	62
17.2	Hospodaření obcí MAS	63
17.3	Územní a strategické plánování v obcích MAS	64
17.4	Vnější vztahy a vazby obcí v MAS	65
17.5	Bezpečnost	65
18	Životní prostředí	68
18.1	Biogeografické začlenění	68
18.2	Geomorfologické poměry	69
18.3	Pedologie	69
18.4	Klima	70

18.5	Ochrana ovzduší	71
18.6	Hydrologie	71
18.6.1	Čistota pitné vody a podzemních vod	73
18.6.2	Odvádění a čištění odpadních vod	74
18.7	Krajinný ráz	75
18.8	Ochrana půdy	75
18.8.1	Protierozní opatření	75
18.8.2	Zadržování vody v krajině	77
18.9	Odpadové hospodářství	77
18.10	Energetika.....	79
18.11	Ochrana přírody a krajiny	79
18.11.1	Velkoplošně chráněné území	79
18.11.2	Maloplošně chráněná území	82
18.11.3	Památné stromy	83
18.11.4	Obecná ochrana přírody a krajiny	84
19	Vyhodnocení rozvojového potenciálu.....	88
19.1	Územní plánování.....	88
19.2	Udržitelný rozvoj území.....	89
19.3	Rozvojová území.....	91
19.4	Potenciál v oblasti lidských zdrojů.....	91
19.5	Finanční prostředky pro rozvoj území	92
20	Analýza rozvojových potřeb území.....	93
20.1	SWOT analýza celková.....	93
20.2	SWOT analýzy v území vybraných oblastí rozvoje.....	98
20.3	Analýza problémů.....	105
20.4	Analýza potřeb	106
21	Strategie realizované v území	107
22	Strategická část	109
22.1	Definování Mise.....	109
22.2	Vize rozvoje území.....	109
22.3	Klíčové oblasti rozvoje území	110
22.3.1	Lidské zdroje.....	110
22.3.2	Hospodářský rozvoj.....	111
22.3.3	Obnova a rozvoj venkova	112

22.3.4	Životní prostředí	112
22.3.5	Život v MAS Stolové hory	113
22.4	Stanovení strategických a realizačních cílů	113
22.5	Strategie pro území VCHÚ	10
22.6	Stanovení priorit	1
22.7	Návaznost na strategické dokumenty	3
22.8	Integrační prvky	4
22.9	Inovativní prvky	5
22.10	Měřitelné indikátory	5
23	Seznam obrázků, tabulek a grafů	8
24	Povinné přílohy	11
25	Nepovinné přílohy	35

1 Úvod

1.1 Základní informace o MAS Stolové hory

Místní akční skupina Stolové hory vznikla 6. března 2012, v souladu se zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, v platném znění. Zápis do obchodního rejstříku proběhl dne 3. května 2012. Jedná se o společenství občanů, neziskových organizací, soukromých podnikatelů a veřejné správy ve formě níže vypsanych 14 obcí (z toho 2 městyse a 3 města). V souladu s Občanským zákoníkem (Zák. č. 89/2012 Sb.) je MAS v současnosti zapsaným spolkem.

Tab. 1: Základní informace o MAS Stolové hory

Název organizace	MAS Stolové hory z. s.
Právnícká osoba	Zapsaný spolek
IČ	22741453
Datum zápisu do obchodního rejstříku	3. 5. 2012
Datum vzniku MAS	6. 3. 2012
Orgány sdružení	Valná hromada
	Předsednictvo
	Programový výbor
	Výběrová komise
	Kontrolní komise
	Manažer

Zdroj: <http://www.mas-stolovehory.cz/>

V rámci MAS je realizováno na municipální úrovni partnerství obcí: Bezděkov nad Metují, Bukovice, Česká Metuje, Machov, Police nad Metují, Suchý Důl, Velké Petrovice, Žďár nad Metují, Hronov, Žďárky, Vysoká Srbská, Stárkov, Velké Poříčí a Náchod.

1.2 Historie MAS

Místní akční skupina Stolové hory vznikla 6. března 2012, proto je její historie relativně krátká. V roce 2012 rozhodlo zastupitelstvo Královéhradeckého kraje o poskytnutí finanční podpory ve výši 140 000 Kč, která byla využita pro koordinaci tvorby rozvojových dokumentů, administrativní, manažerské a účetní činnosti a pro tvorbu webových stránek. V roce 2013 požádala MAS Stolové hory o dotaci z programu rozvoje venkova v rámci opatření III 4. 1 Získávání dovedností, animací a provádění. Cílem projektu bylo vzdělávání členů a budoucích zaměstnanců MAS, dále exkurze do již existujících MAS, odborné semináře a propagace sdružení Stolové hory či zpracování části podkladů Integrované strategie území.

1.3 Odpovědnost za realizaci ISÚ

Odpovědnost za realizaci ISÚ nese sdružení v čele s valnou hromadou. Na přípravě podkladů pro zpracování ISÚ se podílejí externí odborníci

2 Zapojení veřejnosti a členů místního partnerství

V rámci komunitního projednávání proběhla dvě veřejná projednání. První veřejné projednávání probíhalo v Polici nad Metují v Pellyho domech 16. 6. 2014 od 18:00 hod. Projednání bylo přístupné široké veřejnosti a předem bylo oznámeno na webových stránkách MAS Stolové hory a v některých obcích patřící do MAS. Na projednávání byl z vedení města přítomen místostarosta města Police nad Metují Mgr. Jiří Škop. Účastníci byli seznámeni s informací o MAS, cílech MAS, aktuálním stavu ustavování, poté došlo k aktivní participaci všech účastníků ve skupinách, kde měli možnost zapojení do diskuze a formulace svých návrhů. Účastníci projednávání se vyjadřovali k tématům: zemědělství a zemědělské podnikání, lesnictví využití půdy; cestovní ruch; podnikání, ekonomika, zaměstnanost; doprava a dopravní obslužnost; vybavenost obcí, veřejná prostranství, technická infrastruktura; veřejná správa, komunikace s občany, podnikateli a dalšími subjekty v území, bezpečnost v obcích a v území MAS; životní prostředí; veřejné služby – školství, sociální služby; v případě potřeby další oblasti/témata nepokrytá výše uvedenými. Zúčastněné osoby se v době projednávání měli možnost seznámit s výsledky dotazníkového průzkumu, který probíhal v první polovině měsíce května. V závěru jednání, kromě zakončení projednání, proběhlo i informování o dalším postupu vypracování ISÚ.

Druhé veřejné projednávání se odehrálo v Hronově. Proběhlo 18. 6. 2014 od 18:00 hod v sále Josefa Čapka a bylo velmi podobné projednávání v Polici nad Metují. Z vedení města byl přítomen místostarosta města Hronov Mgr. Josef Thér. Účastníci byli, oproti předchozímu projednání, seznámeni s hlavními výsledky dotazníkového průzkumu, které měli k dispozici i k nahlédnutí po celou dobu projednávání. Po ukončení tohoto bodu utvořily zúčastněné osoby skupiny, ve kterých se stejně jako ve veřejném projednání v Polici nad Metují vyjadřovali již k výše uvedeným oblastem a navrhovaly řešení jednotlivých slabých stránek a vize. Tyto návrhy byly pečlivě zaznamenávány do listinné podoby tak, aby mohli být použity do strategické části Integrované strategie území. Nakonec proběhl závěr projednání a informování o dalších postupech v MAS Stolové hory. Obě projednání byla ukončena přibližně v 20:00 hod.

Dále v rámci komunitního projednání proběhla v měsíci květnu dotazníková šetření, která byla zaměřena na pět cílových skupin (obyvatele, starosty obcí, podnikatele, neziskové a příspěvkové organizace). Celkem bylo vyplněno 1 024 dotazníků, přičemž dotazovaní odpovídali na otázky týkající se jak současné situace, tak budoucího rozvoje MAS Stolové hory. S výsledky dotazníkových šetření měla možnost se veřejnost seznámit na veřejném projednání a výsledky budou dále zpracovány ve strategické části ISÚ.

Proběhlo také setkání pracovních skupin, a to dne 4. 6. 2014 v 16:00 ve Velkém Poříčí. Pracovní skupiny byly seznámeny s programem setkání, s výsledky analytické části v jednotlivých oblastech Integrované strategie území MAS Stolové hory. Poté byl pracovním skupinám vysvětlen další postup projednávání. Vytvořily se smíšené skupiny, kterým byly rozdáni předem připravené listinné podklady, které sloužili k tomu, aby jednotliví členové u každé z uvedených oblastí týkající se území MAS Stolové hory uvedli slabé stránky, nedostatky a problémy k danému tématu, řešení problému a vize, kde uváděli svoji představu, co by se v daném tématu mělo stát, aby odpovídal stav jejich ideální představě. Smíšené skupiny se vyjadřovali k oblastem: zemědělství a zemědělské podnikání, lesnictví využití půdy; cestovní ruch; podnikání, ekonomika, zaměstnanost; doprava a dopravní obslužnost; vybavenost obcí, veřejná prostranství, technická infrastruktura; veřejná správa, komunikace s občany, podnikateli a dalšími subjekty v území, bezpečnost v obcích a v území MAS; životní prostředí; veřejné služby – školství, sociální služby; v případě potřeby další oblasti/témata nepokrytá výše

uvedenými. V každé skupině byl zvolen zapisovatel, který poznamenával připomínky a zjištění členů. Po 20 minutách byly smíšené skupiny navracené do struktur pracovních skupin, kde již každá skupina v následující 30 minutách připomínkovala oblasti podle tématu své pracovní skupiny. Každá skupina se ke svému tématu vyjadřovala opět k nedostatkům, k jejich řešení a vizím. Konec jednání byl v 18:00 hod a výsledky byly dále zpracovány do strategické části tohoto dokumentu.

3 Přehled členů týmu pro přípravu a zpracování strategie

V následující tabulce je uveden přehled členů podílejících se na vypracování strategie.

Tab. 2: Přehled členů týmu

Jméno člena týmu	Pozice
Mgr. Jiří Škop	Předseda sdružení
Mgr. Josef Thér	Místopředseda sdružení
Ing. Jiří Škop	Externí expert pro přípravu strategie
Radka Beranová	Manažerka projektu
Bc. Eva Gennertová	Správa dotací MAS
DiS Tereza Kohlová	Správa dotací MAS
Ing. Dita Leinweberová	Externí analytik

4 Popis způsobů vyhodnocování ISÚ

Vyhodnocení Integrované strategie území je založeno na komunitním projednávání, které probíhalo formou dotazníkového šetření, veřejného projednání a setkání pracovních skupin, podrobné kroky těchto projednávání jsou popsány v kapitole 2 a výsledky dotazníkových šetření a doložení komunitního projednávání jsou umístěny v povinných přílohách tohoto dokumentu. V rámci komunitního projednávání došlo nejdříve k dotazníkovému šetření, které se týkalo obyvatel obcí, starostů obcí, podnikatelů, neziskových a příspěvkových organizací. Veřejnost byla o dotazníkovém šetření informována a měla tyto dotazníky v různých podobách k dispozici. Poté došlo k setkání pracovní skupin. Veškeré tyto skupiny také poskytovaly různé připomínky v oblasti rozvoje území MAS Stolové hory včetně stanovení jejich silných a slabých stránek. Nakonec ve dvou městech MAS proběhla veřejná projednání, která byla přístupná všem zájemcům, a kromě informování ze strany MAS zde zúčastnění vyjadřovali své připomínky k různým oblastem.

Vyhodnocení ISÚ probíhalo následovně: nejdříve došlo ke shromáždění podnětů a různých záměrů z komunitního projednání, byl vytvořen přehledný organizovaný soubor zjištěných dat, se kterým bylo možné dále pracovat. Náměty byly dále zpracovávány do ISÚ a vyhodnocovány z hlediska četnosti opakování apod. Veřejnost byla v průběhu vyhodnocování informována o činnosti a krocích MAS a měla možnost po celou dobu vypracovávání vyjadřovat se.

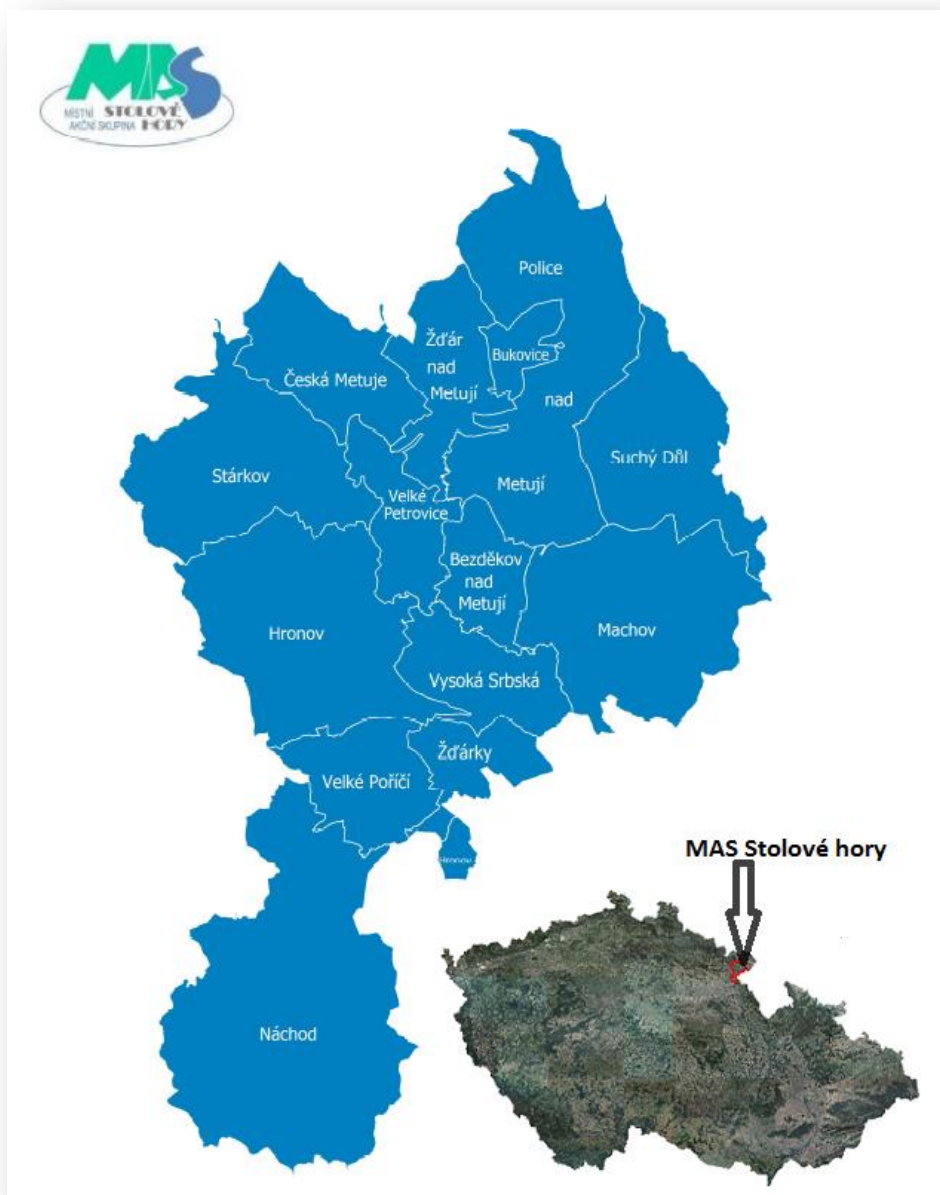
5 Analytická část

5.1 Popis území

MAS Stolové Hory se rozkládá v Královéhradeckém kraji na území okresu Náchod podél státní hranice s Polskem. Celková rozloha MAS Stolové hory je 180 km² a územně se skládá z katastru 14 obcí: Bezděkov nad Metují, Bukovice, Česká Metuje, Machov, Police nad Metují, Suchý Důl, Velké Petrovice, Žďár nad Metují, Hronov, Žďárky, Vysoká Srbská, Stárkov, Velké Poříčí a Náchod (obr. 1).

Více než 73 % území MAS spadá do CHKO Broumovsko. CHKO Broumovsko nezasahuje na území obcí Náchod a Velké Poříčí a přes katastr obcí Hronov a Žďárky prochází jeho hranice. Území ostatních obcí je naopak ze 100 % součástí CHKO Broumovsko. Celkem se CHKO Broumovsko v MAS Stolové hory rozprostírá na ploše 132 km².

Obr. 1: Území MAS Stolové hory (zdroj: Janitor)

5.2 Administrativní členění MAS Stolové hory

Administrativně území MAS tvoří 14 samostatných obcí, z toho 4 mají status města (Náchod, Hronov, Police nad Metují a Stárvkov) a 2 status městysu (Machov a Velké Poříčí). Město Náchod je obcí s rozšířenou působností (ORP), města s výjimkou Stárvkova jsou zároveň obcemi s pověřeným obecním úřadem (POÚ). Vzdálenost z Náchoda do Hradce Králové je cca 45 km a do Prahy cca 145 km.

Současný stav administrativně-územního členění je výsledkem dlouhodobého historického vývoje, který je v Česku charakterizován nekontinuálním vývojem a častými reformami, které mnohdy nerespektovaly přirozené vazby v území. V následujících analýzách jsou obce určeny podle vymezení z roku 2013, ale pro přesnější porozumění jejich vývoji a současné situaci je důležité popsat i jejich historické administrativně-územní členění.

Tab. 3: Seznam obcí MAS Stolové hory, přehled jejich částí a webových stránek

rok 2013	Status obce	Počet částí obce	Názvy částí obce	Webové stránky obce
Bezděkov n Metují	obec	1	Bezděkov nad Metují	www.bezdekov.org
Bukovice	obec	1	Bukovice	www.obecbukovice.cz
Česká Metuje	obec	3	Česká Metuje, Metujka, Skalka u České Metuje	www.ceskametuje.cz
Hronov	město	6	Hronov, Malá Černná, Rokytník, Velký Dřevíč, Zbečnick, Žabokrký	www.mestohronov.cz
Machov	městys	4	Bělý, Machov, Machovská Lhota, Nížká Srbská	www.machov-obec.cz
Náchod	město	10	Babí u Náchoda, Běloves, Bražec, Dobrošov, Jizbice u Náchoda, Lipí u Náchoda, Malé Poříčí, Náchod, Pavlišov, Staré Město nad Metují	www.mestonachod.cz
Police nad Metují	město	6	Hlavňov, Honey, Pěkov, Police nad Metují, Radešov nad Metují, Velká Ledhuje	www.meu-police.cz
Stárvkov	město	5	Bystré u Stárvkova, Chlívce, Horní Dřevíč, Stárvkov, Vápenka	www.starkov.cz
Suchý Důl	obec	2	Slavný, Suchý Důl	www.suchydul.cz
Velké Petrovice	obec	3	Maršov nad Metují, Petrovičky, Velké Petrovice	www.velkepetrovice.cz
Velké Poříčí	městys	1	Velké Poříčí	www.velkeporici.cz
Vysoká Srbská	obec	3	Vysoká Srbská, Závrchy, Zlíčko	www.vysokasrbska.cz
Žďár nad Metují	obec	1	Žďár nad Metují	www.zdarnadmetuji.cz
Žďárky	obec	1	Žďárky	www.obeczdarky.cz
MAS Stolové Hory	4x město, 2x městys, 8x obec	47	x	www.mas-stolovehory.cz

Zdroje: www.risy.cz, webové stránky obcí a ČSÚ

5.3 Vývoj územní správy v MAS

Centrum území MAS - Město Náchod - se stalo správním centrem až v roce 1899, kdy vzniklo náchodské okresní hejtmánství. Do té doby byl Náchod pouze menším městem, kde se obchod a průmysl začal rychleji rozvíjet až v 80. letech 19. století v souvislosti s dokončením výstavby železniční tratě Týniště - Náchod – Meziměstí. V roce 1921 existoval v zájmovém území politický okres (p. o.) Broumov (tvořený soudními okresy Broumov, Police nad Metují a Teplice nad Metují) a p.o. Náchod (s.o. Náchod a s.o. Česká Skalice). Během reformy v roce 1949 byly vytvořeny nové okresy, jež v případě Náchodska zhruba odpovídaly politickým okresům z doby před reformou v roce 1949. Těchto nových okresů vzniklo v Česku 187. Další územněsprávní reforma přišla již v roce 1960 a v jejím důsledku vzniklo na území Česka 75 okresů. Centrem jednoho z okresů se stalo i město Náchod, ke kterému byl přiřazen dřívější politický okres Broumov.

Nejnovější významnou reformou územní veřejné správy bylo v roce 2003 zrušení okresů a vytvoření tzv. obcí s rozšířenou působností (ORP) a obcí s pověřeným obecním úřadem (POÚ). MAS Stolové Hory se územně shoduje s vymezením POÚ Náchod, POÚ Hronov a POÚ Police nad Metují a celé území patří pod správní území obce s rozšířenou působností Náchod. Detailní přehled činností přenesené působnosti na obce stanovuje Zákon o obcích 128/2000 Sb. a další speciální zákony.

5.4 Vývoj sídelní struktury v MAS

Ke změnám ve vymezení územních jednotek nedocházelo pouze na úrovni okresů, krajů nebo zemí, ale také na nižší hierarchické úrovni obcí. Slučování a rozdělování obcí probíhalo v souvislosti se změnami územní správy (nejvýrazněji v letech 1949, 1960 a po roce 1989), se změnami důrazu kladeným na význam jednotlivých sídel a také na základě jejich rozvoje nebo úpadku. Důležitým historickým mezníkem ve vývoji některých obcí MAS Stolové hory byl rok 1938, kdy po podepsání Mnichovské dohody byly odtrženy od území Čech. Jednalo se o obce Stárkov, Česká Metuje a dřívější obce Řeřišné (součást Machova), Hony, Hvězda (součást Police nad Metují) a Ostaš (součást Žďáru nad Metují). V důsledku odsunu německého obyvatelstva z celé oblasti po druhé světové válce se pak stala řada obcí neživotaschopných a byla připojena k větším střediskům osídlení.

POÚ Náchod - správním centrem území je město Náchod, které v současnosti tvoří 10 velmi odlišných místních částí. Nejprve bylo k Náchodu připojeno Staré Město nad Metují v roce 1919 a další rozšiřování města proběhlo v roce 1960 připojením Babí, Bělovsí, Bražce a Malého Poříčí. V 80. letech byly pod správu města Náchod přiřazeny ještě místní části Dobrošov, Jizbice, Lipí a Pavlišov, které mají silně venkovský charakter.

POÚ Hronov – správním centrem území je město Hronov, které tvoří 6 částí. V roce 1949 došlo ke sloučení Hronova se sousedními obcemi Velké Poříčí, Zbečnick, Velký Dřevíč, Rokytník a Žabokrký. Malá Čermná byla připojena až v roce 1960. Po obecních volbách v roce 1990 se Velké Poříčí stalo opět samostatnou obcí. Obec Vysoká Srbská je tvořena dvěma částmi, které byly sloučeny v roce 1960. Dnešní město Stárkov vzniklo v roce 1950 sloučením obcí Stárkov a Horní Dřevíč a v roce 1960 k němu byly přiřčleněny obce Bystré a Chlívce.

POÚ Police nad Metují – správním centrem území je město Police nad Metují, kterou tvoří 6 částí. V roce 1922 došlo po vzájemné dohodě ke sloučení s obcí Velká Ledhuje. V roce 1950 byly k Polici nad Metují administrativně přiřčleněny obce Radešov a Bukovice. V roce 1960 je z obcí Bukovice a Hlavňov

vytvořen nový správní celek, nazvaný "Hvězda". V roce 1985 byly k Polici dále přičleněny obce Bezděkov, Hvězda, Pěkov a Suchý Důl. Po roce 1989 se obce Suchý Důl se Slavným (sloučeny v roce 1961), Bezděkov a Bukovice opět osamostatnily. Městys Machov tvoří 4 části, kdy byly postupně k Machovu připojeny obce Machovská Lhota (1949), Nížká Srbská (1954) a obec Bělý (1961). Obec Velké Petrovice vznikla roku 1949 sloučením obcí Petrovice a Petrovičky. K obci byla v roce 1960 připojena dosud autonomní obec Maršov. K obci Česká Metuje byla v roce 1946 připojena bývalá Německá Metuje a Vlášenska, v roce 1960 pak obec Skalka.

5.5 Základní charakteristika sídelní struktury území MAS

V roce 2012 žilo na území MAS Stolové hory 38 563 obyvatel. Hustota zalidnění regionu MAS Stolové Hory je ve srovnání s územím celé České republiky i Královéhradeckého kraje výrazně nadprůměrná. Na 1 km² zde žije 214 obyvatel (průměr ČR za rok 2012 je 133 obyvatel). Pokud vyloučíme statistické údaje za město Náchod, představuje hodnota za zbývající území MAS 124 obyvatel na km², což je zhruba srovnatelné s úrovní České republiky. Hustota zalidnění je nejvyšší právě v Náchodě (613 ob./km²), charakter městského osídlení mají dále obce Velké Poříčí, Hronov a Police nad Metují. Naopak nejnižší hustotu zalidnění mají obce Česká Metuje, Suchý Důl, Vysoká Srbská a Stárkov, což jsou obce, které se jednak řadí k nejmenším v území MAS z hlediska počtu obyvatel a zároveň mají velkou územní rozlohu. Zajímavá je poměrně vysoká hustota zalidnění obce Bukovice (147 ob./km²), což je dáno nejmenší rozlohou ze všech sledovaných obcí.

Tab. 4: Základní údaje o obcích MAS Stolové hory – rozloha, počet obyvatel a hustota zalidnění

	Rozloha v km ²	Počet obyvatel	Hustota zalidnění
Rok 2012			
Bezděkov nad Metují	5,17	483	93
Bukovice	2,43	358	147
Česká Metuje	9,69	310	32
Hronov	22,04	6 251	284
Machov	19,40	1 093	56
Náchod	33,34	20 434	613
Police nad Metují	24,40	4 280	175
Stárkov	16,52	621	38
Suchý Důl	13,28	423	32
Velké Petrovice	6,09	387	64
Velké Poříčí	7,45	2 455	330
Vysoká Srbská	7,45	275	37
Žďár nad Metují	8,16	641	79
Žďárky	4,60	552	120
Celkem MAS	180,02	38 563	214
Královéhradecký kraj	4 759,00	553 856	116
Česká republika	78 866,00	10 505 445	133

Zdroj: ČSÚ

V území MAS se nenacházejí žádné malé obce (do 200 obyvatel). Nejvýrazněji je zastoupena skupina obcí 200 – 499 obyvatel (6 obcí) a 500 – 999 obyvatel (3 obce). Hranici 1000 obyvatel v MAS překračují již zmíněné dva městyse (Machov a Velké Poříčí) a tři města (Police nad Metují, Hronov a Náchod). Méně než 1000 obyvatel tedy žije v 9 ze 14 obcí na území MAS Stolové Hory (tento počet odpovídá 2/3 obcí MAS), což je méně než je průměr ČR a sídelní struktura území MAS je tedy méně

roztříštěná než je v ČR typické. Celkový počet obyvatel v těchto 9 menších obcích MAS je 4 050 (10,5 % ze všech obyvatel MAS), ale zároveň tyto obce představují více než 40 % rozlohy MAS (73,4 km²). Význam těchto obcí tedy nespočívá tolik v jejich populační velikosti, jako spíše velikosti jejich území.

Míra urbanizace MAS Stolové hory, daná jako podíl obyvatelstva žijícího ve městech k celkovému počtu obyvatel, činí zhruba 80 % (počítáme-li městyse k venkovským obcím), což je vyšší hodnota, než na úrovni ČR (70,3 %) i Královéhradeckého kraje (67,5 %). Z toho je patrné, že **MAS Stolové hory se vyznačuje spíše malou roztříštěností sídel a koncentrací obyvatel do měst.**

6 Obyvatelstvo

6.1 Stav a vývoj počtu obyvatelstva

V roce 2012 žilo na území MAS Stolové Hory 38 563 obyvatel, z toho 20 434 obyvatel přímo ve městě Náchod (53 %), které je přirozeným centrem celého regionu. Oproti roku 2008 poklesl počet obyvatel o zhruba 1,6 %. Ve stejném období došlo v celém Královéhradeckém kraji k poklesu počtu obyvatel o zhruba 0,3 % a celkový počet obyvatel ČR se naopak zvýšil o 0,46 %. **Ve srovnání s vyššími územními celky tak region MAS vykazuje vyšší míry úbytku obyvatel.**

Zajímavý je vývoj počtu obyvatel v MAS z dlouhodobého hlediska. Je to jeden z mála údajů, který lze sledovat dále do minulosti, a prezentované hodnoty vycházejí z Historického lexikonu, který vydává ČSÚ. Údaje jsou přepočítány na územní strukturu v roce 2013, aby bylo možné jednotlivé roky mezi sebou porovnat a údaj o počtu obyvatel z tohoto zdroje se tak může mírně lišit od údajů získávaných aktuálně z obecních statistik. Retrospektivně přepočteno žilo na území MAS nejvíce obyvatel v roce 1921 a růst počtu obyvatel probíhal nejrychleji právě na počátku 20. století v souvislosti s rychlou industrializací celé oblasti. Po druhé světové válce došlo ve sledovaném území k výraznějšímu úbytku obyvatel (byl ale relativně nižší než na území celé ČR), ačkoliv město Náchod, ale i například Bukovice počet obyvatel i v tomto období navýšily. K výraznému poklesu počtu obyvatel došlo zejména v obcích, kde před válkou žil velký počet německého obyvatelstva – např. Stárv, Česká Metuje nebo Suchý Důl. Česká Metuje, Stárv či Vysoká Srbská mají v současnosti jen zhruba čtvrtinu obyvatel ve srovnání s koncem 19. stol. Ve 2. polovině 20. století byl celkový počet obyvatel v MAS poměrně stabilní, ale jsou rozdíly mezi jednotlivými obcemi. Ve srovnání roku 2011 oproti roku 1890 došlo v 10 ze 14 obcí k poklesu počtu obyvatel, který ale v rámci MAS vyrovnává město Náchod, jehož obyvatelstvo se v daném období téměř zdvojnásobilo. Nárůst obyvatel od roku 1890 zaznamenala ještě obec Velké Poříčí, Hronov a Bukovice. Tyto zaznamenané nárůsty jsou důsledkem rychle probíhající industrializace po dokončení trati z Týniště do Meziměstí v roce 1875 a po celé další období pak počet obyvatel území MAS spíše klesal nebo stagnoval.

Vývoj počtu obyvatel od předposledního sčítání v roce 2001 do roku 2011 poukazuje na mírný pokles počtu obyvatel na území MAS a k úbytku dochází i na úrovni celého okresu Náchod. K největšímu poklesu počtu obyvatel došlo opět v obcích Česká Metuje a Stárv. V rámci MAS nalezneme však i přírůstkové oblasti. Nejvýrazněji od roku 2001 narostl počet obyvatel v obci Žďár nad Metují, k mírnému nárůstu došlo i v obcích Suchý Důl a Velké Poříčí.

Pokud posuzujeme trend vývoje počtu obyvatel podle nejnovějších statistických dat (2008 - 2012), lze vysledovat, že se situace v jednotlivých obcích v MAS mění. K poklesu obyvatel MAS největší mírou v absolutních hodnotách přispívá úbytek obyvatel v Náchodě a Hronově, naopak k mírnému nárůstu

dochází v obcích Vysoká Srbská (12,7 %), Česká Metuje a Velké Petrovice. Zatímco počet obyvatel ČR v tomto období ČR mírně rostl a Královéhradecký kraj stagnoval, ztratilo město Náchod v tomto období zhruba 2% a Hronov dokonce téměř 3 % obyvatel. Nejhuře je na tom ve sledovaném období obec Bukovice, ve které klesl počet obyvatel o 6 % a v Machově o 5 %.

Tab. 5: Počet obyvatel v obcích MAS Stolové hory v letech 1890 – 2011

	1890	1921	1950	1991	2001	2011
Bezděkov nad Metují	775	656	602	482	510	504
Bukovice	293	342	383	433	380	362
Česká Metuje	1 201	954	506	343	333	299
Hronov	5 493	7 786	7 315	6 653	6 519	6 247
Machov	2 441	1 890	1 489	1 147	1 112	1 074
Náchod	10 481	16 807	18 562	20 712	21 400	20 394
Police nad Metují	4 822	4 746	4 169	4 480	4 396	4 183
Stárkov	2 732	2 047	1 267	777	736	628
Suchý Důl	1 020	835	513	339	402	429
Velké Petrovice	845	727	573	362	370	361
Velké Poříčí	1 733	2 644	2 398	2 361	2 282	2 354
Vysoká Srbská	864	634	430	257	260	241
Žďár nad Metují	743	632	471	454	487	634
Žďárky	999	853	577	541	549	560
MAS Stolové hory	36 332	43 474	41 205	41 332	41 737	40 281
okres Náchod	135 267	140 392	112 365	111 939	112 664	109 550
ČR	8 666 456	10 009 480	8 896 086	10 302 215	10 230 060	10 436 560

Poznámky: 1880 až 1950 - obyvatelstvo přítomné, 1961 až 1991 - obyvatelstvo bydlící (tj. hlášené v obci k trvalému pobytu), 2001 - obyvatelstvo bydlící (osoby s trvalým nebo dlouhodobým pobytem), 2011 - obyvatelstvo obvykle bydlící; Zdroj: ČSÚ, Historický lexikon

Tab. 6: Počet obyvatel v obcích MAS Stolové hory v letech 2008 – 2012, počet žen na 100 mužů

	2008	2012	2012/2008 (%)	2012/2008 (abs.)	Počet žen na 100 mužů (2012)
Bezděkov nad Metují	500	483	96,6	-17	92
Bukovice	381	358	94,0	-23	87
Česká Metuje	277	310	111,9	33	101
Hronov	6 419	6 251	97,4	-168	105
Machov	1 148	1 093	95,2	-55	96
Náchod	20 842	20 434	98,0	-408	109
Police nad Metují	4 292	4 280	99,7	-12	107
Stárkov	640	621	97,0	-19	92
Suchý Důl	423	423	100,0	0	84

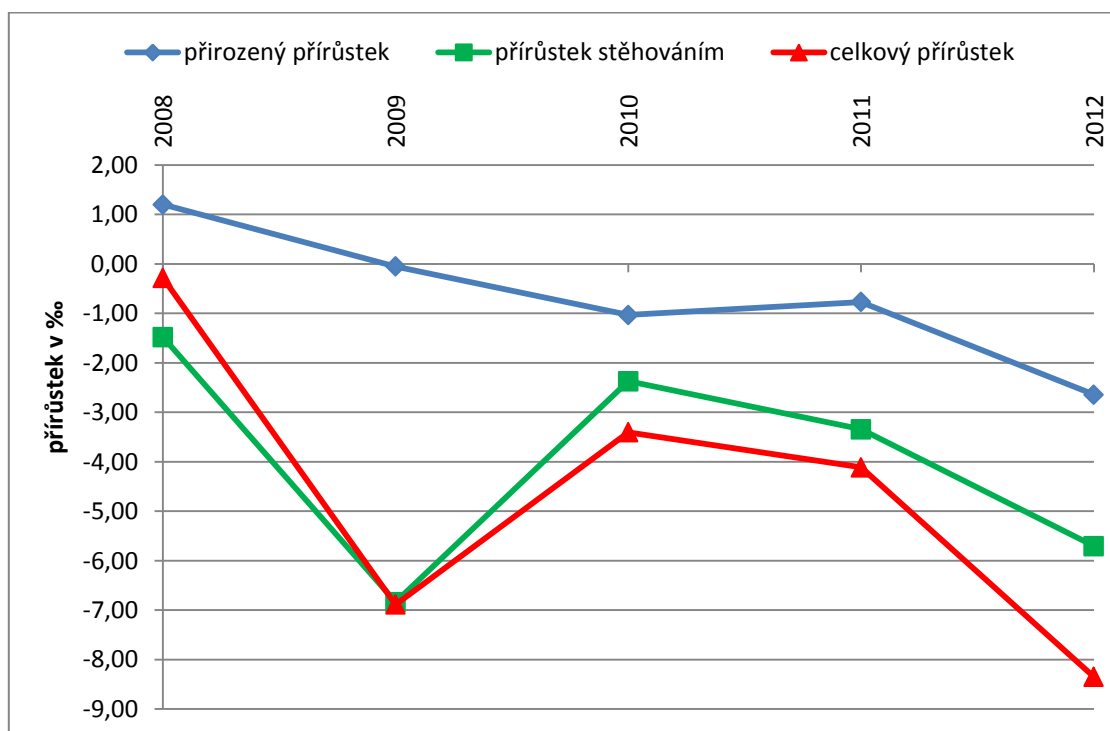
Velké Petrovice	363	387	106,6	24	99
Velké Poříčí	2 454	2 455	100,0	1	103
Vysoká Srbská	244	275	112,7	31	95
Žďár nad Metují	634	641	101,1	7	105
Žďárky	558	552	98,9	-6	105
Celkem MAS	39 175	38 563	98,4	-612	106
Královéhradecký kraj	554 520	552 946	99,7	-1 574	104
ČR	10 467 542	10 516 125	100,5	48 583	104

Zdroj: ČSÚ

Demografický vývoj obyvatelstva (celkový přírůstek obyvatelstva) je ovlivněn dvěma hlavními faktory – přirozeným přírůstkem obyvatelstva (rozdílem počtu živě narozených dětí a počtu zemřelých obyvatel) a migračním saldem (rozdíl počtu přistěhovalých a vystěhovalých osob).

Od roku 2008 dochází v MAS k trvalému úbytku obyvatel, který je z větší části ovlivněn trvalým úbytkem obyvatel migrací, ale i ztrátou obyvatel přirozenou měnou. Maxima dosáhl přirozený úbytek obyvatel v roce 2012 (2,6 obyvatele na 1000 obyvatel v území MAS), k největšímu úbytku obyvatel stěhováním došlo v roce 2009 (6,9 obyvatele na 1000 obyvatel). Ve srovnání s tím dochází na území Královéhradeckého kraje i celé ČR k mírnému nárůstu počtu obyvatel, který je na úrovni ČR způsoben zejména kladným migračním saldem (atraktivita ČR pro cizince). Naopak v Královéhradeckém kraji k mírnému nárůstu počtu obyvatel přispívá spíše přirozený přírůstek obyvatel.

Graf 1: Bilance přirozeného a migračního přírůstu obyvatel MAS v letech 2008 - 2012

Zdroj: ČSÚ

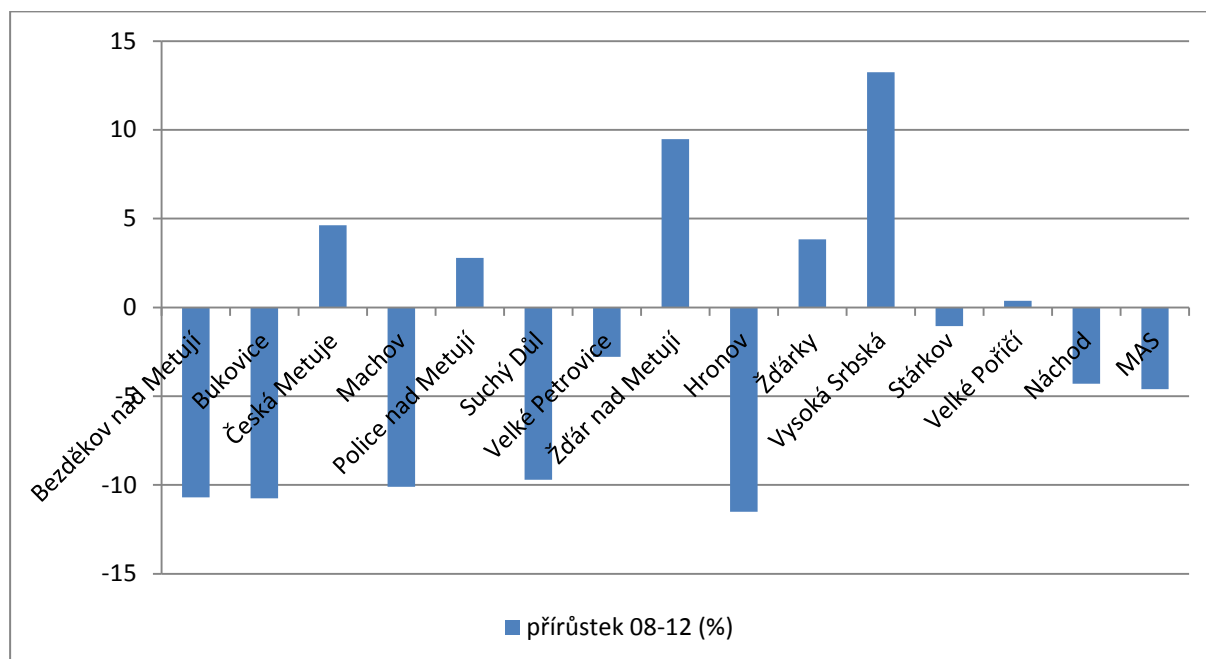
Mezi jednotlivými obcemi MAS jsou v demografickém vývoji obyvatelstva značné rozdíly. Z Tab. 7 je patrné, že v letech 2008 – 2012 byl nejvyšší přirozený přírůstek obyvatel v obcích Česká Metuje a Vysoká Srbská. Naopak největší úbytek obyvatel přirozenou měnou zaznamenali ve Stárkově a v Machově. Atraktivní pro stěhování nových obyvatel jsou Žďár nad Metují nebo Vysoká Srbská, naopak nejvíce obyvatel (na 1000 bydlících) se vystěhovává z Bukovic a Hronova. Celkový průměrný přírůstek obyvatelstva v letech 2008 až 2012 měla nejvyšší Vysoká Srbská a Žďár nad Metují. Více než 10 obyvatel na 1000 obyvatel obce ubylo každoročně v Hronově, Bukovicích, Bezděkově nad Metují a v Machově.

Tab. 7: Přirozený a migrační přírůstek obyvatel v obcích MAS v letech 2008 - 2012

	Kumulativně v letech 2008 - 2012					2008 - 2012 průměrný roční			
	počet obyvatel	živě narození	zemřelí	přistěhovalí	vystěhovalí	přirozený přírůstek v %	přírůstek stěhováním v ‰	celkový přírůstek v %	
Bezděkov n. Met.	2 432	22	28	53	73	-2,47	-8,22	-10,69	
Bukovice	1 861	20	21	31	50	-0,54	-10,21	-10,75	
Česká Metuje	1 511	25	15	61	64	6,62	-1,99	4,63	
Machov	10 797	86	122	208	281	-3,33	-6,76	-10,10	
Police nad Metují	18 284	207	229	467	394	-1,20	3,99	2,79	
Suchý Důl	22 139	216	264	451	618	-2,17	-7,54	-9,71	
Velké Petrovice	5 741	67	76	129	136	-1,57	-1,22	-2,79	
Žďár nad Metují	3 166	35	34	127	98	0,32	9,16	9,48	
Hronov	25 555	267	343	635	853	-2,97	-8,53	-11,50	
Žďárky	2 610	32	24	47	45	3,07	0,77	3,83	
Vysoká Srbská	3 474	46	28	134	106	5,18	8,06	13,24	
Stárkov	2 835	18	31	81	71	-4,59	3,53	-1,06	
Velké Poříčí	10 393	119	96	306	325	2,21	-1,83	0,38	
Náchod	83 507	906	882	1 797	2 179	0,29	-4,57	-4,29	
Celkem MAS	194 305	2 066	2 193	4 527	5 293	-0,65	-3,94	-4,60	

Zdroj: ČSÚ

Graf 2: Pohyb obyvatelstva v obcích MAS 2008-2012 (%)

6.2 Věková struktura obyvatelstva

Věková struktura obyvatelstva je ovlivňována dlouhodobým vývojem především porodnosti a úmrtnosti, částečně rovněž migračními pohyby a střední délkou života. Obyvatelstvo MAS má zhruba stejné zastoupení obyvatel ve skupině 0-14 let (14,6 %) jako zbytek ČR, ale podíl obyvatel ve věku nad 65 let je téměř o 2,5 % vyšší, než je průměr ČR (19,3 %). V MAS tedy zároveň žije nižší podíl obyvatel v produktivním věku. Mezi lety 2008 až 2012 došlo k velmi malému nárůstu podílu nejmladší skupiny obyvatel (avšak při absolutním mírném poklesu) a zároveň se výrazně zvýšil podíl obyvatel v poproduktivním věku. K těmto změnám došlo na úkor skupiny obyvatel ve věku 15 – 64 let, která v letech 2008 až 2012 zaznamenala pokles o téměř 2,5 %. Tento trend demografického stárnutí obyvatelstva je typický pro celou ČR a další vyspělé země. Ke stárnutí populace dochází jednak zpomalením růstu mladších věkových skupin (pokles úrovně plodnosti a porodnosti) a zrychlením růstu počtu osob ve starším věku (zlepšování lékařské péče, prodloužování naděje dožití).

Tab. 8: Počet obyvatel a jejich věková struktura v MAS v letech 2008 a 2012

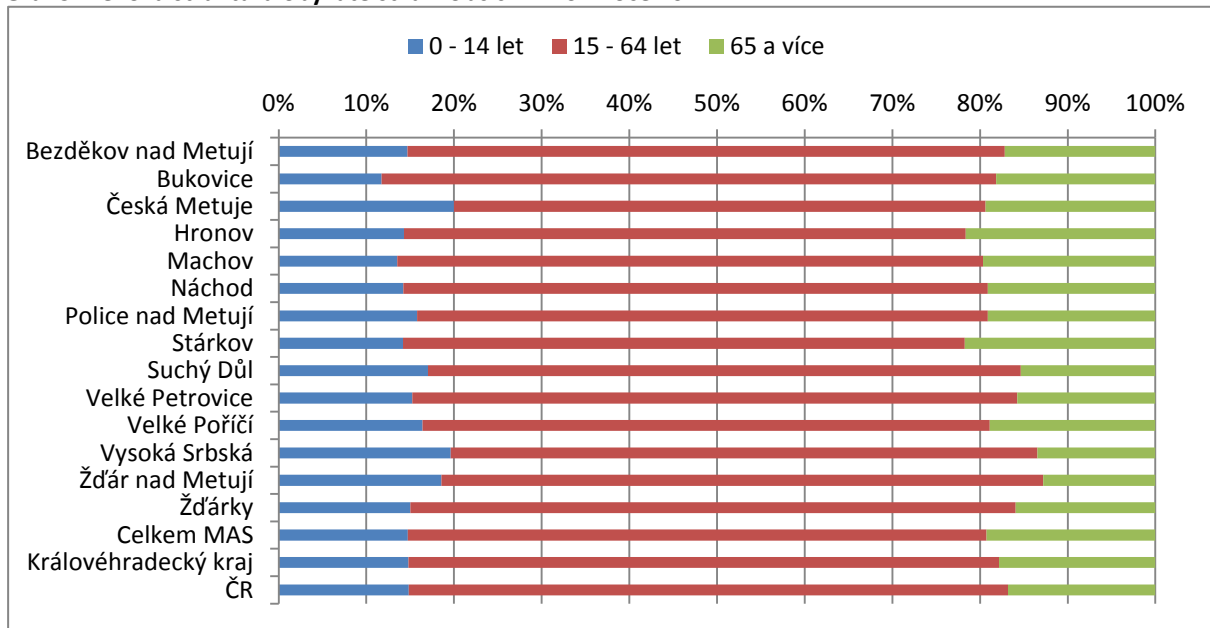
Rok	Počet obyvatel MAS	v tom ve věku					
		0 - 14 let	15 - 64 let	65 a více	0 - 14 let	15 - 64 let	65 a více
		celkem	celkem	celkem	v %	v %	v %
2008	39 175	5 713	26 833	6 629	14,58	68,50	16,92
2012	38 563	5 676	25 455	7 432	14,72	66,01	19,27

Zdroj: ČSÚ

Z Graf 3 je patrné, že v rámci MAS existují ve věkové struktuře rozdíly. Nejvyšší podíl obyvatel ve věku do 15ti let měly v roce 2012 obce Česká Metuje (20 %), Vysoká Srbská a Žďár nad Metují. Naopak nejnižší podíl obyvatel v této věkové skupině měla obec Bukovice (11,7 %). Nejvyšší podíl starších obyvatel (65 a více let věku) měl Stárkov a Hronov (více než 21 %). V Hronově může být jednou z pří-

čin i vyšší počet sociálních zařízení pro seniory. Skupina obyvatel v produktivním věku je nejvíce zastoupena v Bukovicích (70 %) a ve Žďárkách.

Graf 3: Věková struktura obyvatelstva v obcích MAS v roce 2012

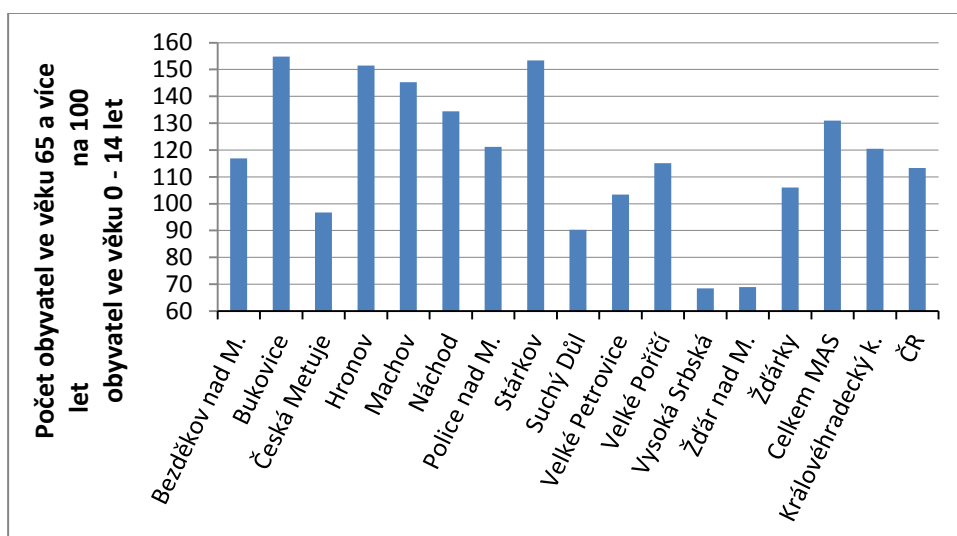

Zdroj: ČSÚ

Index stáří je ukazatel, který pomáhá dobře charakterizovat věkové složení obyvatel. Udává se jako počet obyvatel 65+ na 100 obyvatel ve věku 0–14 let. Index stáří v MAS je 131, což je výrazně více, než je průměr ČR (113) nebo Královéhradeckého kraje (121). Nejvyšší hodnoty indexu stáří mají obce Bukovice, Stárkov a Hronov.

Demografické stárnutí populace je problém, který se dotýká celé ČR, ale na území MAS se projevuje ještě výrazněji. Obce s vyšším podílem starších obyvatel mívají zároveň i vyšší přirozený úbytek obyvatelstva a prognóza vývoje počtu jejich je spíše negativní.

Graf 4: Index stáří v jednotlivých obcích MAS Stolové hory v roce 2012

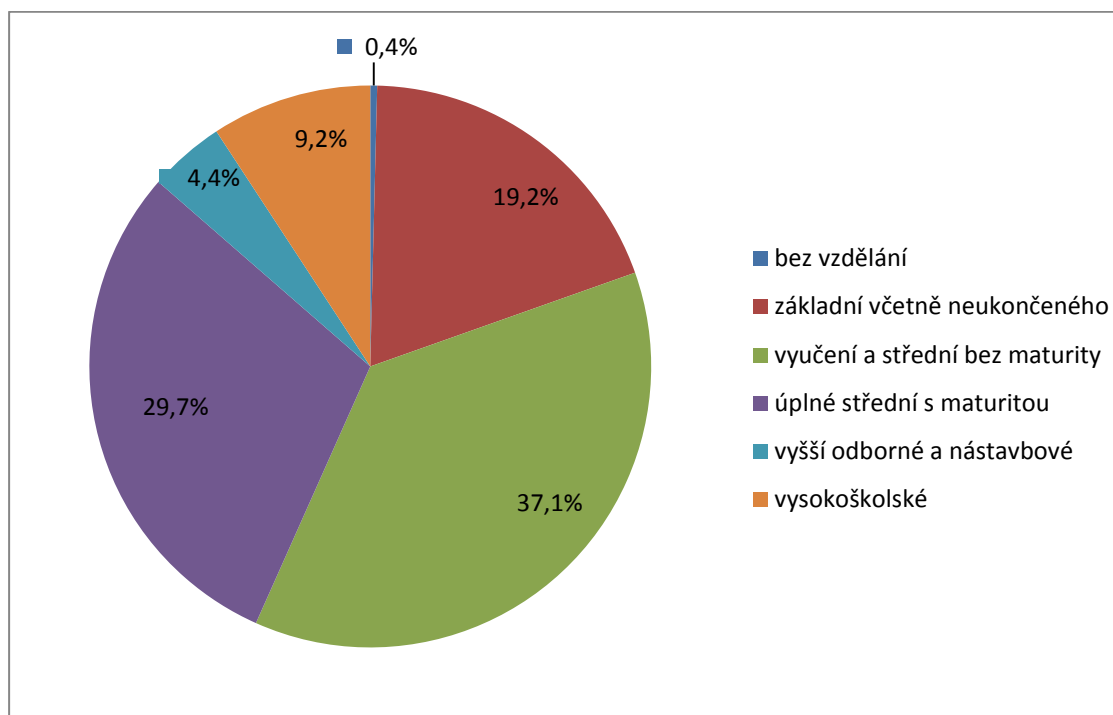
Zdroj: ČSÚ

6.3 Vzdelanostní struktura obyvatelstva

Podle výsledků sčítání lidu v roce 2011 mělo 43 % obyvatelstva MAS ve věku 15 a více let nejméně maturitu a 9,2 % obyvatelstva absolvovalo vysokou školu. Pro srovnání v ČR absolvovalo vysokou školu 13,2 % a minimálně maturitu má přes 46 % obyvatel starších 15ti let. Vzdelání v MAS je tedy ve srovnání s ČR mírně podprůměrné, což je ovlivněno poměrně velkou vzdáleností od sídel vysokých škol, kdy absolventi po dostudování zůstávají spíše ve větších městech a nevracejí se zpět do regionu. A celkovým charakterem území bez velkých měst, v nichž se tradičně vzdělanější obyvatelé koncentrují. Nejvyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí má město Náchod (10,4 %), naopak nejnižší podíl absolventů vysokých škol žije ve Vysoké Srbské (3 %), Stárkově (4,1 %) a České Metuji (4,3 %). Nejvyšší podíl obyvatel bez vzdělání má Česká Metuje (1,7 %). V České Metuji a ve Stárkově žije zároveň nejnižší podíl obyvatel, kteří mají alespoň maturitu a je to méně než 30 % jejich obyvatel. Naopak nadprůměrný podíl obyvatel, kteří mají alespoň maturitu, žije v Náchodě (46,2 %) a ve Velkém Poříčí (45,6 %).

Z grafu 5 je patrné, že největší skupina obyvatel má střední vzdělání bez maturity včetně vyučení (37,1 %) a 29,7 % obyvatel MAS mělo střední vzdělání s maturitou. Celkem 19,2 % obyvatel MAS ve věku 15 a více let mělo základní vzdělání a nástavbové studium či vyšší odborné vzdělání absolvovalo 4,4 % obyvatel.

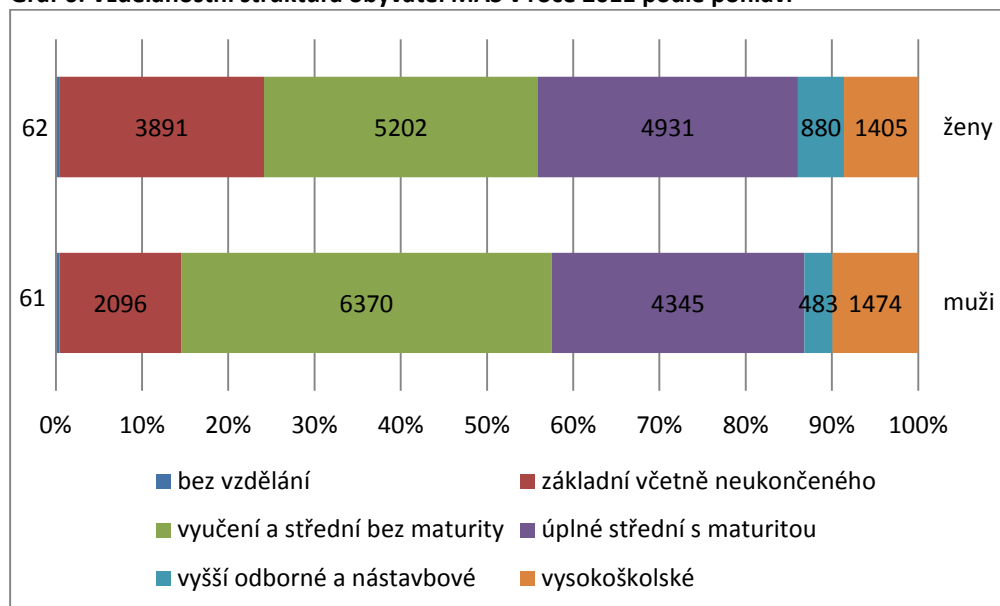
Graf 5: Vzdelanostní struktura obyvatel MAS v roce 2011

Zdroj: ČSÚ – SLDB

Z grafu jsou zřejmé rozdíly vzdělanostní struktury mezi muži a ženami. Nejmarkantnější rozdíl je u podílu osob se středním vzděláním bez maturity vč. vyučení (43 % mužů vs. 32 % žen), resp. u podílu osob se základním vzděláním vč. neukončeného (24 % u žen proti 14 % u mužů). Podíl vysokoškoláků mezi muži a ženami je téměř shodný, mírně vyšší zastoupení mezi absolventy vysokých škol mají muži.

Graf 6: Vzdělanostní struktura obyvatel MAS v roce 2011 podle pohlaví

Zdroj: ČSÚ - SLDB

7 Bydlení

7.1 Struktura domovního fondu

Nejnovější informace o struktuře a kvalitě domovního a bytového fondu pocházejí ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011. Celkový počet domů je jedním z mála ukazatelů, který lze sledovat a porovnávat až do 19. stol. a údaje jsou zveřejněny v Historickém lexikonu, který vydává ČSÚ¹. Vývoj počtu domů v jednotlivých obcích MAS částečně kopíruje trend zjištěný u počtu obyvatel. Zatímco počet obyvatel i počet domů zaznamenal nejdynamičtější nárůst na počátku 20. století v souvislosti s rychlou industrializací celé oblasti, po druhé světové válce došlo k výraznému poklesu počtu obyvatel a od roku 1991 obyvatel v MAS stále ubývá. Naopak celkový počet domů v MAS se trvale zvyšuje, ale mění se struktura domovního fondu a způsob jeho využití. Pokud porovnáme nejnovější období mezi roky 1991 a 2011, je nárůst celkového počtu domů v MAS (9 %) pomalejší než ve zbytku ČR (nárůst o 15 % domů).

V roce 2011 bylo na území MAS celkem 8 798 domů, z toho více než 81 % trvale obydlených. To je zhruba srovnatelné s hodnotami za Královéhradecký kraj (80,1 %), ale průměrně v ČR je podíl obydlených domů vyšší (83,5 %). Problém neobydlených domů se týká zejména rodinných domů (nikoliv bytových) a v roce 2011 bylo v MAS evidováno 1 643 neobydlených domů. **Neobydlené domy jsou téměř z 60 % využívány k rekreaci** (průměr za ČR je pouze 47 %), zbývající část se přestavuje nebo je nezpůsobilá k bydlení. Nejvyšší podíl obydlených domů mají obce Náchod (88,5 %), Velké Poříčí (88,3 %) a Hronov (86,6 %). Naopak nejméně trvale obydlených domů mají obce Vysoká Srbská a Stárkov (zhruba 51%), což může významně podvazovat rozvoj těchto obcí (některá vybavenost se nevyplatí, protože dostatek obyvatel pro její využití je v obcích pouze o víkendů nebo ještě méně často, zájmy trvale bydlících a rekreatantů se mohou do značné míry lišit atd.). Na území MAS bylo v roce 2011 sečteno 15 566 trvale obydlených bytů.

¹ Údaje jsou přepočítány na územní strukturu v roce 2013, aby bylo možné jednotlivé roky mezi sebou porovnat a údaj o počtu domů z tohoto zdroje se tak může mírně lišit od údajů získávaných aktuálně z obecních statistik.

7.2 Rekreační objekty

Vysoký podíl domů využívaných k rekreaci na celkovém počtu domů poukazuje na rekreační charakter celé MAS i jednotlivých obcí. Na území MAS je zhruba 11 % všech domů využíváno k rekreaci, ale mezi obcemi jsou značné rozdíly. Např. ve Stárkově a Vysoké Srbské se více než 40 % domů využívá k rekreaci. Naopak v Náchodě je to pouhé 1 %. Nízkých hodnot podílu domů využívaných k rekreaci dosahuje i Velké Poříčí (6 %) a Hronov (7%). Tyto tři obce jsou pod průměrem ČR, kdy zhruba 8 % všech domů je využíváno k rekreaci. Všechny ostatní obce průměr ČR výrazně přesahují. Pokud bychom neuvažovali silně urbanizovanou oblast, kde je vysoký podíl obydlených domů (Náchod, Velké Poříčí a Hronov), je 24 % všech domů ve zbývajícím území využíváno k rekreaci. Pokud bychom brali navíc v potaz jen trvale obydlené domy, připadá na každý třetí obydlený dům jeden dům využívaný k rekreaci. V oblasti je tak velký potenciál pro přechod objektů z druhého bydlení na trvalé bydlení.

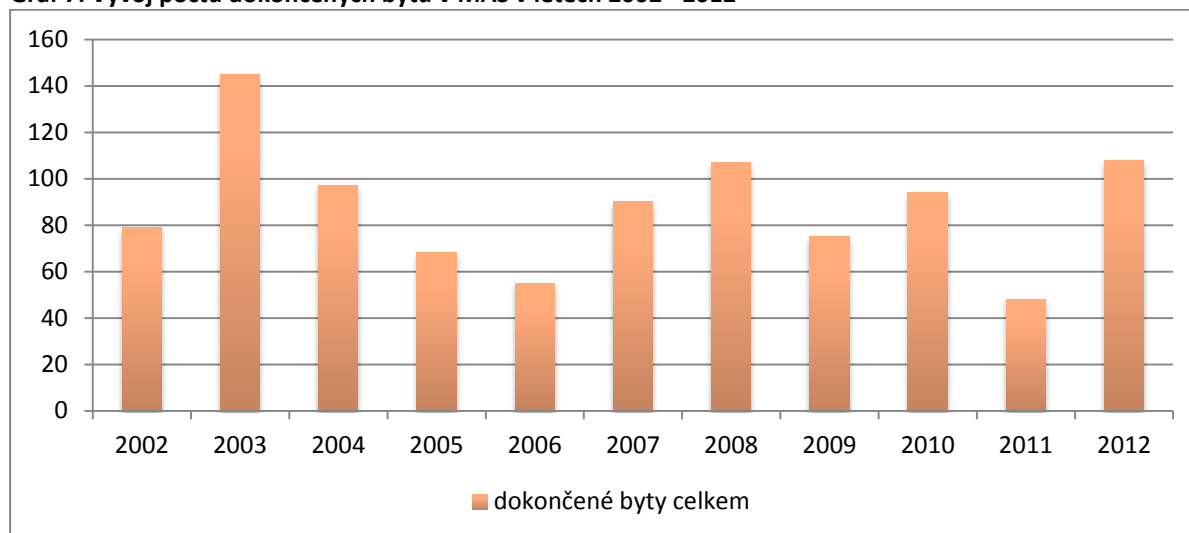
7.3 Bytová výstavba

Pro charakteristiku bytového a domovního fondu je důležitý nejen způsob jejich využití, ale také jejich stáří a intenzita nové bytové a domovní výstavby. Jako ukazatele novodobého rozvoje obcí je možné použít počty dokončených bytů v letech 2002 – 2012 a počty dokončených domů v letech 2001-2011. Počet nově dokončených bytů a domů sleduje trendy vždy se zpožděním, protože mezi zahájením a dokončením výstavby je určitá časová prodleva.

V období 2002-2012 bylo na území MAS dokončeno 966 bytů, každý rok tedy průměrně 88 bytů. Celkem bylo ve sledovaných letech postaveno 6,21 % ze všech trvale obydlených bytů v MAS. V absolutních číslech bylo logicky nejvíce bytů dokončeno v Náchodě, Polici nad Metují a Hronově. Tato tři města mají téměř 70% podíl na všech nově dokončených bytech v MAS (celkem 676 bytů). Zhruba 40% z těchto nových bytů vzniklo v rodinných domech a 9,6 % v bytových domech. Zbývajících část bytů jsou byty vzniklé změnami dokončených staveb (nástavby, přístavby a vestavby), byty v domech s pečovatelskou službou a domovech-penziónech, byty v nebytových budovách a ve stavebně upravených nebytových prostorách. Nové byty v bytových domech byly ve sledovaném období postaveny pouze v Polici nad Metují a Náchodě, ve všech ostatních obcích se jednalo o byty v rodinných domech případně o další ze skupin nově postavených bytů.

Vývojový trend počtu dokončených bytů není plynulý a maximum nových bytů bylo v MAS dokončeno v roce 2003 (145). Od roku 2003 až do roku 2006 nastal pokles nové bytové výstavby, kdy v roce 2006 bylo v území MAS dokončeno pouze 55 bytů. Poté došlo opět k mírnému nárůstu dokončených nových bytů s výraznějšími výkyvy v jednotlivých letech a v roce 2011 bylo v MAS dokončeno minimum bytů ve sledovaném období (48). Nejvyšší průměrná intenzita bytové výstavby (byty postavené v 2002-2012/trvale obydlené byty) byla v letech 2002-2012 ve Žďáře nad Metují, neboť z tohoto období je v obci více než 35 % z trvale obydlených bytů. Další obce následují až se značným odstupem, např. ve Velkých Petrovicích nově vzniklo 15,7 % ze všech bytů v obci a v Polici nad Metují a ve Žďárkách je to zhruba 11 %. Naopak obce, kde se vzhledem ke stávající zástavbě téměř nové byty nestaví, jsou Machov (3,58 %) a Náchod (3,63 %). Méně než 5 % bytů postavených v letech 2002-2012 ze všech trvale obydlených bytů je ještě v Bukovicích a ve Stárkově.

Graf 7: Vývoj počtu dokončených bytů v MAS v letech 2002 - 2012

Zdroj: ČSÚ

Důležitým ukazatelem intenzity nové výstavby je také počet domů postavených v letech 2001-2011 na počtu trvale obydlených domů. V letech 2001 až 2011 bylo v MAS postaveno nebo zrekonstruováno 8,21 % ze všech trvale obydlených domů, což je celkem 603 domů. Obcemi s nejnižším podílem postavených domů v letech 2001-2011 jsou Bezděkov nad Metují (2,96 %) a Česká Metuje (3,13 %). Nízký podíl nových domů je také v Machově (5 %) a ve Stárkově (5,32 %). Nejvyšší podíl nově postavených domů je opět ve Žďáře nad Metují (26,16 %). Pro srovnání v ČR bylo v období 2001-2011 postaveno 12,2 % domů a v Královéhradeckém kraji 10,4 %.

Intenzita nové výstavby bytů souvisí nejen s atraktivností dané lokality pro bydlení, ale velice úzce se také odvíjí od dostatečné nabídky pozemků pro další výstavbu, a zda vůbec je v obcích dostatek volných ploch vhodných pro další výstavbu. Z tohoto hlediska jsou mezi jednotlivými obcemi MAS značné rozdíly. **V některých obcích** (např. ve Velkém Poříčí, Žďárkách nebo Suchém Dole) **je relativně velký zájem o nové pozemky, ale obce již žádné k dispozici nemají, případně pouze ve velmi omezeném rozsahu, což limituje další rozvoj obce, nebo přinejmenším schopnost místních samospráv jej v tomto směru aktivně ovlivnit.** Stejně je na tom i Hronov, kde zájem o bydlení je, ale obec nedisponuje potřebnými plochami k výstavbě. Při změně územního plánu bylo v Hronově několik lokalit pro bydlení doplněno, ale opět jsou v soukromém vlastnictví. Město Police nad Metují v současnosti také pozemky pro bydlení nevládní, ale v roce 2015 plánuje zahájit přípravu nové lokality (problémem je ale odkup pozemků od soukromých vlastníků). Obec Bukovice nemá dostatek volných ploch pro bytovou výstavbu, ale mohly by zde vzniknout po zrušení územní rezervy přeložky silnice II/303.

Naopak v Bezděkově, Velkých Petrovicích nebo ve Stárkově volné stavební plochy jsou, ale např. ve Stárkově je o ně malý zájem (k dispozici je cca 2,5 ha volných ploch), způsobený kromě jiného i velkým množstvím trvale neobydlených objektů a tedy vysokým potenciálem realizovat bytové potřeby tímto způsobem. V Náchodě volné plochy pro bydlení také jsou, ale opět převážně v rukou soukromníků. Několik volných stavebních ploch je i ve Vysoké Srbské nebo ve Žďáře nad Metují (zde je o ně značný zájem).

Tab. 9: Bytová výstavba 2002-2012 a výstavba domů v letech 2001 – 2011 v MAS Stolové hory

	Trvale obydlené byty		Byty 2002-2012/ trvale obydlené byty (%)	Trvale obydlené domy		Domy 2001-2011/ trvale obydlené domy (%)
	celkem	postavené 2002-2012		celkem	postavené 2001-2011	
Bezděkov nad Metují	177	9	5,08	135	4	2,96
Bukovice	145	7	4,83	112	13	11,61
Česká Metuje	114	8	7,02	96	3	3,13
Hronov	2 470	175	7,09	1 469	108	7,35
Machov	419	15	3,58	320	16	5,00
Náchod	8 511	309	3,63	2 871	216	7,52
Police nad Metují	1 711	192	11,22	800	80	10,00
Stárvov	259	12	4,63	188	10	5,32
Suchý Důl	154	9	5,84	124	9	7,26
Velké Petrovice	134	21	15,67	114	13	11,40
Velké Poříčí	921	85	9,23	490	56	11,43
Vysoká Srbská	95	12	12,63	83	9	10,84
Žďár nad Metují	251	88	35,06	172	45	26,16
Žďárky	205	24	11,71	181	21	11,60
MAS	15 566	966	6,21	7 155	603	8,43

Zdroj: ČSÚ

7.4 Sociálně vyloučené lokality

V roce 2006 proběhl pro MPSV projekt s názvem „Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a komunit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti“ a jeho výstupem bylo zmapování těchto problematických lokalit a jejich detailní popis. Na základě projektu byly na území MAS identifikovány 3 lokality a všechny se nacházejí na území Náchoda. Naprostá většina obyvatel těchto lokalit je nezaměstnaná a závislá na sociálních dávkách, někteří z nich občas pracují v rámci šedé ekonomiky nebo jsou zaměstnáváni v Technických službách na úklid a placeni Úřadem práce. Tyto lokality vznikly kombinací dlouhodobé existence a řízeného sestěhování. Téměř 100 % obyvatel těchto lokalit má maximálně základní vzdělání.

Z pohledu Města Náchod je nejproblematictější lokalitou „Kašparák“ (Ruská ulice). Žije zde cca 180 obyvatel převážně romské komunity a bydlí ve čtyřech činžovních domech, které jsou v majetku Města Náchod (lokalita je cca 1 km od centra). Lokalita A „Šafránice“ se nachází v centru města podél ulice Komenského a jedná se o čtyři domy – zde je však třeba říci, že realita se rozchází s údaji uvedenými v citované studii a lokalita Šafránice již nevykazuje rysy problémové lokality tak, jak byla popsána v r. 2006. Lokalita C je na periferii města u silnice na výjezdu z Náchoda směrem na Broumov za průmyslovou zónou.

Potenciál problémů skýtá i početně menší skupina obyvatel ohrožených sociální exkluzí také v Polici nad Metují, situace je ale z pohledu města obtížně řešitelná. Ostatní obce MAS nemají na svém území žádné sociálně vyloučené lokality, případně zde žije jen několik sociálně slabších obyvatel (Suchý Důl, Velké Poříčí).

Obr. 2: Sociálně vyloučené a sociálním vyloučením ohrožené romské lokality v Náchodě

Zdroj: http://www.esfcr.cz/mapa/int_CR.html

8 Podnikání, výroba zaměstnanost

8.1 Přehled ekonomických subjektů v MAS

Převážná většina ukazatelů ekonomické úrovně a hospodářského vývoje je standardně uváděna jen za jednotlivé kraje či za republiku jako celek. Zdroje dat charakterizující hospodářství na úrovni obcí jsou omezené. Základním zdrojem informací v této oblasti je Registr ekonomických subjektů (RES), který provozuje Český statistický úřad.

V Registru ekonomických subjektů (RES), který zahrnuje všechny subjekty s přiděleným identifikačním číslem bez ohledu na jejich ekonomickou aktivitu, bylo k 31. 12. 2012 evidováno celkem 9 648 subjektů se sídlem na území MAS Stolové hory. Ke stejnému datu bylo na území MAS registrováno celkem 5 482 ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou (tzv. statistická jednotka typu podnik). Jedná se o ekonomický subjekt, který podle informací ze statistických zjišťování nebo z administrativních zdrojů vykazuje ekonomickou aktivitu, což představuje zhruba 57 % ze všech registrovaných subjektů.

Obce s nejnižším podílem subjektů se zjištěnou aktivitou jsou Česká Metuje (40 %), Velké Petrovice (47,8 %) a Bezděkov nad Metují (48,5 %). Naopak nejvyšší míru zjištěné aktivity ekonomických subjektů mají obce Suchý Důl (65,6 %), Žďárky (63,6 %) a Vysoká Srbská (63,2 %). Subjekty jsou neaktivní např. z důvodu ukončení činnosti ekonomického subjektu bez ukončení jeho právní existence, dočasného přerušení činnosti nebo tím, že ekonomickou činnost ještě nezačaly a třeba ani nezačnou.

Celkový počet ekonomických subjektů byl v MAS ve sledovaném období 2008-2012 na maximum v roce 2010 (10 330 jednotek), minimum naopak nastalo v roce 2012 (9 648 jednotek), což je pokles o 6,6 %.

Jiný trend ale zaznamenáme u počtu aktivních ekonomických subjektů, který byl po celé období 2010–2012 mírně rostoucí, s maximem 5 482 aktivních ekonomických subjektů v roce 2012. K poklesu počtu podniků došlo až mezi roky 2012 a 2013 o 265 jednotek, což je snížení o zhruba 5 %.

Největší územní koncentrace ekonomických subjektů je dle očekávání v Náchodě (56,5 % ze všech aktivních ekonomických subjektů), následovaném Hronovem (15,6 %) a Policí nad Metují (9,5 % ekonomických subjektů se sídlem v MAS). V těchto třech městech se tedy územně soustředí více než 80 % všech ekonomických subjektů v MAS, což odpovídá podílu těchto třech měst na počtu obyvatel. **Územní rozložení ekonomických subjektů tedy koresponduje s územním rozložením obyvatel a v MAS a nedochází k výrazným disparitám mezi městským a venkovským prostorem.** Jinak je tomu na úrovni jednotlivých obcí (viz níže), kde jsou mezi nimi značné rozdíly v podnikatelské aktivitě. V roce 2012 se MAS podílela z 37 % na celkovém počtu ekonomických subjektů v okrese Náchod (podíl obyvatel MAS v roce 2012 na počtu obyvatel okresu Náchod je 34,5 %), což poukazuje na nižší míru podnikatelské aktivity v dalších oblastech okresu Náchod mimo území MAS.

8.2 Struktura ekonomických subjektů v MAS dle právní formy

Ve struktuře ekonomických subjektů podle právní formy v MAS tvoří téměř 80 % fyzické osoby, což je shodné s hodnotou za celý Královéhradecký kraj. Jejich podíl se za poslední roky postupně zvyšoval v neprospěch právnických osob, v porovnání s rokem 2008 se podíl fyzických osob v MAS do roku 2012 zvýšil o 9 procentních bodů (p. b.). Naopak trend v Královéhradeckém kraji je opačný, v kraji totiž dochází k postupnému snižování podílu fyzických osob ve struktuře ekonomických subjektů.

Největší část ze subjektů fyzických osob jsou fyzické osoby podnikající podle živnostenského zákona. K 31. 12. 2012 bylo v MAS celkem 7 236 živnostníků (94 % fyzických osob) a ve srovnání s rokem 2008 jejich počet vzrostl o 549 subjektů (nárůst o 8,2 %). **Nejvyšší relativní meziroční nárůst v letech 2008 až 2012 zaznamenala skupina zemědělských podnikatelů** (o 32 subjektů – nárůst o 26 %). Naopak počet osob, které vykonávají tzv. svobodné povolání, se za celé sledované období výrazněji snížil, ale v roce 2013 se tento trend obrátil a došlo k nárůstu jejich počtu. Právnické osoby v MAS v roce 2012 tvořily 20 % ze všech subjektů zapsaných v RES. Největší část z právnických osob tvoří obchodní společnosti (896 subjektů, tj. 46 %). Celkově ale ve sledovaném období 2008 – 2012 došlo k výraznému poklesu počtu právnických osob, a to o 1129 jednotek, což je pokles téměř o 37 % právnických osob.

8.3 Struktura ekonomických subjektů v MAS dle převažující činnosti

Z hlediska převažující ekonomické činnosti působilo 20 % subjektů v oblasti obchodu, oprav a údržby motorových vozidel, v průmyslu 14,8 %, stavebnictví 14,3 % a v oblasti profesních, vědeckých a technických činností 9,7 % subjektů. To je situace srovnatelná s Královéhradeckým krajem, jen na území MAS je mírně vyšší podíl podniků působících v průmyslu a nižší podíl podniků, které působí v oblasti zemědělství a ostatních služeb. Zajímavější je porovnání MAS s průměrnými hodnotami za celou Českou republiku. V MAS je vyšší podíl podniků, které působí v priméru (zemědělství, lesnictví) a sekundéru (průmysl a stavebnictví) a naopak nižší podíl subjektů, které jsou aktivní v terciéru (služby, obchod, vzdělávání ad.). Rozdíl podílu terciérní sféry v MAS (64,7 %) a ČR (téměř 69,9 %) je více než 5 p. b. Vývojový trend je ale pozitivní, mezi roky 2010 a 2013 se podíl terciéru na činnosti aktivních ekonomických subjektů v MAS zvýšil o 0,5 procentního bodu.

Tab. 10: Struktura subjektů zapsaných v RES podle převažující činnosti CZ-NACE v roce 2013 (Zdroj: ČSÚ)

2013	Zemědělství, lesnictví, rybářství	Průmysl a těžba	Stavebnictví	Velkoobchod, maloobchod, motorová vozidla	Ostatní činnosti	Celkem zemědě- lství, průmysl a sta- vebnictví
Bezděkov nad Metují	22,00	20,00	14,00	16,00	28,00	56,00
Bukovice	6,78	23,73	11,86	16,95	40,68	42,37
Česká Metuje	8,33	4,17	20,83	20,83	45,83	33,33
Hronov	6,63	15,72	15,85	18,67	43,12	38,21
Machov	17,39	22,46	16,67	13,77	29,71	56,52
Náchod	3,05	13,71	13,91	22,29	47,03	30,68
Police nad Metují	9,13	17,04	11,56	16,02	46,25	37,73
Stárvov	17,58	10,99	5,49	19,78	46,15	34,07
Suchý Důl	40,00	6,15	18,46	9,23	26,15	64,62
Velké Petrovice	6,98	4,65	11,63	11,63	65,12	23,26
Velké Poříčí	4,56	18,57	19,87	18,57	38,44	43,00
Vysoká Srbská	13,89	25,00	19,44	16,67	25,00	58,33
Žďár nad Metují	15,15	7,58	15,15	15,15	46,97	37,88
Žďárky	17,86	16,67	11,90	16,67	36,90	46,43
Celkem MAS	6,11	14,82	14,34	20,05	44,68	35,27
Královéhradecký kraj	6,35	14,71	13,84	17,67	47,43	34,89
ČR	4,83	12,82	12,42	18,62	51,31	30,07

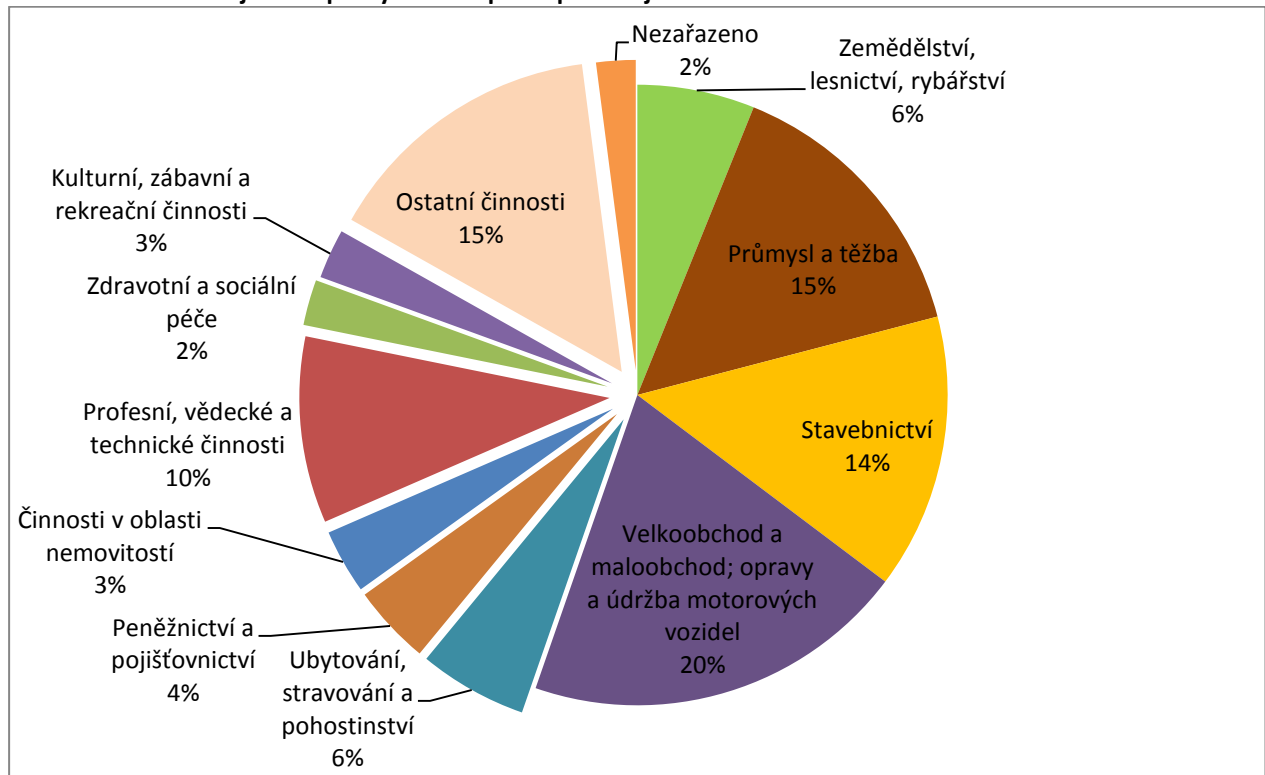
Ještě významněji se projevují rozdíly podle převažující ekonomické činnosti podniků mezi jednotlivými obcemi. Zastoupení jednotek v terciárním sektoru se v MAS pohybovalo od 35 % v Suchém dole po 76,7 % ve Velkých Petrovicích. Další obcí s nejvyšším zastoupením terciéru je Náchod (69,3 %). Nejnižší podíl v terciéru byl v roce 2013 v Suchém Dole, který je zároveň obcí s nejvyšším podílem subjektů podnikajících v zemědělství (40 %). Další obce s nízkým podílem subjektů, které působí v terciéru, jsou Vysoká Srbská, Bezděkov nad Metují a Machov.

Dle převažující ekonomické činnosti se vyprofilovaly více zemědělské obce MAS – Suchý Důl (40 %), Bezděkov nad Metují (22 %), Žďárky (17, 8 %), Stárvov (17,6 %) a Machov (17,4 %). Naopak v Náchodě působí v priméru minimum podniků (3 %).

V sekundární sféře (průmysl a stavebnictví) je situace mezi obcemi vyrovnanější a hodnoty se pohybují v rozmezí od 16, 2 % (Velké Petrovice) a 16, 4 % (Stárvov) po 44,4 % (Vysoká Srbská). Zaměstnanost v sekundéru je v MAS zhruba o 4 p. b. vyšší než je průměr za celou ČR.

Mezi lety 2010 až 2013 došlo v MAS k nevýznamným změnám zastoupení subjektů dle převažující ekonomické činnosti. K nejvyššímu relativnímu nárůstu (téměř o 3 p. b.) došlo v oblasti peněžnictví a pojišťovnictví a o 1 p.b. narostl podíl subjektů podnikajících v zemědělství, lesnictví a rybářství. Ve sledovaném období došlo k největšímu poklesu subjektů působících v oblasti velkoobchodu a maloobchodu (o 2,4 p. b) a ve stavebnictví (pokles o 2,2 p. b.). Zatímco počet ekonomických subjektů v primární sféře se v celé MAS v letech 2010 až 2013 mírně zvýšil a k růstu docházelo ve všech obcích, jediná obec, ve které došlo k výraznému poklesu podniků v priméru je Machov (pokles o 10 jednotek – 29 %).

Graf 8: Struktura subjektů zapsaných v RES podle převažující činnosti CZ-NACE v roce 2013 v MAS

Zdroj: ČSÚ – RES

8.4 Podnikatelská aktivita v obcích MAS

Jedním z možných indikátorů hospodářské činnosti v obcích a úspěšnosti její podpory je ukazatel „míra podnikatelské aktivity“. Tento ukazatel vyjadřuje počet podnikatelů (fyzických osob – živnostníci, zemědělští podnikatelé, svobodná povolání) připadajících na 1000 obyvatel. V MAS Stolové hory připadá 199 podnikatelů na 1000 osob, což ve srovnání s průměrem ČR (191) svědčí o **vyšší podnikatelské aktivitě fyzických osob v MAS**. Míra podnikatelské aktivity se od roku 2008 zvýšila (z hodnoty 184), což poukazuje na stálý nárůst podnikatelských aktivit v MAS v posledních letech. Nejvyšší míru podnikatelské aktivity vykazují obce Suchý Důl (215), Bukovice (215) a Žďárky (210). To potvrzuje i další ukazatel podnikatelské aktivity - počet podniků na 1000 obyvatel. Nejvyšší hodnotu tohoto ukazatele vykazují opět obce Bukovice (165), Suchý Důl (154) a Žďárky (152). Obcemi s nejnižší hrubou mírou podnikatelské aktivity jsou Stárkov (148), Česká Metuje (168) a Žďár nad Metují (170).

Další ukazatele ekonomické aktivity (počet ekonomických subjektů v RES/1000 obyvatel a počet podniků/1000 obyvatel) potvrzují roli České Metuje a Žďáru nad Metují jako obcí s nejnižší podnikatelskou aktivitou v MAS. Naopak u Stárkova jsou tyto ukazatele příznivé, což je způsobeno vysokým podílem právnických osob v této obci (nezapočítávají se do ukazatele hrubá míra podnikatelské aktivity). V počtu podniků na 1000 obyvatel je MAS pod průměrem ČR, což v souvislosti s dalšími ukazateli poukazuje na výrazně **nižší počet podniků právnických osob v MAS**.

Tab. 11: Vybrané ekonomické ukazatele za obce MAS

	Ekonomické subjekty v RES na 1000 obyvatel ¹	Statistické jednotky typu podnik na 1000 obyvatel ²	Hrubá míra podnikatelské aktivity ³
Bezděkov nad Metují	213	104	182
Bukovice	271	165	215
Česká Metuje	194	77	168
Hronov	230	130	195
Machov	236	126	208
Náchod	271	144	208
Police nad Metují	219	115	179
Stárvkov	238	147	148
Suchý Důl	234	154	215
Velké Petrovice	233	111	196
Velké Poříčí	231	125	192
Vysoká Srbská	207	131	175
Žďár nad Metují	190	103	170
Žďárky	239	152	210
Celkem MAS	250	135	199
ČR	259	140	191

Zdroj: ČSÚ

¹všechny ekonomické subjekty evidované v RES v roce 2013

²aktivní ekonomické subjekty dle zjišťování a administrativních zdrojů v roce 2012

³podíl fyzických osob (živnostníci, zemědělské podnikatelé, svobodná povolání) na 1000 obyvatel v roce 2012

Samy podnikatelské subjekty v MAS **předpokládají do roku 2020** modernizaci technologického vybavení, vytvoření nové nabídky produktů, udržení stávajícího stavu, významné zlepšení marketingu a z 92,11 % setrvávají s podnikáním v obci. Předpokládají, že počet **zaměstnanců** bude do roku 2020 stabilní, většina zaměstnanců žije ve stejné obci. Firmy preferují zaměstnance, kteří v obci žijí a 32 % hodnotí pracovní sílu jako špatnou z důvodu neochoty pracovat, nedostatečné kvalifikace a neochoty pracovníků k vlastní zodpovědnosti.

9 Trh práce

9.1 Pracovní síla a zaměstnanost

Při SLDB v roce 2011 bylo v MAS sečteno 17 645 ekonomicky aktivních obyvatel (EAO)², což představuje 48,50 % ze všech obyvatel MAS, u kterých byly tyto údaje při SLDB zjištěny. Míra ekonomické aktivity (podíl pracovní síly v populaci) je nižší než u Královéhradeckého kraje (50,04 %) a o 3 p. b.

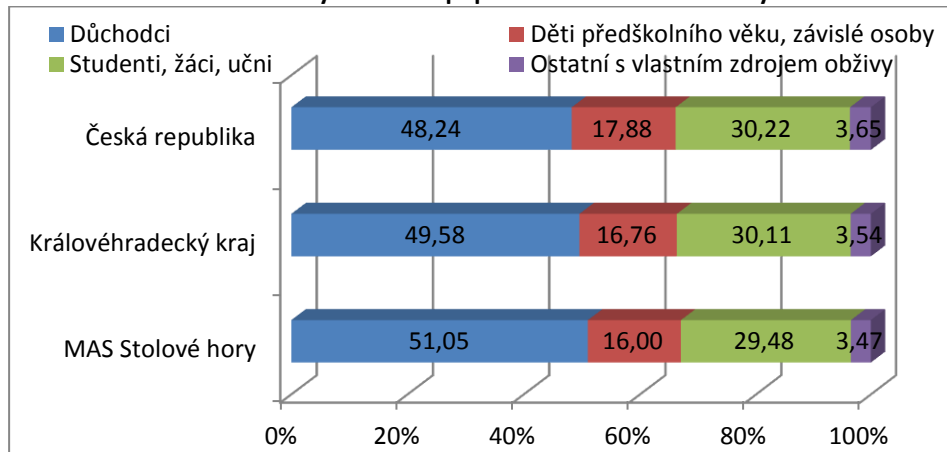
² Ekonomická aktivita charakterizuje ekonomický status sčítané osoby, tj. její zařazení mezi zaměstnané, nezaměstnané nebo ekonomicky neaktivní. Ekonomicky aktivní byly v rozhodný okamžik sčítání v placeném zaměstnání v pozici zaměstnance, nebo patřily mezi zaměstnavatele či samostatně činné, případně byly pomáhajícími členy rodiny. Délka pracovního úvazku ani charakter pracovní aktivity (trvalý, dočasný) není rozhodující. Do kategorie zaměstnaných se řadí i pracující důchodci, pracující studenti a učni a ženy na mateřské dovolené (v trvání 26 nebo 37 týdnů). Mezi nezaměstnané osoby patří osoby bez práce, které práci aktivně hledají a jsou připraveny k okamžitému nástupu.

nižší než je průměr ČR (51,50 %). Z celkového počtu ekonomicky aktivních bylo 16 217 osob zařazeno mezi zaměstnané (91,91%) a 1428 osob mezi nezaměstnané (8,09 %).

Podíl zaměstnaných na EAO je zhruba srovnatelný s Královéhradeckým krajem, ale vyšší než je průměr ČR (90,16 %). To poukazuje na vyšší míru nezaměstnanosti v ČR, než byla na jaře 2011 v MAS Stolové hory. Míra ekonomické aktivity se v obcích MAS pohybovala od 41,11 % v České Metuji po 51,48 % ve Žďárkách, takže žádná z obcí svým podílem ekonomicky aktivních obyvatel nepřekročila průměr ČR.

Ekonomicky neaktivní³ bylo v roce 2011 v MAS celkem 18 740 osob, což představuje 51,50 % obyvatel MAS (průměr ČR je 48,50 %). Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo je tvořeno nejvíce důchodci (nad 65 let), jejichž podíl na ekonomicky neaktivním obyvatelstvu byl v roce 2011 cca 51,5 %. Další skupinou jsou žáci, studenti a učni (do 14ti let), kteří tvoří 29,48 % ekonomicky neaktivních obyvatel. Třetí skupinou jsou děti předškolního věku, ostatní závislé osoby a osoby v domácnosti, jež tvoří 16 % z ekonomicky neaktivních obyvatel.

Graf 9: Struktura ekonomicky neaktivní populace v MAS Stolové hory v roce 2011 Zdroj: SLDB

³ Ekonomicky neaktivní jsou všechny osoby, které v rozhodný okamžik sčítání nebyly zaměstnány ani nesplňovaly podmínku pro zařazení mezi nezaměstnané.

9.2 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je jedním ze základních indikátorů socioekonomické situace, protože rychle reaguje na změny dalších socioekonomických ukazatelů a odráží vývoj celé ekonomiky.

Tab. 12: Počet uchazečů o zaměstnání v MAS

Obec	2008	2009	2010	2011
Bezděkov nad Metují	8	20	18	16
Bukovice	2	9	7	5
Česká Metuje	5	7	16	7
Machov	20	45	41	29
Police nad Metují	79	160	161	109
Suchý Důl	5	15	13	14
Velké Petrovice	4	9	10	9
Žďár nad Metují	9	21	28	19
Hronov	162	225	214	200
Žďárky	6	17	17	13
Vysoká Srbská	7	8	11	8
Stárkov	10	17	15	14
Velké Poříčí	45	78	81	57
Náchod	507	831	887	791
Celkem MAS	869	1462	1519	1291

Zdroj: www.mpsv.cz

Míra registrované nezaměstnanosti⁴ je definována jako poměr počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání u úřadu práce k počtu ekonomicky aktivních obyvatel. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla v roce 2011 v Náchodě (7,1 %), Žďáru nad Metují (6,8 %) a Suchém Dole (6,8 %). Naopak nejnižší míra nezaměstnanosti na konci roku 2011 byla zaznamenána v Bukovicích (2,8 %) a České Metuji (3,3 %). Pokud sledujeme vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2008 – 2011, je patrný její nárůst ve všech obcích MAS. K nejvyššímu nárůstu míry nezaměstnanosti došlo ve sledovaném období v obcích Suchý Důl (o 4,9 p. b.), Žďár nad Metují (o 3,8 p. b.) a Bezděkov nad Metují (o 3,2 p. b.). V průběhu sledova-

⁴ Míra registrované nezaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných registrovaných úřady práce na disponibilní pracovní síle (v procentech), kde číselník je počet tzv. dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání (jsou to evidovaní nezaměstnaní ke konci období, kteří mohou ihned nastoupit do zaměstnání) a jmenovatel pro menší územní jednotky (obce, správní obvody obcí s rozšířenou působností, atd.) je tvořen počtem ekonomicky aktivních osob odvozeným z výsledků posledního SLDB (v našem případě SLDB 2001).

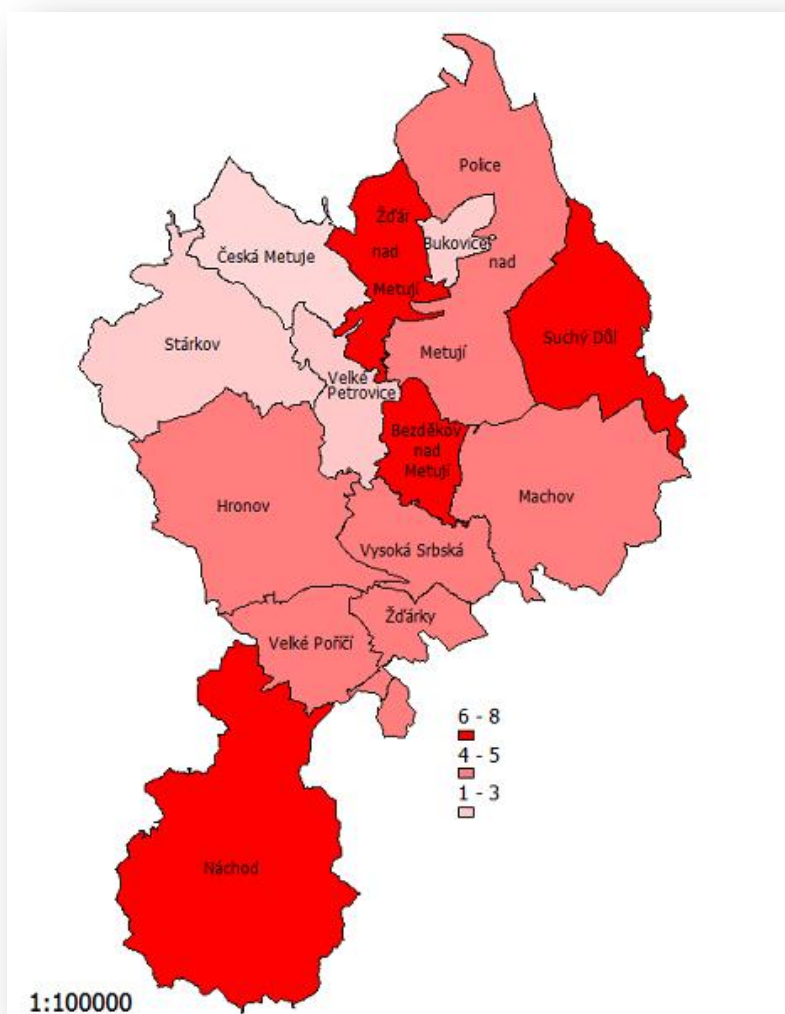
ného období se míra nezaměstnanosti nevyvíjela rovnoměrně. K jejímu skokovému nárůstu došlo ve všech obcích v roce 2009 v důsledku ekonomické krize. V roce 2010 se míra nezaměstnanosti mezi obcemi MAS vyvíjela odlišně (k největšímu nárůstu nezaměstnanosti v roce 2010 došlo v České Metuji a naopak k výraznějšímu poklesu v Bukovicích). V roce 2011 se míra nezaměstnanosti ve všech obcích MAS (s výjimkou Suchého Dolu) snížila.

Od ledna 2013 začalo MPSV pro popis nezaměstnanosti používat nový ukazatel, a to tzv. podíl nezaměstnaných osob, který vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Tento ukazatel nahradil do té doby zveřejňovanou míru registrované nezaměstnanosti a je s předchozím údajem míry registrované nezaměstnanosti vzájemně neporovnatelný. Jeho hodnoty v % vždy vycházejí nižší než u předchozího ukazatele, protože zohledňuje nejen ekonomicky aktivní, ale i ekonomicky neaktivní obyvatelstvo ve věku 15 – 64 let. Obce, které mají ve srovnání s ostatními vyšší podíl ekonomicky neaktivních obyvatel, pak ze srovnání nezaměstnanosti vycházejí hůře než podle předchozího ukazatele míry registrované nezaměstnanosti.

V roce 2011 měl nejvyšší podíl nezaměstnaných osob Náchod (5,53 %) a Suchý Důl (4,88 %). Naopak nejnižší podíl nezaměstnaných žil v obcích Bukovice (2,02 %), Česká Metuje (2,72 %) a Velké Petrovice (2,78 %). Podíl nezaměstnaných osob ve všech obcích MAS byl v roce 2011 nižší, než tomu bylo průměrně za celou ČR (6,70 %). V letech 2008–2011 zůstal podíl nezaměstnaných osob na stejné úrovni pouze v České Metuji. Ve všech ostatních obcích byl vývojový trend negativní se zvýšením podílu nezaměstnaných osob. K nejvyššímu zvýšení došlo v obci Suchý Důl (o 3,49 p. b.). Ve sledovaném období vzrostl podíl nezaměstnaných osob v obcích MAS méně než je průměr za ČR a i ve srovnání s dalšími vyššími územními celky (okres Náchod, Královéhradecký kraj) se ukazuje, že nezaměstnanost v MAS je ve srovnání s nimi nižší. Nad hodnotu podílu nezaměstnaných v ČR se v letech 2008 – 2011 dostalo pouze několik obcí MAS (v r. 2009 Bezděkov nad Metují a v r. 2010 Česká Metuje). To ukazuje na **MAS Stolové hory jako na region s relativně dobrými možnostmi pracovního uplatnění**. Zajímavá je situace, kdy podíl nezaměstnaných osob je vyšší ve městech (Náchod, Hronov), než ve většinou menších obcích MAS, ačkoliv tento trend je na většině území ČR opačný.

Obr. 3: Míra registrované nezaměstnanosti v obcích MAS v roce 2011

Zdroj: MPSV, Janitor

Míra dlouhodobé nezaměstnanosti je pro účely analýzy definována jako poměr počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání déle než 24 měsíců k počtu uchazečů o práci celkem. V MAS je tento podíl průměrně 10,77 % a dlouhodobá nezaměstnanost ve sledovaném období 2008 – 2011 zaznamenala plynulý nárůst. Dlouhodobá nezaměstnanost je největším problémem v obcích Vysoká Srbská (37,5 %), Velké Petrovice (22,22 %) a Bukovice (20 %). Nulovou hodnotu vykazoval takto definovaný ukazatel dlouhodobé nezaměstnanosti v České Metuji a ve Žďárkách.

Ke konci roku 2011 bylo v MAS evidováno celkem 1 291 uchazečů o zaměstnání. V porovnání s rokem 2010 došlo k poklesu o 228 osob (o 15 %). Mezi uchazeči o zaměstnání jsou speciálně sledovány skupiny nezaměstnaných s určitými charakteristikami (dle věku, zdravotního stavu a další), které jsou na trhu práce více ohroženy a znevýhodněny.

Specifickou skupinou ohroženou nezaměstnaností jsou uchazeči se zdravotním postižením, kteří patří k těm nejproblémovějším skupinám uchazečů o zaměstnání z pohledu uplatnění na trhu práce. V roce 2011 do této skupiny v MAS patřilo 155 uchazečů, tj. 12 % všech nezaměstnaných v MAS. Jejich podíl na celkovém počtu uchazečů byl nejvyšší v roce 2008. Pak sice došlo k nárůstu počtu ucha-

zečů - OZP, ale celkový počet nezaměstnaných uchazečů se zvýšil mnohem výrazněji. Nejvyšší podíl uchazečů – OZP, byl v roce 2011 v obcích Vysoká Srbská (25 %), Žďárky (23,8 %) a Velké Petrovice (22,22 %).

Další sledovanou skupinou ohroženou vyšší nezaměstnaností jsou absolventi škol. Jejich počet se v porovnání let 2008 – 2011 výrazněji nevyvíjel a v roce 2011 do této skupiny v MAS patřilo 71 osob, tj. 5,5 % všech registrovaných uchazečů v MAS.

Významnou veličinou při hledání zaměstnání je také věk potenciálního uchazeče. Obecně je totiž možné říci, že největší problém na trhu práce mají mladí lidé do 24 let (obavy zaměstnavatelů spojené zejména s nedostatkem praktických zkušeností a znalostí) a dále lidé nad 50 let věku. V případě lidí ve vyšších věkových kategoriích je hlavní překážkou jejich předdůchodový věk a v nemalé míře také představa zaměstnavatelů o jejich nižší produktivitě. Uchazeči nad 50 let v roce 2011 tvořili 25,4 % (328 osob) všech registrovaných žadatelů o práci. V období 2009 – 2011 byl podíl osob nad 50 let věku na celkovém počtu uchazečů zhruba stabilní s maximem v roce 2010 (27,45 %). Průměrný věk uchazečů o zaměstnání v MAS k poslednímu dni roku 2011 byl 39,23 roku.

Z dotazníkového šetření pro obyvatele MAS vyplynulo, že občané, kteří uvažují o přestěhování, k tomuto závěru došli z důvodu špatného pracovního uplatnění (dalšími důvody k přestěhování bylo: z osobních důvodů a nepříznivého životního prostředí v obci a okolí), pokud by se zlepšilo pracovní uplatnění obyvatel, mělo by to velký vliv na snížení odsunu obyvatel do větších měst, kde jsou pracovní příležitosti dostupné ve větší míře.

9.3 Zaměstnanost dle odvětví činnosti

Z hlediska rozložení ekonomicky aktivních osob do jednotlivých odvětví národního hospodářství došlo po roce 1989 k výrazným strukturálním změnám. Nejnovější data o odvětvové činnosti ekonomicky aktivních osob jsou ze SLDB 2011. Z důvodu vyšší kvality dat se hodnotí data pouze ve skupině zaměstnaných osob (nikoliv všech ekonomicky aktivních), z nichž zhruba 12 % na otázku o odvětví ekonomické činnosti svého posledního zaměstnání neodpovědělo.

Podíly zaměstnaných v jednotlivých sektorech národního hospodářství na celkovém počtu zaměstnaných se zjištěným odvětvím ekonomické činnosti znázorňuje následující graf 9. Zaměstnanost v zemědělství a lesnictví v celé MAS byla pouze 2,55 % (363 osob), což je pod průměrem Královéhradeckého kraje (3,94 %) i ČR (3,04 %). Z hlediska obcí byl primární sektor nejvýznamnější v Suchém Dole (12,65 %) a ve Vysoké Srbské (12,77 %). Naopak v Náchodě pracovalo v priméru pouze 0,97 % obyvatel se zjištěnou ekonomickou aktivitou.

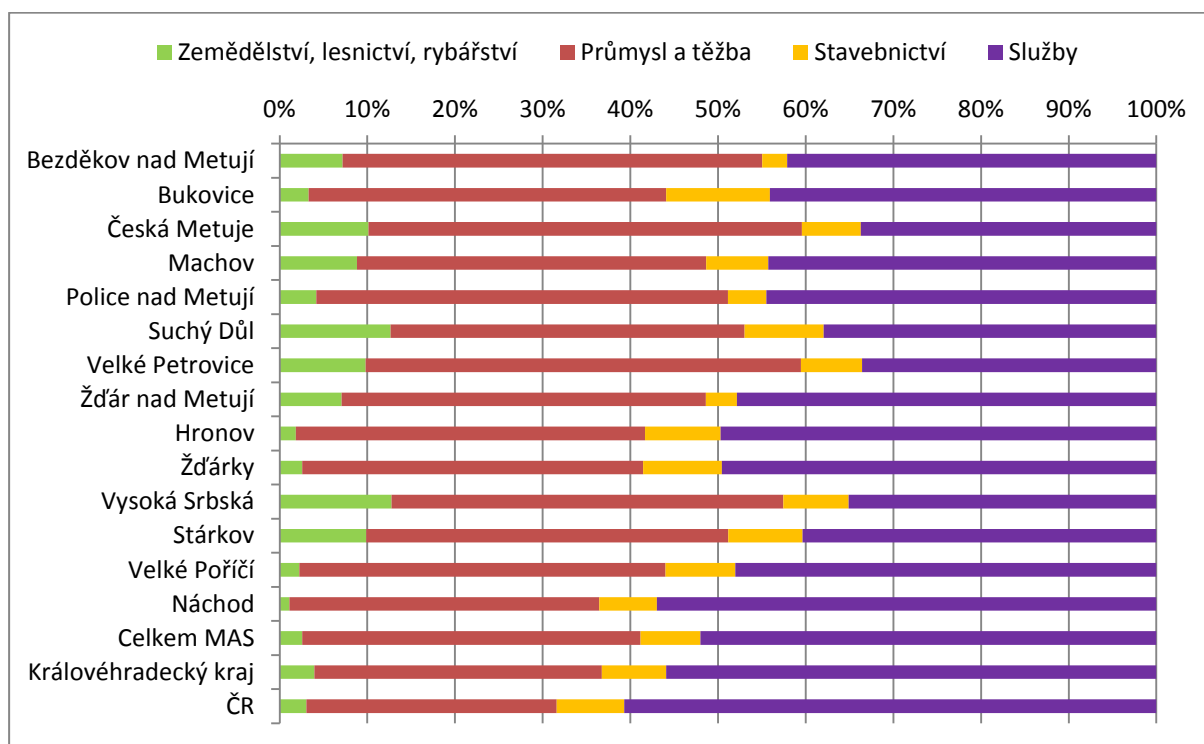
Podíl zaměstnaných v sekundéru byl v MAS 45,44 % (z toho v průmyslu 38,63 %), což výrazně přesahuje podíl zaměstnaných v těchto odvětvích jak v Královéhradeckém kraji (40,13 %), tak v celé ČR (36,24 %). Zcela zásadní postavení má průmysl zpracovatelský. Podíl zaměstnaných ve stavebnictví (5,97 %) je v MAS nižší než ve větších územních celcích (ČR – 6,85 %). Podíl zaměstnaných v průmyslu a ve stavebnictví byl nejvyšší ve Velkých Petrovicích (56,64 %), České Metuji (56,18 %), Vysoké Srbské (52,13 %) a Polici nad Metují (51,35 %).

Podíl zaměstnaných v terciéru, v celé MAS Stolové hory, tvořil 52,01 %, což nedosahuje hodnot zaměstnanosti v terciéru v Královéhradeckém kraji (55,92 %) ani průměru za celou ČR (60,71 %). Terci-

ární sektor nejvíce dominoval v Náchodě (56,96 %), naopak nejnižší podíl zaměstnaných v sektoru služeb byl v České Metuji (33,71 %) a Vysoké Srbské (35,11 %).

Pokud bychom hodnotili zaměstnanost v jednotlivých odvětvích činností bez města Náchod, byl by podíl zaměstnaných v priméru 4,3 %, v sekundéru 49,61 % a v terciéru 46,09 %. Na základě zjištěných údajů lze MAS Stolové Hory ve srovnání s územím ČR charakterizovat jako výrazně průmyslovou oblast s výrazně nižším podílem osob zaměstnaných ve službách a s nižším podílem zaměstnanosti v zemědělství.

Graf 10: Podíl zaměstnaných podle odvětví činnosti z celkového počtu zaměstnaných se zjištěným odvětvím ekonomické činnosti v obcích MAS

Zdroj: SLDB

10 Zemědělství

Zemědělství a navazující potravinářská výroba hrají v rozvoji zejména venkovských obcí MAS důležitou roli. Ačkoliv podíl zemědělství na výkonu ekonomiky i počet zaměstnaných v zemědělství (priméru) zejména po roce 1989 výrazně poklesl, stále si zachovává zásadní postavení v produkci potravin a surovin pro vybrané průmyslové obory a má důležitou funkci v péči o krajinu.

Zaměstnanost v primárním sektoru (zemědělství, lesnictví, chov ryb) byla v MAS v roce 2011 2,55 % (podle výsledků SLDB). Pro vývoj zemědělství na území MAS (i na území celé ČR) byla významným mezníkem kolektivizace v 50. letech, kdy došlo k zániku individuálního soukromého zemědělství a bylo zahájeno násilné scelování pozemků. Nynější situace v zemědělství je ovlivněna především významnými změnami, které probíhaly v 90. letech 20. století, kdy došlo k obnovení vlastnických práv k půdě a k zemědělskému majetku, k transformaci jednotných zemědělských družstev, privatizaci státních statků a k rozšiřování působnosti tržního hospodářství. Výrazněji se také začala projevovat snaha o zlepšení vzhledu a funkce poškozené krajiny.

Před rokem 1989 působily na území MAS 4 JZD (Žďárky, „Ostaš“ se sídlem ve Žďáře nad Metují, Police nad Metují a „Bor“ se sídlem v Bezděkově nad Metují). V současné době je struktura zemědělských podnikatelů na území MAS naprosto jiná. Po roce 1989 došlo k transformaci zemědělských družstev a k převodu jejich majetku do soukromého vlastnictví, z něhož převažující část připadla právníckým osobám.

Podle Evidence zemědělských podnikatelů (<http://eagri.cz/public/app/SZR/EZP> - stav v květnu 2014), působí na území MAS celkem 178 subjektů (právníckých a fyzických osob), které podnikají v zemědělství. Z toho zde má sídlo 20 podniků právníckých osob (PPO) a 158 podniků fyzických osob (PFO). Dle Petříkové (2008) právní forma fyzických osob obdělává celkem 29,4 % výměry obhospodařované zemědělské půdy v ČR a ve správním obvodu ORP Náchod je to 40,7 %. Z toho lze usuzovat, že **individuální soukromé zemědělství je v MAS poměrně významné.**

Tab. 13: Počet podniků fyzických a právníckých osob, které podnikají v zemědělství, lesnictví a rybnářství v roce 2014 v MAS

rok 2014	Fyzické osoby	Právnícké osoby
Bezděkov nad Metují	6	1
Bukovice	2	0
Česká Metuje	1	0
Hronov	26	1
Machov	22	1
Náchod	29	5
Police nad Metují	21	3
Stárkov	6	2
Suchý Důl	19	0
Velké Petrovice	2	0
Velké Poříčí	6	4
Vysoká Srbská	4	1
Žďár nad Metují	3	1
Žďárky	11	1
Celkem MAS	158	20

Zdroj: <http://eagri.cz/public/app/SZR/EZP>

Co se týká PPO, dvě z nich, zde mají své sídlo, ale působí mimo MAS a pro dalších 5 subjektů je zemědělská činnost pouze marginální součástí jejich portfolia. Následující tabulka přináší přehled podniků právníckých osob, které působí na území v MAS v zemědělství a mají tak zásadní význam na utváření krajiny v MAS. Podle údajů z roku 2008 největší rozlohu obhospodařovalo ZD Ostaš (1728 ha) a Družstvo vlastníků Police nad Metují (992 ha).

Tab. 14: Přehled podniků právnických osob, které podnikají v MAS Stolové hory v roce 2014

Obec	Název	Výměra 2008 (ha)	Převažující výroba
Žďár nad Metují	Zemědělské družstvo OSTAŠ	1727,57	zejména živočišná výroba
Police nad Metují	Družstvo vlastníků Police nad Metují - AGRITEAM	991,54	ze 70 % živočišná výroba
Náchod	AGRO, s.r.o., Jizbice	759,46	zemědělství a lesnictví, v.r. 2014 v konkursu
Stárkov	Statek Stárkov s.r.o.	720,63	převážně živočišná výroba, rostlinná pro zajištění výživy zvířat
Bezděkov nad Metují	BOR spol. s r. o.	658,42	převážně živočišná výroba, rostlinná pro zajištění výživy zvířat
Velké Poříčí	Zemědělské družstvo Velké Poříčí	364,25	rostlinná i živočišná výroba
Vysoká Srbská	GORAL spol s r.o.	276,89	rostlinná i živočišná výroba
Žďárky	AGROKOV Žďárky s.r.o.	245,51	rostlinná i živočišná výroba
Police nad Metují	Statek Tilia s.r.o.	48,16	rostlinná výroba
Velké Poříčí	FEMKO s.r.o.	34,98	chov koní
Police nad Metují	KOLBA, s.r.o.	12,26	chov sportovních koní
Machov	Šotola a syn s.r.o.	nezjištěno	rostlinná i živočišná výroba
Stárkov	Zemědělské družstvo Stárkov	nezjištěno	živočišná výroba

Zdroj: Evidence zemědělského podnikatele (<http://eagri.cz/public/app/SZR/EZP>), Petříková 2008

U souboru právnických osob převažuje živočišná výroba (dominuje chov skotu, dále pak koní, koz a ovcí a chov prasat) a rostlinná výroba, pokud je, tak slouží pouze pro zabezpečení živočišné výroby (ke krmným účelům). Rostlinná výroba je do určité míry limitována nepříznivými přírodními podmínkami, významnější postavení má pěstování žita.

Zemědělská výroba, rozvoj venkova a vybrané způsoby obhospodařování krajiny, které jsou v souladu se snahou o zachování kvalitního životního prostředí, jsou v současné době intenzivně dotovány z různých opatření. Základními finančními nástroji pro podporu zemědělství jsou **agroenvironmentální opatření (AEO) a podpora zemědělství v tzv. LFA oblastech (Less-favoured areas - méně příznivé oblasti)**. Obě opatření AEO i LFA jsou v MAS poměrně hodně využívány. V souladu s nařízením Evropské unie byly v ČR vymezeny oblasti méně příznivé pro zemědělství (LFA), v nichž jsou poskytovány platby za přírodní znevýhodnění při zemědělské produkci. Výše dotací na ha půdy se odvozuje z typu LFA, v rámci kterých je rozlišováno 6 základních oblastí. Na území MAS se nachází dva typy z těchto oblastí:

- 9 obcí (Bukovice, Česká Metuje, Hronov, Náchod, Police nad Metují, Velké Petrovice, Žďár, Žďárky a Vysoká Srbská) řadíme do oblasti se specifickými omezeními (nízký výnos na ha, velká sklonitost terénu);
- 3 obce jsou zařazeny do oblasti horské (Machov, Stárkov a Suchý Důl) a
- 2 obce nespádají do oblastí méně příznivých pro zemědělství (Bezděkov nad Metují a Velké Poříčí).

Cílem podpory méně příznivých oblastí je přispět k záruce pokračujícího využívání zemědělské půdy, a tím k zachování životaschopné venkovské komunity, zachování venkovské krajiny a zachování a posílení trvale udržitelných systémů hospodaření.

V posledních několika letech se na území MAS velmi dynamicky rozvíjí ekologické zemědělství, pro které jsou v regionu, a to především jeho severnější částí, ideální podmínky. Na konci roku 2011 bylo na území MAS evidováno 22 farem, které hospodaří ekologickým způsobem. I zde je patrné zaměření na živočišnou výrobu, kdy pouze 4 z těchto ekologicky hospodařících subjektů se nevěnují chovu zvířat. V těchto subjektech je zahrnut i statek Stárkov, který ekologicky hospodaří na obdělávané půdě,

ale souběžně zde probíhá i produkce konvenčního chovu zvířat a zemědělské výroby. Ekologický způsob hospodaření může být jednou z cest jak udržet alespoň stávající význam zemědělství coby hospodářské činnosti v MAS a s přihlédnutím k dalším omezením pro zemědělství v podobě chráněné oblasti, je v území MAS ekologický způsob zemědělství dobrou volbou - pro zemědělce díky dotacím na toto odvětví a pro krajinu díky šetrným způsobům hospodaření, které musí být splňováno.

Tab. 15: Seznam ekologických zemědělců k 31. 12. 2011

Název a adresa ekofarmy			Výměra půdy v EZ (ha)	Výměra půdy v PO (ha)	Výměra půdy cel- kem (ha)	Chovy zvířat
Název ekofarmy	Ulice, č. p.	Město				
Jansa Pavel	Bezděkov nad M. 24	Bezděkov nad M.	0,00	44,09	44,09	skot BTPM
Adamcová Simo- na	Rokytník 81	Hronov	0,37	0,00	0,37	včely
Votava Jiří - GALLOP	Vápenka 20	Hronov	0,00	0,00	0,00	koně, bizoni
Košťálová Adéla	Vysoká Srbská 30	Hronov	0,00	15,48	15,48	koně
Vlach Bohumil	Bystré 5	Hronov	47,14	0,00	47,14	skot
Erbenová Dita	Bělý 9	Machov	57,76	21,89	79,65	koně, skot BTPM
Vítková Ivana, Mgr.	Lipí 14	Náchod	0,00	34,07	34,07	skot
Dostálová Marie	Slavný 1, Suchý Důl	Police nad M.	41,88	0,00	41,88	skot BTPM
Hadaš Lukáš	Končiny 96	Police nad M.	15,88	0,00	15,88	skot BTPM
Heinzel Pavel	Suchý Důl 48	Police nad M.	12,15	1,11	13,26	ovce
Hilscherová Edita	Pěkov 45	Police nad M.	0,00	4,86	4,86	bez chovu zvířat
Statek Tilia s.r.o. - ekofarma Rade- šov	Radešov 1	Police nad M.	81,53	10,16	91,69	bez chovu zvířat
Thér Miloš	Pěkov 118	Police nad M.	17,03	0,00	17,03	ovce
Statek Stárkov s.r.o.	Stárkov 102	Stárkov	0,00	682,27	682,27	bez chovu zvířat
Tuček Adolf	Bystré 19	Stárkov	0,00	35,15	35,15	koně, skot, ovce
Borna Jan	Slavný 1	Suchý Důl	16,12	0,00	16,12	bez chovu zvířat
Jursová Terezie	Slavný 15	Suchý Důl	20,26	2,44	22,70	skot BTPM, koně
Ticháček Robert	Suchý Důl 1	Suchý Důl	15,37	5,50	20,87	skot BTPM
Ticháček Robert	Suchý Důl 1	Suchý Důl	0,00	73,26	73,26	skot pro mléko st.
FEMKO s.r.o.	Martincova 39	Velké Poříčí	39,66	0,00	39,66	koně
Janečková Kateři- na	Martincova 39	Velké Poříčí	20,00	0,00	20,00	koně
Lelek Josef, Ing.	Na kopci 222	Velké Poříčí	0,00	64,39	64,39	koně, skot BTPM
Celkem			385,15	994,67	1 379,82	

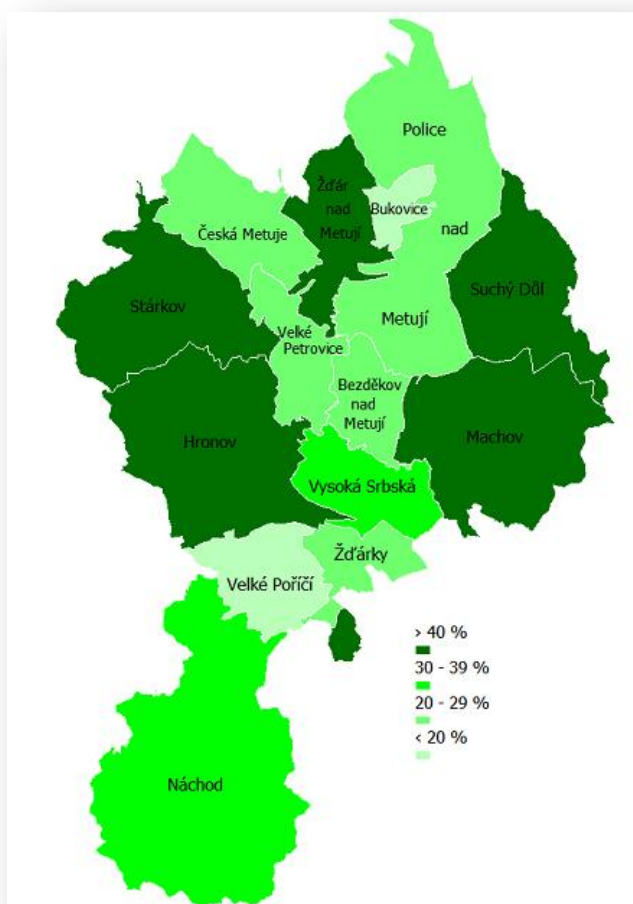
Zdroj: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi>

Pozn.: BTPM – chov krav bez tržní produkce mléka, PO-přechodné období, EZ-ekologické zemědělství

10.1 Lesnictví

Lesní pozemky zabírají 34,9 % rozlohy MAS, což je zhruba o 1,1 p. b. více než je celorepublikový průměr. Podle údajů za ORP Náchod (ORP Náchod se s územně s MAS neshoduje, ale MAS Stolové hory tvoří většinu území z ORP Náchod) lze vyvozovat, že v dřevinné skladbě lesů výrazně převažují jehličnany (85 %) nad listnatými stromy. Cílem Státní politiky životního prostředí ČR 2012 – 2020 je změna druhové skladby směrem k přirozenější struktuře lesních porostů, tzn. zvýšení podílu listnatých stromů, proto by bylo vhodné snažit se k tomuto cíli přiblížit, protože z výše uvedeného čísla je zřejmé, že podíl jehličnanů je v území vysoký (ve srovnání s ČR 73,24 %). Největší podíl tvoří tzv. lesy hospodářské, kde převládá produkční funkce. Druhou skupinou jsou tzv. lesy zvláštního určení, které zahrnují lesy v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů 1. stupně, v ochranných pásmech přírodních a léčivých zdrojů a stolních minerálních vod. Téma lesnictví a péče o les je pro obce významné a v roce 2007 bylo podnětem k založení Dobrovolného svazku obcí Lesy Policka (www.lesypolicka.cz), který sdružuje 5 obcí - Bukovice, Česká Metuje, Machov, Police nad Metují a Suchý Důl. Jeho hlavní náplní je spolupráce při činnostech souvisejících s hospodařením a správou lesních majetků ve vlastnictví obcí. V lesích ve správě obce Náchod hospodaří Lesy města Náchoda, spol. s r.o. Podíl lesních ploch v jednotlivých obcích je znázorněn na následující mapě. S problémy v oblasti lesnictví se potýká zejména obec Machov, která má problémy s nepřiměřeným odlesňováním krajiny ve svém katastrálním území a požadovala by za vhodné zabránit dalšímu odlesňování a nevhodnému obhospodařování a pozemků.

Obr. 4: Podíl lesních ploch (v %) v obcích MAS v roce 2012 (Zdroj: ČSÚ, Janitor)

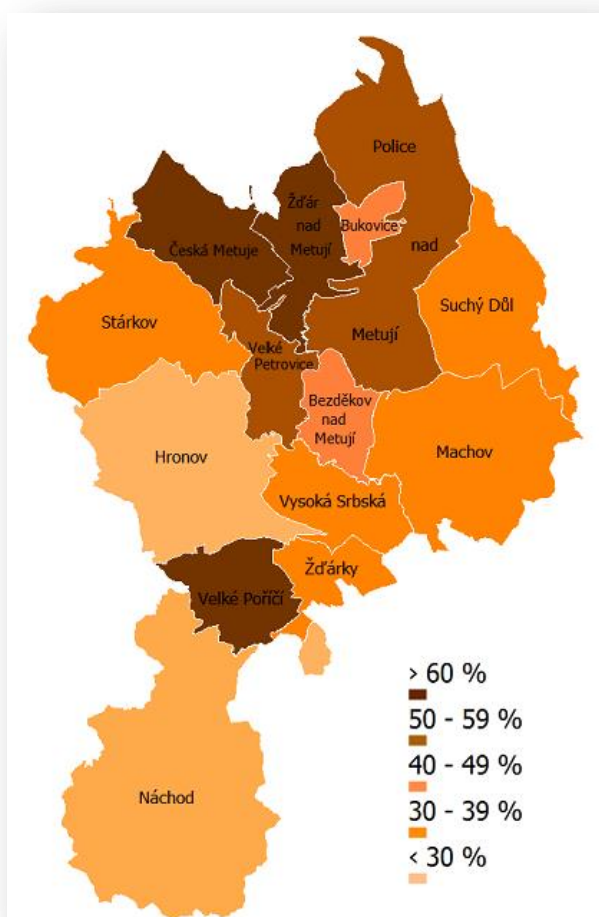

10.2 Využití půdního fondu

Využití půdy (land use) je lidská modifikace přírodní krajiny na krajinu kulturní, tedy krajinnou mozaiku zejména polí, lesů, luk, sídel a dalších krajinných prvků. Zajištěním ochrany zemědělského a lesního půdního fondu je jedním ze základních požadavků trvale udržitelného rozvoje krajiny. Území MAS Stolové hory má rozlohu 18 000 ha a ke konci roku 2012 činil podíl zemědělské půdy⁵ 54,3 % z celkové rozlohy. Téměř 34,9 % území MAS pokrývají lesy a zbytek je pak tvořen zastavěnými (2,5 %), vodními (0,8 %) a ostatními plochami (7,5 %).

Podíl zemědělsky využívané půdy v MAS je téměř shodný s podílem zemědělské půdy v ČR (53,6 %). Velký rozdíl je ale ve struktuře zemědělsky využívané půdy. Zatímco procento zornění (podíl orné půdy na zemědělské půdě) je v MAS 43,3 %, na území Královéhradeckého kraje je to 68,8 % a v České republice dokonce 71,3 %. Tyto hodnoty poukazují na rozdílný způsob využití půdy v MAS ve srovnání s hierarchicky nadřazenými územními celky. V MAS se využívá téměř dvojnásobný podíl plochy půdy (26,6 %) jako trvalý travní porost (TTP), pro srovnání podíl TTP v ČR je pouze 12,6 %. Trvalé travní porosty mají velký podíl v celé MAS, ale nejvýrazněji jsou zastoupeny v katastru obcí Bukovice (42,3 %) a Žďárky (38,9 %). Podíl orné půdy v jednotlivých obcích MAS je znázorněn na následující mapě.

Obr. 5: Podíl orné půdy na zemědělské (%) v jednotlivých obcích MAS v roce 2012 (Zdroj: ČSÚ, Janitor)

⁵ Zemědělská půda se skládá z půdy orné, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů a travních porostů.

Podíl nezemědělské půdy⁶ je v MAS zhruba stejný jako v ČR, ale opět je rozdílná vnitřní struktura nezemědělské půdy. V MAS je vyšší podíl lesů a zastavěných ploch ve srovnání s ČR, zároveň je zde ale zřetelně méně vodních ploch a i nižší zastoupení tzv. ostatních ploch. Nejvyšší podíl zastavěné půdy nalezneme ve městech (Náchod, Velké Poříčí a Hronov), v Náchodě a Velkém poříčí je zároveň vysoký podíl tzv. ostatních ploch.

Vývojový trend, který lze vysledovat ve využití půdy jak na území MAS, tak i na území celé ČR, je změna vnitřní struktury zemědělské půdy. Dochází k pozvolnému poklesu rozlohy orné půdy a zvyšování podílu TTP (luk a pastvin). V MAS dále došlo, ve sledovaném období 2008-2012, k úbytku zemědělské půdy jako celku a naopak narostl podíl lesních ploch. Tyto změny ale nejsou nijak rychlé, dochází k nim plynule a v rádech setin procenta za rok.

Tab. 16: Přehled využití půdy v MAS v roce 2012

2012	Orná půda	Zahrady	Ovocné sady	Trvalé travní porosty	Lesní půda	Vodní plochy	Zastavěné plochy	Ostatní plochy	KES	Procento zornění
Bezděkov nad Metují	31,28	3,47	0,67	31,32	23,17	0,66	2,11	7,32	1,46	46,87
Bukovice	33,66	2,99	0,92	42,27	8,32	0,27	2,74	8,83	1,21	42,16
Česká Metuje	45,47	1,55	1,72	22,52	21,82	0,54	1,15	5,23	0,93	63,81
Machov	16,53	2,09	0,25	29,15	46,30	0,39	1,16	4,13	3,58	34,42
Police nad Metují	35,19	2,53	0,25	24,88	27,64	0,35	2,33	6,84	1,25	55,99
Suchý Důl	17,86	0,95	0,05	29,38	48,00	0,19	0,77	2,79	3,67	37,03
Velké Petrovice	37,12	1,96	0,28	31,11	20,58	1,07	1,79	6,09	1,22	52,68
Žďár nad Metují	31,01	1,03	0,44	16,32	45,06	0,32	1,35	4,45	1,72	63,54
Hronov	12,81	5,05	1,31	26,92	40,05	0,98	3,77	9,13	2,89	27,80
Žďárky	26,14	4,08	0,54	38,90	20,40	0,76	2,27	6,90	1,83	37,53
Vysoká Srbská	21,94	2,61	0,18	31,14	36,67	0,46	1,17	5,83	2,46	39,27
Stárvkov	19,34	2,19	0,00	30,11	40,95	0,54	1,00	5,86	2,82	37,45
Velké Poříčí	43,26	6,70	0,15	17,28	14,38	2,41	4,44	11,40	0,69	64,20
Náchod	13,16	6,55	1,33	23,96	35,74	1,46	4,78	13,01	2,23	29,25
Celkem MAS	23,48	3,50	0,65	26,65	34,88	0,78	2,51	7,55	1,98	43,26
Královéhradecký kraj	40,14	2,44	0,92	14,85	31,08	1,57	1,95	7,05	1,04	68,79
Česká republika	37,95	2,07	0,59	12,57	33,75	2,08	1,67	8,93	1,06	70,86

Zdroj: ČSÚ

Způsob využití půdy definuje nejen vzhled krajiny, ale má také zásadní vliv na její ekologickou stabilitu a udržitelný rozvoj. Jako základní ukazatel ekologické stability na katastrálním území obce se používá koeficient ekologické stability (KES)⁷. Způsoby výpočtu KES se mírně liší, pro účely této analýzy

⁶ Nezemědělská půda - lesní půda, vodní plochy, zastavěné pozemky a ostatní pozemky.

⁷ Hodnoty koeficientu KES jsou obecně klasifikovány takto:

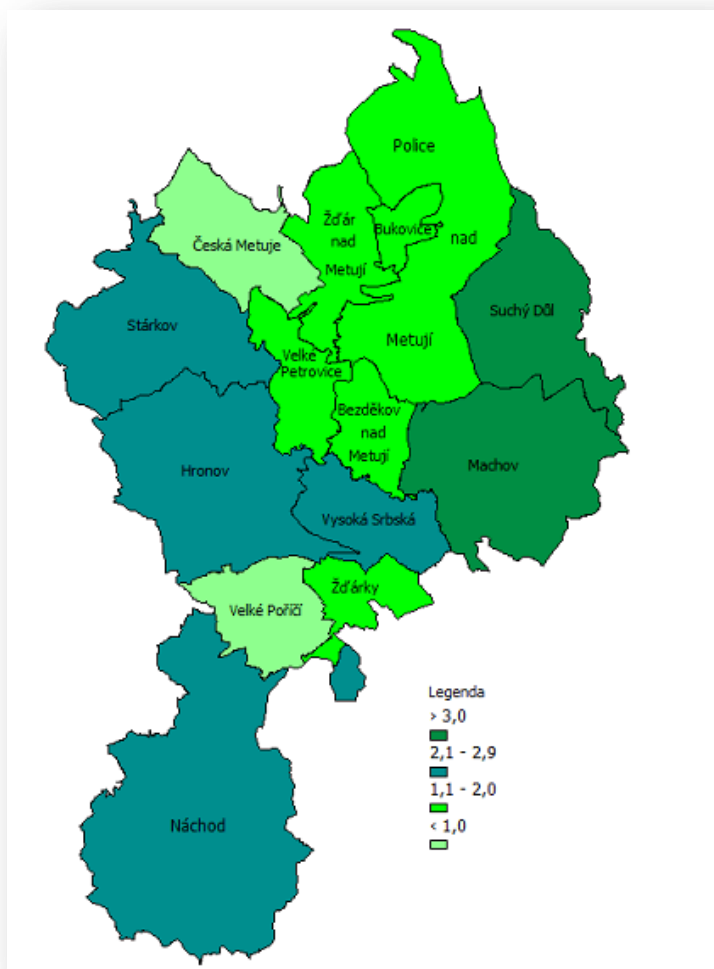
0,10<KES<0,3: území nestabilní, nadprůměrně využívané, se zřetelným narušením přírodních struktur, základní ekologické funkce musí být soustavně nahrazovány technickými zásahy;

0,3<KES<1: území málo stabilní, intenzivně využívané, zejména zemědělskou velkovýrobou, oslabení autoregulačních pochodů v ekosystémech způsobuje jejich značnou ekologickou labilitu a vyžaduje vysoké vklady dodatkové energie;

1<KES<3: území mírně stabilní, vcelku vyvážená krajina, v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami, důsledkem je i nižší spotřeba energo-materiálových vkladů;

byl vypočítán shodným způsobem, jaký používá ČSÚ. Podle ČSÚ se KES vypočítá jako poměr ekologicky příznivých ploch (chmelnice + vinice + zahrady + ovocné sady + trvalé travní porosty + lesní půda + vodní plochy) a ploch, které zatěžují životní prostředí (orná půda + zastavěné plochy + ostatní plochy). Čím vyšší je hodnota KES, tím je krajina v obci více přírodě blízká s převahou ekologicky stabilních struktur a nižší intenzitou využívání krajiny člověkem. Průměrná hodnota KES na území MAS je téměř 2, což poukazuje na vcelku vyváženou krajinu, v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami a důsledkem je i nižší spotřeba energo-materiálových vkladů. Hodnota KES za území ČR je téměř poloviční (1,06). Nejnižší hodnotu KES mají obce Velké Poříčí (0,69) a Česká Metuje (0,93), kde je vysoký podíl obdělávané orné půdy, který i přesahuje průměrný podíl orné půdy za území ČR. Naopak nejstabilnější krajinný ráz s nižší intenzitou lidmi využívanou krajinou mají obce Suchý Důl (3,67) a Machov (3,58). Tyto obce mají vysoký zejména podíl lesních ploch a zároveň je zde významný podíl luk a pastvin. Hodnoty KES pro jednotlivé obce MAS přehledně znázorňuje následující obrázek.

Obr. 6: Koeficient ekologické stability v obcích MAS v roce 2012 (Zdroj: ČSÚ, Janitor)

KES>3: území stabilní, přírodní a přírodě blízká krajina s výraznou převahou ekologicky stabilních struktur a nízkou intenzitou využívání krajiny člověkem.

Dalším důležitým ukazatelem, který se využívá ke stanovení produkční schopnosti zemědělské půdy, jsou tzv. bonitované půdně ekologické jednotky (BPEJ). Velmi zajímavé a detailní informace o zastoupení jednotlivých BPEJ na území obcí, o kvalitě půd atd. nabízí Statistická ročenka půdní služby (<http://statistiky.vumop.cz/mapserv/statistika/index.php>).

11 Průmysl

Jak již vyplynulo z předchozích kapitol o struktuře podnikatelské základny a o zaměstnanosti, má průmysl v MAS Stolové hory významnou roli a tradici. V průmyslu bylo při SLDB v roce 2011 zaměstnáno 38,63 % ze všech zaměstnaných osob se zjištěným odvětvím jejich činnosti. To výrazně překračuje průměr ČR, kde bylo v průmyslu zaměstnáno „pouze“ 28,53 % ze zjištěných zaměstnaných osob. Současný stav průmyslu v oblasti je podmíněn dlouhodobým historickým vývojem území a typických průmyslových odvětví. Pro hospodářský rozvoj celého regionu měl zásadní význam rok 1875, kdy byla dokončena a otevřena železnice z Chocně do Broumova, která zajišťovala možnost rychlé a levné dopravy. Koncem 19. století byl Náchod největším bavlnářským centrem tehdejšího Rakouska – Uherska (Šafář, 1990) a v prvním desetiletí 20. století probíhal další rozvoj zejména textilního průmyslu, ale také gumárenského a byly položeny základy pozdějšího průmyslu elektrotechnického a strojírenského. Ve Žďárkách a ve Stárkově hrál ve druhé polovině 19. stol. významnou roli také průmysl těžební.

Největším průmyslovým zaměstnavatelem v regionu je Rubena, a. s. (provozovna v Náchodě a ve Velkém Poříčí), která je největším českým výrobcem technické pryže, zpracovatelem silikonové pryže, výrobcem veloduší, veloplášťů a zdravotních výrobků. Rubena a.s. zaměstnává v regionu téměř 1000 lidí. Všichni další významní zaměstnavatelé v průmyslu, kteří patří do skupiny 500 – 999 zaměstnanců, mají sídlo v Náchodě. Je to firma ATAS elektromotory Náchod a.s. (cca 750 zaměstnanců), která vyrábí jak elektromotory pro všeobecné použití, tak i „zákaznické“ motory, konstrukčně přizpůsobené účelu použití. Dalšími jsou Sněžka, výrobní družstvo Náchod (cca 670 zaměstnanců), kde se převážně vyrábějí šité díly pro automobilový průmysl a významný podíl má i galanterní a brašnářská výroba. Pekárny a cukrárny Náchod, a.s. mají také více než 500 zaměstnanců a vyrábějí pekárenské a cukrářské výrobky.

K dalším významným zaměstnavatelům se sídlem v Náchodě patří CDS s.r.o. Náchod (cca 250 zaměstnanců), která nabízí autobusovou a nákladní přepravu a AMETEK elektromotory, s.r.o. (250 – 499 zaměstnanců). Ve stejné velikostní skupině podle počtu zaměstnanců patří také Wikov MGI a.s., který má provozovnu v Hronově a zhruba 450 zaměstnanců. Významní zaměstnavatelé sídlí také ve Velkém Poříčí – SICO Rubena s.r.o., výroba silikonových výrobků. Provozovnu má ve Velkém Poříčí také Saar Gummi Czech, s. r. o, výrobce pryžových těsnicích systémů pro automobilový průmysl (se sídlem v Červeném Kostelci) a Hašpl, a.s., výrobce zboží z drátu (hřebíky, vruty, tesařské kování a další), který má provozovnu i v Hronově. V Polici nad Metují má své sídlo firma Microtherm CZ s.r.o., výroba měřicích, kontrolních, navigačních a jiných přístrojů. Dále zde sídlí firma HAUK s.r.o. (cca 300 zaměstnanců) a jednu ze tří provozoven (přípravnu, tkalcovnu, barevnu a sklad přízí) zde má i Veba a.s. (největší zaměstnavatel okrese Náchod s více než 1200 zaměstnanců, dvě hlavní provozovny jsou mimo území MAS v Broumově). K firmám, které mají více, než 100 zaměstnanců dále patří náchodské podniky BARTOŇ - textilní závody a.s., Vodovody a kanalizace Náchod, a.s., DÍTĚ SPEDITION s.r.o. (nákladní přeprava) a Integraf, s.r.o. (tiskárna).

Co se týká speciálně potravinářského průmyslu, je zde také poměrně významný. Jako příklad společností potravinářského průmyslu lze uvést již výše zmíněné Pekárny a cukrárny Náchod a.s., Pejskar s.r.o. jako výrobce uzenin v Polici nad Metují nebo Pivovar Náchod a.s., výrobce piva Primátor.

Na území MAS Stolové hory je hlavní průmyslová výroba značně koncentrovaná do několika „průmyslových“ zón, soustředěných převážně u městských aglomerací. Nevhodné na jejich umístění však je, že s rozvojem měst tyto plochy průmyslových zón často zasahují do jejich centrálních částí.

Mezi nejvýznamnější plochy s koncentrací průmyslové výroby patří:

- průmyslové plochy podél silnice II/303 - z Náchoda Bělovsí až do Hronova (zahrnuje většinu výrobních podniků ve Velkém Poříčí)
- Náchod Běloves - mezi ulicemi Polská a 1. máje (AMETEK, GT Cars - cca 4,5 ha)
- Náchod, areál Rubeny
- Náchod, areál ATAS
- Náchod, areál Bartoň-textilní závody
- Náchod - Staré Město nad Metují - areál podél ul. Jugoslávské (Prádelny a čistírny Náchod a.s., Technické služby Náchod s.r.o., Intergraf s.r.o., Česká Unigrafie)
- Hronov, výrobní plochy podél ul. Hostovského (Hašpl, Rubena, Elmertex)
- Hronov, areál za Tratí (Wikov MGI a.s.)
- Police nad Metují - výrobní plochy podél ulice 17. listopadu (Microtherm CZ s.r.o., Kovopol a.s., VEBA textilní závody a.s., HAUK s.r.o.)

11.1 Volné plochy pro podnikání (průmyslové zóny)

Největší plochou v MAS, která se nyní chystá na opětovné využití (převážně na občanskou vybavenost) je areál bývalé továrny TEPNA v centru města Náchod. Jedná se o zasíťovanou plochu o rozloze zhruba 18 500 m². V současné době se řeší využití ploch bývalé Tepny, v dotaznících obyvatelé často zmiňovali, že by neradi, aby na těchto plochách došlo k výstavbě nákupní zóny, kterých je podle nich ve městě dostatek, ale usilovali by spíše o výstavbu odpočinkové zóny v podobě výstavby parku s odpočinkovými prvky a využitím pro děti a mládež.

V Hronově žádné speciální pozemky pro podnikání nejsou, jedinou možností pro získání těchto ploch je využití prostor bývalé textilky Textonnia (současní majitelé Textonnie jsou ale z Malajsie a komunikace s nimi je problematická). Volné plochy pro podnikání se dále nenacházejí v obcích Vysoká Srbská, Velké Poříčí, Bezděkov nad Metují, Machov, Stárkov, Žďárky a Suchý Důl. V Bukovicích jsou v územním plánu vedeny plochy pro podnikání, ale patří soukromým osobám.

V Polici nad Metují má město ve vlastnictví pozemky v podnikatelské zóně (cca 500 × 500 m). Tyto pozemky však nejsou zasíťované a není k nim zřízená příjezdová komunikace s dostatečnou kapacitou. V Polici n. M. najdeme i brownfields, které jsou v současnosti bez využití (areály bývalé mlékárny a bývalého Xaverova). Nevýhodou těchto areálů je jejich umístění v bytové zástavbě.

Ve Žďáru nad Metují se nacházejí volné plochy k podnikání. Jedná se o nezasíťované plochy o rozloze cca 1,5 ha a ve Velkých Petrovicích jsou pozemky pro drobné podnikání.

12 Služby

Zaměstnanost v terciéru v MAS je 52,01 %, což nedosahuje hodnot zaměstnanosti v terciéru v Královéhradeckém kraji (55,92 %) ani průměru za celou ČR (60,71 %). Terciární sektor v podílu zaměstnaných nejvíce dominoval v Náchodě (56,96 %). Podle podílu RES jsou nejvíce zastoupeny velkoobchod, maloobchod a opravy a údržba motorových vozidel (20 % ze všech aktivních podnikatelských subjektů), profesní, vědecké a technické činnosti (9,7 %) a v ubytování, stravování a pohostinství působí 5,6 % podnikatelských subjektů. V sektoru služeb působí největší zaměstnavatel MAS – Oblastní nemocnice Náchod, a.s., která patří do skupiny 1000-1499 zaměstnanců (nemocnice ale má zaměstnance i mimo Město Náchod a v Náchodě měla v roce 2012 cca 900 zaměstnanců). Sektoru služeb v MAS je detailněji věnována kapitola o vybavenosti obcí a o cestovním ruchu.

12.1 Cestovní ruch

MAS Stolové hory se nachází v turisticky významném území (TVÚ) Kladské pomezí. Území MAS leží mezi Orlickou a Krkonošskou horskou soustavou a je důležitým turistickým centrem a křižovatkou mnohých turistických cest. Území MAS Stolové hory je geomorfologicky velice členité a pestré území se zachovalou přírodou a jeho přitažlivost pro turisty ještě umocňuje velké množství nemovitých památek, které jsou součástí zdejší krajiny.

12.2 Přírodní a kulturně-historické atraktivity v MAS Stolové hory

Z přírodních předpokladů pro cestovní ruch jsou největší atraktivitou v MAS pískovcová skalní města a útvary. Nejrozsáhlejší komplex těchto skalních útvarů představuje národní přírodní rezervace Broumovské stěny (nacházejí se zde například tzv. Slavenské hříby, což jsou **nejdokonaleji vyvinuté skalní hříby v Česku**), dále pak stolová hora Ostaš nebo Kočičí skály. Hranici MAS s Polskem lemují Národní Park Stolové Hory, jehož součástí jsou vrcholy Bor a Hejšovina, které jsou dominantami celého regionu. Více informací o dalších zajímavých přírodních lokalitách je uvedeno v kapitole 18 Životní prostředí.

Dalším významným předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu je velké množství kulturně-historických památek, které se na území MAS nacházejí. Podle evidence památek vedených v Ústředním seznamu kulturních památek ČR se celkem na území MAS nachází 158 nemovitých kulturních památek. Najdeme je na území téměř všech obcí MAS (s výjimkou Velkých Petrovic a Žďárek) a jsou významnou součástí zdejší kulturní krajiny. Více než dvě třetiny těchto památek nalezneme na území měst Náchod a Police nad Metují. Seznam evidovaných kulturních památek je pro svoji obsáhlou umístěn viz Příloha č. 1: Tab. 57: Seznam evidovaných kulturních památek

Turisticky nejvýznamnější jsou dvě národní kulturní památky - Státní zámek Náchod (v roce 2012 jej navštívilo 34350 turistů), který je označován jako národní kulturní památka od roku 2001 a ojedinělý systém opevnění z 2. světové války Dobrošov, který je propojen naučnou stezkou s pěchotním srubem Březinka (upravený autenticky do stavu roku 1938). Nachází se v k. ú. Dobrošov a NKP je od roku 1995.

Na území MAS se dále nacházejí čtyři památkově chráněná území (městské památkové zóny), a to v Náchodě, Polici nad Metují a ve Stárkově. V obci Skalka (Česká Metuje) byla vyhlášena vesnická památková zóna Skalka (www.npu.cz).

Dalšími významnými památkami regionu jsou např. klášter v Polici nad Metují, kaple Panny Marie Sněžné na Hvězdě nebo Jiráskova chata na Dobrošově. Ta pochází z dílny známého architekta Dušana Jurkoviče, stejně jako restaurace v přilehlém údolí Peklo.

V MAS dále nalezneme množství zajímavých muzeí a výstavních ploch, mezi které patří např. muzeum stavebnice MERKUR nebo Muzeum papírových modelů v Polici nad Metují, Galerie výtvarného umění v Náchodě (1763 návštěvníků v r. 2012) nebo pobočky Regionálního muzea v Náchodě (Jiráskovo muzeum Hronov, Muzeum města Police nad Metují, Pevnost Dobrošov, Rodný domek A. Jiráskova, Stará škola Police nad Metují a Výstavní síň Náchod). V Horním Dřevíči se nachází Mlýn Dřevíček (muzeum o mlynářství).

Region MAS je zachycen v dílech slavných rodáků tohoto kraje. Ve spojitosti s nimi je častým cílem turistů zejména Hronov (rodiště Aloise Jiráskova, Josefa Čapka a Egona Hostovského) a v neposlední řadě i Náchod (pochází odtud spisovatel Josef Škvorecký).

V minulosti byly významnou atraktivitou území také lázně Běloves v Náchodě, kde se léčili pacienti se srdečními chorobami a oběhovými potížemi. V průběhu devadesátých let se ale nevydařil proces transformace lázní Běloves a zůstaly nedořešeny majetkoprávní vztahy. V současnosti jsou lázně mimo provoz a chátrají a Náchod je tak jediným lázeňským městem v Česku bez fungujících lázní.

Na území MAS probíhá celá řada významných kulturních akcí, z nichž nejvýznamnější je Jiráskův Hronov, k roku 2014 se koná již 84. ročník a podle pořadatelů je tento festival nejstarší divadelní přehlídkou neprofesionálního divadla v Evropě a pravděpodobně i na světě. Dále pak Náchodská Prima sezóna (festival studentské tvořivosti) nebo Kuronské slavnosti (oživení zámku hudbou a řemeslnými trhy).

12.3 Základní infrastruktura pro cestovní ruch

Region MAS Stolové hory svojí polohou a rozmanitou krajinou nabízí nespočet aktivit zejména k pěší turistice, cykloturistice, horolezectví nebo k vyjížděním na koních. Detailní informace o možnostech využití lze získat v turistických informačních centrech (TIC), která se nacházejí v Náchodě, Hronově a Polici nad Metují. Dobrým informačním zdrojem pro návštěvníky této oblasti jsou také internetové stránky www.kladskepomezí.cz a stránky jednotlivých obcí.

Základní infrastrukturu cestovního ruchu tvoří ubytovací a stravovací zařízení. ČSÚ v roce 2014 evidoval na území MAS 39 hromadných ubytovacích zařízení (zařízení s minimálně pěti pokoji nebo deseti lůžky sloužící pro účely cestovního ruchu, tj. poskytující přechodné ubytování hostům). Tento statistický údaj ale rozhodně dostatečně necharakterizuje ubytovací kapacity v regionu, neboť jednak nezahrnuje ubytovací zařízení s menší kapacitou a dále obsahuje i řadu nepřesností a některá ubytovací zařízení v něm úplně chybějí (i když splňují daná kritéria). Například na webových stránkách města Náchod je v současnosti (květen 2014) uvedeno 38 objektů, ve kterých je možno se ubytovat, kdežto statistický přehled z ČSÚ zde uvádí 20 hromadných ubytovacích zařízení. V následujícím popisu ubytovacích kapacit na území MAS tedy vycházíme z vlastních zjištění přímo od starostů a zastupitelů v obcích MAS.

Tab. 17: Počet lůžek podle typů ubytovacích zařízení v obcích MAS

	Počet lůžek						veřejný kemp - počet míst pro stany/karavany
	ubytování v sou- kromí	penzion	hotel, motel	ubytovna	veřejný kemp - tábořiště - chatky	Celkem lůžka	
Bezděkov nad Me- tují	10	8	10	0	0	28	0
Bukovice	0	0	0	0	0	0	0
Česká Metuje	0	10	34	0	0	44	0
Machov	53	36	0	20	0	109	0
Police nad Metují	52	138	0	92	120	402	46
Suchý důl	0	38	0	0	0	38	0
Velké Petrovice	24	0	0	0	0	24	0
Žďár nad Metují	0	0	0	0	54	54	20/0
Hronov	23	68	46	200	114	451	50/24
Žďárky	5	0	0	0	0	5	0
Vysoká Srbská	12	0	0	0	119	131	15/0
Stárkov	165	0	0	0	0	165	0
Velké Poříčí	0	0	0	0	0	0	0
Náchod	55	220	447	153	96	971	50/18
MAS	399	518	537	465	503	2422	181/42

Zdroj: http://www.aticcr.cz/vismo/o_utvar.asp?id_org=200039&id_u=1005; webové stránky obcí vlastní šetření; ČSÚ

Pozn. Ubytování v soukromí zahrnuje chaty, chalupy, apartmány a byty.

Dle vlastního šetření se na území MAS nachází 95 ubytovacích zařízení, z nichž nejpočetnější skupinou jsou „ubytování ostatního typu včetně ubytování v soukromí“ a penziony. Podle počtu lůžek v jednotlivých typech ubytování je ale zřejmé, že ubytování v soukromí (chaty, chalupy) má v regionu celkově menší kapacitu než je počet lůžek v hotelech nebo penzionech a dokonce i méně než je počet lůžek v turistických ubytovnách.

Počet lůžek v hotelech na území MAS je téměř totožný s počtem lůžek v penzionech (537 lůžek v hotelech, 518 v penzionech). Zhruba 40 % lůžek z celkové lůžkové kapacity MAS se nachází v Náchodě, 18 % v Hronově a 16 % v Polici nad Metují. Velice rozdílná je ale kvalitativní struktura této lůžkové kapacity. Zatímco v Náchodě je koncentrována převážná kapacita hotelových lůžek, v Hronově jsou to lůžka typu „ubytovna“ a v Polici nad Metují převažují lůžka v penzionech.

V Náchodě se nacházejí téměř všechny hotely na území MAS (celkem 11 hotelů), z toho tři * * * *, šest * * * a dva * *. Pro náročnější klientelu jsou tak v Náchodě k dispozici zařízení nabízející služby typu relaxace a wellness nejvyšší kvality a zároveň zde najdeme prostory pro kongresovou turistiku (např. hotel Tommy, hotel U Beránka nebo hotel Bonato).

Výrazně levnější formou ubytování v regionu je např. bydlení v chatkách, které nabízí velké chatové areály např. na Ostaši (Žďár nad Metují), na Zděřině (Police nad Metují) nebo ve Vysoké Srbské. V těchto areálech je i možnost postavit si vlastní stan. Klasické autokempy se nacházejí v Náchodě a

ve Velkém Dřevíči (Hronov). Specifickou ubytovací a rekreační lokalitou je Green Valley Park ve Stárkově, které nabízí ubytování ve více než 20 nově postavených vilkách s kapacitou přes 150 lůžek.

S výjimkou Velkých Petrovic se v každé obci MAS nachází alespoň jedno restaurační zařízení, jejich kvalita a rozsah nabízených služeb se však velice různí.

12.4 Doprovodná turistická infrastruktura

Území MAS je turisticky hojně navštěvovanou destinací, ale jeho doprovodná infrastruktura, zejména v severní části v okolí Broumovských stěn, odpovídá spíše krátkodobému charakteru návštěv. Širší nabídku jednotlivých zařízení pak nalezneme přímo v Náchodě a okolí.

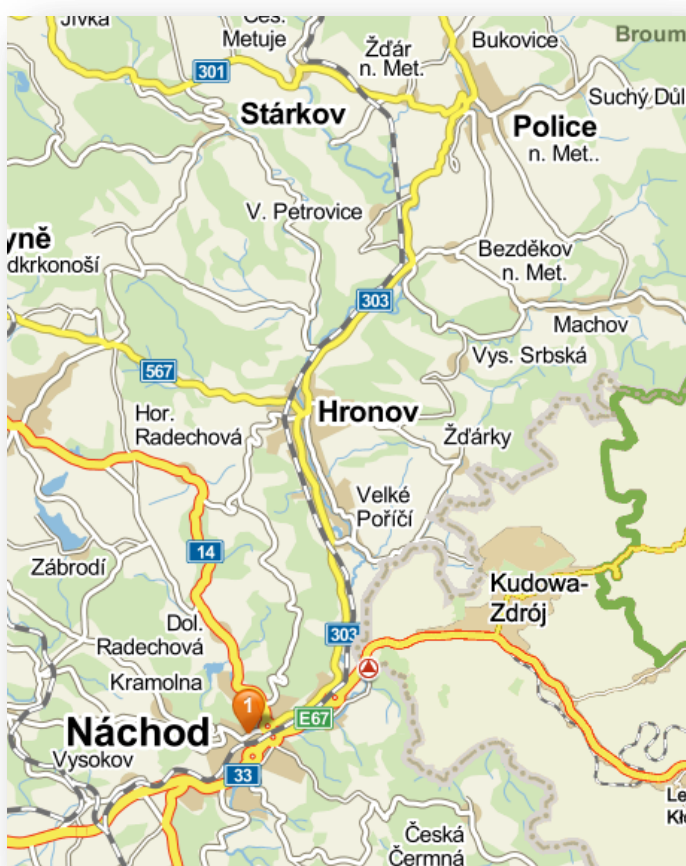
- Na území MAS je hustá síť značených turistických pěších tras včetně naučných stezek, které kumulují zejména v oblasti Broumovských stěn a dalších významných krajinných útvarů (např. na Ostaši). Tato síť je poměrně stabilizovaná a její rozšíření je možné předpokládat směrem k napojení na polské území.
- Cyklistům v MAS slouží rozsáhlá síť cyklotras, které jsou doplněny informačními panely a odpočívadly. Výstavba celé řady cyklostezek (zejména v okolí Náchoda) a značení nových cyklotras probíhá i v posledních letech. V letních měsících je možné využít nabídku tzv. cyklobusů. Pro zdatnější cyklisty jsou vyznačeny náročnější trasy zejména v oblasti Broumovských stěn, kde se také každoročně jezdí jeden z nejtěžších českých **MTB maratonů Rallye Sudety**. Cyklotrasy v území často propojují polská a česká města.
- Na území MAS není vyznačena žádná speciální hipostezka, ale vyjížďky na koních jsou další možností, jak si mohou návštěvníci zpestřit svůj pobyt. Vyjížďky na koních nabízí např. Kylařův statek v Náchodě, Ranč na Lipí, Ranch GALLOP ve Stárkově nebo jízdárna DALEN v Náchodě.
- Na území MAS není mnoho příležitostí ke koupání, nachází se zde pouze jeden krytý bazén (v Náchodě) a tři umělá venkovní koupaliště (v Náchodě, v Polici nad Metují a Velkém Dřevíči – voda z přírodního toku).
- Specifickou sportovní aktivitu v regionu představuje horolezectví, ke kterému jsou v MAS ideální podmínky. Horolezectví je však povoleno pouze registrovaným horolezcům, a to jen ve vymezených skalních oblastech. Více k tématu naleznete např. na www.piskari.cz.
- Ve Velkém Dřevíči se nachází krytá horská dráha pro motokáry, která je součástí sportovně rekreačního komplexu Adrenárium.
- Dráhy na bowling jsou v Náchodě, v Hronově a v Polici nad Metují.
- Pro in-line bruslení je hojně využívána cyklostezka mezi Náchodem a Hronovem a také stezka mezi Velkými Petrovicemi a Maršovem.
- Vyhlídkové lety nabízí jediné veřejné vnitrostátní letiště na území MAS, které se nachází ve Velkém Pořící.
- Ze zimních sportů je terén v MAS příhodný zejména pro běžkové lyžování, ale nalezneme zde i lyžařské areály se sjezdovými tratěmi - v Machově (jsou zde i skokanské můstky), v Bělovsi (Brabák a Maliňák), v Polici nad Metují (vlek Nebíčko) nebo v obci Chlívce (Stárkov). Zimní stadiony najdeme v Náchodě a v Hronově a kluziště si připravují i v Polici nad Metují.

13 Dopravní infrastruktura

Charakteristickým rysem území MAS Stolové hory je poměrně nepříznivá poloha a obtížná dopravní dostupnost z hlediska Královéhradeckého kraje i celé České republiky. **Odlehlost od silnic první třídy i od hlavních železničních tahů je jedna z nejvyšších v celé České republice.** Území MAS nemá přímé napojení na dálnici nebo rychlostní komunikaci a základ silniční sítě tak tvoří silnice I. třídy, které ale územím MAS procházejí pouze po jeho okraji přes Náchod. Jedná se o silnici I. třídy I/33 spojující Hradec Králové s Náchodem a silnici I/14 spojující Náchod - Červený Kostelec a Trutnov. Páteří MAS je současná silnice 2. třídy č. II/303, která vede z Náchoda přes Velké Poříčí a Hronov do Broumovského výběžku. Silnice II/303 představuje jediné napojení Broumovského výběžku s vnitrozemím republiky.

Obr. 7: Dopravní síť v MAS Stolové hory (zdroj: www.mapy.cz)

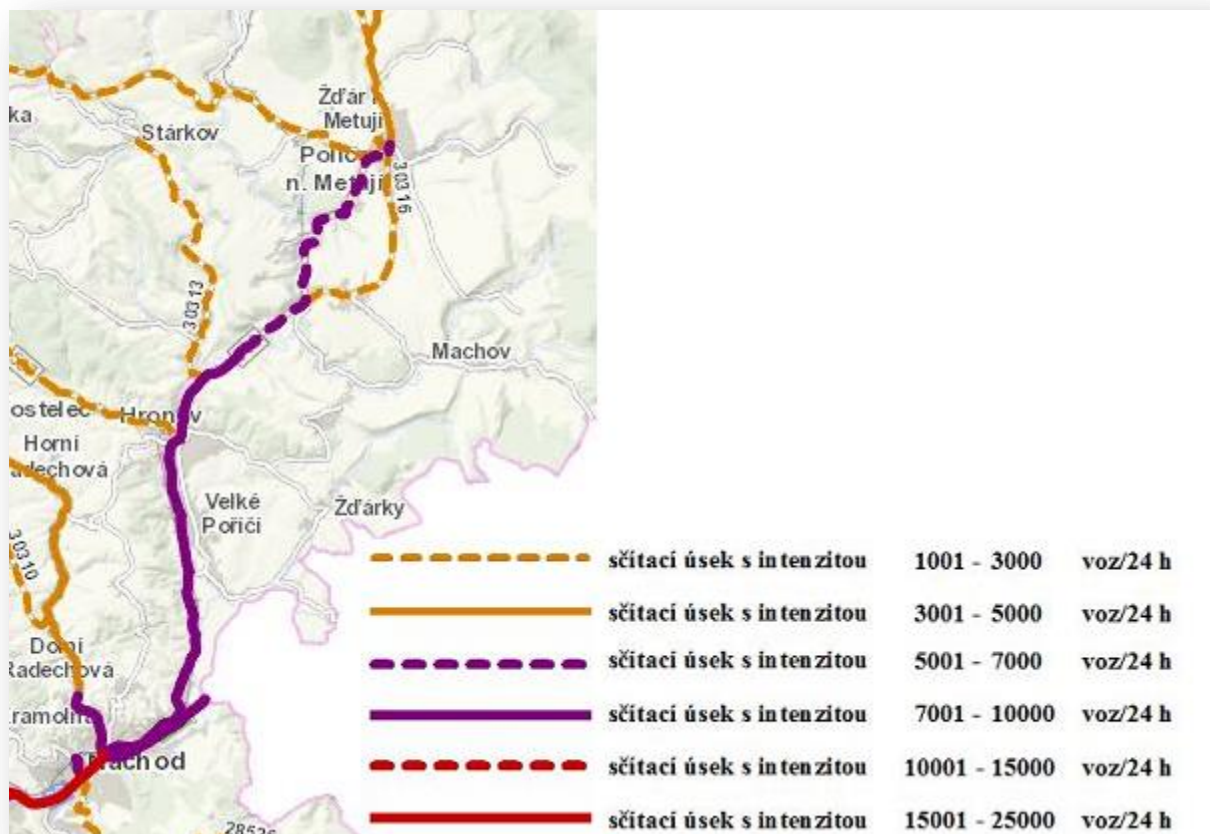
Seznam důležitých silnic, které procházejí územím MAS:

- I/14 Liberec (I/13) - Jablonec n. Nisou (I/65) - Tanvald - Vrchlábí - Trutnov- Červený Kostelec - Náchod (I/33) - Vamberk - Ústí n.O. - Č. Třebová - Třebovice
- I/33 Hradec Králové (I/11, I/35) - Jaroměř (I/37) - Česká Skalice - Náchod (I/14) – Polsko
- II/301 Police n. M. (II/303) - Česká Metuje - Radvanice - Trutnov (I/14)
- II/303 Náchod (I/33) – Velké Poříčí - Hronov - Police n. M. - Broumov (II/302) - Olivětín
- II/567 Hronov (II/303) - Horní Kostelec - Rtně v Podkrkonoší (I/14)
- III/28526 a II/285- Nový Hrádek - Borová - Česká Čermná - Dobrošov - Jizbice - Lipí - Náchod (I/33).

Přímo v Náchodě se nachází nejdůležitější hraniční přechod do Polska: Náchod - Běloves - Kudowa Zdrój, který slouží i pro nákladní automobilovou dopravu nad 6 tun. Další hraniční přechod v MAS, ale určený pro malý pohraniční styk, je v Malé Čermné – Czarnne. Silniční síť na území MAS zabezpečuje poměrně dobré dopravní spojení Náchoda s jednotlivými regionálními a mikroregionálními centry na území MAS. Nemalý problém však představuje skutečnost, že dopravní kapacita stávajících hlavních silnic procházejících MAS a zejména jeho jádrem, městem Náchodem, v posledním desetiletí dosahuje mezních hodnot. Silnice I/33 (Hradec Králové - Jaroměř - Náchod - Polsko) je jednou z nejvýznamnějších silničních tras v Královéhradeckém kraji a je téměř trvale přetížena. Navíc prochází přímo centrem města Náchod a je bariérou dalšího rozvoje. Již dlouhodobě probíhají plány na postavení obchvatu Náchoda a rovněž je posuzována varianta obchvatu Hronova. Intenzitu dopravy na jednotlivých úsecích silnic v MAS dobře znázorňuje následující obrázek a tabulka.

Údaje o intenzitě automobilové dopravy na silniční síti pocházejí z výsledků celostátního sčítání dopravy v roce 2010 (CSD 2010). Uváděné hodnoty jsou ročním průměrem denních intenzit dopravy (RPDI) ve vozidlech za 24h. Z výsledků sčítání vyplývá, že nejvíce automobilů projede za den centrem města Náchod, a to 18 547, z čehož zhruba 19 % tvoří nákladní vozidla. Na příjezdu k hraničnímu přechodu tvoří podíl nákladní dopravy dokonce 33 %. Směrem na Broumov intenzita automobilové dopravy klesá, ale mezi Náchodem a Hronovem projede denně zhruba 9000 aut.

Obr. 8: Přehled intenzity dopravy na úsecích sčítaných v roce 2010 na území MAS

Zdroj: <http://scitani2010.rsd.cz/pages/map/default.asp>

Tab. 18: Přehled intenzity dopravy na úsecích sčítaných v roce 2010 na území MAS

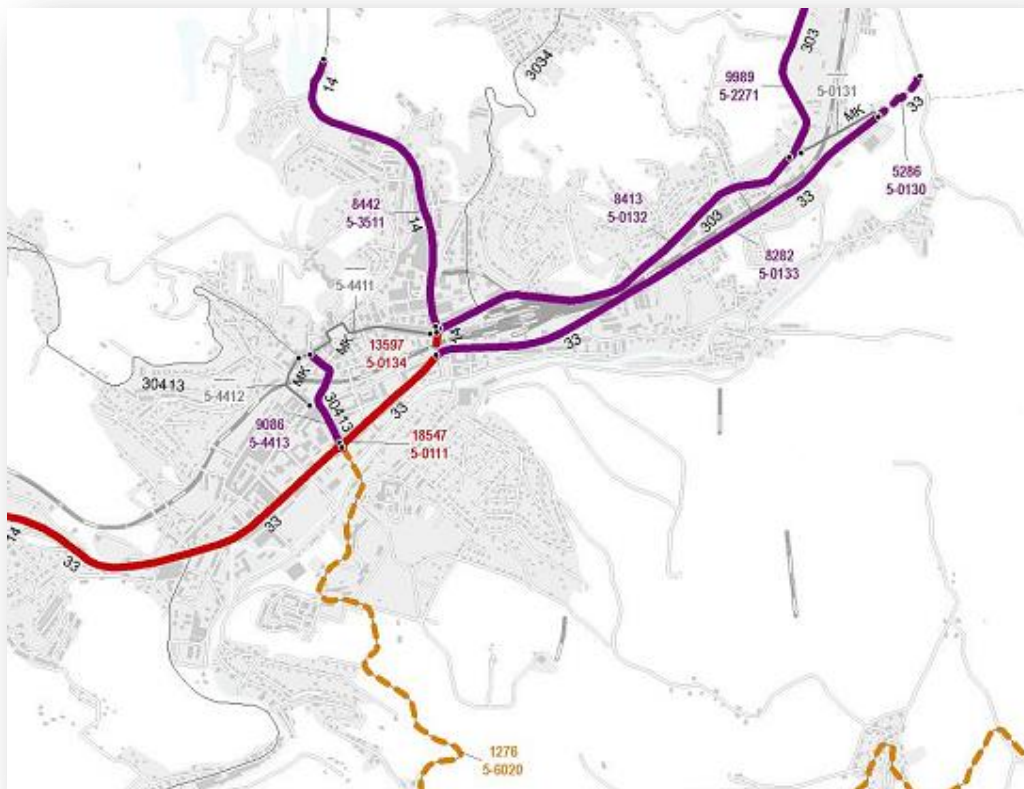
Číslo silnice	Těžká vozidla	Osobní vozidla	Motocykly	Počet všech motorových vozidel	Začátek úseku	Konec úseku
33	3 435	14 881	231	18 547	Náchod z. z.	Náchod, vyús.14
33	3 435	14 881	231	18 547	Náchod, vyús.14	Náchod, zaús.14
33	1 743	3 487	56	5 286	zaús. MK (býv. 33)	st. hr. ČR - Polsko
33	1 834	6 377	71	8 282	Náchod, zaús.14	zaús.MK (býv. 33)
301	163	1 067	29	1 259	hr.okr.Trutnov a Náchod	Police n. Met., zaús. do 303
303	889	7 410	114	8 413	Náchod, vyús. ze 14	Náchod, MK - býv. 33
303	1 002	8 851	136	9 989	Náchod, MK - býv. 33	Náchod - Malé Poříčí k.z.
303	1 002	8 851	136	9 989	Náchod - Malé Poříčí k. z.	Hronov - Velké Poříčí z. z.
303	1 049	7 160	111	8 320	Hronov - Velké Poříčí z. z.	Hronov, zaús.567
303	1 043	6 640	135	7 818	Hronov, zaús.567	Hronov k. z.
303	917	4 861	70	5 848	Hronov k. z.	Police n. Met., zaús.301
303	587	3 358	56	4 001	Police n. Met., zaús.301	Pěkov k. z.
303	412	2 237	36	2 685	Pěkov k. z.	Broumov, zaús. do 302
567	343	1 688	49	2 080	hr.okr.Trutnov a Náchod	Hronov z.z.
567	343	1 688	49	2 080	Hronov z. z.	zaús. do 303
28 526	82	1 166	28	1 276	Dobrošov k. z.	Náchod, zaús. do 33
30 313	128	922	23	1 073	Hronov, vyús. z 303	Stárkov, zaús. do 30118
30 316	128	1 519	41	1 688	vyús. z 303	Police n. Met., zaús. do 303
30 322	183	1 169	17	1 369	vyús. z 303	zaús. do 3023 za Lachovem
30 413	691	8 266	129	9 086	Náchod, vyús. z 33	Náchod, ul.Tyršova

Zdroj: [http://scitani2010.rsd.cz/pages/results/section/default.aspx?l=Královéhradecký kraj](http://scitani2010.rsd.cz/pages/results/section/default.aspx?l=Královéhradecký+kraj)

Poznámky: z. z. - začátek zástavby, k. z. - konec zástavby, x - křižovatka, MK - místní komunikace

Obce jsou majiteli tzv. místních komunikací, což jsou veřejně přístupné pozemní komunikace, které slouží převážně místní dopravě na území obce (ulice, náměstí, samostatné pěší komunikace, parkoviště atd.) a jako vlastník o ně musí i pečovat. Obce mají pod svou správou často poměrně dlouhé úseky místních komunikací, např. v Polici nad Metují je to 72 km a v Hronově 42 km. Naopak některé obce mají na starost jen několik kilometrů místních komunikací (např. Žďárky – 3 km). Proto jsou také opravy, rekonstrukce případně budování nových místních komunikací, chodníků a jejich osvětlení jednou z hlavních priorit řady obcí (např. Hronov, Náchod, Bukovice, Velké Petrovice a Police nad Metují). Kvůli nedostatku finančních prostředků je často řešení tématu nekvalitních komunikací pro obce problematické a nevhodný stav komunikací a souvisejících prvků přetrvává dlouhodoběji.

Obr. 9: Přehled intenzity dopravy na úsecích sčítaných v roce 2010 – detail území města Náchod

Zdroj: <http://scitani2010.rsd.cz/content/doc/52-08.jpg>

13.1 Železniční doprava

Územím MAS prochází celostátní železniční trať č. 026 Týniště nad Orlicí - Náchod - Teplice nad Metují - Meziměstí, která převážně kopíruje tok řeky Metuje a tvoří tak osu celé MAS. Na území MAS Stolové hory je 10 železničních stanic: Náchod zast. (km 35 trati), Náchod (km 37), Náchod-Běloves (km 39), Náchod-Malé Poříčí (km 41), Velké Poříčí (km 43), Hronov (km 45), Hronov zast. (km 47), Police nad Metují (km 50), Žďár nad Metují (km 53) a Česká Metuje (km 56). Osobní vlaky zastavují na všech uvedených zastávkách (z toho na pěti jen na znamení) a spěšné vlaky úplně vynechávají zastávky Náchod-Běloves a Náchod-Malé Poříčí.

Železniční dostupnost od Hradce Králové komplikuje úvratňová spojka mezi obcemi Starkoč a Václavice (trať 033). Přímé železniční spojení je pouze jednou za den ve večerních hodinách, jinak je spojení komplikováno několika přestupy. Cesta do Hradce Králové přes Týniště nad Orlicí po trati č. 026 je časově delší a v současnosti zde nefunguje žádné přímé spojení. Dopravnímu spojení z MAS do Hradce Králové a Prahy by pomohla optimalizace trati č. 032 Jaroměř – Náchod s výstavbou tzv. Vysokovské spojky (je pro ni vymezen koridor dopravní infrastruktury nadmístního významu). Pro jednotlivé obce MAS je velmi důležité, aby v nich byly zachovány železniční stanice s dostatečným rozsahem

provozu. Zejména Malé Poříčí (spadající pod město Náchod), si stěžuje na nedostatečné vlakové spojení v obci a dožaduje se jeho obnovení.

13.2 Letecká doprava

Na území MAS se nachází jediné veřejné vnitrostátní letiště - Letiště Velké Poříčí- LKVP. Jeho provozovatelem je Aeroklub Hronov, jedná se o letiště s travnatým povrchem. Pravidelně se zde konají tzv. Hronovské Orlíkovské přehánky (mezinárodní závody) a plachtařské závody. Z letiště je také možné si objednat vyhlídkové lety. Oblastní nemocnice Náchod má na střeše jednoho z pavilonů zřízenou konstrukci heliportu se vzletovou a dosedací plochou z betonové desky.

14 Dopravní obslužnost

Tabulka 17 přináší přehled přímých spojů z obcí MAS do jim příslušných obcí s pověřeným obecním úřadem a do ORP Náchod. Z tabulky je patrné, že autobusová doprava je v MAS poměrně významná, a tímto způsobem dopravy jsou mezi sebou přístupné všechny obce MAS.

Vlaková doprava je významná pouze pro několik obcí, a to zejména pro možnost rychlého spojení do ORP Náchod. Pro Českou Metuji a Žďár nad Metují je také uvedena jako možnost spojení do Police nad Metují, ale tato možnost není v reálu využívána, protože vlaková zastávka Police nad Metují se nachází několik kilometrů od centra města Police nad Metují a je využitelná spíše jako vlaková zastávka pro obce Velké Petrovice a Bezděkov nad Metují.

Většina obcí MAS má přímé (autobusové nebo vlakové) spojení do ORP Náchod, výjimkou jsou obce Suchý Důl, Vysoká Srbská a Žďárky. Nejméně spojů do POÚ má obec Vysoká Srbská, a to pouze 8 ve všední den. Naopak výborné spojení se svými POÚ mají např. Bezděkov nad Metují, Bukovice, Velké Petrovice nebo Velké Poříčí, kde je vysoká frekvence autobusových spojů.

Tab. 19: Přehled počtu přímých spojů z obcí MAS do POÚ a centra ORP

Obec	POÚ	Autobusové spoje - počet přímých spojů do		Vlakové spoje - počet přímých spojů do	
		POÚ	ORP Náchod	POÚ	ORP Náchod
Bezděkov nad Metují, Na Mýtě	Police nad Metují	56	36	-	-
Bukovice	Police nad Metují	33	32	-	-
Česká Metuje	Police nad Metují	14	-	13	13
Hronov	Hronov	-	37	-	21
Machov, nám.	Police nad Metují	20	1	-	-
Police nad Metují	Police nad Metují	-	40	-	17
Stárkov	Hronov	19	1	-	-

Suchý Důl	Police nad Metují	16	-	-	-
Velké Petrovice	Police nad Metují	38	18	-	-
Velké Poříčí	Hronov	44	40	22	21
Vysoká Srbská, OÚ	Hronov	8	-	-	-
Žďár nad Metují	Police nad Metují	14	-	17	17
Žďárky	Hronov	14	-	-	-

Zdroj: <http://jizdnirady.idnes.cz/>

Pozn.: jedná se o počty přímých spojení ve středu 26. 3. 2014. Pokud není u obce uveden spoj, buď neexistuje, nebo je spojení možné pouze s přestupem. Město Náchod není uvedeno vůbec, protože se jedná o obec s rozšířenou působností i o obec s pověřeným obecním úřadem.

15 Technická infrastruktura

Textová část o technické infrastruktuře v MAS Stolové hory byla zpracována na základě analytických podkladů města Náchod, statistických dat ze SLBD a vlastních zjištění v obcích.

15.1 Zásobování elektrickou energií a teplem

Na území MAS jsou hlavním provozovatelem distribuční elektrické sítě a výrobcem elektřiny firmy ze skupiny ČEZ (elektřina je vyráběna v Elektrárně Poříčí II u Trutnova). Přímé zásobování území elektrickou energií je v území realizováno zejména z napěťového systému VN 110kV, v centru Náchoda VN 10kV. Do tohoto systému jsou na území MAS zapojeny trafostanice pro transformaci napětí TR 110/35 (TR 110/35/10kV Náchod, Babí a TR 110/35 kV Police nad Metují).

Mimo energetický systém ČEZ a.s. jsou na území provozovány další zdroje (výroby) elektrické energie. Mají však pouze lokální význam. Velkou soustavou centralizovaného zásobování teplem je Teplárna Náchod, jejíž současný celkový instalovaný výkon je 118 MWt a 17 MWe. Teplo je z Teplárny Náchod dodáváno pomocí soustavy CZT s primárními parními rozvody v délce cca 25 km, 57 předávacími stanicemi a teplovodními sekundárními rozvody do zhruba 930 odběrných míst. Lokální význam má ještě sídlištní soustava v Polici nad Metují.

Využívání alternativních zdrojů energie má v MAS nízký podíl. V posledních letech zde vzniklo několik fotovoltaických elektráren, z nichž největší je FVE Náchod-Bražec (výkon 0,98 MW). Z těch výkonnějších jsou to ještě např. FVE 449,88 kWp v České Metuji, LEADERMARK a.s. FVE 208,84 kWp ve Velkém Poříčí nebo FVE 154,88 kWp na ZŠ Plhov v Náchodě.

V MAS je na řece Metuji provozováno celkem 6 malých vodních elektráren: MVE Velké Petrovice (3), MVE Hronov, Velké Poříčí a Náchod. V Polici nad Metují je v provozu větrná elektrárna.

15.2 Zásobování plynem

Území je zásobováno zemním plynem z vysokotlakého plynovodu Pardubice - Hradec Králové - Jaroměř - Kleny - Náchod – Broumov. Územím dále prochází vysazená odbočka VTL plynovodu Červený Kostelec - Hronov - Náchod-Babí. Dodávka zemního plynu odběratelům se uskutečňuje středotlakými plynovody z VTL/STL regulačních stanic, které jsou rozmístěny po území.

V okrese Náchod (i MAS) je poměrně nízký podíl plynofikovaných obcí. Na území MAS není plyn vůbec zaveden v obcích Česká Metuje, Suchý Důl, Velké Petrovice a Stárkov. Nejvyšší stupeň plynofikace má Bezděkov nad Metují, kde je k plynovodu napojeno téměř 50 % domácností. Ostatní plynofikované obce mají podíl domácností připojených k plynovodu v rozmezí 30 – 40 % (Bukovice, Machov, Hronov, Žďár nad Metují, Žďárky, Vysoká Srbská a Velké Poříčí). V Náchodě (16,4 %) a v Polici nad Metují (20,8 %) je podíl domácností odebírajících plyn nižší zřejmě z důvodu existence místní soustavy centralizovaného zásobování teplem. Pokud bychom porovnávali výsledky ze SLDB z roku 2011 (podíl trvale obydlených domů připojených na plynovod), je stupeň plynofikace území MAS nižší (47,04 %), než stupeň plynofikace Královéhradeckého kraje (48,2 %) nebo ČR (60,47 %).

15.3 Zásobování pitnou vodou

Distribuce vody je v území prováděna prostřednictvím skupinových vodovodů, popř. individuálním zásobením. Na území MAS je hlavní skupinový vodovod (SV) Teplice nad Metují - Náchod – Bohuslavice a provozuje ho VaK Náchod a.s. VaK Náchod a.s. je dále provozovatelem vodovodu Stárkov, který je také zásoben ze zdrojů Polické pánve. Pomocí vodojemů je voda dále distribuována spotřebitelům. Na území MAS se nachází celkem 25 vodojemů⁸.

Podle výsledků ze SLDB 2011 je k veřejnému vodovodu v MAS připojeno 93,64 % domů, což je více než je průměr v Královéhradeckém kraji (92,17 %) a v ČR (92 %). Nižší podíl domů připojených na veřejný vodovod je v České Metuji (86,46 %), Vysoké Srbské (90,36 %) a Stárkově (90,43 %), kde lidé hojně využívají vodu z domovních studní.

Napojení obyvatel na veřejné vodovody v MAS je tedy dobré, ale existují lokální problémy zejména ve Stárkově, kde by bylo třeba napojit části Horní Dřevíč a Bystré na vodovod Stárkov.

15.4 Odvádění a čištění odpadních vod

Problematikou stavu kanalizační sítě a (ne)existence ČOV v obcích MAS se detailně zabývá stejnojmenná kapitola umístěná v kapitole 18 Životní prostředí.

---

⁸ VDJ Machovská Lhota, VDJ Bukovice, VDJ Dobrošov, VDJ Lipí, VDJ Kašparák, VDJ Pavlišov, VDJ Hronov/Fara, VDJ H.Dřevíč, VDJ Žďárky, VDJ Na Klínku, VDJ U Nemocnice, VDJ Babí, VDJ Pod Vyhlídkou, VDJ Branka, VDJ Malé Poříčí, VDJ Police, VDJ Suchý Důl, VDJ Slavný, VDJ Pěkov, VDJ Stárkov, VDJ Petrovičky, VDJ Bělý, VDJ Žďár nad Metují, VDJ Vysoká Srbská.

16 Vybavenost obcí

Z hlediska vybavenosti obcí je vhodné uvést fakt, že obyvatelé v MAS Stolové hory v dotazníkovém průzkumu často uváděli, že musí z obcí často vyjíždět do obchodů za nákupy, do práce a škol, za kulturou, sportem a zejména bankomaty.

16.1 Školství a vzdělávání

Základní školy celkem navštěvuje 3151 žáků (153 školních tříd). Zhruba 15 % z nich (477) navštěvuje školy, kde je pouze 1. stupeň vzdělávání, což je v obcích Bezděkov nad Metují, Bukovice, Suchý Důl, Žďár nad Metují, Žďárky a ZŠ v Náchodě-Babí, Běloves a Staré Město nad Metují. Nejméně dětí navštěvuje základní školu v Bezděkově nad Metují (12), která je součástí ZŠ a MŠ Police nad Metují. Základní škola chybí v obcích: Česká Metuje, Velké Petrovice a Vysoká Srbská. Vzdělávání žákům se speciálními vzdělávacími potřebami a speciálně pedagogické centrum poskytuje Základní škola a Mateřská škola Josefa Zemana v Náchodě.

Střední školy v MAS mají celkem 2 404 studentů, z toho jich 720 navštěvuje Jiráskovo gymnázium v Náchodě. Obory středních odborných učilišť, na oborech středních odborných škol a praktických škol studuje 1251 žáků a odborná učiliště mají 433 žáků. Největší koncentrace středních škol je v Náchodě (5), jedna škola se nachází v Hronově a jedna ve Velkém Poříčí.

Z důvodu nedostatku přihlášených žáků do prvních ročníků byl k 30. 6. 2014 zastaven provoz Střední školy hotelnictví a podnikání SČMSD, Hronov s. r. o., max. kapacita byla 720 žáků a provozována zde byla i jídelna kam se docházelo stravovat na 250 dětí ze základní školy a domov mládeže. Od 18. července 2014 je škola v insolvenčním řízení.

Na území MAS se nachází jediná vyšší škola, která je součástí Vyšší odborné školy stavební a Střední průmyslové školy stavební arch. Jana Letzela v Náchodě a navštěvuje ji 255 žáků.

Tab. 20: Přehled středních škol na území MAS v roce 2014

Název školy	Sídlo	Max. kapacita žáků	Další služby
Střední průmyslová škola, Hronov, Hostovského 910	Hronov	440	
Jiráskovo gymnázium, Náchod, Řezníčkova 451	Náchod	720	
Střední odborná škola sociální - Evangelická akademie	Náchod	260	
Obchodní akademie, Náchod, Denisovo nábřeží 673	Náchod	360	
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod, Pražská 931	Náchod	639 + 255 (VOŠ)	domov mládeže, jídelna
ACADEMIA MERCURII soukromá střední škola, s.r.o.	Náchod	360	
Střední škola propagační tvorby a polygrafie, Velké Poříčí, Náchodská 285	Velké Poříčí	600	domov mládeže, jídelna

Zdroj: <http://rejskol.msmt.cz/>

V MAS mohou děti navštěvovat 3 základní umělecké školy, které mají dohromady kapacitu až 1670 žáků:

- Základní umělecká škola Hronov (kapacita až 310 žáků);
- Základní umělecká škola, Náchod, (kapacita až 750 žáků);
- Základní umělecká škola Police nad Metují (kapacita až 610 žáků).

Další vzdělávací možnosti a volnočasové aktivity nabízejí domy dětí a mládeže:

- Dům dětí a mládeže Domino Hronov;
- Středisko volného času Děčko, Náchod;

a různé spolky a kroužky v jednotlivých obcích (viz kapitola spolkový život v obcích).

Co se týká možností celoživotního vzdělávání, je situace v MAS spíše nedostatečná. Vzdělávací kurzy probíhají ve větších městech. Jazykové kurzy se konají v Náchodě, Hronově, Polici nad Metují a ve Velkém Poříčí. Počítačové dovednosti je možno vylepšit na kurzech opět v Náchodě, Hronově nebo Polici nad Metují.

16.2 Volnočasové a sportovní organizace

Celkem v MAS působí téměř 140 spolků nejrůznějšího zaměření a aktivit. Nejvíce spolků je v Náchodě (25) a v Hronově (16), z menších obcí mají bohatý spolkový život např. Žďárky a Machov (každý 13 spolků) nebo Žďár nad Metují (11 spolků). Naopak v České Metuji působí pouze 3 zájmové spolky.

V celé MAS aktivně působí sbory dobrovolných hasičů (SDH), které se nacházejí ve všech obcích sledovaného území a to i ve většině územních částí obcí. Jejich činnost mezi obcemi se mírně odlišuje, ale obvykle jsou pořadateli různých společenských a kulturních akcí, účastní se a pořádají hasičské závody a brigády, věnují se práci s mládeží a v neposlední řadě zajišťují požární ochranu obyvatel a majetku a starají se o hasičské vybavení v obci (např. ve Velkém Poříčí se SDH každoročně podílí na pálení čarodějnic, spolupořádání Poříčských toulek a novoročního ohňostroje, pořádání posvícenské zábavy a akcí pro děti).

Dalším zájmovým spolkem, který je v obcích MAS značně rozšířený, jsou myslivecká sdružení, která zajišťují výkon práva myslivosti, chov, ochranu a lov zvěře v honitbě a další činnosti týkající se péče o přírodu. Podobného zaměření jsou i rybářské spolky, které fungují např. v Polici nad Metují nebo Žďáru nad Metují, kde se zabývají chovem ryb a zajišťují využití a opravy areálu bývalého koupaliště.

Mezi významné organizace zejména pro mládež patří skauti, kteří se nejen podílejí na organizování volného času školních dětí, ale také pořádají různé akce, dětské tábory případně se věnují různým dobročinným aktivitám (Tříkrálová sbírka, rozdávání Betlémského světla, návštěvy v domovech pro seniory atd.).

Další spolky jsou již specifické pro různé obce. Např. ve Velkém Poříčí působí Český červený kříž (pořádání velikonoční a vánoční prodejní výstavy, zdravotní školení, zajištění humanitární sbírky, zajišťování zdravotní služby při všech akcích pořádaných v městysi, návštěvy seniorů atd.) a Aeroklub, který je pořadatelem mezinárodní soutěže v létání „Orlíkovské přeháňky“. V Machově nalezneme např. Český svaz včelařů, Český svaz zahrádkářů a Borský klub lyžařů Machov. V Suchém Dole jsou různé společenské a kulturní akce pořádány tzv. SPONOU (Spolek nadšenců) nebo Suchodolskými ženami. Spolek žen - Petrovické šikulky – působí ve Velkých Petrovicích a spolu s nimi zde je i Klub historických vozidel (zachování a propagace starých vozidel, kulturní činnost). Další spolek žen - Žďárské ženy – se významně podílí na spoluorganizování kulturně – společenských akcí ve Žďáru nad Metují a úspěšně zde fungují i dva šachové kroužky. Pro seniory je v Hronově společenský klub Pohoda, který pro ně zajišťuje akce, výlety a pravidelné schůzky. Velkou nabídku volnočasových aktivit nabízejí domy dětí a mládeže v Náchodě a v Hronově. Ze sportovních oddílů má největší územní působnost TJ Sokol, kterou najdeme v 10 obcích MAS. Sokolské jednoty se věnují převážně sportu a pořádání spor-

tovních akcí a turnajů, ale podílejí se i na pořádání kulturních akcí a mají velký přínos pro práci s mládeží. Stejně rozšířené jsou i oddíly kopané, případně volejbalu (9 obcí). Méně časté jsou tenisové případně hokejové sportovní oddíly. Specifičtější zaměření má např. Horolezecký klub Ostaš v Polici nad Metují nebo Delfín Náchod (plavání). Kromě jiných sportovních oddílů fungují ve Žďáře nad Metují tzv. Sportovci, tento spolek sdružuje příznivce sportu (amatéry), kteří nejsou organizováni v žádném jiném sportovním oddíle a pravidelně pořádají přátelská sportovní – společenská utkání.

Občanská sdružení a dobrovolné spolky jsou hybnou silou života v obcích a na nich záleží, jaké a kolik různých společenských, kulturních a sportovních akcí se bude v obcích pořádat a jaké možnosti využití volného času budou místní obyvatelé mít. Specifickou formou kulturních akcí jsou např. divadelní představení nebo výstavy. V MAS se nacházejí různá kulturní zařízení, z nichž nejvýznamnější jsou tři divadla. Je to Městské divadlo Dr. Josefa Čížka v Náchodě, Jiráskovo divadlo v Hronově a Kolárovo divadlo v Polici nad Metují. Kulturní život v obcích také pomáhají spolupřátelé další kulturní instituce, jako jsou např. muzea a galerie (detailněji v kapitole 12. 1 Cestovní ruch).

Tab. 21: Přehled sportovních a kulturních spolků v obcích MAS Stolové hory

	SOKOL	SDH	Myslivci	Kopaná	Tenis	Volejbal	Hokej	Jiné sportovní spolky	Divadelní spolek, hudební těleso, apod.
Bezděkov nad Metují	ano	ano	ano	ne	ne	ano	ne	1	0
Bukovice	ano	ano	ne	ne	ano	ano	ne	1	0
Česká Metuje	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ne	1	0
Machov	ne	ano	ano	ano	ne	ano	ne	5	4
Police nad Metují	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ne	4	4
Suchý důl	ne	ano	ne	ano	ne	ne	ne	2	1
Velké Petrovice	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ano	2	1
Žďár nad Metují	ne	ano	ne	ne	ano	ano	ne	7	1
Hronov	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	6	3
Žďárky	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	7	0
Vysoká Srbská	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ne	2	0
Stárvkov	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ano	0	1
Velké Poříčí	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ne	4	0
Náchod	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	16	2
Celkem MAS	10	14	10	10	6	9	5	58	17

Zdroj: webové stránky obcí, vlastní zjištění

16.3 Volnočasové prostory

Pro aktivity výše zmíněných spolků je potřeba určité zázemí. Pro činnost sportovních oddílů slouží v MAS 27 tělocvičen (sokoloven), z toho 9 v Náchodě. Jediné obce, které žádnou tělocvičnu k dispozici nemají, jsou Velké Petrovice, Vysoká Srbská a Žďár nad Metují. V obcích MAS se dále nachází 26 víceúčelových hřišť (v každé obci je minimálně jedno) a 18 dětských hřišť. Tenisových kurtů je v MAS celkem 15 a hřišti na fotbal disponuje celkem 9 obcí, v Náchodě a v Hronově jsou vždy dvě hřiště. Na plavání slouží jediný krytý bazén (v Náchodě) a tři umělá venkovní koupaliště (v Náchodě, v Polici nad Metují a Velkém Dřevíči). Zimní stadiony najdeme v Náchodě a v Hronově a kluziště si při-

pravují i v Polici nad Metují. Více informací o možnostech sportovního využití je uvedeno v kapitole 12.1 Cestovní ruch.

Tab. 22: Přehled volnočasových prostor v obcích MAS v roce 2014

	Bezděkov nad Metují	Bukovice	Česká Metuje	Hronov	Machov	Náchod	Police nad Metují	Stáříkov	Suchý důl	Velké Petrovice	Velké Poříčí	Vysoká Srbská	Žďár nad Metují	Žďárky	Celkem MAS
fotbalové hřiště	0	0	0	2	1	2	1	1	1	1	1	1	0	0	11
víceúčelové hřiště	1	1	1	7	1	5	3	1	1	1	1	1	1	1	26
dětské hřiště	1	0	2	3	1	1	5	1	1	1	1	0	1	0	18
tenisové kurty	0	1	0	5	1	2	2	1	0	0	1	0	1	1	15
tělocvična, sokolovna	1	1	1	6	1	9	3	1	1	0	2	0	0	1	27
koupaliště	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2
krytý bazén	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
střelnice	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
kluziště	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	3
bowling	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	3
golf a jiná hřiště/areály	0	0	0	0	0	0	1/ 2	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: webové stránky obcí, vlastní zjištění

Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že podstatnému množství obyvatel chybí prostory k volnočasovému využití, jedná se zejména o dětská hřiště, bazény a koupaliště.

16.4 Zdravotnická zařízení a lékaři

V MAS Stolové hory se nachází 17 samostatných zdravotnických zařízení (včetně detašovaných pracovišť, z toho 13 v Náchodě, 2 v Hronově a 2 v Polici nad Metují).

Základním zdravotnickým zařízením v MAS je Oblastní nemocnice Náchod, a.s., která patří do Zdravotnického holdingu Královéhradeckého kraje, a.s. (probíhá úzká spolupráce s Fakultní nemocnicí v Hradci Králové). Oblastní nemocnice Náchod, a.s. je největším zaměstnavatelem v okrese Náchod (má 1 000 – 1 500 zaměstnanců, pobočky má i mimo město Náchod, např. v Jaroměři, Opočně, Novém Městě nad Metují a jinde). Nemocnice Náchod se skládá z tzv. dolního a horního areálu. V dolním areálu je situováno 36 samostatných ambulancí a 9 lůžkových oddělení s celkovou kapacitou 182 lůžek. V horním areálu je 11 ambulancí a 6 lůžkových oddělení s celkovou kapacitou 181 lůžek. Dalším významným zdravotnickým zařízením je Poliklinika Náchod, kde je k dispozici řada různorodých ambulancí odborných lékařů a lůžkové oční oddělení.

Z hlediska dostupnosti zdravotní péče jsou na tom nejlépe obyvatelé větších měst. V osmi obcích MAS je absence jakéhokoliv typu lékařské a zdravotnické péče. Ve Stáříkově a v Machově je k dispozici stomatolog a praktický lékař. Ve Velkém Poříčí najdeme celkem 5 lékařů (3 stomatologové, praktický lékař a jeden specialista). V Náchodě, Hronově i Polici nad Metují nalezneme všechny důležité lékaře (praktický lékař, pediatr, stomatolog, gynekolog, specialisté). Jejich počet v jednotlivých obcích přináší níže uvedená tabulka 21.

Tab. 23: Přehled počtu zdravotnických zařízení a lékařů v MAS Stolové hory

2012	Bezděkov n. Metují	Bukovice	Česká Metuje	Hronov	Machov	Náchod	Police nad Metují	Stárkov	Suchý Důl	Velké Petrovice	Velké Poříčí	Vysoká Srbská	Ždár nad Metují	Žďárky	Celkem MAS
Nemocnice	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Samostatná ordinace prakt. lékaře pro dospělé vč. detaš. prac.	0	0	0	5	1	13	5	1	0	0	1	0	0	0	26
Samost. ordinace prakt. lék. pro děti a dorost vč. detaš. prac.	0	0	0	2	0	6	1	0	0	0	0	0	0	0	9
Samost. ordinace prakt. lék. stomatologa vč. detaš. prac.	0	0	0	2	1	14	5	1	0	0	3	0	0	0	26
Samost. ordinace prakt. lék. gynekologa vč. detaš. prac.	0	0	0	1	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	5
Samost. ordinace lékaře specialisty vč. detaš. prac.	0	0	0	4	0	30	9	0	0	0	1	0	0	0	44
Ostatní samostatná zařízení vč. detaš. pracovišť	0	0	0	2	0	13	2	0	0	0	0	0	0	0	17
Zařízení lékárenské péče (lékárny) vč. detaš. pracovišť	0	0	0	2	0	9	3	0	0	0	1	0	0	0	15
Středisko záchranné služby a rychlé zdrav. pomoci vč. detaš. prac.	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Zdroj: <https://snzr.uzis.cz/viewzz/rzz.htm>; webové stránky jednotlivých zařízení

Neodkladnou péči před nemocniční péčí na území MAS zajišťuje Zdravotnická záchranná služba Královéhradeckého kraje, p. o., výjezdové středisko Náchod. Jsou zde umístěny 2 RZP (rychlá zdravotnická pomoc - posádka ve složení dvou osob. Dva zdravotničtí záchranáři, z nichž jeden plní roli řidiče) a jedno RV (randez-vous - posádka ve složení dvou osob: lékař a zdravotnický záchranář, který je současně řidičem malého vozidla rychlé reakce v setkávacím systému posádek záchranné služby).

Na území MAS se nachází celkem 15 lékáren, z toho 9 v Náchodě, 3 v Polici nad Metují, dvě v Hronově a jedna ve Velkém Poříčí.

16.5 Sociální služby a péče

V MAS Stolové hory je poměrně nízká obslužnost sociálními službami, zejména co se týče malých obcí a také příměstských částí. Největší nabídku sociálních služeb má město Náchod, terénní sociální služby se nacházejí pouze v Polici nad Metují, Hronově a v Náchodě.

V domovech pro seniory je v MAS celkem 463 lůžek. V Náchodě jsou to dvě zařízení o kapacitě 206 míst a v Hronově 3 zařízení (Kalinův dům - dům s pečovatelskou službou, Domov odpočinku ve stáří Justynka a Domov důchodců Malá Čermná) s celkovou kapacitou 185 míst. Domov pro seniory je i v Polici nad Metují (kapacita 64 míst) a v Bezděkově nad Metují mají Domov pro seniory formou dvojdomku, kde může žít celkem 8 lidí využívajících sociální služby. Všechny ostatní sociální služby jsou koncentrovány do města Náchod. Nalezneme zde např. azylový dům (Sv. Anna - Domov pro matky s dětmi) s kapacitou 72 míst, čtyři sociální poradny, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Archa

nebo denní stacionář pro osoby se zdravotním nebo mentálním postižením. Přehled poskytovatelů sociálních služeb na území Náchoda je detailně uveden na <http://www.mestonachod.cz/mestonachod/socialni-zdravotnictvi/sluzby/>.

Tab. 24: Zařízení poskytující sociální služby

2012	Bezděkov nad Metují	Bukovice	Česká Metuje	Hronov	Machov	Náchod	Police nad Metují	Stárkov	Suchý důl	Velké Petrovice	Velké Poříčí	Vysoká Sibscká	Žďár nad Metují	Žďárky	Celkem MAS
Azylové domy - počet	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Azylové domy - místa	0	0	0	0	0	72	0	0	0	0	0	0	0	0	72
Denní stacionáře - počet	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Denní stacionáře - místa	0	0	0	0	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0	14
Domovy pro osoby se zdravotním postižením - počet	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Domovy pro osoby se zdravotním postižením - místa	0	0	0	0	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0	14
Domovy pro seniory - počet	1	0	0	3	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	7
Domovy pro seniory - místa	8	0	0	185	0	206	64	0	0	0	0	0	0	0	463
Sociální poradny - počet	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	4

Významnou funkci při poskytování sociálních služeb v Náchodě má Farní charita Náchod, která poskytuje charitní ošetrovatelské služby, charitní pečovatelské služby, provozuje charitní půjčovnu zdravotních pomůcek, Sv. Annu - Domov pro matky s dětmi a Dům na půli cesty Náchod.

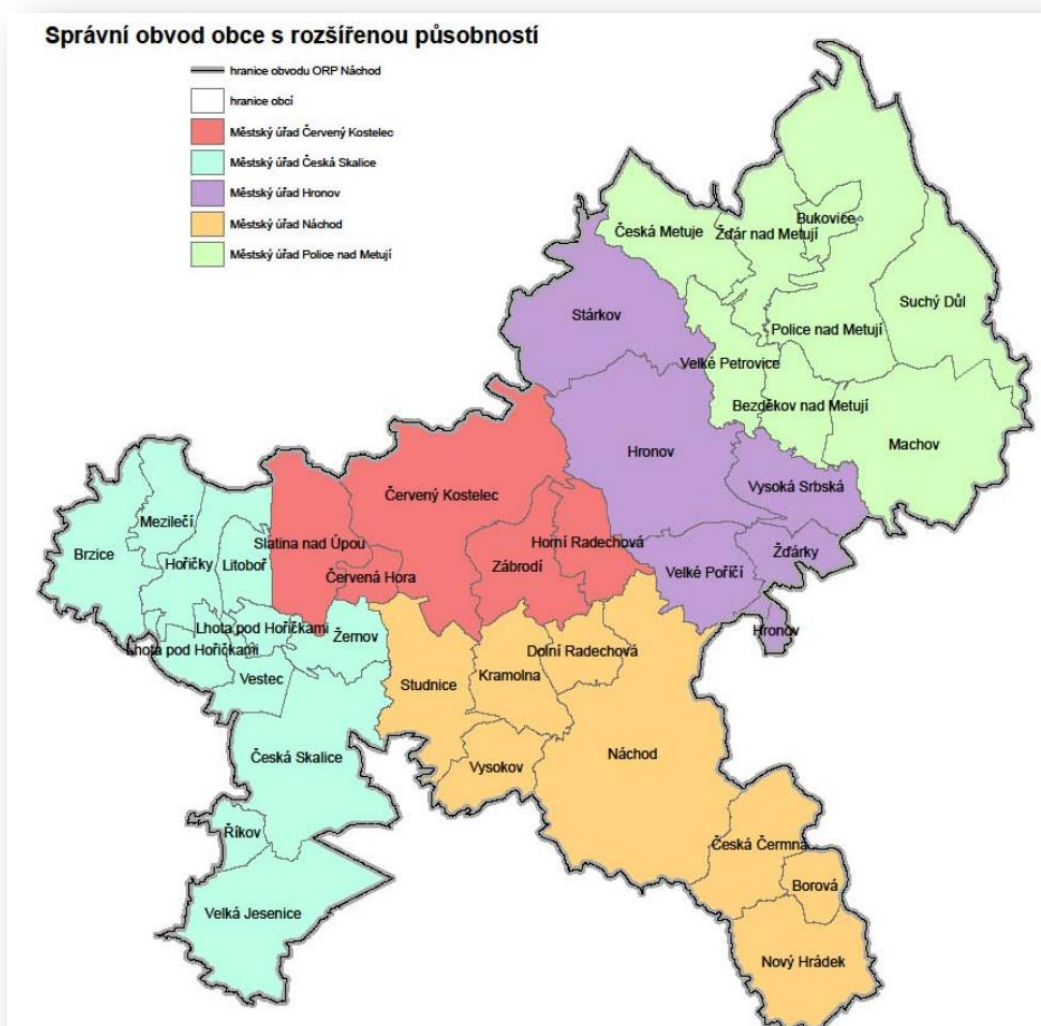
Vyšší nabídka sociálních služeb by jednoznačně zvýšila úroveň občanské vybavenosti v obcích MAS a přiblížila by je obyvatelům MAS.

17 Správa obcí v MAS

17.1 Kompetence obcí a jejich příspěvkové organizace

Administrativně území MAS tvoří 14 samostatných obcí, z toho 4 mají status města (Náchod, Hronov, Police nad Metují a Stárkov) a 2 status městyse (Machov a Velké Poříčí). Město Náchod je obcí s rozšířenou působností (ORP) a zároveň obcí s pověřeným obecním úřadem (POÚ). Obcemi s pověřeným obecním úřadem na území MAS jsou dále Police nad Metují a Hronov. Město Hronov jako POÚ spravuje obce: Stárkov, Vysoká Srbská, Žďárky a Velké Poříčí. Městský úřad Police nad Metují spravuje obce: Česká Metuje, Žďár nad Metují, Bukovice, Velké Petrovice, Bezděkov nad Metují, Machov a Suchý Důl. Město Náchod jako POÚ spravuje 7 dalších obcí, z nichž ale žádná není členem MAS Stolové hory. 11 starostů obcí v MAS je uvolněných a 3 jsou neuvolněni tzn. mají další zaměstnání (Bukovice, Česká Metuje, Žďár nad Metují). Počet zaměstnanců jednotlivých obcí a jimi zřizovaných příspěvkových organizací je velmi různorodý. Nejvyšší počet zaměstnanců má Město Náchod (193) a jím zřízené příspěvkové organizace zaměstnávají 414 lidí. Počty zaměstnanců v jednotlivých obcích jsou přehledně uvedeny v tabulce 23.

Obr. 10: Správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem na území ORP Náchod

Zdroj: ÚAP Náchod

17.2 Hospodaření obcí MAS

Jednou z možností, jak charakterizovat hospodaření obce, je její rozpočet. Příjmy do obecních rozpočtů se dělí na daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace. Výdaje obcí se dělí na běžné a kapitálové a dále dle účelu jejich využití. Součástí rozpočtu obce nejsou jen příjmy a výdaje obce, ale i tzv. financování⁹.

Nejvyšší příjmy na obyvatele měl v roce 2012 Náchod (16 973 Kč), Police nad Metují (14 428 Kč), Stárvkov (14 210 Kč) a Suchý Důl (14 161 Kč). Největší výdaje v přepočtu na obyvatele měl Žďár nad Metují (17 562 Kč), který je následován městem Náchod (14 871 Kč), Police nad Metují (14 403 Kč) a Stárvkov (14 147). Se schodkem rozpočtu hospodařily v roce 2012 dvě obce MAS – Žďár nad Metují (- 5 404 Kč na obyvatele) a Velké Poříčí (- 2 105 Kč).

Tab. 25: Počet zaměstnanců obcí a jejich příspěvkových organizací v r. 2014 a rozpočet obcí v r. 2012

	Počet zaměstnanců		Rozpočet 2012					
	obce	příspěvkových organizací obce	příjmy	výdaje	schodek (přebytek)	příjmy/obyvatele	výdaje/obyvatele	schodek (přebytek)/obyvatele
Bezděkov n. M.	7	9	6 323 992	5 448 969	875 023	12 959,00	11 165,92	1 793,08
Bukovice	1+1ÚP	10	3 511 661	3 430 938	80 722	9 700,72	9 477,73	222,99
Česká Metuje	x	x	3 473 710	3 005 312	468 398	10 754,52	9 304,37	1 450,15
Hronov	50	180	84 417 988	82 836 368	1 581 620	13 340,39	13 090,45	249,94
Machov	6	18	10 978 263	9 673 771	1 304 493	9 908,18	8 730,84	1 177,34
Náchod	193	414	350 753 658	307 310 662	43 442 996	16 973,32	14 871,07	2 102,25
Police nad M.	x	x	62 057 065	61 947 604	109 460	14 428,52	14 403,07	25,45
Stárvkov	8	9	8 924 288	8 884 479	39 809	14 210,65	14 147,26	63,39
Suchý Důl	2+2ÚP	8	6 018 761	5 948 950	69 811	14 161,79	13 997,53	164,26
Velké Petrovice	6	0	4 004 981	3 200 760	804 221	10 679,95	8 535,36	2 144,59
Velké Poříčí	12	48	25 524 369	30 616 291	-5 091 922	10 551,62	12 656,59	-2 104,97
Vysoká Srbská	2	0	2 683 649	2 464 891	218 758	10 051,12	9 231,80	819,32
Žďár nad M.	4	11	7 842 239	11 327 690	-3 485 451	12 158,51	17 562,31	-5 403,80
Žďárky	1	13	5 106 811	4 266 173	840 639	9 268,26	7 742,60	1 525,66

⁹ Financování popisuje situace, kdy si obec si půjčí peníze a pak je splácí nebo kdy dojde ke změně stavu peněžních prostředků na vlastních účtech obce. Celkové financování je přitom rozdílem mezi celkovými příjmy a celkovými výdaji. Pokud má obec nižší příjmy než výdaje, je třeba ve financování říci, z čeho je/bude schodek uhrazen. Buď to obnáší snížení stavu peněžních prostředků na vlastních účtech obce a/nebo půjčku, kterou bude třeba splácet v následujících letech nebo pokrytí splátkami z půjček v minulosti poskytnutých někomu jinému. Pokud má obec vyšší příjmy než výdaje, je třeba ve financování říci, kam bude přebytek uložen. Buď bude uložen na vlastní účty obce, použit na úhradu splátek půjček z minulosti nebo někam zapůjčen. Rozpočet obce pro daný rok neříká vůbec nic o tom, jaká je celková výše majetku, dluhů a zápůjček a obce. Část financování popisuje pouze změny těchto hodnot za daný rok.

Zdroj: vlastní šetření, <http://www.rozpočetobce.cz/seznam-obci>; Pozn. ÚP zaměstnanci placeni Úřadem práce, x-chybí data

17.3 Územní a strategické plánování v obcích MAS

Obecní samosprávy, jakožto hlavní hybatelé rozvoje obcí, mají k dispozici několik aktivit a nástrojů, které jim umožňují určení priorit a vytváření podmínek pro rozvoj obce. Těmito aktivitami jsou především územní a strategické plánování.

Územní plánování je činnost, v jejímž rámci je nutno sladit zájmy samosprávy na rozvoji obce, zájmy dotčených orgánů a v neposlední řadě zájmy jednotlivých vlastníků nemovitostí. Při hledání kompromisu nelze plně vyhovět všem subjektům, ale vždy je třeba sledovat princip rovnováhy tří aspektů – ekonomického, ekologického a sociálního. Cílem územního plánování je vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území. Základním nástrojem pro územní plánování na úrovni obcí je územní plán (ÚP), jehož cílem je racionalizace prostorového a funkčního uspořádání území v krajině a jejího využití. Územní plány mají vytvořené všechny obce v MAS s různou aktuálností. Nejnovější aktualizací prošly ÚP Náchoda, Velkého Poříčí a Žďáru nad Metují (v roce 2013), naopak územní plán obce Stárkov byl naposledy aktualizován v roce 2000 (Žďárky a Suchý Důl v roce 2008). V širších souvislostech vychází územní plánování v MAS z „Politiky územního rozvoje České republiky“, která byla schválena usnesením vlády č. 929 ze dne 20. 7. 2009 a ze závazné části „Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje (ZÚR HK)“, vydaných 8. 9. 2011 opatřením obecné povahy (zdroj: ÚAP Náchod).

Strategické plánování představuje také velmi důležitý nástroj regionálního rozvoje. Strategický plán rozvoje je jeden ze základních dokumentů územního celku (od obcí až po národní úroveň) vyjadřující předpokládaný vývoj daného celku v dlouhodobějším časovém horizontu. Strategický plán obce je koncepční a rozvojový dokument vytvářený městským nebo obecním úřadem, jenž vychází ze současného stavu veřejných a soukromých aktivit demografického, ekonomického, sociálního, kulturního a ekologického charakteru na území obce. Jeho hlavním smyslem je organizace rozvoje na bázi harmonizace jednotlivých zájmů tak, aby obec prosperovala jako celek, a poskytování určité orientace pro podnikatelské subjekty při stanovování jejich dlouhodobějších podnikatelských plánů.

Strategický plán by měl splňovat následující kritéria: dlouhodobost (zpracován min. na období 4 let), systematickosti (mapuje všechny odvětví a obory), selektivnost (definování priorit, které se dále rozpracují), provázanost (mezi opatřeními a dotčenými cílovými skupinami), soustavnost (není to rigidní dokument, je nutné ho prověřovat a modifikovat), otevřenost (směrem k potřebám a námětům občanů) a reálnost. Na území MAS mají strategický plán pouze obce Náchod (v roce 2014 probíhá jeho kompletní aktualizace) a Žďár nad Metují (také z roku 2014). V širších souvislostech vychází strategické plánování v MAS ze strategických dokumentů vyššího řádu (Královéhradecký kraj, ČR). Pro následující období se jedná zejména o „Strategii rozvoje Královéhradeckého kraje 2014–2020“, která určuje hlavní směry rozvoje kraje na léta 2014–2020. Vzhledem k tomu, že značná část území MAS Stolové hory se nachází v CHKO Broumovsko, je třeba při přípravě územně-plánovacích dokumentů brát v potaz „Plán péče o CHKO Broumovsko“ platný do r. 2022 (schválen v roce 2013), který slouží jako podklad při přípravě plánovacích dokumentů a je hlavním odborným a koncepčním podkladem pro rozhodování Správy CHKO.

17.4 Vnější vztahy a vazby obcí v MAS

Obce, které se nacházejí na území MAS, jsou členy následujících mikroregionů a DSO:

Tab. 26: MAS v DSO

Název svazku	Odkaz	Obce ve svazku	Předmět zájmu
Dobrovolný svazek obcí Lesy Policka	www.lesypolicka.cz	Bukovice, Česká Metuje, Machov, Police nad M., Suchý Důl	Péče o obecní lesy
Dobrovolný svazek obcí Podborsko	www.obeczdarky.cz	Vysoká Srbská, Žďárky	Všestranná spolupráce a ochrana společných zájmů členských obcí, plynofikace obcí
Dobrovolný svazek obcí Policka	www.policko.cz	Bezděkov nad M., Bukovice, Česká Metuje, Machov, Police nad M., Suchý Důl, Velké Petrovice, Žďár nad M.	Koordinování celkového rozvoje území mikroregionu na základě společné strategie, koordinování územních plánů a územního plánování, přímé provádění společných investičních akcí, společná propagace mikroregionu v cestovním ruchu, přeshraniční spolupráce, aktivity vedoucí k postupnému vyrovnávání rozvojového potenciálu všech členů svazku

Zdroj: ÚAP Náchod

Obce na území MAS také rozvíjejí svou spolupráci s partnerskými městy a obcemi v zahraničí (převážně v Polsku) a jejich přehled přináší následující tabulka.

Tab. 27: Přehled partnerských měst a obcí pro obce na území MAS

Partnerské město	
Obec	
Bezděkov nad Metují	Scienawka Górna
Hronov	Bialawa, Kudowa Zdrój, Warrington
Machov	Radków
Náchod	Klodzko, Kudowa Zdrój, Halberstadt, Bauska, Warrington
Police nad Metují	Świdnica, Saltara, Trawniki
Suchý Důl	Wambierzyce
Velké Petrovice	Radków
Velké Poříčí	Szczytna

17.5 Bezpečnost

Statistiky týkající se kriminálních činů jsou obvykle zveřejňovány na úrovni krajů, případně za celou ČR. Krajské ředitelství policie Královéhradeckého kraje - Územní odbor Náchod (působnost na území bývalého okresu Náchod) vypracovalo zprávu s názvem „Bilance výsledků práce policie náchodského regionu za rok 2013“. Na základě této zprávy lze získat detailnější představu o trestné činnosti v okrese Náchod a částečně i v MAS Stolové hory. V roce 2013 bylo v rámci působnosti Územního odboru Náchod spácháno celkem 2 286 trestných činů, což je oproti roku 2012 nárůst o zhruba 3,7 %. Bylo však také objasněno více trestných činů a objasněnost trestných případů dosahuje téměř 51 %.

Dle této zprávy je sama poloha náchodského regionu výrazným kriminogenním faktorem, neboť leží na spojnici tras mezi Krkonošemi a Orlickými horami a navíc je i jedním z nejdůležitějších hraničních přechodů do Polska. Z tohoto faktu vyplývá zvýšený pohyb osob a vozidel. Ve zprávě je zároveň uvedeno, že ačkoliv je Náchodsko příhraničním regionem, není zde podíl cizích státních příslušníků jako pachatelů významný. Zásadní podíl na celkové kriminalitě má kriminalita majetková. V roce 2013 bylo zaevidováno 1 172 majetkových trestných činů, z toho v oblasti krádeží vloupáním bylo v roce 2013 zaznamenáno 427 případů. Převážnou skupinou obětí trestných činů jsou senioři, kdy pachatelé při trestné činnosti zneužívají jejich důvěry a zhoršených psychomotorických schopností.

Dle statistických údajů je stav kriminality v okrese Náchod (cca 207 trestných činů/10 000 obyvatel) a i v obcích MAS pod průměrem ČR (cca 310 trestných činů/10 000 obyvatel) a mírně převyšuje průměr za celý Královéhradecký kraj (cca 195 trestných činů/10 000 obyvatel). Ke zvýšené kriminalitě dochází spíše ve větších obcích, jako je Náchod (přímo v Náchodě došlo v roce 2013 ke zhruba 277 trestným činům na 10 000 obyvatel), Police nad Metují a Hronov.

V dotaznících určené pro veřejnost obyvatelé velmi často uváděli (73 % dotazovaných), že se cítí ve větší míře ohroženi ze strany skupin sociálně vyloučených, či ohrožených vyloučením (zejména v Náchodě), necítí se ve městě bezpečně a důrazně upozorňují na řešení této situace. Tuto situaci by řešili častějšími pochůzkami policie, větší dohled na nebezpečných místech a rozšíření nebo zavedení kamerového systému. V menších obcích obyvatelé ohrožení nepociťují, ale např. v Machově upozorňují na častější drobné krádeže a poškozování majetku.

Město Náchod realizuje od roku 2001 program prevence kriminality. Do konce roku 2006 se jednalo o Komplexní součinnostní program prevence kriminality - projekt Ministerstva vnitra ČR, které podporovalo v letech 1996 - 2006 programy prevence kriminality na místní úrovni. Město Náchod realizovalo v letech 2001 - 2006 v rámci Komplexního součinnostního programu prevence kriminality 49 projektů. Celkové náklady na jejich realizaci činily cca 6 000 000 Kč. Mezi nejvýznamnější projekty v oblasti prevence kriminality realizované v tomto období patří kamerový monitorovací systém, laserový měřič rychlosti, Dům na půli cesty, vybavení nízkoprahového centra pro mládež Archa, projekt Otevřená sportoviště a Sv. Anna, Domov pro matky s dětmi. Město Náchod dále pokračuje v realizaci záměrů strategie prevence kriminality schválené zastupitelstvem. Podařilo se uskutečnit řadu dílčích projektů z oblasti sociální a situační prevence i projekty zaměřené na informování občanů. Z analytických dat zpracovaných PČR vyplývá, že kriminalita v Náchodě mírně klesá. Lze předpokládat, že částečně se na pozitivním vývoji podílí i systematický a komplexní přístup k problematice prevence kriminality. Zastupitelstvo města Náchoda v roce 2012 schválilo Strategii prevence kriminality a sociálně patologických jevů Města Náchoda na léta 2012 - 2015. Město Police nad Metují pořádá také různé preventivní programy, např. výuku v ZŠ týkající se problému kyberšikany a dalších.

Na území MAS Stolové hory se nachází:

- Krajské ředitelství policie Královéhradeckého kraje - Územní odbor Náchod.
- Obvodní oddělení Hronov (územní odpovědnost Hronov, Stádkov, Velké Poříčí, Vysoká Srbská, Žďárky), Obvodní oddělení Náchod (územní odpovědnost v Náchodě) a Obvodní oddělení Police nad Metují (územní odpovědnost Bezděkov nad Metují, Bukovice, Česká Metuje, Machov, Police nad Metují, Suchý Důl, Velké Petrovice a Žďár nad Metují).
- Městská policie Hronov a Městská policie Náchod.
- Oddělení cizinecké policie Náchod a Dopravní inspektorát Náchod.

Tab. 28: Kriminalita podle druhů za rok 2013 - rozdělení podle obvodních oddělení

	Územní odbor NÁCHOD celkem	MAS Stolové hory*	Hronov	Náchod	Police n. Metují
CELKOVÁ	2286	932	297	565	147
OBEČNÁ	1599	683	234	384	99
NÁSILNÁ	129	59	18	24	10
MRAVNOSTNÍ	33	21	7	4	2
MAJETKOVÁ	1172	502	188	279	72
KRÁDEŽE VLOUPÁNÍM	427	195	67	86	22
KRÁDEŽE PROSTÉ	593	253	96	145	43
OSTATNÍ	265	101	21	77	15
HOSPODÁŘSKÁ	329	112	31	87	17
ZBÝVAJÍCÍ	358	137	32	94	31

Zdroj: Bilance výsledků práce policie náchodského regionu za rok 2013

Pozn.: * Nejedná se o přesné vymezení území MAS Stolové hory, protože pod OOP Hronov spadá Policejní stanice Červený Kostelec a pod OOP Police nad Metují spadá Policejní stanice Teplice nad Metují

Obecná kriminalita - zahrnuje násilné trestné činy, mravnostní trestné činy, majetkové trestné činy, podvody a zpronevěry, ostatní majetkové a ostatní kriminální trestné činy. Hospodářská kriminalita zahrnuje především trestné činy v obchodních a finančních vztazích.

Požární bezpečnost na území MAS zajišťuje Hasičský záchranný sbor Královéhradeckého kraje.

Na území MAS Stolové hory se nachází:

- Objekty požární ochrany HZS Královéhradeckého kraje:
Ředitelství územního odboru Náchod a stanice Náchod (sídli ve Velkém Poříčí). Ve Velkém Poříčí se dále nachází Učiliště požární ochrany Velké Poříčí.
- Stanice dobrovolných hasičů
SDH Bezděkov, SDH Běloves, SDH Bukovice, SDH Bělý, SDH Česká Metuje, SDH Dobrošov, SDH Hlavňov, SDH Hronov, SDH Jizbice, SDH Lipí, SDH Náchod, SDH Nížká Srbská, Machov, SDH Police nad Metují, SDH Stárkov, SDH Suchý Důl, SDH Velké Poříčí, SDH Žďár nad Metují a SDH Žďárky.

18 Životní prostředí

MAS Stolové hory leží v průměrné nadmořské výšce 400 metrů nad mořem a nejvýznamnějším tokem je zde řeka Metuje, která protéká od České Metuje až po Náchod. V jižní části území se nachází město Náchod, ve kterém je vyšší počet zdrojů znečištění, v severní části území se již tolik zdrojů nenachází a je proto z hlediska životního prostředí přijatelnější. Životní prostředí je zde nejvíce ovlivněno lidským faktorem. V tomto území je také značné množství znečištěných vodních zdrojů.

Velká část MAS Stolové hory spadá pod CHKO Broumovsko, jeho existence má na obce značný vliv, jak pozitivní, tak negativní. Pro CHKO Broumovsko je zvlášť zpracovaná část velkoplošně chráněných území (viz kapitola 18.11.1 Velkoplošně chráněné území). Většina obcí s nižším počtem obyvatel nemá problémy s životním prostředím, naopak ve větších obcích jsou tyto problémy časté. Ve městě Náchod mají, kromě problémů s kvalitou ovzduší, problémové plochy po průmyslové zástavbě, město však není vlastníkem těchto ploch, proto jsou řešení omezená. V Polici nad Metují vznikají obtíže s kvalitou ovzduší zejména v zimním období, dále řeší odvedení odpadních vod ve městě a v místních částech města, která nelze napojit na městskou čistírnu odpadních vod v současné době Police n. M. také řeší rekonstrukci Hlavňovského rybníka, která povede k ochraně před povodněmi. V Hronově mají problém s odvedením odpadních vod zejména z části Velký Dřevíč a Rokytník. V Machově vznikli potíže s nadměrným kácením stromů a tím i negativním dopadem na okolní pozemky, přírodu a komunikace. Většina těchto problémů, zejména odvod odpadních vod, by byla vyřešena dostatkem finančních prostředků, v případě znečištění ovzduší odklonem dopravy mimo město. V dotazníkovém šetření obyvatelé uváděli, že považují z pohledu obce za nejdůležitější na prvním místě odstranění nepovolených skládek, zlepšení kvality ovzduší a obnovu veřejné zeleně.

18.1 Biogeografické začlenění

Z biogeografického začlenění spadá MAS Stolové hory do Hercynské oblasti, která zabírá většinu území České republiky a je založen na hercynském vrásnění (viz následující obrázek). Území spadá do bioregionu: Podkrkonošského, Broumovského a město Náchod zejména do Orlicko-horského bioregionu.

Obr. 11: Hercynská podprovincie

Zdroj: <http://is.muni.cz>

18.2 Geomorfologické poměry

Území MAS je geologicky a geomorfologicky pestré a bohaté na přírodní krásy. Dle geomorfologického členění je oblast Policka a Hronovska součástí bohatě členěné Polické vrchoviny a Náchodsko se zase rozkládá v členitém terénu Náchodské vrchoviny. Polická vrchovina se dále se člení na Polickou stupňovinu a Polickou pánev, která je významnou zásobárnou kvalitní podzemní vody. Zdejší členité krajiny dominují zalesněné hřebeny stolových hor a labyrinty rozsáhlých skalních měst a pískovcových útvarů (např. Broumovské stěny, Kočičí skály, Ostaš). Tato pískovcová skalní města představují z přírodovědného i krajinářského hlediska nejvzácnější části CHKO Broumovsko. Stolové (též tabulové) hory jsou pro toto území typické a MAS od nich odvozuje svůj název. Termínem stolová hora se označuje „osamocená vyvýšenina, která typicky vystupuje strmými svahy nad okolní krajinu. Vrchol hory tvoří ploché temeno, které je různého tvaru a velikosti“. Nejvyšším vrcholem oblasti je stolová hora Bor, kde český terén sahá do výšky 827 m (vrchol se nachází v Polsku - Skalniak 918 m n. m.). Další známá stolová hora Ostaš dosahuje výšky 700 m n. m. Severo – jižní osu území MAS tvoří poměrně úzké údolí řeky Metuje. Centrum města Náchod se nachází v nadmořské výšce 346 m. n. m. a nejnižší bod v území je zhruba 340 m. n. m. v korytě řeky Metuje, v místě, kde opouští katastrální území Bražce.

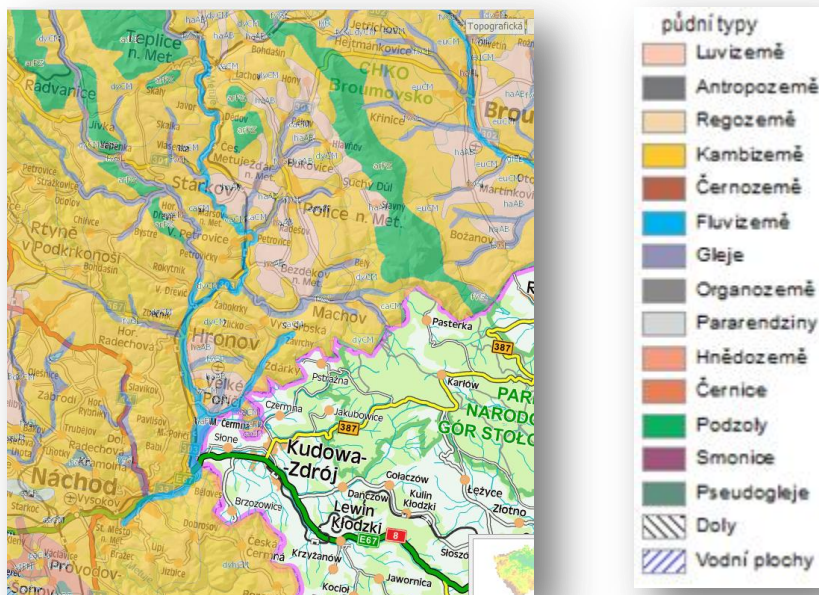
V údolí řeky Metuje se nacházejí převážně čtvrtohorní usazené horniny (hlíny, spraše, štěrky a písky). Většinu oblasti Policka a Hronovska tvoří druhohorní usazené horniny (pískovce, opuky, jílovce), jež jsou pozůstatkem někdejšího moře. Na Náchodsku se ve větší míře nacházejí usazené horniny mladších prvohor - permokarbonské pískovce, slepence a jílovce.

V oblasti se nenacházejí žádné významnější zdroje nerostných surovin. V minulosti probíhala v obcích Žďárky, Stárkov a Hronov těžba černého uhlí, ale brzy se ukázala jako nerentabilní a měla spíše lokální význam. V Bezděkově nad Metují se nacházel lom na stavební kámen.

18.3 Pedologie

Půdní typy charakterizují půdu zejména z hlediska obsahu humusu. O rozšíření půdních typů rozhoduje především nadmořská výška. Na území MAS jsou převažujícím půdním typem hnědé půdy (nad 400 m n. m. hnědé půdy kyselé a nad 600 m n. m. hnědé půdy silně kyselé). Ve sledované oblasti jsou ve vyšších polohách zastoupeny také podzoly a ilimerizované půdy. Na nich jsou především trvalé travní porosty, které jsou využívány jako pastviny. V regionu Policka a Hronovska mají největší zastoupení právě ilimerizované půdy a hnědé kyselé půdy. Dále jsou zastoupeny podzoly a v okolí obce Machov a východně od města Hronov mají četnější zastoupení také hnědé pelosoly. V údolní nivě řeky Metuje jsou rozšířeny nivní půdy. V oblasti Náchodska mají největší rozšíření hnědé půdy (kambezemě) a vzhledem k tomu, že se jedná o silně urbanizovaný prostor, jsou zde také časté antropogenní sedimenty a na nich hnědé zavážkové půdy (SMOLOVÁ, I., 1999).

Obr. 12: Půdní typy na území MAS

Zdroj: <http://geoportal.gov.cz>

18.4 Klima

Zájmová oblast spadá do mírně teplého a vlhkého klimatického regionu s průměrnou roční teplotou 7,5 – 8,5 °C, úhrn srážek se pohybuje v rozmezí 700 – 900 mm za rok. Území okolo obce Suchý Důl a Machov patří do mírně chladného a vlhkého regionu, má průměrnou roční teplotu 5 – 6 °C a úhrn srážek se pohybuje v rozmezí 700 – 800 mm za rok. Jde o území s převážně rovinatým terénem, tzn. se sklonem 1 – 3°. Jednou ze silných stránek tohoto území je existence národní přírodní rezervace Broumovské stěny a dalších typů chráněných území, které se zde ve větším množství vyskytují a zvyšují tím atraktivitu tohoto místa.

Obr. 13: Klimatické regiony (Zdroj: <http://www.sowac-gis.cz>)

18.5 Ochrana ovzduší

K ochraně ovzduší dochází v MAS Stolové hory zejména snahou o omezení dopravy v centrech měst. Ke snížení kvality ovzduší dochází hlavně v oblasti velkých měst (Náchod, Velké Poříčí a Police nad Metují). Na území města Náchod je evidováno 6 velkých zdrojů znečištění a 17 středních zdrojů znečištění. V roce 2010 byla na území města Náchod vypracovaná zpráva o měření imisí a bylo zjištěno, že byl vysoce překročen poměr oxidu dusného a oxidu dusičitého, což svědčí o velmi významné zátěži ovzduší emisí z dopravy. Z dopravních zdrojů také pocházejí imise benzo(a)pyrenu, překročení limitů této imise dochází 4 násobně. Problémy znečištění z dopravních zdrojů by se v Náchodě měli vyřešit připravovaným obchvatem města.

Problémy s kvalitou ovzduší má také město Police nad Metují, zde dochází ke zhoršení kvality ovzduší zejména v zimních obdobích, kdy vznikají inverzní stavy, tento problém by mohl být v současné době řešený kotlíkovými dotacemi poskytovanými Královéhradeckým krajem, cílem této dotace je snížení znečištění ovzduší.

Tab. 29: Zdroje znečištění ovzduší

Obec	Počet velkých zdrojů znečištění	Počet středních zdrojů znečištění
Bezděkov nad Metují	1	1
Bukovice	0	1
Česká Metuje	1	1
Hronov	0	11
Machov	0	0
Náchod	6	17
Police nad Metují	2	8
Stárkov	0	1
Suchý Důl	0	1
Velké Petrovice	0	1
Velké Poříčí	2	10
Vysoká Srbská	0	1
Žďár nad Metují	0	1
Žďárky	0	1
Celkem	12	55

Zdroj: <http://gis.kr-kralovehradecky.cz>

18.6 Hydrologie

Osu hydrografické sítě území MAS Stolové Hory tvoří řeka Metuje, která územím protéká od severu k jihu. Povodí řeky Metuje náleží do horního povodí řeky Labe. Metuje pramení u Adršpachu a do Labe ústí v Jaroměři (celková délka toku je 79 km). Mezi její významnější přítoky na území MAS patří potoky Vlášenska, Pěkovský, Ledhujka, Židovka, Dřevíč, Zbečnický a Brlenka.

Ve sledovaném území se nenacházejí žádné významnější vodní plochy, z těch větších lze jmenovat rybník Podborný v Náchodě, Homolka I a Homolka II ve Velkém Poříčí, Pivovarský č. 2 v Hronově nebo rybníky v Hlavňově.

V území MAS je vymezena chráněná oblast přirozené akumulace vod (CHOPAV) Polická pánev, která se rozprostírá na území všech obcí kromě Náchoda a Velkého Poříčí.

V okolí Náchoda a v Hronově vyvěrají minerální prameny, které jsou typem přírodních výstupných minerálních pramenů v okolí tektonických linií. V Bělovsi pramení „Ida“ a „Hedva“ (slabě alkalicko-zemité kyselky, silně uhličitě) a v minulosti zde byly provozovány lázně Běloves. V Hronově pramení „Regnerka“ a „Hronovka“ (alkalicko-železnatá voda, vlivem sirovodíku minerálka mírně zapáchá). Ve městě Náchod se nachází jediné místo s územím, které bylo vyhlášeno jako lázeňské místo, jedná se o lázeňské místo Běloves. Negativem tohoto místa je umístění v záplavové zóně, v minulosti zde došlo již několikrát k vyplavení. V dotazníkovém šetření pro veřejnost obyvatelé obcí často zmiňovali potřebu obnovení lázeňství ve městě Náchod.

Na území MAS se nachází 16 významnějších vodních zdrojů povrchových a podzemních vod, které jsou uvedeny v níže uvedené tabulce. V severní části MAS se nachází chráněná oblast přirozené akumulace vod (CHOPAV) Polická pánev, která zasahuje na území obcí: Bezděkov nad Metují, Bukovice, Česká Metuje, Hronov, Machov, Police nad Metují, Stárkov, Suchý Důl, Velké Petrovice, Vysoká srbská, Žďár nad Metují a Žďárky.

Tab. 30: Vodní zdroje povrchových a podzemních vod

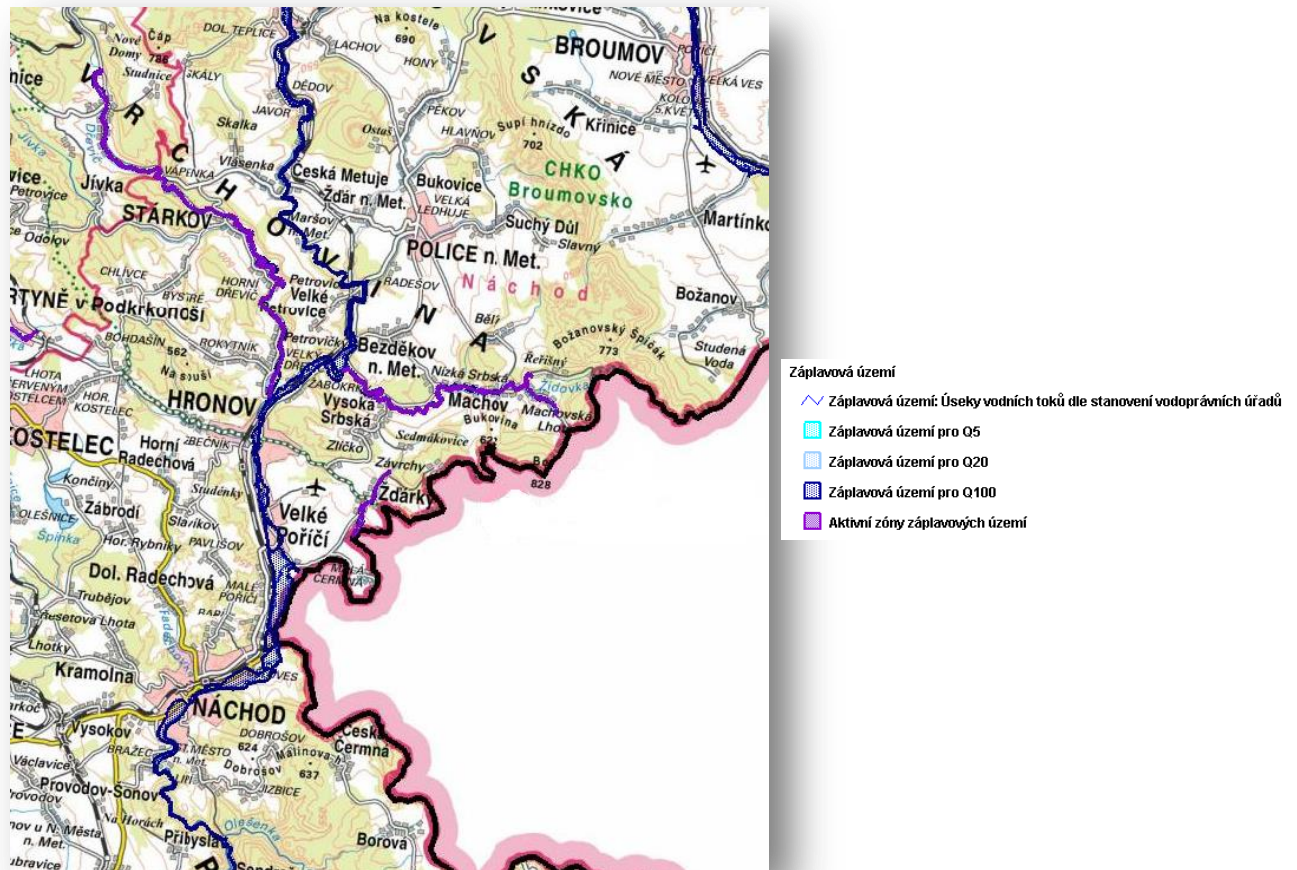
Obec	Vlastník	Název vodního zdroje	Odběr m ³ /rok
Machov	VaK Náchod a. s.	Studna machov	1450000
Bezděkov nad Metují	VaK Náchod a. s.	NV 12 Bezděkov	559 184
Velké Petrovice	VaK Náchod a. s.	NV 15a	500 000
Velké Petrovice	VaK Náchod a. s.	NV 15	500 000
Machov	VaK Náchod a. s.	Na Vápenkách	460 000
Velké Petrovice	VaK Náchod a. s.	V 15	250 000
Police nad Metují	VaK Náchod a. s.	NVS 10 Police	250 000
Stárkov	VaK Náchod a. s.	VS 8 – pramen Dřevíček	250000
Stárkov	VaK Náchod a. s.	NVS 8	200000
Police nad Metují	VaK Náchod a. s.	VS 17 Hlavňov	50000
Stárkov	VaK Náchod a. s.	VS 22 - Stárkov	45000
Velké Poříčí	ELMER spol. s r.o.	S-2 šachtová studna	42000
Žďár nad Metují	VaK Náchod a. s.	Samaritánka	38000
Machov	VaK Náchod a. s.	Na Bahnech	30000
Machov	VaK Náchod a. s.	Pod Sypací skálou	25000
Velké Poříčí	Rubena a. s.	Vrt V - 1	18000

Zdroj: Územně analytické podklady Náchod

V území se nacházejí vodní toky s větším či menším rozlivem do okolí, je proto důležité zmínit záplavová území 100leté vody (viz obrázek 14), jedná se o toky: Židovka (Machov), Trnkava (Machovská Lhota ZSJ Machova) a Brlenka (Žďárky). Na těchto tocích jsou stanoveny záplavová území stoleté vody a aktivní zóny záplavového území. V území se nacházejí zařízení a objekty protipovodňové ochrany, konkrétně se jedná o ochrannou hráz Náchod – Malé Poříčí, Metuje, poskytovatelem je Povodí Labe a. s., ve městě Polici nad Metují došlo k optimalizaci odtokových poměrů Klůček a dále protierozní nádrž Suchý Důl, tyto zařízení slouží k ochraně před povodněmi a optimalizaci vody v krajině.

Obr. 14: Záplavová území

Zdroj: <http://heis.vuv.cz/>

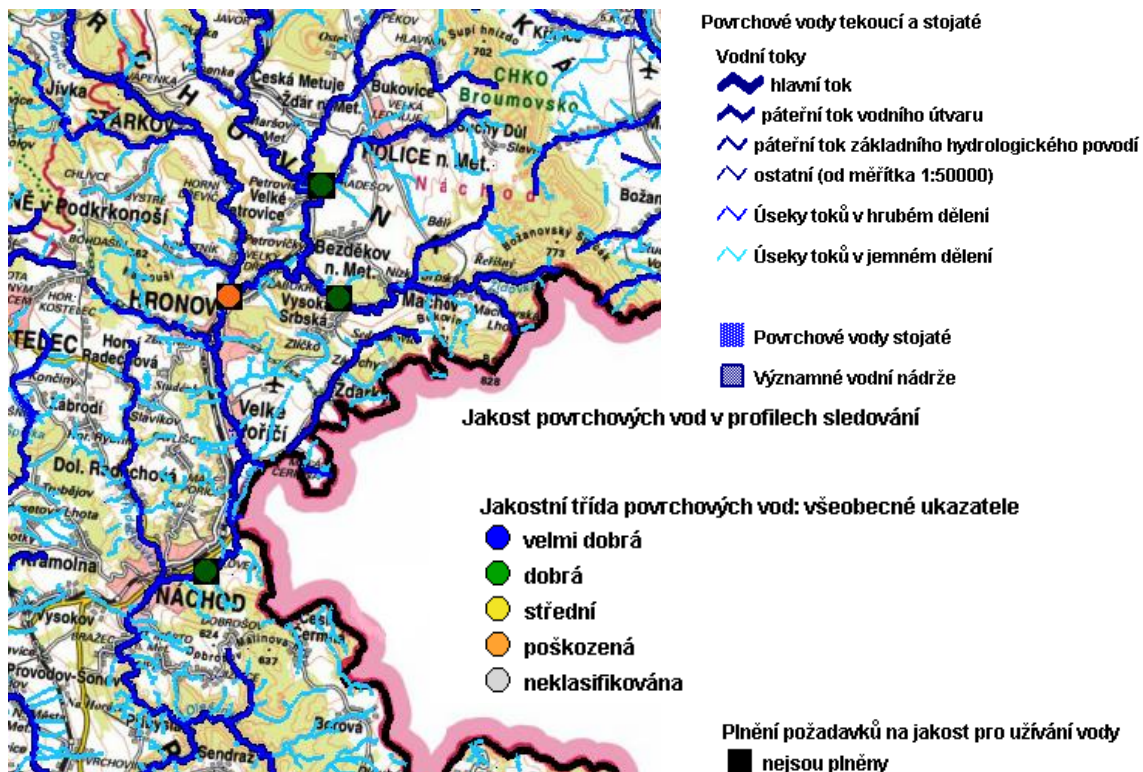
18.6.1 Čistota pitné vody a podzemních vod

Na velké části území MAS je vymezena chráněná oblast přirozené akumulace vod (CHOPAV) Polická křídlová pánev (rozprostírá se na území všech obcí kromě Náchoda a Velkého Poříčí) a poskytuje vydatný zdroj podzemní pitné vody s přebytky a má nadregionální význam. (334 – 436 l/s), tyto zdroje jsou v současné době využívány průměrně na 170 l/s. Kvalita vod na území MAS Stolové hory je celkově na nižší úrovni. Dochází zde k plošnému znečištění podzemních a povrchových vod vlivem atmosférické depozice, odnosu látek vlivem erozně – transportních procesů (zejména dusičnany, sírany, chloridy a vápník) a promyvu látek z půdy v souvislosti se způsobem využití zemědělských pozemků - nebezpečí znečištění pesticidy, hnojivy a dalšími látkami využívaných v zemědělství (zdroj: ÚAP).

Z níže uvedené mapy vyplývá, že sledovaná jakost povrchových vod nedochází ani v jednom z případů v MAS k plnění požadavků na jakost pro užívání vody. Město Náchod spolupracuje s městem Kudowa Zdrój na projektu Ochrana vod povodí řeky Metuje v Kudowě Zdrój a v Náchodě. Program je z části financován ze zdrojů EU a cílem tohoto projektu je zachování čistoty řeky Metuje, která protéká městem Náchod, a snaží se eliminovat zdroje jejího znečištění (zdroj:

<http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?id=112557>).

Obr. 15: Kvalita povrchových vod

Zdroj: <http://heis.vuv.cz/>

18.6.2 Odvádění a čištění odpadních vod

Podle výsledků SLDB 2011 je MAS Stolové hory v odvodu a čištění odpadních vod (podíl domů připojených na kanalizační síť je 62,03 %) mírně nad celostátním průměrem (ČR 61,11 %) a výrazně nad průměrem Královéhradeckého kraje (55,20 %). Zatímco situace ve větších městech je celkem uspokojivá, menší obce nejsou odkanalizovány vyhovujícími kanalizačními systémy a výstavba veřejné kanalizační sítě s napojením na ČOV je pro mnoho obcí prioritou.

V území je likvidace odpadních vod na centrálních čistírnách odpadních vod prováděna ve všech větších městech - Náchod, Velké Poříčí, Hronov (produkované odpadní vody jsou svedeny do kanalizační sítě z jednotlivých nemovitostí a odváděny prostřednictvím sběračů, stok a hlavního kanalizačního sběrače Hronov-Velké Poříčí-Náchod na ČOV Náchod – Bražec) a Police nad Metují. Kanalizace ukončená na centrální ČOV nebo napojená na kanalizaci s ukončením na ČOV je dále v obcích Bukovice a části Machova (zde by bylo třeba kanalizační síť rozšířit). Jedná se o čistírny mechanicko-biologické aktivační.

Dešťová kanalizace se nachází ve všech obcích MAS s výjimkou Vysoké Srbské, kde se nenachází vůbec žádný kanalizační systém, ale v roce 2014 by měl být připraven projekt na výstavbu kanalizace.

Ačkoliv jsou velká města napojena na ČOV, některé jejich místní části nejsou na kanalizační síť připojeny (v Náchodě např. Jizbice, část Lipí, Dobrošov má pouze částečnou kanalizaci z akce „Z“ bez napojení na ČOV, v Hronově- Velký Dřevíč, Rokytník), části Police nad Metují a Velkého Poříčí.

V některých obcích MAS je problémem vyústění kanalizačních stok přímo do vodotečí bez ČOV (v Bezděkově nad Metují, České Metuji, Stárkově, Suchém Dole, Velkých Petrovicích a ve Žďárkách). Z toho vyplývá nutnost výstavby (nebo rekonstrukce stávající) splaškové kanalizace a ČOV v těchto

obcích. Stejný problém řeší i Město Náchod ve svých okrajových městských částech, kde se nachází několik kanalizačních stok, které jsou volně vyústěny do vodních toků, popř. volně na terén, s neodpovídající úrovní čištění odpadních vod. Tyto kanalizační stoky jsou tam, kde je to technicky a ekonomicky možné, postupně připojovány k centrálnímu systému. V místech, kde nelze napojení na centrální systém realizovat, budou odpadní vody čištěny individuálně.

18.7 Krajinový ráz

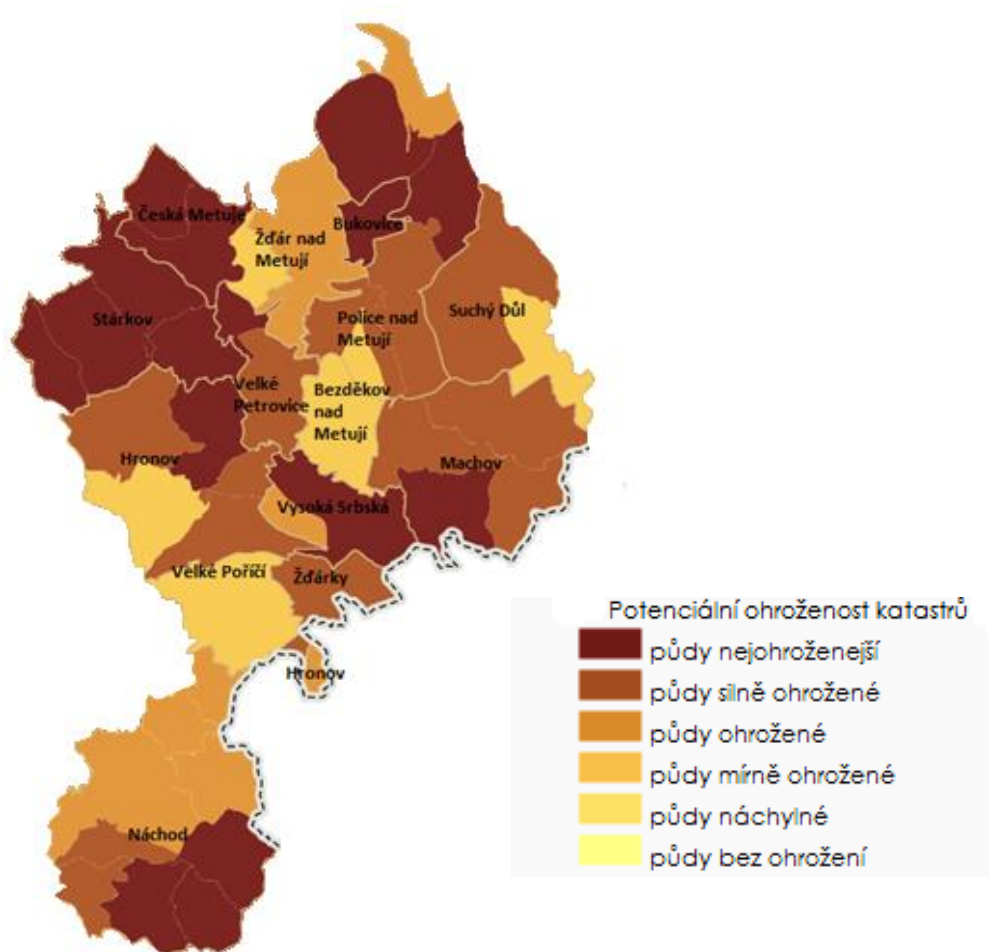
Krajinový ráz je, na základě zákona č. 114/1992 Sb., stanoven jako přírodní kulturní a historická charakteristika určité oblasti, která je chráněna před činnostmi snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. V území MAS je několik míst krajinového rázu, jedná se o oblast Polická vrchovina KC A, do které zasahuje obec Bezděkov nad Metují místo krajinového rázu KP A-13, Velké Petrovice KP A-18, Stárkov KP A-17, Česká Metuje KP A-4, Police nad Metují KP A-11, Machov KP A-14, Suchý Důl KP A-15 a Hronov KP B-5. Místa krajinového rázu sebou nesou jistá omezení zejména v bytové výstavbě a dalších objektů.

18.8 Ochrana půdy

18.8.1 Protierozní opatření

Pojem eroze znamená narušení a odnos půdy vlivem vody, větru a dalšími činiteli. Eroze způsobuje nenávratné škody na půdě, a proto je důležité mít v ohrožených oblastech vhodná protierozní opatření. Mezi erozí nejohroženější katastrální území, které jsou zobrazena na níže uvedené mapě, patří větší část katastrálního území obce Stárkov a Bukovice, část území je ohroženo u obcí Česká Metuje, Machov, Hronov, Police nad Metují a Vysoká Srbská. Erozně ohrožená místa jsou ve většině případů s větším sklonem a delší délkou svahu, zásadní je vliv pokrytí takovýchto pozemků vegetací, pokud se jedná např. o nevhodně obhospodařovanou ornou půdu, riziko eroze se vysoce zvyšuje.

Obr. 16: Vodní eroze

Zdroj: www.sowac-gis.cz/

Jednou z možností ochrany půdy proti erozi jsou pozemkové úpravy, ty se dají rozdělit na komplexní a jednoduché. KPÚ (komplexní pozemkové úpravy) jsou prováděny na žádost a podle plánu, řeší nové uspořádání vlastnických vztahů k pozemkům v obvodu pozemkové úpravy. Do obvodu jsou zahrnuty pozemky zpravidla jednoho katastrálního území – extravilánu (nezahrnující zastavěné území). Cílem KPÚ vytvoří nové prostorové a funkční uspořádání, scelení nebo dělení, zabezpečení přístupnosti pozemků a celých částí území (lesa, nivy apod.) a vyrovnání hranic pozemků tak, aby byly vytvořeny co nejlepší podmínky pro obhospodařování. Současně jsou řešena opatření pro stabilizaci a zlepšování stavu životního prostředí a vodního režimu v krajině. V rámci KPÚ je řešena například výstavba (nebo legalizace stávajících) polních cest. Jednoduché pozemkové úpravy se týkají pozemků, např. dvou vlastníků tzn., neřeší se tedy širší územní vztahy a veřejné zájmy. Jedná se o pozemkové úpravy, které mají jeden nebo jen několik cílů pozemkových úprav a neřeší širší územní vztahy a veřejné zájmy.

Stav pozemkových úprav v MAS Stolevé hory je zobrazen v následující tabulce. Co se týče větrné eroze, tak území MAS Stolevé hory není tímto druhem eroze ohroženo.

Tab. 31: Stav pozemkových úprav na území MAS Stolové hory k 15. 5. 2014

KPÚ Maršov	Maršov nad Metují	Ukončená KPÚ
KPÚ Metujka	Metujka	KPÚ k zahájení
KPÚ Pavlišov	Pavlišov	Ukončená KPÚ
KPÚ Pěkov	Pěkov	Zahájená KPÚ
KPÚ Slavný	Slavný	Ukončená KPÚ
KPÚ Suchý Důl	Suchý Důl	Ukončená KPÚ
KPÚ Velké Petrovice	Velké Petrovice	Ukončená KPÚ
JPÚ Žďár nad Metují	Žďár nad Metují	Ukončená JPÚ s výměnou vlastnických práv
JPÚ Police nad Metují	Police nad Metují	Ukončená JPÚ s výměnou vlastnických práv
JPÚ Velké Petrovice	Velké Petrovice	Ukončená JPÚ s výměnou vlastnických práv
JPÚ Nížká Srbská	Nížká Srbská	Ukončená JPÚ s výměnou vlastnických práv
JPÚ Machov	Machov	Ukončená JPÚ s výměnou vlastnických práv
JPÚ Radešov	Radešov nad Metují	Ukončená JPÚ s výměnou vlastnických práv
JPÚ Žďárky	Žďárky	Ukončená JPÚ s výměnou vlastnických práv
JPÚ Jizbice	Jizbice u Náchoda	Ukončená JPÚ s výměnou vlastnických práv

 Zdroj: <http://eagri.cz/public/app/eagriapp/PU/Prehled/Prehled.aspx>

18.8.2 Zadržování vody v krajině

V území se nachází také 5 vodních nádrží, které oproti blízké vodní nádrži Rozkoš s plochou 1001 ha, jsou spíše menších velikostí a nemají ani výraznější rekreační využití. Vyskytují se výhradně na území větších měst na území MAS. Tato zařízení slouží k zadržování vody v krajině a ochraně před záplavami.

Tab. 32: Vodní nádrže

Název	Obec	Plocha m ²
Podborný	Náchod	65 000
Hony	Police nad Metují	13 000
Homolka II	Velké poříčí	10 000
Homolka I	Velké poříčí	5000
Pivovarský č. 2	Hronov	3 203

Zdroj: Územně analytické podklady Náchod

Zadržování vody v krajině je obecně dáno vegetací, která pokrývá dané území. Protože se obce nacházejí z velké části v CHKO Broumovsko, není zde výrazný problém s nedostatkem zeleně, k tomuto problému dochází spíše ve větších městech, kde převažují betonové plochy a doplnění zeleně je zde potřebné, zejména k zlepšení životních podmínek ve městě (jedná se např. o město Náchod).

18.9 Odpadové hospodářství

Odpadové hospodářství se na území MAS výrazně liší a je vzájemně těžko porovnatelné. Každá obec má rozdílné možnosti při rozvoji odpadového hospodářství, některé obce mají pouze základní nádoby pro sběr tříděného odpadu a zajištěný svoz odpadu pro jeho ukládání na skládky. Jiná větší města využívají k nakládání s odpady vlastních technických služeb, např. město Náchod odpady pouze shromažďuje, a poté je předává Technickým službám Náchod s. r. o. Město Náchod se také zapojilo do projektu ve spolupráci s Polským městem Kudowa Zdrój, kdy v rámci projektu nakoupilo kompos-

téry, které byly následně poskytnuty k zapůjčení obyvatelům Náchoda. Nakládání s odpadem probíhá v obcích v souladu s platnými právními předpisy.

Na území MAS se nacházejí 4 sběrné dvory, a to v Náchodě, Hronově, Polici nad Metují a v Bezděkově nad Metují, který má k roku 2013 celkem 483 obyvatel, tato zařízení mají souhlas ke sběru odpadů podle § 14 odst. 1 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech. Sběrných míst je v území 5, a to v Bukovicích, České Metují, Žďáru nad Metují, Velkých Petrovicích a Velkém Poříčí. Sběrné místo má podobnou funkci jako sběrný dvůr, ale tato sběrná místa jsou obvykle zřízena a provozována jednotlivými obcemi. V dalších 5 obcích se nenachází žádné podobné zařízení (Suchý důl, Machov, Vysoká Srbská, Žďárky a Stárkov).

V průzkumu veřejnosti obyvatelé uváděli, že odpad třídí a uvítali by více sběrných na elektroodpad, nebezpečný odpad a plast. Občané si stěžují na naplněnost nádob a jejich nedostatečné odvážení. Chybí jim odpadkové koše v obcích.

Obce a města využívají pro sběr tříděného odpadu firmy, zabývající se sběrem různých dalších druhů tříděného odpadu, např.: Diakonie Broumov - tříděný textil, Asekol – spotřební elektronika, Rema a Elektrowin – velké a malé domácí elektrospotřebiče, Ekolamp – sběr osvětlovacích zařízení, Ecobat – baterie a akumulátory. V obcích fungují také výkupny a sběrný odpadu. Kromě základního třídění odpadů jako jsou plasty, sklo a papír, se zvláště nakládá s objemným odpadem, nebezpečným odpadem, biologicky rozložitelným odpadem, nápojovými kartony, kovy, textilem, vyřazeným elektro zařízením, stavebním odpadem a povinným zpětným odběrem některých výrobků.

Ve většině obcí sváží odpad svozová společnost Marius Pedersen. Ceny za svoz odpadu se v obcích liší podle vzdálenosti skládky a systému nakládání s odpady, který si každá obec stanoví dle vlastního uvážení. Odpad se odváží na skládku ve Rtyni v Podkrkonoší. Na této skládce se ukládá kategorie odpadu ostatní odpad a nachází se zde také shromaždiště nebezpečného odpadu.

Například v obci Machov a Polici nad Metují je potřeba zajistit optimální řešení pro nakládání s bioodpadem. Tento problém se z větší či menší části týká všech obcí, protože biologicky rozložitelný odpad tvoří velkou část směsného komunálního odpadu. Vznikem zařízení nebo sběrných míst pro tento druh odpadu by se výrazně zmenšil objem směsného komunálního odpadu, odpad by byl opětovně využit a nemuselo by docházet k jeho bezúčelnému ukládání na skládce, snížil by se také poplatek za svoz odpadu. Připravovaný zákon o odpadech má obcím ukládat povinnost třídění biologicky rozložitelného odpadu, proto by bylo vhodné, aby se obce začali připravovat, již teď, na tuto oblast třídění. Obec Bezděkov nad Metují, která má sběrný dvůr, připravuje výstavbu kompostárny, čímž opět rozšíří nabízející se služby v odpadovém hospodářství.

Některé obce mají problém s nedostatečnou sítí sběrných míst pro separovaný odpad, k těmto problémům dochází jak v obcích s menším počtem obyvatel, tak ve městech například na sídlištích, kde je vysoká koncentrace obyvatelstva a tomu musí také odpovídat počet sběrných nádob. Tento problém by mohl být řešen buď pořízením těchto sběrných nádob financovaných ze strany obce, nebo využitím finančních zdrojů z dotačních titulů. Město Hronov má naopak dostatek sběrných nádob, ale mají problém se stavem sběrných nádob. Bylo by vhodné nahrazení starých sběrných nádob novými, kromě toho mají připravený projekt na zlepšení všech činností týkající se odpadového hospodářství, což lze označit za velmi pozitivní přínos a do budoucna i inspiraci pro ostatní města a obce.

Dalším problémem v odpadovém hospodářství je zejména ve větších městech, vysoké množství neplatičů za odpady. Velký problém má v této oblasti město Náchod, které tento problém dlouhodobě řeší. Cena poplatků za odpady přitom v Náchodě nenarůstá, a v porovnání s obcemi s výrazně nižším počtem obyvatel, je poplatek dokonce nižší. Co se týče cen odpadu, lze odhadovat, že tyto ceny budou do budoucna stále více narůstat. Do roku 2020 se předpokládá, že poplatek za skládkování vzroste až o 250 Kč.

Některé obce řeší problémy s nelegálními skládkami odpadů. Jedná se například o obec Bukovice, která místní nepovolené skládky odstranila, ale dochází k opětovnému výskytu těchto skládek. Kromě nelegálních skládek odpadů se v území nachází také staré ekologické zátěže a kontaminovaná místa. V Náchodě se jedná např. o skládku u nemocnice nebo lokalitu VČE a. s. v Babí u Náchoda, ve Velkém Poříčí o lokalitu: skládku u letiště, ve Stárkově jde o lokalitu Bystré – skládka TKO, která má střední kvalitativní riziko, v Polici nad Metují zase jde o lokalitu VČE a. s. a v Hronově je lokalita ČKD Hronov a. s.

18.10 Energetika

Na území města Náchod se nachází výroba elektrické energie - Teplárna Náchod, která má pouze lokální význam, bohužel toto zařízení je jedno z největších znečišťovatelů v území, proto má na město značně negativní vliv.

V území se nachází malá vodní elektrárna Velké Poříčí, Velké Petrovice – Žabokrký a Hronov. Solární zařízení se nachází na území města Hronov ve Střední průmyslové škole o výkonu 0,2 kW. Větrné elektrárny se na území MAS nenachází, nejbližší se nachází na území Městyse Nový Hrádek, která má nominální výkon 400 kW, podle zjištěných dat není zkolaudována ani provozována.

V zemědělském podniku ve Žďáru nad Metují se nachází bioplynová stanice, do které se musí denně navést 740 až 800 metrických centů materiálu. Tento materiálově náročný provoz zatěžuje okolní obce, zejména Žďár nad Metují, ve kterém se bioplynová stanice nachází a kde také dochází k výraznému znečišťování projíždějícími vozy s materiálem. Jedním z produktů, je kromě elektřiny a tepla, hnojivo, které je dále využíváno jako náhrada za nakupovanou průmyslovou hnojiva.

V Náchodě se v roce 2012 diskutovalo o těžbě břidlicových plynů, které se setkalo s nesouhlasem veřejnosti a doposud nebylo obdrženo povolení k těžbě břidlicových plynů v tomto území. Tato těžba by z hlediska ochrany přírody a krajiny měla, kromě jiných negativních vlivů, nevratný dopad na krajinný ráz, došlo by k rozsáhlému záboru půdy, vzniklo by riziko značného znečištění podzemních vod a další.

18.11 Ochrana přírody a krajiny

18.11.1 Velkoplošně chráněné území

Mezi velkoplošně chráněná území v MAS Stolové hory patří CHKO Broumovsko, která tvoří ze severní a východní strany hranice s Polskou republikou. Vnitrostátní hranice vede od Žďárek, přes Hronov a Zbečnick k Hornímu Kostelci a dále po Panské cestě Jestřebími horami přes Odolov pod Žaltman, odkud pokračuje kolem Radvanic až ke státní hranici u Chvalče.

V CHKO Broumovsko, na území MAS Stolové hory, není zřízen žádný národní park.

Obce MAS v návaznosti na CHKO Broumovsko v oblasti rozvoje obce, mají v některých případech problémy např. v zasahování do ploch pro výstavbu, navyšování počtu různých požadovaných dokumentů při čerpání dotací, pro občany při jednání se stavebním odborem (Hronov), problémy s jednáním a zvýšení nákladů u investičních akcí ad. Velké Petrovice pozitivně hodnotí přínos umístění v CHKO při údržbě a obnově zeleně, zachování rázu krajiny a obce. Městys Machov vnímá CHKO Broumovsko v určitých příležitostech jako překážku (hlavně v oblasti individuální výstavby, drobných staveb, regulace potoka a dalších) v jiných jako přínos (na jednotlivce velký přínos z hlediska ochrany přírody, na organizace ničící přírodu malý vliv).

Následují data z oblasti ochrany a přírody rozdělená do několika částí, pro přehled o těchto údajích jsou data rozdělena do několika tematických tabulek:

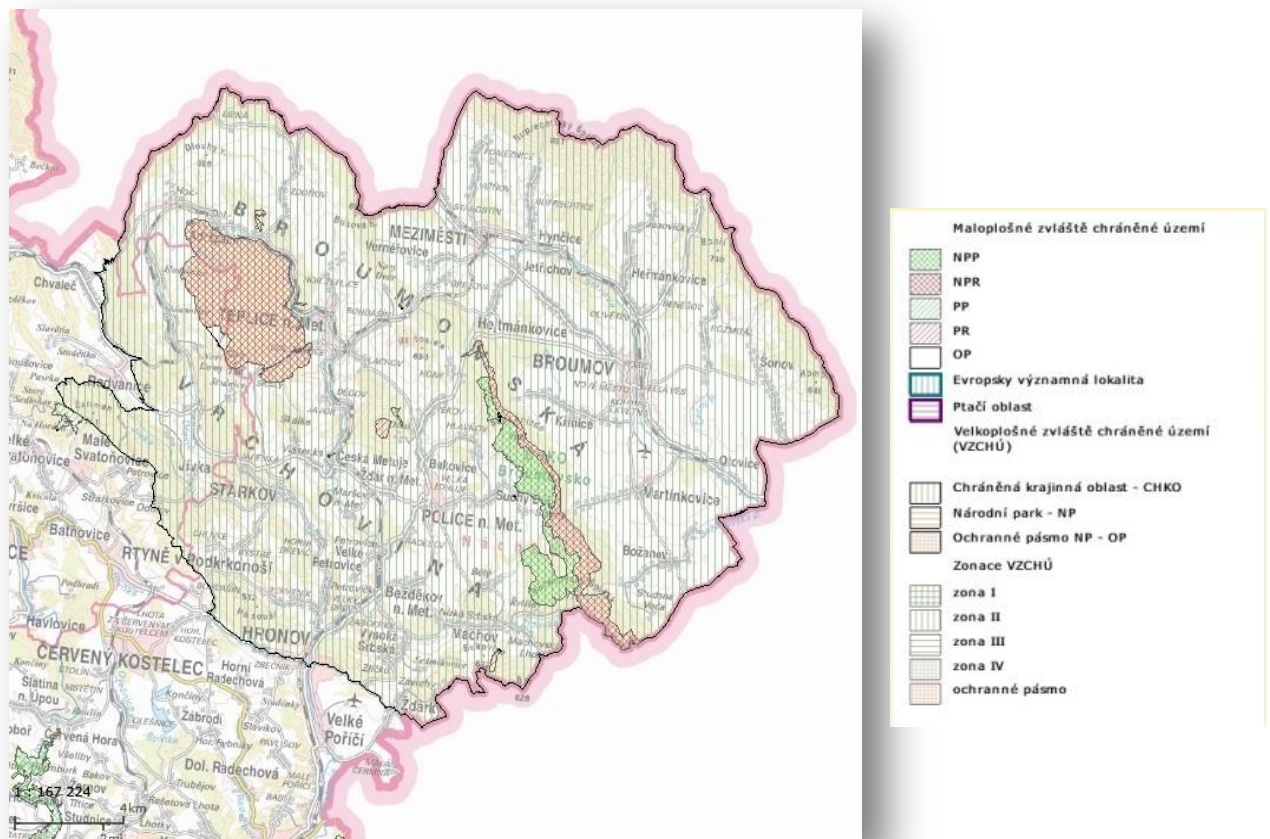
Velkoplošně chráněné území se v MAS Stolové hory nachází jediné, jedná se o chráněnou krajinnou oblast Broumovsko o rozloze 41 000 hektarů, toto území spravuje Agentura ochrany přírody a krajiny prostřednictvím svých regionálních pracovišť. Do tohoto území zasahuje 12 obcí v MAS.

Tab. 33: Přehled velkoplošně chráněných území v MAS Stolové hory

Název: Chráněná krajinná oblast Broumovsko	Rozloha: 41 000 ha Poloha území v MAS: Bezděkov nad Metují, Bukovice, Česká Metuje, Hronov, Machov, Police nad Metují, Stárkov, Suchý Důl, Velké Petrovice, Vysoká Srbská
Důvod ochrany: Ochrana a postupná obnova hodnot krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků a vytvoření a rozvíjení ekologicky optimálního systému všestranného využívání krajiny a jejích přírodních zdrojů v oblasti. K typickým znakům oblasti náleží zejména její povrchové utváření, včetně vodních ploch a toků, její rostlinstvo a volně žijící živočišstvo, rozvržení a využití lesního a zemědělského původního fondu a ve vztahu k ní také rozmístění a urbanistická skladba sídlišť a místní zástavba lidového rázu.	

Obr. 17: Zobrazení CHKO Broumovsko

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/>

V následující tabulce je uvedena plocha, kterou zasahují obce v MAS Stolové hory do CHKO Broumovsko a to jak procentuální podílem, tak podílem v hektarech. 12 obcí zasahuje na do CHKO Broumovsko celou částí katastrálního území, 2 (Žďárky a Hronov) zasahují pouze částí katastrálního území. Město Náchod a Velké Poříčí nezasahují do CHKO Broumovsko vůbec.

Tab. 34: Plocha obcí MAS v CHKO Broumovsko

Obec	Celková plocha (ha)	Celková plocha v CHKO Broumovsko (ha)	% podíl
Bezděkov nad Metují	517	517	100
Bukovice	244	244	100
Česká Metuje	969	969	100
Machov	1940	1940	100
Police nad Metují	2440	2440	100
Suchý Důl	1328	1328	100
Velké Petrovice	609	609	100
Žďár nad Metují	816	816	100
Hronov	2204	1672	75,86
Žďárky	460	247	53,7
Vysoká Srbská	745	745	100
Stárkov	1652	1652	100
Velké Poříčí	745	0	0
Náchod	3334	0	0
Celkem MAS	18003	13179	

Zdroj: http://www.mestonachod.cz/mestsky-urad/vystavba/uap/PRURU_2012.pdf

18.11.2 Maloplošně chráněná území

Z maloplošně chráněných oblastí jsou v území národní přírodní rezervace, přírodní rezervace a přírodní památky. Národní přírodní rezervace se v území nachází jediná, jedná se o Broumovské stěny o rozloze 557,40 ha, přírodních rezervace se zde nacházejí 3 o celkové rozloze 363,87 ha, přírodní památky jsou zde 4 o rozloze 164,79 ha.

Tab. 35: Maloplošně chráněná území v MAS

Národní přírodní rezervace NPR	
Název: Broumovské stěny	Rozloha: 557,40 ha Poloha NPR v MAS: Police nad Metují, Suchý důl
Důvod ochrany: jedná se o přirozené lesní porosty na severních a východních svazích Broumovských stěn, které jsou tvořené především acidofilními a květnatými bučinami a suťovými lesy a tvořícími biotop vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů. Geomorfologicky ojedinělý útvar Broumovských stěn tvořený formami pseudokrasového reliéfu v kvádrových pískovcových svrchní křídly vyskytujícími se zde především v podobě rozsáhlých skalních stěn, věží a měst, složitě členěných hřbetů, soutěsek a jeskyní, se specifickými rostlinnými a živočišnými společenstvy. Typy přírodních stanovišť a druhy, pro které byla jiným právním předpisem vyhlášena Evropsky významná lokalita Broumovské stěny a které se nacházejí na území národní přírodní rezervace.	
Přírodní rezervace PR	
Název: PR Ostaš	Rozloha: 30,3 ha Poloha PR v MAS: Žďár nad Metují
Důvod ochrany: jedná se o geomorfologicky cenné území v kvádrových pískovcových svrchní křídly s přírodovědně významnými formami pískovcového reliéfu a zbytky přírodě blízkých ekosystémů se specifickými rostlinnými a živočišnými lesními a skalními společenstvy. Hora Ostaš je součástí Stolových hor.	

Název: PR Farní stráň	Rozloha: 13,68 ha Poloha PR v MAS: Machov
Důvod ochrany: důvodem ochrany jsou jedlové a klenové bučiny s typicky vyskytující se zvěří, květenou, balvaništi a skalními výchozy se specifickými a živočišnými společenstvy.	
Název: PR Peklo u Nového Města nad Metují	Rozloha: 319,89 ha Poloha PR v MAS: Náchod
Důvod ochrany: předmětem ochrany je zachování přirozených a polopřirozených lesních, skalních a vodních společenstev, a to hlavně květnatých bučin, bikových bučin, suťových lesů a společenstev skalních štěrbin se zastoupením vzácných kalcifilních druhů rostlin. Ochrana charakteristického reliéfu hluboce zaříznutých údolí Metuje a Olešenky s důrazem na ochranu skalních výchozů, sutí a půd na strmých svazích a peřejnatých úseků vodních toků. Ochrana druhové skladby a genetické rozmanitosti přírodě blízkých lesních porostů. Komplexní ochrana biotopů řady zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.	
Přírodní památka	
Název: PP Kočičí skály	Rozloha: 8,2 ha Poloha PP v MAS: Žďár nad Metují
Důvod ochrany: reliéf s geomorfologicky významnými útvary, vyvinutý na kvádrových pískovcích svrchní křídy, a přírodě blízký ekosystém borů se specifickými rostlinnými i živočišnými lesními a skalními společenstvy.	
Název: PP Březinka	Rozloha: 155,73 ha Poloha PP v MAS: Náchod
Důvod ochrany: jedná se o ochranu evropsky významných typů stanovišť: extenzivních sečených luk nížin až podhůří, bučin asociace Luzulo-Fagetum, bučin asociace Asperulo-Fagetum a smíšených jasanovo-olšových lužních lesů temperátní a boreální Evropy	
Název: PP Pískovcové sloupky	Rozloha: 0,63 ha Poloha PP v MAS: Česká Metuje
Důvod ochrany: předmětem ochrany jsou přírodními procesy vymodelované skalní sloupky ve tvaru přesýpacích hodin ve stěně umělého odkryvu, geomorfologicky pozoruhodný suťový svah se skalními výchozy, rostlinná i živočišná společenstva přírodě blízkého lesa a skal, populace lilie zlatohlavé.	
Název: PP Šafránová stráň	Rozloha: 0,23 ha Poloha PP v MAS: Suchý Důl
Důvod ochrany: populace silně ohroženého šafránu bělokvětého <i>Crocus albiflorus</i> na druhově bohaté svahové louce.	

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/zchru/index.php?frame>

18.11.3 Památné stromy

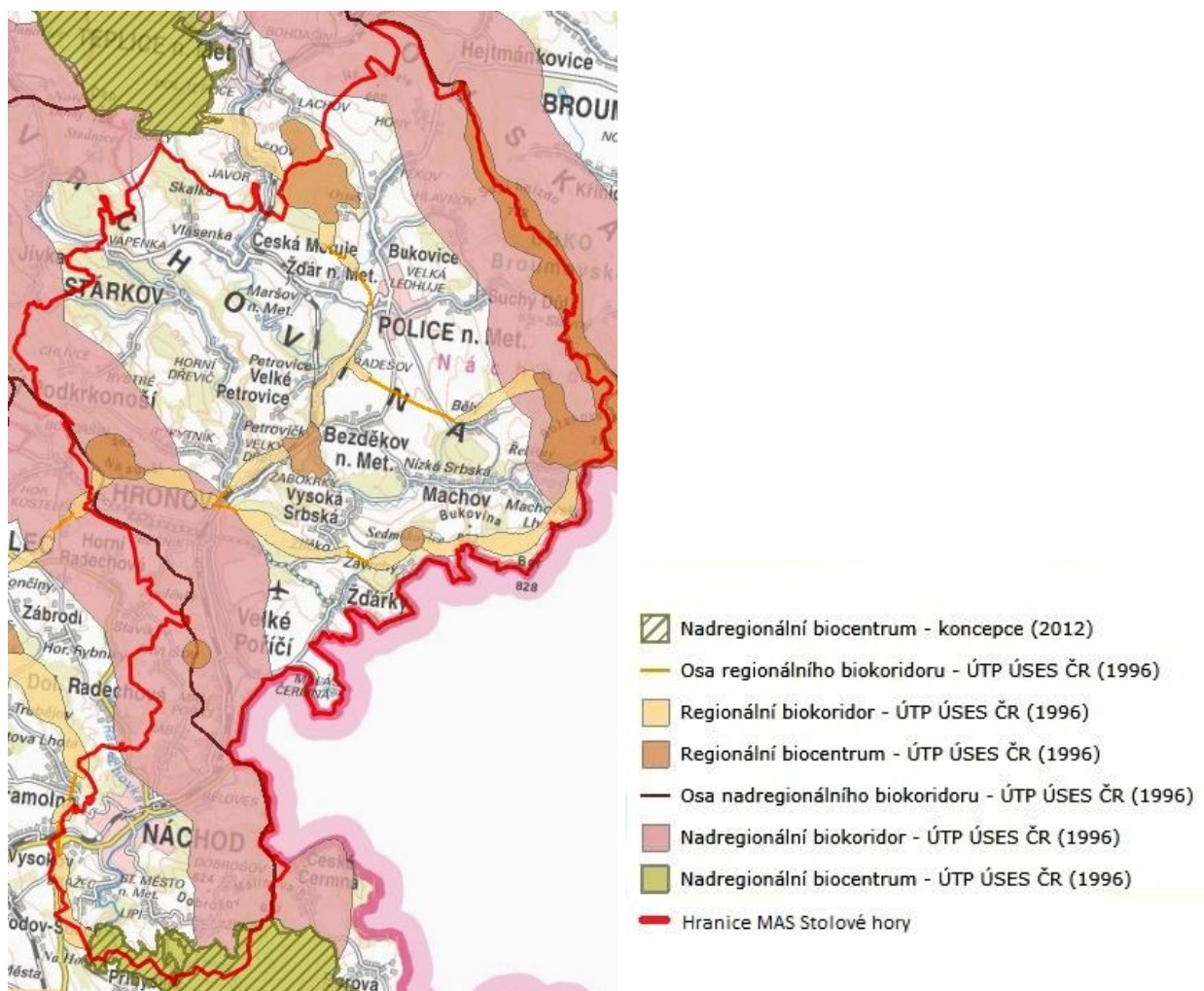
Památné stromy, které jsou definovány § 46 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, jako mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí, které lze vyhlásit, na základě rozhodnutí příslušného orgánu ochrany přírody, za památné stromy. Na území MAS se nachází celkem 18 památných stromů, z toho je 13 jednotlivých stromů a 1 skupina stromů, tato skupina stromů se nachází v obci Žďárky a jedná se o skupinu 5 jasanů. Každý památný strom má stanovené ochranné pásmo, a pokud není stanoveno jinak, jedná se o poloměr desetinásobku průměru kmene, v tomto pásmu není žádná škodlivá činnost např. chemizace, odvodňování, terénní úpravy, výstavba a další.

18.11.4 Obecná ochrana přírody a krajiny

Územní systém ekologické stability

Na území MAS Stolové hory, se nachází 1 nadregionální biocentrum, 2 nadregionální biokoridory, 6 regionálních biocenter a 11 regionálních biokoridorů, (viz obrázek umístěný níže). Každá obec v MAS má vypracovaný územní plán, ve kterém je zpracovaný územní systém ekologické stability na místní úrovni. Toto zpracování obsahuje vysoké množství lokálních biocenter, biokoridorů a interakčních prvků, které nemají takový význam jako regionální a nadregionální koridory.

Obr. 18: Nadregionální a regionální ÚSES na území MAS Stolové hory

Zdroj: mapy.nature.cz

Lokální ÚSES je k nalezení v územních plánech jednotlivých obcí. Každá obec má tuto část zpracovanou v územním plánu rozdílně, a bylo by proto rozsahem zpracování náročné uvádět zde lokální ÚSES pro každou obec zvlášť, mimoto lokální ÚSES má význam spíše na místní úrovni a není proto tolik významný jako např regionální ÚSES.

Přírodní parky

V MAS Stolové hory se podle krajského úřadu Královéhradeckého kraje nenacházejí žádné přírodní parky.

Významné krajinné prvky

V MAS Stolové hory se podle obce s rozšířenou působností (Náchod), která má na starost registraci významných krajinných prvků, žádný krajinný prvek nenachází.

Přechodně chráněné plochy

V území se dle příslušných orgánů ochrany přírody (CHKO Broumovsko) nenalézají žádné přechodně chráněné plochy. **Natura 2000**

Co se týče soustavy chráněných území Natura 2000, tak se v území MAS nachází celkem 9 Evropsky významných lokalit o celkové rozloze 2 302,7 ha a 1 ptačí oblast s rozlohou 9127,71 ha. Cílem této soustavy území je zabezpečit ochranu vzácných či ohrožených živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť.

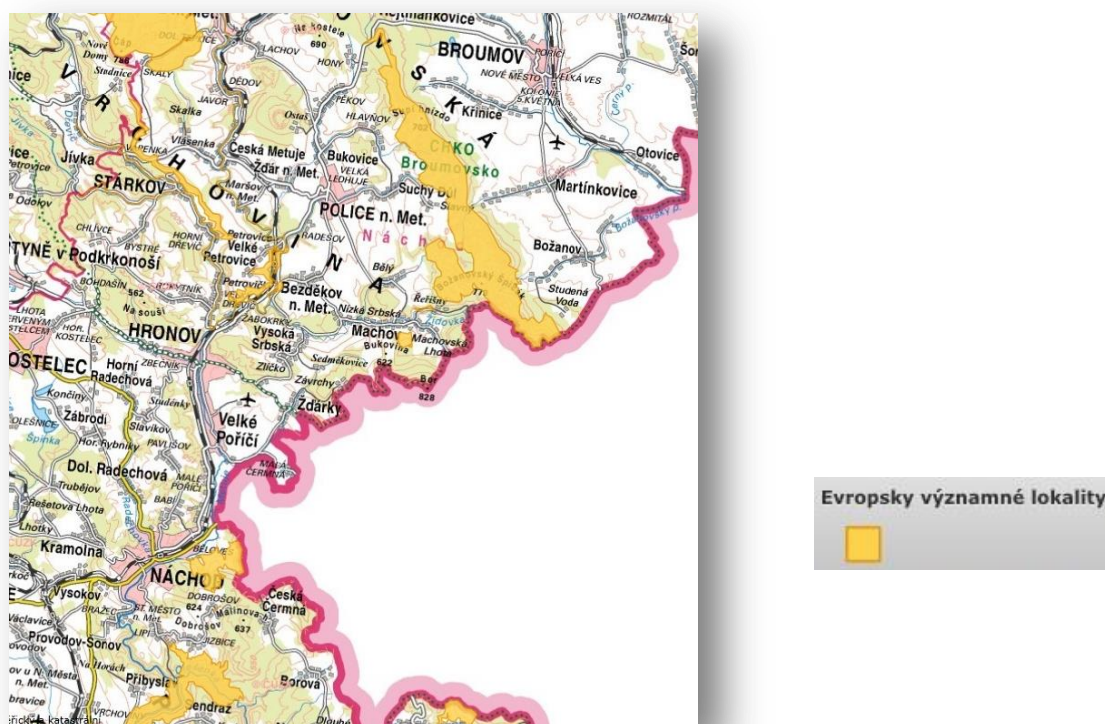
Tab. 36: Natura 2000 (zdroj: <http://drusop.nature.cz/>)

Evropsky významné lokality	
Název: EVL Broumovské stěny	Rozloha: 1357,1 ha Poloha území v MAS: Machov, Police nad Metují, Suchý důl
Předmět ochrany: evropská suchá vřesoviště; chasmo fytická vegetace silikátových skalnatých svahů; jeskyně nepřístupné veřejnosti; bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum.	
Název: EVL Březinka	Rozloha: 161,5 ha Poloha území v MAS: Náchod
Důvod ochrany: smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy; extenzivní sečené louky nížin až podhůří; bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum.	
Název: EVL Kozínek	Rozloha: 84,1 ha Poloha území v MAS: Bezděkov nad Metují, Hronov, Velké Petrovice
Důvod ochrany: lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklích; extenzivní sečené louky nížin až podhůří; chasmo fytická vegetace vápnitých skalnatých svahů; bučiny asociace Asperulo-Fagetum.	
Název: EVL Metuje a Dřevíč	Rozloha: 46,2 ha Poloha území v MAS: Bezděkov nad Metují, Česká Metuje, Hronov, Police nad Metují, Stárkov, Velké Petrovice, Vysoká Srbská, Žďár nad Metují
Důvod ochrany: lokalita mihule potoční.	
Název: EVL Peklo	Rozloha: 474,2 ha Poloha území v MAS: Náchod
Důvod ochrany: Lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklích; nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů Ranunculion fluitantis a Callitricho-Batrachion; středoevropské silikátové sutě; chasmo fytická vegetace silikátových skalnatých svahů; bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum; lokalita šikoušku zeleného	
Název: EVL Pevnost Dobrošov	Rozloha: 2 ha Poloha území v MAS: Náchod (k.ú. Dobrošov)
Důvod ochrany: lokality netopýry brvitého, netopýra velkého a vrápence malého.	
Název: EVL Řeřišný u Machova	Rozloha: 4,2 ha

Poloha území v MAS: Machov	
Důvod ochrany: lokalita srpnatky fermežové.	
Název: EVL Stárkovské bučiny	Rozloha: 129,2 ha Poloha území v MAS: Česká Metuje, Stárkov, Velké Petrovice
Důvod ochrany: Extenzivní sečené louky nížin až podhůří; chasmo fytická vegetace vápnných skalnatých svahů; bučiny asociace <i>Asperulo-Fagetum</i> .	
Název: EVL Vladivostok	Rozloha: 22,1 ha Poloha území v MAS: Machov
Důvod ochrany: Lokalita modráška bahenního, modráška očkovaného	
Ptačí oblasti	
Název: PO Broumovsko	Rozloha: 9127,71 ha Poloha území v MAS: Bukovice, Machov, Police nad Metují, Suchý Důl, Žďár nad Metují
Důvod ochrany: Populace sokola stěhovavého <i>Falco peregrinus</i> , výra velkého <i>Bubo bubo</i> a jejich biotopy.	

V následujícím obrázku jsou vidět evropsky významné lokality nacházející se na území MAS Stolové hory. Tyto lokality se koncentrují v blízkosti Náchoda, Bezděkova nad Metují a obce Suchý Důl.

Obr. 19: Evropsky významné lokality v MAS

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/?layer=Elokality&kod=2898>

Přírodní biotopy

Stav přírodních biotopů na území České Republiky je značně neuspokojivý, proto jsou v následujícím obrázku zobrazeny biotopy, podle jejich ovlivnění člověkem s rozdělením na biotopy přírodních a biotopy ovlivněné člověkem. Z obrázku je vidět, že v území převažují biotopy ovlivněné člověkem, což potvrzuje nepříznivý stav přírodních stanovišť v ČR. Přírodní biotopy se v koncentrovanějším počtu vyskytují na západě katastrálního území obce Bezděkov nad Metují, v místech kde prochází regionální biokoridor Kozínek.

Obr. 20: Mapování biotopů

Zdroj: <http://mapy.nature.cz/> (mapování biotopů)

19 Vyhodnocení rozvojového potenciálu

19.1 Územní plánování

Územní plánování má za cíl vytvářet předpoklady pro výstavbu a udržitelný rozvoj území, který spočívá ve vyváženém vztahu podmínek pro životní prostředí, hospodářský vývoj a soudržnost společenství obyvatel území. Územní plánování je dáno zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu. V následující tabulce (Tab. 37: Územně plánovací dokumentace obcí) je uveden přehled zpracovaných územně plánovacích dokumentací obcí MAS, včetně strategických dokumentů. MAS Stolové spadá pod Královéhradecký kraj, kde jsou Územně plánovací dokumentací (ÚPD) Zásady územního rozvoje Královéhradeckého kraje a stanovují základní požadavky na účelné a hospodárné uspořádání území Královéhradeckého kraje, např. vymezují plochy a koridory nadmístního významu, plochy územních rezerv ad.

Tab. 37: Územně plánovací dokumentace obcí

Název ukazatele:	Územní plánovací dokumentace (ÚPD)	ÚPD – poslední aktualizace	Zpracovatel ÚPD	Strategický dokument obce
měrná jedn.:	ano/ne	rok	jméno, firma	zpracovatel
Bezděkov nad Metují	ano	2010	Ing. Arch. Tomáš Jirásek	ne
Bukovice	ano	2012	Ing. Arch. Tomáš František, Urbaplan	ne
Česká Metuje	ano	2011	Ing. Růžičková Vendula, Atelier Aurum s.r.o.	ne
Machov	ano	2011	Ing. Arch. Bedřich Falta, Urbaplan s.r.o.	ne
Police nad Metují	ano	2011	Ing. Arch. František Toman, Urbaplan s.r.o.	ne
Suchý důl	ano	2008	Ing. Arch. František Toman, Urbaplan s.r.o.	ne
Velké Petrovice	ano	2010	Ing. Arch. Karel Novotný, Urbaplan s.r.o.	ne
Žďár nad Metují	ano	2013	Ing. Arch. Ivana Petřů, Atelier Aurum s.r.o.	ne
Hronov	ano	2012	Ing. Arch. František Toman, Urbaplan s.r.o.	ne
Žďárky	ano	2008	Ing. Arch. František Toman, Urbaplan s.r.o.	ne
Vysoká Srbská	ano	2011	Ing. Arch. Tomáš Jirásek	ne
Stárkov	ano	2000	Ing. Arch. Milan Vojtěch	ne
Velké Poříčí	ano	2013	Ing. Arch. František Toman, Urbaplan s.r.o.	ne
Náchod	ano	2013	Ing. Arch. František Toman, Urbaplan s.r.o.	ano

Zdroj: <http://up.kr-kralovehradecky.cz/upd/>

19.2 Udržitelný rozvoj území

Udržitelný rozvoj území zajišťuje takový rozvoj území, který zajistí rovnováhu mezi třemi jeho základními pilíři (environmentální pilíř=přírodní prostředí, sociální pilíř=soudržnost obyvatel a ekonomický pilíř=hospodářský rozvoj). Podrobný rozbor udržitelného rozvoje území je zobrazen v následující tabulce (Tab. 38: Udržitelný rozvoj území MAS). Z tabulky vyplývá, že v území nedochází k plnění cíle udržitelného rozvoje území, tzn. rovnováha mezi jednotlivými pilíři. V území je nejlépe hodnocen sociální pilíř, nejvyšší počet bodů má za tento pilíř město Náchod např. za vzdělanostní strukturu, zdravotnická zařízení, nabídku ubytování, výskyt památek, hustotu cyklostezek ad. Poté environmentální pilíř, kdy nejvíce bodů má obec Žďár nad Metují za koeficient vysoké stability, přítomnost CHOPAV, kvalitu ZPF, lesnatost, CHKO ad. Nejhůře zhodnoceným pilířem je ekonomický pilíř, kdy nejméně bodů získal, mimo Velké Petrovice, Stárkov zejména za negativní hodnocení podnikatelské aktivity, počtu vyjíždějících do zaměstnání, nevyužitých výrobních a zemědělských areálů, dopravní napojení, intenzitu bytové výstavby ad.

Data byla zjišťována také z Územně analytických podkladů ORP Náchod, konkrétně z výkresu limitů využití území a výkresu záměrů na provedení změn v území. Tyto podklady jsou aktualizovány k roku 2012 a byly zpracovány v souladu se zákonem č.183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu a vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti v platném znění.

Tab. 38: Udržitelný rozvoj území MAS

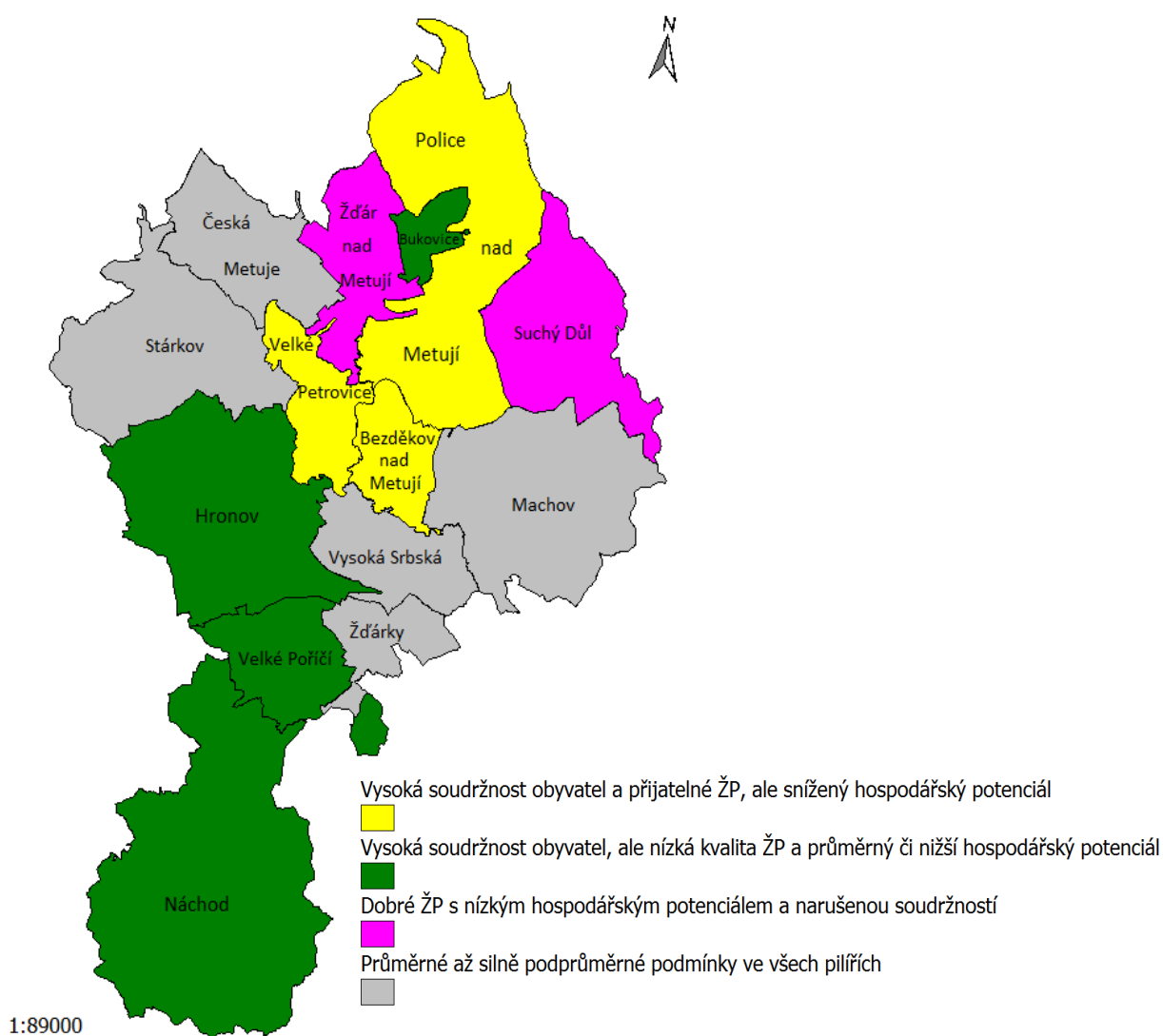
Název ukazatele:	Přírodní prostředí	Soudržnost obyvatel	Hospodářský rozvoj	Celkový rozvoj
Bezděkov nad Metují	+4	+2	-1	+5
Police nad Metují	0	+2	-1	+1
Velké Petrovice	+2	0	-4	-2
Bukovice	0	+2	0	+2
Hronov	-2	+2	-1	-1
Velké Poříčí	-4	+3	+2	+1
Náchod	-2	+4	+2	+4
Česká Metuje	-1	+1	-3	-3
Machov	0	0	-1	-1
Žďárky	-4	-1	+1	-4
Vysoká Srbská	0	-2	0	-2
Stárkov	0	+1	-4	-3
Suchý důl	+3	0	-1	+2

Žďár nad Metují	+5	-1	+1	+5
Celkem MAS	+1	+13	-10	+4

Zdroj: ÚAP ORP Náchod

Celkové zhodnocení udržitelného rozvoje území je zobrazeno v následujícím obrázku. Z hodnocení vyplynulo, že zájmové území je rozvojově velmi nevyvážené. Větší podíl obcí spadá pod průměrné až silně podprůměrné podmínky ve všech pilířích (Česká Metuje, Machov, Žďárky, Vysoká Srbská a Stárkov). Naopak celkově nejlépe je hodnocena Police nad Metují, Velké Petrovice a Bezděkov nad Metují.

Obr. 21: Zhodnocení celkového udržitelného rozvoje území

Zdroj: ÚAP ORP Náchod, Janitor

19.3 Rozvojová území

V MAS Stolové hory se nachází několik území, na kterých může docházet k dalšímu rozvoji. Jde např. o plochy k bydlení, plochy občanského vybavení a výroby, které se nacházejí v různé míře téměř ve všech obcích MAS. Jedná se také o zanedbané prostory a nevyužitá areály (Tab. 39: Potenciální rozvojová území), které pokud by byly využívány, zlepšily by úroveň bydlení v obci, odlehčily by životnímu prostředí a mohly by zde také vzniknout nová pracovní místa. Je zde také potenciál ke zvýšení cestovního ruchu v území, proto by mohli některé z ploch být využity v této oblasti rozvoje.

Dále jsou definována území, na kterém může docházet k rozvoji (městské památkové zóny, vesnické památkové zóny, zanedbané plochy a nevyužívané areály). Nejpočetněji jsou zastoupené nevyužitá výrobní a zemědělské areály, které se v území nacházejí. Pokud by došlo např. k revitalizaci památkových zón nebo k jejich změně veřejné infrastruktury, zvýšily by se možnosti a návštěvnost v cestovním ruchu, ve kterém má MAS značně nevyužitý potenciál.

Tab. 39: Potenciální rozvojová území

Název ukazatele:	Městská památková zóna	Vesnická památková zóna	Zanedbané plochy, nevyužitá areály
Bezděkov nad Metují	ne	ne	ne
Bukovice	ne	ne	ano
Česká Metuje	ne	ano	ano
Machov	ne	ne	ne
Police nad Metují	ano	ne	ano
Suchý důl	ne	ne	ne
Velké Petrovice	ne	ne	ano
Žďár nad Metují	ne	ne	ne
Hronov	ne	ne	ano
Žďárky	ne	ne	ne
Vysoká Srbská	ne	ne	ne
Stárvov	ano	ne	ano
Velké Poříčí	ne	ne	ne
Náchod	ano	ne	ano
Celkem MAS	3	1	7

Zdroj: ÚAP ORP Náchod

19.4 Potenciál v oblasti lidských zdrojů

Velký potenciál v oblasti lidských zdrojů, který je zapojitelný do rozvoje území je v **místních zájmových organizacích**, a to z toho důvodu, že jich je v území velké množství (140), mají zájem o svoji činnost a někteří z nich zde působí dlouhodobě (více než 10 let), jedná se např. o spolky, sdružení, kluby ad. (uvedeny jsou v kapitole 16.2 Volnočasové a sportovní organizace).

Další potenciál se nachází v podnikatelské sféře, ale i v neziskových a příspěvkových organizacích v území. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že většina těchto subjektů si chce udržet stávající úroveň

nebo se dále rozvíjet, v tomto rozvoji je zřejmý určitý potenciál v oblasti lidských zdrojů. Konkrétně část (21 %) dotázaných **neziskových organizací** předpokládá pozitivní vývoj počtu klientů, vyjadřuje zájem o zkvalitnění vzájemné spolupráce a také o aktivnější spolupráci s dalšími místními institucemi (např. školy). Uvedli také, že v případě možnosti by se zapojili do rozvoje prostřednictvím čerpání dotačních prostředků v rámci MAS Stolové hory.

Podnikatelé v území z 20,51 % uvádějí, že počet jejich zaměstnanců do roku 2020 poroste a z 55 % disponují dostatečnými prostory pro rozšíření svých aktivit a svůj budoucí vývoj hodnotí spíše pozitivně. Více než 50 % dotazovaných podnikatelů uvažuje, že by podaly žádost o dotační podporu pro své rozvojové plány. Do roku 2020 předpokládají zejména modernizovat technologické vybavení (pořízení strojů a zařízení pro podnikatelskou činnost, vytvořit novou nabídku produktů nebo služeb, významně zlepšit marketing, propagaci, snaha dostat se na nové trhy ad. V území MAS jsou tedy podnikatelé, kteří mají potenciál rozvoje nebo zkvalitnění služeb.

Příspěvkové organizace předpokládají, že vývoj počtu jejich klientů bude spíše stabilní a polovina příspěvkových organizací počítá do roku 2020 s investicemi do jejich nemovitostí nebo vybavení. Část (39,2 %) by chtěla rozšířit nabídku stávajících činností a vyvíjet nové aktivity (např. i více využít přeshraniční spolupráci) a důležitou aktivitou je pro ně také zlepšování lidských zdrojů (vzdělávání pracovníků).

Dalším potenciálem v oblasti lidských zdrojů jsou **návštěvníci území v oblasti cestovního ruchu** (jedná se zejména o město Náchod, kde se nacházejí 2 NKP v území), např. jenom NKP Státní zámek Náchod navštívilo v roce 2013 celkem 30 015 návštěvníků.

19.5 Finanční prostředky pro rozvoj území

Data o finančních prostředcích pro rozvoj území v obcích byla zjišťována ze specializovaného informačního portálu zřizovaného Ministerstvem financí. Z následující tabulky vyplývá, že většina obcí nemá možnost sdružit dostatek vlastních prostředků (finance, věcné plnění apod.) k zajištění vícezdrojového financování rozvoje území. V tabulce jsou uvedeny kapitálové příjmy obcí, mezi které patří příjmy z prodeje dlouhodobého majetku (kromě drobného) a ostatní kapitálové příjmy. Nejvyšší podíl kapitálových výdajů na celkových příjmech obce má Bezděkov nad Metují, tyto příjmy pocházejí z prodeje pozemků.

Tab. 40: Orientační množství prostředků pro rozvoj území v tis. Kč k roku 2013

Název ukazatele:	Příjmy obce	Kapitálové výdaje	% podíl kap. výdajů na příjmech obce	Výdaje	Saldo příjmů a výdajů (konsolid.)
Bezděkov nad Metují	6 812	370	5,43	5 199	1 613
Bukovice	4857	19	0,39	4979	-123
Česká Metuje	3870	0	0,00	3527	343
Machov	13371	99	0,74	11453	1919
Police nad Metují	68651	1784	2,60	68916	-265
Suchý důl	5341	10	0,19	4441	900
Velké Petrovice	5497	222	4,04	3534	1963
Žďár nad Metují	9814	0	0,00	8163	1651
Hronov	104550	1733	1,66	115097	-10547

Žďárky	6140	0	0,00	5069	1070
Vysoká Srbská	3151	0	0,00	3012	139
Stárvkov	12131	367	3,03	12505	-374
Velké Poříčí	34927	902	2,58	32819	2107
Náchod	337763	7622	2,26	322736	15028

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

20 Analýza rozvojových potřeb území

V této kapitole jsou, kromě SWOT analýz, vymezeny potřeby, které je nutné naplnit, aby mohlo dojít k dalšímu rozvoji území. Rozvojové potřeby jsou stanoveny podle oblastí, ve kterých jsou obsaženy. Potřeby byly stanoveny na základě vyplynutí z analytické části a komunitního projednávání. Na základě socioekonomické analýzy byly vymezeny také konkrétní problémy, které brání dalšímu rozvoji území. Nejdříve jsou uvedeny SWOT analýzy, ze kterých problémy a potřeby částečně vyplývají.

20.1 SWOT analýza celková

Silné stránky
Vysoký potenciál území pro CR - atraktivní přírodní podmínky (např. pískovcová města a útvary)
Bohaté kulturní dědictví a velké množství kulturně - historických památek (2 národní kulturní památky - Státní zámek Náchod a systém opevnění Dobrošov, 3 městské památkové zóny a 1 vesnická památková zóna)
Existence významných tradičních kulturních akcí - Jiráskův Hronov, Náchodská Prima sezóna, Kuronské slavnosti ad.
Hustá síť tras pro pěší i cyklisty (stále se rozvíjí)
Existence cyklobusů a skibusů
Růst počtu obyvatel v některých obcích (Žďár nad Metují, Suchý Důl) a nízký index stáří v obcích Žďár nad Metují, Vysoká Srbská, Suchý Důl, Česká Metuje
Pestrá nabídka středoškolského vzdělávání v MAS (7 středních škol a 1 vyšší odborná škola)
Nižší podíl nezaměstnaných osob v MAS než je průměr v ČR
Realizace komplexních pozemkových úprav v území
Oblast s vyšší koncentrací ekonomických subjektů než průměr za okres Náchod (nárůst počtu ekonomicky aktivních subjektů 2008 – 2012)
Velký nárůst počtu živnostníků v 2008 - 2012 a vysoká podnikatelská aktivita fyzických osob (nejvíce Suchý Důl, Žďárky, Bukovice)
Významná tradice průmyslové výroby a s tím související vysoký podíl zaměstnaných v průmyslu
CHKO Broumovsko na území MAS
KES (koeficient ekologické stability) je 2 - krajina v MAS je přírodě blízká s převahou ekologicky stabilních struktur
Zachovalý krajinný ráz
Vyšší podíl lesních ploch než je průměr ČR (více než 40 % lesů Suchý Důl, Machov a Stárvkov)
Významný počet soukromých zemědělců
Vysoký podíl trvalých travních porostů a jeho současné navyšování
Realizace komplexních pozemkových úprav v území

Dostatečné zdroje pitné vody, relativně bezproblémové zásobování vodou téměř ve všech obcích MAS
Podíl domů připojených na kanalizační síť je vyšší než v Královéhradeckém kraji
Působnost oblastní nemocnice Náchod, provázanost s fakultní nemocnicí v Hradci Králové
Relativně vysoký počet lékařů a samostatných ordinací
Nízká míra kriminality v obcích MAS
Z hlediska dopravy nejdůležitější hraniční přechod do Polska: Náchod - Běloves
Hustá silniční síť mezi jednotlivými obcemi MAS
Bohatý spolkový a kulturní život
Aktivní působnost SDH ve všech obcích (a jejich částech) MAS
Aktivní působnost mysliveckých sdružení a honebních společností
Oddíly kopané a volejbalu ve většině obcí MAS
Tělocvična (sokolovna) téměř ve všech obcích MAS (s výjimkou Žďáru n. M., Vysoké Srbské a Žďárek)
V každé obci MAS je alespoň jedno vícefunkční hřiště
Vysoký podíl domů využívaných k rekreaci v obcích MAS (mimo silně urbanizovanou oblast Náchod-Velké Poříčí-Hronov)
Aktuální strategický plán pro město Náchod (2014)
Existence Dobrovolného svazku obcí Lesy Policka

Slabé stránky

Dlouhodobý pokles počtu obyvatel v celé MAS (i v posledním období 2008 - 2012), zejména ve městech a některých obcích (Bukovice, Suchý Důl)
Nízký podíl obyvatel ve věku 15 – 64 let, vysoký podíl obyvatel 65+ (zejména Stárkov, Hronov)
Zhoršená kvalita ovzduší (nadměrné emise z dopravy, zvýšené využívání fosilních paliv)
Vyšší počet zdrojů znečištění životního prostředí
Průmyslové plochy (areály) zasahují do obydlených částí měst
Nedostatek větších vhodných ploch pro rozvoj firem v obcích MAS
Chybějící zpracovatelský průmysl v regionu (např. mlékárna)
Méně příznivé přírodní podmínky pro rostlinnou zemědělskou produkci, nízký podíl orné půdy
Pokles počtu ekonomických subjektů v r. 2013
Výrazný pokles počtu právnických osob
Nízký podíl zaměstnaných a podniků v terciéru
Nízký podíl ekonomicky aktivních obyvatel
Nárůst počtu nezaměstnaných v letech 2008 - 2011 (nejvyšší podíl nezaměstnaných osob má Náchod a Suchý Důl)
Vysoký počet uchazečů o zaměstnání se zdravotním postižením
Nižší průměrná úroveň dosaženého vzdělání (nízký podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, vysoký podíl žen pouze se základním vzděláním)
Celkově nedostatečná dostupnost a kvalita vzdělávání
Nedostatečné možnosti celoživotního vzdělávání
Nevyřešená tranzitní doprava (zejména chybí obchvat Náchoda)
Přetížení silniční sítě (zejména Náchod I/33) a jejich nevyhovující technický stav

Obtížná dopravní dostupnost v rámci MAS, odlehlost od silnic první třídy i od hlavních železničních tahů (nižší dopravní dostupnost center z obcí mimo hlavní tah Náchod-Velké Poříčí-Hronov-Police nad Metují a mimo železniční trať, např. Stárkov, Suchý Důl, Vysoká Srbská)
Výrazná převaha jehličnanů (85 %) v dřevinné skladbě lesů
Neexistence kanalizace v některých obcích a částech měst, chybí napojení na ČOV a kanalizace volně ústí do vodotečí
Neexistence možnosti připojení na veřejný vodovod v některých místech (např. H. Dřevíč a Bystré)
Nízký podíl nové bytové i domovní výstavby, většina obcí nemá k dispozici volné pozemky pro novou výstavbu
Sociálně vyloučené lokality v Náchodě
Absence některých sociálních služeb, zejména mimo Náchod
Soustředění CR do několika nejvýznamnějších center mimo MAS
Sezónní výkyvy v intenzitě cestovního ruchu
Neexistence ubytovacího zařízení s vyšším standardem a nabídkou služeb mimo Náchod
Nedostatek doprovodné turistické infrastruktury (nedostatečné parkovací kapacity např. na Ostaši, v Hronově, absence hipostezky)
Chátrající nefunkční lázně v Bělovsi
Pouze 1 krytý bazén na území MAS, celkově málo příležitostí ke koupání
Nevyhovující prostory pro kulturní činnost v malých obcích
Nedostatek sportovišť s volným přístupem

Příležitosti
Odstranění starých ekologických zátěží
Využití potenciálu i území mimo MAS (např. Adršpaško-teplické skály) a nabídnout turistům zázemí v MAS
Zvýšení intenzity bytové výstavby
Dostavba kanalizací a ČOV (výstavba jednoduchých ČOV s biologickou sedimentací pro malé obce – zlepšení kvality vod v tocích)
Výstavba obchvatu města Náchod
Blížkost státních hranic, navázání vazby s Polskem
Rozvoj malého a středního podnikání (např. cestovní ruch)
Zvýšení rekreačního vybavení obcí – stravovacích, ubytovacích a sportovních kapacit
Využití prostorů po Textonnii v Hronově
Nalezení využití pro brownfiels v Polici nad Metují
Vybudování efektivního systému nakládání s odpady
Realizace pozemkových úprav ve zbývajících k. ú.
Výstavba kompostárny v Bezděkově nad Metují
Rozvoj možností pro celoživotní vzdělávání obyvatel MAS
Dokončení silnice na R11 na Královec (úbytek kamionové dopravy v Náchodě)
Více přímých železničních spojení do center (Hradec Králové)
Optimalizace trati č. 032 Jaroměř – Náchod výstavbou tzv. Vysokovské spojky
Zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie

Zvětšit provázanost mezi středními školami a místními firmami
Nárůst počtu zaměstnaných a podniků v terciéru
Zlepšení vzdělanostní struktury obyvatel, nárůst podílu obyvatel s VŠ vzděláním
Rozvoj oborů potřebných na trhu práce
Využití nových trendů v poskytování péče, zvýšení dosažitelnosti sociálních služeb v obcích MAS
Přijmutí opatření ke snížení tranzitní dopravy
Intenzivní spolupráce s dalšími MAS, svazky obcí (i zahraničními) a CHKO Broumovsko
Možnost čerpání dotací ze strukturálních fondů EU na realizaci nejrůznějších projektů v oblasti školství, sociálních služeb, infrastruktury apod.
Zlepšení a zefektivnění spolupráce obcí a společný postup při zpracování dotačních titulů
Využití nových prostorů v areálu TEPNY v Náchodě
Zvýšení podílu ekonomických subjektů činných v ubytování a stravování
Dobré podmínky pro rozvoj cestovního ruchu (vysoký potenciál pro CR)
Přilákání silnějších ekonomických subjektů, investiční pobídky, průmyslové zóny
Větší využívání zemědělských dotací
Větší propagace regionálních produktů
Potenciál rozvoje ekologického zemědělství a mimoprodukční funkce v zemědělství (např. agroturistika)
Další rozvoj volnočasové a sportovní infrastruktury
Zvýšení podílu ekonomických subjektů činných v ubytování a stravování
Obnovení lázní v Bělovsi - rozvoj cestovního ruchu, budování image města Náchod
Prodloužit dobu pobytu turistů v MAS
Vhodné podmínky pro zvýšení podílu alternativních forem CR
Vzrůstající zájem o alternativní formy turistiky
Rozvoj přeshraničního cestovního ruchu a společná propagace regionů
Rozvoj přeshraničního dopravního propojení ČR s Polskem
Zachování přírodního potenciálu regionu, šetrný přístup k přírodě
Výstavba rozhledny ve Vysoké Srbské
Zájem obcí o zvyšování počtu turistů
Budování turistické infrastruktury
Další rozvoj ekologického zemědělství
Provedení komplexních pozemkových úprav na zbylém území
Návrh a vyznačení hipostezky

Hrozby
Zvyšující se nedostatek pracovních míst i podílu nezaměstnaných osob
Pokračující pokles obyvatel a pokles podílu ekonomicky aktivních obyvatel
Nesoulad mezi požadavky trhu práce a nabídkou pracovních sil
Zhoršující se věková struktura, stárnutí populace
Přetrvávající stárnutí populace, zvyšující se podíl seniorů na úkor složky dětské, ale z dlouhodobého hlediska zejména na úkor produktivní skupiny obyvatel
Pokles počtu žáků MŠ, ZŠ a SŠ v souvislosti s demografickým vývojem vedoucí k problémům vzdělávacích institucí (neudržitelnosti MŠ a ZŠ v obcích s malým počtem dětí)
Nárůst znečištění ovzduší, zhoršující se životní prostředí
Znečišťování ovzduší díky návratu k vytápění fosilními palivy v důsledku cenové nedostupnosti ekologičtějších paliv
Nevhodné legislativní změny pro malé podnikání
Nestabilita vnějšího těžce předvídatelného makroekonomického prostředí
Pokles ekonomické úrovně, a tím i poptávky po službách a výrobcích
Snižování konkurenceschopnosti zemědělské produkce v důsledku importu levnějších komodit
Nedostatek financí na údržbu a opravy místních komunikací a chodníků
Trvalý nárůst tranzitní silniční dopravy a s tím související zatížení komunikací, rostoucí znečištění
Klesající počet cestujících po železnici, rušení spojů
Vzrůstající potřeba sociálních a zdravotních služeb v důsledku nepříznivého demografického vývoje
Nevhodné legislativní změny v systému sociálních a zdravotních služeb
Nárůst podílu sociálně nepřizpůsobivých obyvatel
Nedostatečná spolupráce a problematická asimilace romského obyvatelstva
Nízké tempo výstavby a rekonstrukcí kanalizačních sítí a výstavby ČOV bude přispívat ke zhoršování kvality vod
Neschopnost využít potenciálu CR v důsledku nedostatečného marketingu
Pokles turistické návštěvnosti regionu

20.2 SWOT analýzy v území vybraných oblastí rozvoje

Dílčí SWOT analýzy jsou vypracovány pro oblasti, na kterých lze dále realizovat rozvoj území.

Tab. 41: SWOT analýza lidských zdrojů

Lidské zdroje (zaměstnanost, sociální inkluze, vzdělávání)	
Silné stránky	Slabé stránky
Nižší podíl nezaměstnaných osob v MAS než je průměr v ČR	Sociálně vyloučené lokality v Náchodě
Venkovské obce mají nižší podíl nezaměstnaných než města	Nízký podíl ekonomicky aktivních obyvatel
Pestrá nabídka středoškolského vzdělávání v MAS (7 středních škol a 1 vyšší odborná škola)	Vysoký počet uchazečů o zaměstnání se zdravotním postižením
Vysoký podíl zaměstnaných v průmyslu	Vysoký podíl obyvatel 65+ (zejména Stárkov, Hronov)
	Nízký podíl obyvatel ve věku 15 – 64 let
	Nízký podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel
	Nižší průměrná úroveň dosaženého vzdělání
	Vysoký podíl žen pouze se základním vzděláním
	Nízký podíl ekonomicky aktivních obyvatel (nejméně v České Metuji)
	Nízký podíl zaměstnaných a podniků v terciéru
	Absence některých sociálních služeb, zejména mimo Náchod
Příležitosti	Hrozby
Rozvoj možností pro celoživotní vzdělávání obyvatel MAS	Zvyšující se nedostatek pracovních míst i podílu nezaměstnaných osob
Zvětšit provázanost mezi středními školami a místními firmami	Pokračující pokles podílu ekonomicky aktivních obyvatel
Nárůst počtu zaměstnaných a podniků v terciéru	Nestabilita vnějšího těžce předvídatelného makroekonomického prostředí
Zlepšení vzdělanostní struktury obyvatel, nárůst podílu obyvatel s VŠ vzděláním	Zhoršující se věková struktura, stárnutí populace
Rozvoj oborů potřebných na trhu práce	Nesoulad mezi požadavky trhu práce a nabídkou kvalifikovaných pracovních sil
Využití nových trendů v poskytování péče, zvýšení dosažitelnosti sociálních služeb v obcích MAS	Pokles počtu žáků ve školských zařízeních v souvislosti s demografickým vývojem vedoucí k problémům vzdělávacích institucí (neudržitelnost MŠ a ZŠ v obcích s malým počtem dětí)
Možnost čerpání dotací ze strukturálních fondů	Nedostatečná spolupráce a problematická asimilační

EU na realizaci nejrůznějších projektů v oblasti školství, sociálních služeb apod.	lace romského obyvatelstva
	Vzrůstající potřeba sociálních služeb v důsledku nepříznivého demografického vývoje
	Nevhodné legislativní změny v systému sociálních a zdravotních služeb
	Přetrvávající stárnutí populace, zvyšující se podíl seniorů na úkor složky dětské, ale z dlouhodobého hlediska zejména na úkor produktivní skupiny obyvatel
	Nárůst podílu sociálně nepřízpůsobivých obyvatel
	Pokračující pokles počtu obyvatel
	Nedostatek možnosti celoživotního vzdělávání

Tab. 42: SWOT analýza hospodářského rozvoje

Hospodářský rozvoj (podnikání v různých oblastech, cestovní ruch)	
Silné stránky	Slabé stránky
Vysoký potenciál území pro CR - atraktivní přírodní podmínky (zejména pískovcová města a útvary)	Neexistence ubytovacího zařízení s vyšším standardem a nabídkou služeb mimo Náchod
2 národní kulturní památky	Nedostatečné parkovací kapacity (např. na Ostaši, v Hronově)
3 městské památkové a 1 vesnická rezervace	Nedostatek doprovodné turistické infrastruktury
Nárůst počtu ekonomicky aktivních subjektů 2008 - 2012	Pokles počtu ekonomických subjektů v r. 2013
Oblast s vyšší koncentrací ekonomických subjektů než průměr za okres Náchod	Výrazný pokles počtu právnických osob
Velký nárůst počtu živnostníků v 2008-2012	Nízký podíl zaměstnaných a podniků v terciéru
Vysoká podnikatelská aktivita fyzických osob (nejvíce Suchý Důl, Žďárky, Bukovice)	Nízký podíl ekonomicky aktivních obyvatel (nejméně v České Metuji)
Vyšší podíl ekonomických subjektů v terciéru v Náchodě	Nižší podnikatelská aktivita v MAS než průměr ČR, zejména v České Metuji, Bezděkově n. M. a Žďáru n. M.
Významná tradice průmyslové výroby	Nedostatek větších vhodných ploch pro rozvoj firem v obcích MAS
Velký počet zajímavých muzeí po celé MAS	Chátrající nefunkční lázně v Bělovsi
Existence cyklobusů	Pouze 1 krytý bazén na území MAS, celkově málo příležitostí ke koupání
Hustá síť tras pro pěší i cyklisty (stále se rozvíjí)	Sezónní výkyvy v intenzitě cestovního ruchu
Zachovalý krajinný ráz	Soustředění CR do několika nejvýznamnějších center mimo MAS
Slavní rodáci (A. Jirásek, J. Čapek, E. Hostovský, J. Škvorecký)	Absence hipostezky
Příležitosti	Hrozby
Nárůst počtu podniků a zaměstnaných v terciéru	Nevhodné legislativní změny pro malé podnikání
Využití nových prostorů v areálu TEPNY v Náchodě	Nestabilita vnějšího těžce předvídatelného makroekonomického prostředí
Využití prostorů po Textonnii v Hronově	Pokles ekonomické úrovně, a tím i poptávky po službách a výrobcích
Nalezení využití pro brownfields v Polici nad Metují	Pokles turistické návštěvnosti regionu
Rozvoj malého a středního podnikání (např. cestovní ruch)	Nedostatečně rychle se rozvíjející nabídka služeb CR cíleně orientovaných na určité skupiny klientů
Zvýšení rekreačního vybavení obcí – stravovacích, ubytovacích a sportovních kapacit	Neschopnost využít potenciálu CR v důsledku nedostatečného marketingu
Zvýšení podílu ekonomických subjektů činných v ubytování a stravování	Zhoršování kvality ŽP
Blízkost hranice, navázání vazby s Polskem	Nedořešení vlastnických vztahů v lázních Běloves
Dobré podmínky pro rozvoj cestovního ruchu (vysoký potenciál pro CR)	

Přilákání silnějších ekonomických subjektů, investiční pobídky, průmyslové zóny
Zvýšení podílu ekonomických subjektů činných v ubytování a stravování
Obnovení lázní v Bělovsi - rozvoj cestovního ruchu, budování image města
Prodloužit dobu pobytu turistů v MAS
Využít potenciálu i území mimo MAS (např. Adršpaško-teplické skály) a nabídnout turistům zázemí v MAS
Blížkost státních hranic, navázání vazby s Polskem
Návrh a vyznačení hipostezky
Vhodné podmínky pro zvýšení podílu alternativních forem CR
Vzrůstající zájem o alternativní formy turistiky
Rozvoj přeshraničního cestovního ruchu a společná propagace regionů
Rozvoj přeshraničního dopravního propojení ČR s Polskem
Zachování přírodního potenciálu regionu, šetrný přístup k přírodě
Výstavba rozhledny ve Vysoké Srbské
Zájem obcí o zvyšování počtu turistů
Budování turistické infrastruktury
Využití finančních prostředků z evropských fondů

Tab. 43: SWOT analýza obnovy a rozvoje venkova

Obnova a rozvoj venkova (doprava, prostředí obcí)	
Silné stránky	Slabé stránky
Růst počtu obyvatel v některých obcích (Žďár n. M., Suchý Důl)	Dlouhodobý pokles počtu obyvatel v celé MAS (i v posledním období 2008 - 2012), zejména ve městech a některých obcích (Bukovice, Suchý Důl)
Nízký index stáří v obcích Žďár nad M., Vysoká Srbská, Suchý Důl, Česká Metuje	Nízký podíl obyvatel ve věku 15 - 64%
Působnost oblastní nemocnice Náchod, provázanost s fakultní nemocnicí v HK	Většina obcí nemá k dispozici volné pozemky pro novou výstavbu
Nejdůležitější hraniční přechod do Polska: Náchod - Běloves	Sociálně vyloučené lokality v Náchodě
Hustá silniční síť mezi jednotlivými obcemi MAS	Nízký podíl nové bytové i domovní výstavby
Dostatečné zdroje pitné vody	Absence některých sociálních služeb, zejména mimo Náchod
Relativně bezproblémové zásobování vodou téměř ve všech obcích MAS	Nižší dopravní dostupnost center z obcí mimo hlavní tah Náchod-Velké Poříčí-Hronov-Police nad

	Metují a mimo železniční trať (např. Stárkov, Suchý Důl, Vysoká Srbská)
Podíl domů připojených na kanalizační síť je vyšší než v Královéhradeckém kraji	Průmyslové plochy (areály) zasahují do obydných částí měst
Mateřské školky ve všech obcích MAS (mimo Vysoké Srbské)	Neexistence kanalizace v některých obcích a částech měst, chybí napojení na ČOV a kanalizace volně ústí do vodotečí
	Nedostatečná dopravní propojenost s Polskem
Relativně vysoký počet lékařů a samostatných ordinací	Přetížení silniční sítě (zejména Náchod I/33) a jejich nevyhovující technický stav
Nízká míra kriminality v obcích MAS	Nevyřešená tranzitní doprava (zejména chybí obchvat Náchoda)
Bohaté kulturní dědictví a velké množství kulturně-historických památek	Odlehlost od silnic první třídy i od hlavních železničních tahů
Vysoký podíl domů využívaných k rekreaci v obcích MAS (mimo silně urbanizovanou oblast Náchod-Velké Poříčí-Hronov)	Nízký podíl domácností využívajících plyn, zvýšené využívání fosilních paliv a tím rostoucí znečištění ovzduší
Aktuální strategický plán pro město Náchod (2014)	Neexistence možnosti připojení na veřejný vodovod v některých místech (např. Horní Dřevíč a Bystré)
Příležitosti	Hrozby
Výstavba obchvatu Náchoda	Nízké tempo výstavby a rekonstrukcí kanalizačních sítí a výstavby ČOV bude přispívat ke zhoršování kvality vod
Více přímých železničních spojení do center (Hradec Králové)	Nedostatek financí na údržbu a opravy místních komunikací a chodníků
Optimalizace trati č. 032 Jaroměř – Náchod výstavbou tzv. Vysokovské spojky	Klesající počet cestujících po železnici, rušení spojů
Zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie	Trvalý nárůst tranzitní silniční dopravy
Intenzivní spolupráce s dalšími MAS, svazky obcí (i zahraničními) a CHKO Broumovsko	Oddalování vybudování opatření pro snížení tranzitní přepravy
Využití nových trendů v poskytování péče, zvýšení dosažitelnosti sociálních služeb v obcích MAS	Vzrůstající potřeba sociálních a zdravotních služeb v důsledku nepříznivého demografického vývoje
Přijmout opatření ke snížení tranzitní dopravy	Nevhodné legislativní změny v systému sociálních a zdravotních služeb
Výstavba obecních nájemních domů (sociální byty), obecních bytů pro seniory	Nárůst podílu sociálně nepřízpůsobivých obyvatel
Možnost čerpání dotací ze strukturálních fondů EU na realizaci nejrůznějších projektů v oblasti školství, sociálních služeb, infrastruktury apod.	Návrat k vytápění fosilními palivy v důsledku cenové nedostupnosti ekologičtějších paliv
Dostavba kanalizací a ČOV (výstavba jednoduchých ČOV s biologickou sedimentací pro malé obce – zlepšení kvality vod v tocích)	Nedostatečná spolupráce a problematická asimilace romského obyvatelstva
Zlepšení a zefektivnění spolupráce obcí a společný postup při zpracování dotačních titulů	Neschopnost připravit kvalitní projekty, které by mohly být využity pro čerpání dotačních podpor z národních i evropských zdrojů

Tab. 44: SWOT analýza životního prostředí

Životní prostředí (životní prostředí v území, zemědělství, odpadové hospodářství, technická infrastruktura)	
Silné stránky	Slabé stránky
Přítomnost velkoplošně chráněného území (CHKO Broumovsko) a dalších přírodních hodnot	Výrazná převaha jehličnanů (85 %) v dřevinné skladbě lesů
Převaha živočišné výroby	Méně příznivé přírodní podmínky pro rostlinnou zemědělskou produkci
Vysoký podíl trvalých travních porostů a jeho současné navyšování	Nízký podíl orné půdy
Velký význam soukromých zemědělců	Nízká hodnota KES (Velké Poříčí, Česká Metuje)
Nárůst počtu ekologických zemědělců	Chybějící zpracovatelský průmysl v regionu (např. mlékárna)
KES (koeficient ekologické stability) je 2 - krajina v MAS je přírodě blízká s převahou ekologicky stabilních struktur	Vyšší počet zdrojů znečištění životního prostředí
Vyšší podíl lesních ploch než je průměr ČR (více než 40 % lesů Suchý Důl, Machov, Stárkov, Machov)	Zhoršená kvalita ovzduší
Existence Dobrovolného svazku obcí Lesy Policka	Nadměrné emise z dopravy
Realizace komplexních pozemkových úprav v území	Nízký podíl domácností využívajících plyn, zvýšené využívání fosilních paliv a tím rostoucí znečištění ovzduší
Dostatečné zdroje pitné vody	Neexistence možnosti připojení na veřejný vodovod v některých místech (např. Horní Dřevíč a Bystré)
Relativně bezproblémové zásobování vodou téměř ve všech obcích MAS	Neexistence kanalizace v některých obcích a částech měst, chybí napojení na ČOV a kanalizace volně ústí do vodotečí
Podíl domů připojených na kanalizační síť je vyšší než v Královéhradeckém kraji	Nedostatečné odvedení odpadních vod v některých částech území
Zachovalý krajinný ráz	
Vysoký podíl trvalých travních porostů a jeho současné navyšování	
Příležitosti	Hrozby
Větší využívání zemědělských dotací (EAO, LFA)	Pokles počtu ekonomických subjektů v priméru
Větší propagace regionálních produktů	Pokles počtu zemědělských subjektů v Machově
Další rozvoj ekologického zemědělství	Snižování konkurence schopnosti zemědělské produkce v důsledku importu levnějších komodit
Provedení komplexních pozemkových úprav na zbylém území	Prohlubování ztráty produkční potravinové soběstačnosti regionu
Potenciál rozvoje ekologického zemědělství a mimoprodukční funkce v zemědělství (např. agroturistika)	Nárůst znečištění ovzduší

Odstranění starých ekologických zátěží	Nárůst neplátců poplatků za odpady
Využití potenciálu i území mimo MAS (např. Adršpaško-teplické skály) a nabídnout turistům zázemí v MAS	Ohrožení povodněmi
Dostavba kanalizací a ČOV (výstavba jednoduchých ČOV s biologickou sedimentací pro malé obce – zlepšení kvality vod v tocích)	Prohlubování ztráty produkční potravinové soběstačnosti regionu
Nalezení využití pro brownfiels v Polici nad Metují	Návrat k vytápění fosilními palivy v důsledku cenové nedostupnosti ekologičtějších paliv
Vybudování efektivního systému nakládání s odpady	Nízké tempo výstavby a rekonstrukcí kanalizačních sítí a výstavby ČOV bude přispívat ke zhoršování kvality vod
Výstavba kompostárny v Bezděkově nad Metují	Zhoršování kvality ŽP
Zachování přírodního potenciálu regionu, šetrný přístup k přírodě	Pokles počtu zemědělských subjektů v Machově
Návrh a vyznačení hipostezky	Pokles počtu ekonomických subjektů v priméru
	Snižování konkurenceschopnosti zemědělské produkce v důsledku importu levnějších komodit

Tab. 45: SWOT analýza života v MAS

Život v MAS	
Silné stránky	Slabé stránky
Bohatý spolkový život (kromě České Metuje)	Většina obcí nemá k dispozici volné pozemky pro novou výstavbu
Aktivní působnost SDH ve všech obcích (a jejich částech) MAS	Nedostatek větších vhodných ploch pro rozvoj firem v obcích MAS
Aktivní působnost mysliveckých sdružení a honebních společností	Nevyhovující prostory pro kulturní činnost v malých obcích
Oddíly kopané a volejbalu ve většině obcí MAS	
Existence významných tradičních kulturních akcí - Jiráskův Hronov, Náchodská Prima sezóna, Kuronské slavnosti	
Příležitosti	Hrozby
Další rozvoj volnočasové a sportovní infrastruktury	Nedostatek financí na údržbu volnočasových prostor a existenci spolků
Propagace volnočasových aktivit v území	Nezájem obyvatel o volnočasové aktivity

20.3 Analýza problémů

V této kapitole jsou vymezeny konkrétní problémy bránící dalšímu rozvoji území. Tyto problémy byly stanoveny na základě socioekonomické analýzy území MAS stolové hory.

Klíčovým problémem území MAS Stolové hory představuje nezaměstnanost, respektive nedostatečná nabídka pracovních míst. Nedostatek pracovních míst pak negativně ovlivňuje i další problémy území jako je demografická struktura (znemožnění pracovního migračního růstu), nízký hospodářský rozvoj či nízký podíl bytové výstavby.

Z demografického hlediska je v území MAS, obdobně jako v celé ČR, zaznamenán negativní trend stárnutí populace. Stárnutí populace v území způsobuje další nároky jako je zajištění péče o seniory nebo může ovlivňovat strukturu domovního fondu (pozitivní ovlivnění výstavbou obecních nájemních bytů pro seniory, negativní ovlivnění růstem počtu opuštěných domů).

Zhoršování životního prostředí kvůli znečištění ovzduší je dalším významným negativním znakem území. Vzhledem k cenám energií obyvatelé území upřednostňují nejlevnější možná řešení vytápění, tj. fosilní paliva, která však nejsou příznivá pro životní prostředí. K dalšímu znečištění ovzduší, zejména prachovými částicemi, pak přispívá rostoucí využívání silniční dopravy (klesající využívání železnice, růst nákladní silniční dopravy, růst počtu osobních automobilů na domácnost). V případě znečišťování ovzduší ve městě Náchod stojí problematické dopravní zatížení v popředí, vzhledem ke geografické poloze města je varianta obchvatu města značně komplikovaným a finančně velmi náročným řešením.

Další definované problémy, nedostatečná dostupnost a kvalita vzdělávání, nerozvinutý cestovní ruch, nedostatek rozvojových ploch, nízký hospodářský rozvoj (tj. v pořadí 4 až 7), mají vazbu na ekonomickou situaci v území. V oblasti vzdělávání jsou nedostatečné příležitosti pro celoživotní vzdělávání (tj. zvyšování kvalifikace), ty spolu s dalšími faktory přispívají k pomalému hospodářskému rozvoji. Cestovní ruch v území skrývá další nevyužité příležitosti, nicméně je třeba brát v úvahu jednak omezení související s CHKO a jednak omezení daná spíše sezónním charakterem návštěvnosti území a blízkostí turisticky atraktivnějších lokalit v blízkosti území (Krkonose, Orlické hory, Adršpašsko-teplické skály). Možnosti pro rozvoj podnikatelských ploch jsou omezené zejména z důvodů soukromého vlastnictví pozemků. Pro změnu je nutné pokračovat v komunikaci s vlastníky vhodných pozemků, budov s úvahou, že lze využít dotačních příležitostí pro úpravy brownfields k vytváření zázemí pro podnikatele.

Doplnění technické infrastruktury ve všech obcích v území je poměrně složitý problém ovlivňovaný finanční náročností a technicky možným řešením. Společně se sociálně vyloučenými lokalitami se jedná časově nejnáročnější problémy vyžadující dlouhodobý zájem o řešení.

Tab. 46: Stanovení klíčových problémů v území

Pořadí problému	Problém	Příčina problému
1	Nezaměstnanost v území	Nedostatečná nabídka pracovních míst v území
2	Demografická struktura	Převaha obyvatelstva ve věku 65 let a více nad mladší složkou populace (do 15 let věku)
3	Znečištění ovzduší	Emise z dopravy a zvýšené využívání fosilních paliv
4	Nedostatečná dostupnost a kvalita	Neuspokojivá nabídka možností studia a dalšího

	vzdělávání	vzdělávání, kapacita a technický stav vzdělávacích zařízení
5	Nedostatečně rozvinutý cestovní ruch	Nízká propagace území
6	Nedostatek rozvojových ploch v území	Vlastnická práva, územní plány obcí
7	Nízký hospodářský rozvoj	Nepříznivé ekonomické prostředí
8	Nízký podíl nové bytové i domovní výstavby	Nedostatek ploch k bydlení a chybějící finanční prostředky
9	Nepříznivá dopravní situace z hlediska stavu komunikací a dopravního zatížení zejména v Náchodě	Nedostatek finančních prostředků na opravu a výstavbu komunikací a neřešení obchvatu města Náchod
10	Napojenost obyvatel na technickou infrastrukturu	Absence technické infrastruktury na některých místech v území
11	Sociálně vyloučené lokality v Náchodě	Koncentrace sociálně vyloučených obyvatel nebo sociálním vyloučením ohrožené osoby

20.4 Analýza potřeb

Následující text vymezuje potřeby, které je nutné naplnit, aby mohlo dojít k dalšímu kvalitativnímu rozvoji území.

Zásadní potřebu území představuje dostatečné využití potenciálu cestovního ruchu. K tomu je třeba využít doposud spíše opomíjenou propagaci území, zjistit možné dotační příležitosti, které by pomohly snížit finanční zátěž spojenou s budováním infrastruktury cestovního ruchu, a zároveň respektovat pravidla ochrany přírody vyplývající z příslušnosti části území k CHKO Broumovsko.

Nárůst bytové výstavby by měl odrážet demografické trendy a být provázán s hospodářským vývojem území. MAS může pro podporu hospodářského rozvoje rozvíjet strategická partnerství s podnikatelskými subjekty a využít řadu dotačních příležitostí, ať se jedná o zlepšování podnikatelských podmínek, rekonstrukci brownfields či zlepšení stávající podnikatelské infrastruktury (snížování energetické náročnosti budov, využívání obnovitelných zdrojů energie atd.).

Rozvoj spolupráce s dalšími partnery v území (MAS, obce, partneři Polska) skrývá přínosy v podobě ukázek dobré praxe, společných řešení se zefektivněním procesů a snižováním nákladů, čerpání dotací z přeshraničních programů atd.

Vzhledem k příslušnosti území k CHKO i k zajištění kvality života obyvatel území MAS je nezbytná péče o životní prostředí s důrazem na čistotu ovzduší a zefektivnění sběrné sítě. Při řešení těchto potřeb lze opět využít řadu dotačních příležitostí (snížování energetické náročnosti provozu budov, podpora bezuhlíkových technologií, využívání obnovitelných zdrojů energie, nákup prostředků pro údržbu čistoty obcí, společná zařízení typu kompostárna, sběrný dvůr). Ke zlepšení životního prostředí a zkvalitnění života v obcích pak přispěje i dobudování technické infrastruktury v podobě výstavby kanalizace a rozvodných sítí pro pitnou vodu.

Ke zlepšení pracovního uplatnění může pomoci zkvalitnění vzdělávání v podobě dostatečné komunikace mezi poskytovateli vzdělávání a podnikatelskými subjekty v území z hlediska potřeb a zvyšování

kvalifikace uchazečů o zaměstnání. Přínosem pro rozvoj území může být dále např. zprostředkování praxe a zlepšení vybavení škol (dílny, laboratoře, další odborné učebny).

Kvalita života v obcích je závislá i na poskytování sociálních služeb v území a to zejména deinstitucionalizací formou. Nejlépe je možné poskytovat tyto služby v komunitě.

Tab. 47.: Klíčové potřeby na území MAS

21 Dostatečné využití potenciálu cestovního ruchu v MAS
Nárůst nové bytové a domovní výstavby
Dostavba technické infrastruktury v území
Nastartování spolupráce s obcemi a ostatními (okolními) MAS
Využití zanedbaných ploch a brownfields v území např. k podnikatelským účelům
Zlepšení stavu životního prostředí
Zajištění rozvojových ploch v území
Zvýšení migračního přírůstku z důvodu zlepšení demografické struktury
Zlepšení podnikatelských podmínek v území
Dostavba sítě sběrných míst pro veškerý odpad
Zlepšení pracovního uplatnění v území
Zlepšení pokrytí území MAS sociální službami

22 Strategie realizované v území

V území jsou v současné době realizovány v tabulce dále uvedené strategie na místní úrovni, ale jsou zde zmíněny i strategie na evropské, celorepublikové a krajské úrovni, které mají na zájmové území dopad a navazují na strategickou část. Je důležité je zmínit z důvodu, aby nedocházelo k rozporu navrhovaných a existujících strategií. Veškeré obce MAS mají vypracované územní plány v různé míře aktualizace, nejstarší má Stárkov 2000 - návrhy nového plánu se v současné době diskutují a nejnovější Žďár nad Metují, tato obec má vypracovaný i Strategický rozvojový plán obce Žďár nad Metují 2014 - 2020.

Tab. 48: Strategické dokumenty v území

Územní úroveň strategie	Strategický dokument
Evropská	Evropa 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění
	Kohezní politika EU 2014 - 2020
Národní	Dopravní politika ČR pro období 2014-2020 s výhledem do roku 2050
	Koncepce bydlení České republiky do roku 2020
	Koncepce památkové péče v ČR 2011-2016
	Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce ČR 2010-2017
	Státní politika životního prostředí ČR 2012-2020

	Státní program ochrany přírody a krajiny ČR 2009-2020
	Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR do roku 2030
	Strategie prevence kriminality 2012-2015
	Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020
Regionální	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje 2012 - 2016
	Koncepce cyklopropravy Královéhradeckého kraje
	Koncepce zemědělské politiky Královéhradeckého kraje
	Program obnovy venkova Královéhradeckého kraje 2014 - 2020
	Regionální inovační strategie Královéhradeckého kraje 2010-2015
	Strategie integrace sociálně vyloučených lokalit v Královéhradeckém kraji
	Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 - 2020
	Záměr rozvoje sportovních a volnočasových aktivit v Královéhradeckém kraji
	Zásady územního rozvoje Královéhradeckého kraje
Místní	Plán péče o CHKO Broumovsko
	Územní plán velkého územního celku Trutnovsko - Náchodsko
	Strategický plán rozvoje města Náchod
	Strategický plán rozvoje mikroregionu Policka
	Strategický rozvojový plán obce Žďár nad Metují 2014 - 2020
	Územní plán obce: Bezděkov nad Metují, Bukovice, Česká Metuje, Hronov, Machov, Náchod, Police nad Metují, Stárkov, Suchý Důl, Velké Petrovice, Velké Poříčí, Vysoká Srbská, Žďár nad Metují, Žďárky

Zdroj: <http://www.databaze-strategie.cz/cz/cr/strategie>; stránky obcí a regionů

Jedním ze zásadních strategických dokumentů je Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020, který stanovil rozvojové priority a cíle ve vazbě na další aktivity v regionu. Strategie má stanoveno 5 strategických oblastí: Konkurenceschopnost a inovace, Dopravní dostupnost a mobilita, Veřejné služby a občanská společnost, Environmentální prostředí a sítě, Vyvážený rozvoj a správa regionu, jejichž řešení je důležité pro na plnění vize: Královéhradecký kraj jako atraktivní, dynamický, ekonomicky silný a sociálně stabilní region s vysokou životní úrovní srovnatelnou s vyspělými regiony sjednocené Evropy a s respektováním zásad trvale udržitelného rozvoje a s úctou k tradicím.

Podle Koncepce cyklopropravy Královéhradeckého kraje je v okrese Náchod 15 km nově navržených cyklostezek. Z Náchoda do České Skalice (3,5 km), z Nového města nad Metují do Dobrušky (4,5 km) a z Police nad Metují do Broumova (7 km), zdroj: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/scripts/detail.php?id=31629>).

23 Strategická část

23.1 Definování Mise

Strategie je zpracována na základě povinnosti, plynoucí z Nařízení rady EU č. 1698/2005 Sb., o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu, zpracovat meziodvětvovou rozvojovou strategii za souhlasu všech členů MAS. Cílem zpracování je vytvoření uceleného dokumentu, který bude na základě územní analýzy definovat konkrétní požadavky pro zajištění optimálního rozvoje sledovaného území. V následujících kapitolách budou definovány strategické a specifické cíle, ke kterým budou přiřazena opatření včetně konkrétních aktivit, díky kterým lze cíle naplnit. ISÚ by měla vést ke zlepšení situace v území a zejména k naplnění vize dlouhodobého rozvoje území.

V následující tabulce je uveden přehled principů, které aktéři přijmou a kterými se budou při rozvoji území MAS Stolové hory řídit.

Tab. 49: Přehled principů

Princip	Popis principu
Princip udržitelnosti rozvoje území MAS	Cílem je dlouhodobě vyrovnaný rozvoj z hlediska ekonomického, sociálního a environmentálního rozměru
Princip transparentnosti	Průhledné a veřejně přístupné jednání aktérů vzbuzující důvěru
Princip partnerství	Udržování a rozvoj místního partnerství tvořené veřejným, soukromým a neziskovým sektorem
Princip spolupráce	Podpora a udržování spolupráce a výměna zkušeností na úrovni obcí a MAS

23.2 Vize rozvoje území

Vize rozvoje území musí poskytnout celkový rámec všem subjektům zapojeným do činnosti vymezeného území a ukládá směr, kterým se chce MAS Stolové hory vydat. Jedná se o formulování budoucího stavu, kterého bude dosaženo realizací strategické části, je tedy společná pro veškerá řešená témata. Vize rozvoje území je založená na několika klíčových oblastech (viz dále).

VIZE ROZVOJE ÚZEMÍ MAS STOLOVÉ HORY

Území MAS Stolové je příjemným místem pro život svých obyvatel, respektujícím své přírodní a kulturní dědictví. Územím s dostatečně dostupnou veřejnou infrastrukturou a službami, nabízející pracovní uplatnění, místem s fungujícím podnikatelským prostředím, využívajícím také potenciál udržitelného cestovního ruchu, jímž území MAS disponuje.

23.3 Klíčové oblasti rozvoje území

V rámci stanovené vize rozvoje území bylo definováno 5 klíčových oblastí:

- lidské zdroje,
- hospodářský rozvoj,
- obnova a rozvoj venkova,
- životní prostředí a
- život v MAS

Ty vyplynuly z analytické části dokumentu, komunitního projednání a jsou také součástí souhrnné SWOT analýzy. Každá oblast je dále rozdělena do podoblastí a pro každou podoblast byl stanoven strategický a realizační (specifický) cíl včetně indikátorů (viz Tab. 50 a Tab. 51).

23.3.1 Lidské zdroje

Oblast lidských zdrojů je zaměřena zejména na posílení zaměstnanosti, začlenění sociálně vyloučených obyvatel nebo sociálním vyloučením ohrožených a na vzdělávání. Mezi silné stránky území patří nadprůměrná zaměstnanost v území oproti vyšším územním celkům jako je okres Náchod, Královéhradecký kraj i ČR, má proto relativně dobré možnosti pro pracovní uplatnění obyvatel. Největší zaměstnanost v území je v odvětví služeb – terciéru (52,01 %), největším zaměstnavatelem je Oblastní nemocnice Náchod s rozmezí od 1000 do 1499 zaměstnanců. Osoby patřící do nejrizikovějších skupin ohledně zaměstnanosti jsou absolventi škol bez praxe, uchazeči se zdravotním postižením a lidé nad 50 let. I přesto, že se v území nachází nadprůměrná zaměstnanost, není zde optimální rozčlenění pracovních příležitostí, proto by bylo vhodné zjistit potřeby lokálních zaměstnavatelů tak, aby místní obyvatelé mohli své schopnosti zaměřit právě na tyto potřeby, nebo se jim přiblížit různými vzdělávacími kurzy a rekvalifikacemi. K zlepšení této situace by došlo i podporou zvyšování kvalifikace obyvatelstva území MAS podle zjištění potřeb lokálního trhu práce včetně poradenství pro získání zaměstnání.

Největší podíl skupin obyvatel sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených patří na území Náchoda, kde se nachází tři lokality s těmito obyvateli. V těchto lokalitách je největší počet romské populace (70 – 96 %) a většina obyvatel je zde závislá na sociálních dávkách. Rozvojem infrastruktury sociálních služeb by byla těmto obyvatelům podána pomocná ruka pro začlenění do společnosti. V podobě opatření podpory infrastruktur pro různé formy sociálních služeb pro osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené chudobou a sociálním vyloučením.

Vzdělání je v území na dobré úrovni, je zde poměrně pestrá nabídka středoškolského vzdělání (7 středních škol) a jedna vyšší odborná škola, mateřské školy se až na Vysokou Srbskou nacházejí ve všech obcích MAS. Některé školy mají problémy se stavem budov a vybavení, včetně rozšíření kapacit, je proto vhodné zabezpečit opatření vedoucí k nápravě tohoto stavu. Možnosti celoživotního vzdělávání jsou v území nedostatečné, různé vzdělávací kurzy probíhají spíše ve větších městech, proto by k rozvoji a zvýšení úrovně vzdělávání přispělo rozšíření možností celoživotního vzdělávání. K podpoře sociálního začlenění osob jsou navrženy aktivity na prevenci sociálně vyloučených osob, služeb a podporou komunitní sociální práce.

23.3.2 Hospodářský rozvoj

V letech 2008 – 2012 došlo v území k nárůstu počtu ekonomicky aktivních subjektů a celkově je zde nadprůměrná koncentrace ekonomických subjektů než je např. v okrese Náchod. Je zde významná tradice průmyslové výroby, v průmyslu v roce 2011 pracovalo 38,63 % ze všech zaměstnaných osob, což výrazně překračuje celorepublikový průměr. Zásadní pro toto odvětví a celkově hospodářský rozvoj otevření železnice z Chocně do Broumova zajišťující možnost rychlé a levné dopravy. Největším průmyslovým zaměstnavatelem je zde akciová společnost Rubena, vyrábějící technické pryže a mající pobočku v Náchodě a ve Velkém Poříčí. Poměrně významný je zde také potravinářský průmysl (Pe-kárny a cukrárny Náchod a.s., Pejskar s.r.o. ad.). V průmyslu se zde nachází poměrně dostatečný počet volných ploch pro průmyslové podnikání, tou největší je areál bývalé továrny Tepna, která se nachází v centru města Náchod. V Polici nad Metují se nachází brownfields, který je zátěží pro obyvatelstvo i životní prostředí, proto by bylo vhodné tyto zanedbané a nevyužívané plochy nahradit plochami produktivními či plochami jinak využitými s pozitivním efektem pro místní obyvatelstvo (např. odpočinková zóna apod.).

Podnikatelské subjekty v území mají mnohdy nedostatečné vybavení a zastaralá zařízení s výraznou energetickou spotřebou, včetně vyšší energetické náročnosti budov a na obnovu nemají dostatek finančních zdrojů. Bylo by proto vhodné, aby proto došlo k snížení energetické náročnosti těchto provozů. Některé podniky uplatňují zastaralé výrobní procesy a dostatečně nevyužívají dostupných inovací. Je proto důležité aby v podnicích v území došlo k potřebným inovacím, týkající se výrobků a služeb, ale i např. marketingových inovací, které by zabezpečili úspory práce, vstupů, ale i přírodních zdrojů. Protože je území poměrně ekonomicky aktivní je vhodné tuto aktivitu dále rozvíjet např. podporou začínajících podnikatelů, jednalo by se zejména o finanční a poradenskou podporu, která by zvýšila pravděpodobnost úspěchu takového podnikatelského subjektu a jeho uvedení na trh.

V oblasti zemědělského podnikání dochází k rozvoji zejména ve venkovských obcích MAS. Individuální soukromé zemědělství je v MAS poměrně významné a to z důvodu nadprůměrného počtu osob (178) obdělávající zemědělskou půdu. Poměrně velký význam zde má i ekologické zemědělství, které se v posledních letech rozvíjí. Oblasti zemědělství v území trpí nedostatkem kvalifikovaných zemědělských pracovníků, proto je třeba podpořit vzdělávání v této oblasti, aby došlo ke zvýšení kvalifikace těchto osob. Je zde také nutná již výše zmiňovaná modernizace podniků např. ve formě investic do budov a infrastruktury, na kterou není dostatek potřebných financí. K výraznému zlepšení zemědělské infrastruktury by došlo také realizací pozemkových úprav v území, které by vhodněji zpřístupnily veškeré pozemky, mohly vzniknout nové cesty, ale jedná se i o zrekonstruování stávajících cest včetně lesních apod. Došlo by tak např. k zvýšení celkové stability krajiny prostřednictvím protierozních opatření apod.

Lesní pozemky zabírají přibližně jednu třetinu rozlohy MAS, to představuje nadprůměrný podíl ve srovnání s ČR. Je zde i poměrně vysoký koeficient ekologické stability (2), který znamená, že se jedná o krajinu přírodě blízkou s převahou ekologicky stabilních kultur, ovšem s výraznou převahou jehličnanů nad listnatými stromy, což není v souladu s cílem Státní politiky životního prostředí ČR 2012 – 2020. Je potřebné změnit tento trend investicemi do lesních ekosystémů, které povedou ke zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesů např. podporou ochrany melioračních a zpevňujících dřevin.

Pod hospodářský rozvoj patří i podoblast cestovního ruchu, která je v současné době nejvíce rozvinuta na území Náchoda. Na zbylém území MAS je ovšem také zřejmý potenciál pro rozvoj cestovního

ruchu, který není v současné době využitý, a bylo by vhodné tohoto potenciálu využít k přilákání dalších návštěvníků např. formou zlepšení stavu stávajících kulturních památek a zkvalitněním veřejné infrastruktury, která by tyto památky zpřístupnila, např. výstavbou stezek pro pěší včetně efektního systému značení. Celkově je potřeba zvýšit ochranu a využití přírodního a kulturního dědictví, které se v území nachází. Toto opatření se týká zejména městských a vesnických rezervací v území.

23.3.3 Obnova a rozvoj venkova

Jednu ze silných stránek MAS Stolové hory představuje hustá silniční síť mezi jednotlivými obcemi MAS, která zabezpečuje spojení ostatních obcí s ORP Náchod. Významným bodem je hraniční přechod Náchod – Běloves určený pro nákladní automobilovou dopravu. Obce jsou majiteli místních komunikací a mají povinnost se o ně starat. Některé obce mají pod svou správou i poměrně dlouhé úseky, např. Police nad Metují spravuje 72 km komunikací, a zajištění dobrého technického stavu těchto komunikací bývá pro obce dosti náročné. Vzhledem k nedostatku financí na správu komunikací jsou některé ve špatném stavu, je proto důležité tuto komunikační síť optimalizovat, zejména jejich rekonstrukcí, ale i výstavbou. Je brán také zřetel na bezpečnost dopravy. Z důvodů vysokého zatížení některých úseků, je nezbytné, aby na všech potřebných úsecích byl vybudován dostatek chodníků, přechodů, osvětlených míst apod.

Vzhled a stav veřejného prostranství obcí je důležitý pro život obyvatel v MAS a má vliv i na příliv dalších obyvatel do území. Může tak dojít k příznivému ovlivnění demografické struktury, např. i ke zmírnění trendu stárnutí populace, který je v území zřejmý. Zlepšením stavu prostředí obcí by se mohl rozšířit i počet prostor pro trávení volného času např. dětská hřiště.

23.3.4 Životní prostředí

Velkou část rozlohy MAS tvoří CHKO Broumovsko, které patří mezi velkoplošně chráněná území a zaručuje tak zachovanou krajinu a zvyšuje atraktivnost bydlení v tomto místě. Na některých místech (Náchod, Police nad Metují ad.) je zhoršená kvalita ovzduší, proto je důležité zaměřit se na tuto oblast s cílem redukce zdrojů znečištění a celkově na odstranění znečištěných míst v území jako jsou ekologické zátěže apod.

Na poměrně dobré úrovni je zde odpadové hospodářství a nedochází k žádným výrazným problémům. Je pouze potřebné zaměřit se na dobudování sítě pro sběr veškerého odpadu, která zabezpečí dostatek míst, kam budou moci obyvatelé ukládat odpad, a sníží tak výskyt černých skládek a jiných znečištění. Ty je potřebné v území opakovaně odstraňovat, aby nedocházelo k poškození životního prostředí a snížení estetické stránky krajiny.

Životního prostředí se týká i technická infrastruktura obcí MAS, neboť v obcích zabezpečuje hospodaření s vodou. Distribuce vody je zajišťována zejména skupinovými vodovody, k veřejnému vodovodu je připojeno téměř 94 % obyvatel, což je nadprůměrné množství oproti Královéhradeckému kraji i ČR. Existují ale lokální problémy, např. ve Stárkově část Horní Dřevíč a Bystré, které by bylo vhodné vyřešit v případě Stárkova napojením na místní vodovod. V oblasti odvádění a čištění odpadních vod je celkové území MAS nadprůměrné, ale stejně jako v předešlém případě vznikají podobné problémy spíše u menších obcí, které nejsou odkanalizovány vyhovujícími kanalizačními systémy. Výstavba veřejné kanalizační sítě s napojením na ČOV je tak pro mnoho obcí prioritou. V některých obcích včetně Náchoda je problémem vyústění kanalizačních stok přímo do vodotečí bez ČOV, z toho vyplývá nutnost výstavby nebo rekonstrukce splaškové kanalizace a ČOV (z menších obcí se tento problém týká Bezděkova nad Metují, České Metuje, Stárkova, Suchého Dolu, Velkých Petrovic a Žďárek).

V Náchodě se pak jedná o okrajové městské části, kde se nachází několik kanalizačních stok, které jsou volně vyústěny do vodních toků nebo volně na terén, tj. s neodpovídající úrovní čištění odpadních vod.

23.3.5 Život v MAS Stolové hory

V MAS Stolové hory se odehrává bohatý spolkový život a to jak v oblasti volnočasových aktivit, tak těch sportovních. Ve všech obcích se nachází spolek dobrovolných hasičů a značně rozšířená jsou i myslivecká sdružení. Obyvatelé mají značný zájem o účast ve volnočasových a sportovních organizacích, problém ale vzniká v infrastruktuře těchto organizací, která je mnohdy ve špatném technickém stavu nebo nedostatečně vybavena. Spolkům chybí finanční prostředky na běžný provoz spolků a je vhodné podpořit i spolupráci mezi stávajícími spolky. Při posílení místních spolků dojde také k podpoře zachování kulturního dědictví v území.

Správa v území je založena na výkonu místní samosprávy, která se skládá ze 14 samostatných obcí s různým statusem a rozsahem pověření. V MAS se na koordinování rozvoje podílí také čtyři dobrovolné svazky obcí, které se zde nachází nebo do území zasahují, a to zejména podle předmětu své činnosti. Na správě se podílí také samotná MAS Stolové hory a vzhledem k poměrně krátkému vzniku MAS je vhodné podpořit meziobecní spolupráci v území a spolupráci s ostatními MAS, včetně šíření příkladů dobré praxe, činnosti spočívající v odborné přípravě, budování kapacit ad., které povedou k zefektivnění správy MAS. Vzhledem k blízkosti hranic je možné přejít i k mezinárodní spolupráci a a šíření příkladů dobré praxe. To samé se týká i podpory výkonu místní samosprávy z pohledu zvýšení informovanosti obyvatel o činnosti v obcích, zlepšení komunikace s podnikatelským sektorem, neziskovými organizacemi apod. Na úrovni místní správy může vlivem realizace strategické části dojít také k zefektivnění chodu úřadů, k přípravě rozvojových ad. dokumentů.

Ke správě území dochází především prostřednictvím územního a strategického plánování. Především územním plánováním lze ovlivnit podíl rozvojových ploch v obci, které jsou důležité pro rozvojový potenciál území. Obecným cílem územního plánování je vytvoření předpokladů pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území. Nástrojem tohoto plánování jsou územní plány, důležitá je i jejich aktualizace. V území má nejstarší plán obec Stárkov (poslední aktualizace proběhla v roce 2000) a v blízké době je doporučena jeho aktualizace. Při územním plánování dochází k sladění zájmů samosprávy, dotčených orgánů a také jednotlivých vlastníků nemovitostí a v širších souvislostech se vychází z Politiky územního rozvoje České republiky a ze závazné části „Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje“, které musí být při tvorbě strategie MAS respektovány.

23.4 Stanovení strategických a realizačních cílů

Ve strategické části je důležité stanovení strategických (dlouhodobých) cílů (Tab. 50) a realizačních (specifických) cílů (Tab. 51) včetně přiřazení jejich indikátorů. Strategické cíle se dále rozpadají a tematicky navazují na realizační cíle, které mají přiřazené realizační indikátory, již konkrétně měřitelné. Veškeré stanovení oblastí a cílů se odráží od zjištění z analytické části a stejně důležitého komunitního jednání.

Tab. 50: Strategické cíle a přiřazené strategické indikátory

Oblast	Podoblast	Strategický cíl	Strategický indikátor
Lidské zdroje	Zaměstnanost	Snížení nezaměstnanosti na území MAS	Míra nezaměstnanosti na území MAS
	Sociální inkluze a sociální služby	Zlepšení sociální situace v území MAS	Podíl obyvatel území MAS majících přístup k potřebným sociálním službám
	Vzdělávání	Zvýšení kvality a dostupnosti vzdělávání	Podíl vzdělávacích zařízení v území MAS poskytujících vzdělávání v požadovaném rozsahu a kvalitě.
Hospodářský rozvoj	Podpora podnikání v území MAS	Zlepšení podmínek pro podnikání v území MAS	Počet podnikatelů (jiných než zemědělských) na území MAS
	Zemědělské podnikání	Zvýšení konkurence schopnosti zemědělského podnikání v území MAS	Počet zemědělských podnikatelů v území MAS
	Cestovní ruch	Zvýšení ochrany a využití přírodního a kulturního dědictví při respektování principů udržitelného rozvoje	Zvýšení počtu návštěvníků území MAS
Obnova a rozvoj venkova	Dopravní infrastruktura	Zlepšení dostupnosti obcí a bezpečnosti dopravy v území MAS	Počet odstraněných závad v dostupnosti a bezpečnosti dopravy
		Zvýšení podílu nemotorové dopravy	Podíl přepravních výkonů cyklo dopravy
	Prostředí obcí	Zlepšení vzhledu a vybavenosti obcí	Počet obcí se zlepšeným prostředím a vybaveností
Životní prostředí	Odpady a materiálové toky	Zlepšené nakládání s odpady v území MAS	Podíl materiálově využitého ostatního odpadu Navýšení plochy zrekultivovaných starých skládek a odstraněných nepovolených skládek v zvláště chráněném území
	Technická infrastruktura	Udržitelné vodní hospodářství v území MAS	Podíl obyvatel MAS připojených na kanalizační systémy nebo jinak likvidující odpadní vody udržitelným způsobem
Život v MAS	Spolková a zájmová činnost	Rozvoj spolkové a zájmové činnosti	Počet činných spolků a obdobných organizací v území MAS
	Správa území MAS	Zlepšená správa území MAS	Míra úspěšnosti podpořených rozvojových projektů v území (%)
	Rozvojový potenciál území	Zlepšení migračního salda v území MAS	Migrační saldo v území MAS

Tab. 51: Realizační cíle a realizační indikátory

Oblast	Podoblast	Opatření	Konkrétní příklady aktivit	Realizační (specifický) cíl	Realizační indikátor	Předpokládaný hlavní zdroj financování
1. Lidské zdroje	1.1 Zaměstnanost	<i>Podpora spolupráce aktérů na místní úrovni při řešení lokální nezaměstnanosti, zjišťování potřeb lokálních zaměstnavatelů</i>	- podpora vytváření efektivní spolupráce místních aktérů (podnikatelský, veřejný, neziskový sektor) v rámci řešení lokální nezaměstnanosti	Zvýšení zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování na území MAS	Celkový počet podpořených účastníků Počet podporovaných mikro-podniků, malých a středních podniků	OP Z
		<i>Podpora vytváření nových pracovních míst na lokální úrovni</i>	-tvorba míst pro určitou skupinu osob spadajících k ohroženým skupinám na trhu práce			OP Z
		<i>Podpora zvyšování kvalifikace obyvatelstva MAS podle potřeb lokálního trhu práce a poradenství pro získání zaměstnání</i>	-podpora účastníků při získání nové kvalifikace -spolupráce škol s místními podniky s cílem zvýšení pracovní uplatnitelnosti studentů			OP Z
	1.2 Sociální inkluze a sociální služby	<i>Sociální služby v MAS</i>	-Podpora sociálního začleňování osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených prostřednictvím aktivit zaměřených na prevenci sociálního vyloučení osob, služeb poskytovaných terénní a ambulantní formou, podpora komunitní sociální práce	Zvýšení podpory osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených	Kapacita podpořených služeb	OP Z
		<i>Infrastruktura sociálních služeb</i>	-Podpora infrastruktur pro terénní, ambulantní a nízkokapacitní pobytové formy sociálních,	Zlepšení infrastruktury pro poskyto-	Počet podpořených zázemí pro	IROP

			zdravotních a návazných služeb pro osoby sociálně vyloučené či ohrožené chudobou a sociálním vyloučením a infrastruktura komunitních center	vání sociálních služeb a práce	služby a sociální práci	
					Počet podpořených komunitních center	
	1.3 Vzdělávání	<i>Infrastruktura pro vzdělávání a celoživotní učení</i>	-rozšíření kapacit pro předškolní a základní vzdělávání -výstavba, rekonstrukce a vybavení odborných učeben, laboratoří, dílen, center odborné přípravy a pozemků pro výuku přírodovědných a technických oborů a pro výuku technických a řemeslných dovedností -rekonstrukce a vybavení vzdělávacích zařízení směřující k rozvoji vybraných klíčových kompetencí v oblastech: komunikace v českém a cizích jazycích, matematická schopnost a základní schopnosti v oblasti vědy a technologií a schopnost práce s digitálními technologiemi -rozvoj vnitřní konektivity škol a školských zařízení v učebnách, laboratořích a dílnách a připojení k internetu -úpravy budov a učeben a jejich vybavení pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) -realizace zeleně v okolí budov a na budovách, např. zelené zdi a střechy a zahrady (pouze jako doplňková aktivita v rámci realizace hlavních aktivit)	Zlepšení vzdělávací infrastruktury	Počet podpořených vzdělávacích zařízení	IROP

2. Hospodářský rozvoj	2.1 Podpora podnikání v území MAS	Úspory energií v podnikatelské sféře	-modernizace či nahrazení stávajících zařízení na výrobu energie pro vlastní potřebu vedoucí ke zvýšení jejich účinnosti -zavádění a modernizace systémů měření a regulace -modernizace, rekonstrukce a snižování ztrát v rozvodech elektřiny a tepla -realizace opatření ke snižování energetické náročnosti budov v podnikatelském sektoru -využití odpadní energie ve výrobních procesech -snižování energetické náročnosti/zvyšování energetické účinnosti výrobních a technologických procesů -instalace OZE pro vlastní spotřebu podniku	Snížení energetické náročnosti podnikání v území MAS	Počet podniků v MAS se zlepšeným hospodařením s energiemi	OP PIK *
		Inovace v podnicích	-zavádění inovací výrobků a služeb do výroby a jejich uvedení na trh (např. pilotní výrobní linky apod.) -zavádění procesních a marketingových inovací	Zvýšení inovativnosti podniků v území MAS	Počet realizovaných inovací v podnicích	OP PIK *
		Podpora začínajícím podnikům	-realizace podnikatelských záměrů začínajících podniků a rozvojových podniků prostřednictvím vhodných finančních nástrojů (úvěry, záruky za bankovní úvěry, rizikový kapitál) a dotací v případě začínajících mikropodniků -poskytování poradenských služeb a služeb pro začínající podniky v nemetropolitních, zejména periferních regionech (např. prostřednictvím podnikatelských inkubátorů)	Zlepšení podmínek pro začínající podnikatele	Počet podpořených začínajících podnikatelů	OP PIK *

		<i>Infrastruktura pro podnikání</i>	-modernizace výrobních provozů a rekonstrukce stávající zastaralé infrastruktury -rekonstrukce brownfields a jejich přeměna na moderní výrobní objekty	Zlepšení stavu podnikatelských nemovitostí	Počet vytvořených nebo rekonstruovaných prostor pro podnikání	OP PIK *
	2.2 Zemědělské podnikání	<i>Předávání znalostí a informační akce</i>	-vzdělávací akce - odborné vzdělávání jednotlivých pracovníků, směřující ke zvyšování kvalifikace pracovníků v resortu zemědělství (např. získání min. zemědělské kvalifikace, dosažení odborné způsobilosti pro zacházení s přípravky na ochranu rostlin, absolvování inseminačních kurzů atd.). -informační akce - poskytování informací a předávání zkušeností z následujících oblastí: udržitelné a efektivní zemědělské, potravinářské a lesnické výroby, ekonomika zemědělské výroby, krátkých dodavatelských řetězců, zemědělských postupů příznivých pro klima a životní prostředí, zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně, biologické rozmanitosti, ochrany vod a půdy, péče o půdu a vodu, Cross-compliance, bezpečnosti potravin a hygieny při manipulaci s potravinami, obnovitelných zdrojů energie, ekologie, krajiny tvorby životního prostředí, zakládání nových lesních porostů s vyhovující druhovou skladbou a péče o geneticky kvalitní porosty, integrované ochrany rostlin, hospodářského a environmentálního profilu lesnických podniků, udržitelného lesního hospodářství a dalších témat, které lze aplikovat v zemědělské výrobě a lesnictví	Zlepšení kvalifikace, zvýšení dostupnosti základních odborných informací a rozšíření inovativních postupů v praxi	Počet účastníků, vzdělávacích akcí	PRV

		<i>Hmotné nebo nehmotné investice</i>	-investice do zemědělských podniků - investice v živočišné a rostlinné výrobě vedoucí ke snížení výrobních nákladů, modernizaci nebo zlepšení jakosti vyráběných produktů, zvýšení účinnosti využívání výrobních faktorů a snadnějšímu přístupu k novým technologiím s výrazným inovačním potenciálem, tam kde je obnova zásadní pro další činnost. -Podpora investic, které se týkají zpracování/uvádění na trh a/nebo vývoje zemědělských produktů - investice do zařízení, která souvisejí se zpracováním zemědělských produktů a jejich uváděním na trh včetně finální úpravy, balení a označování výrobků i nehmotných investic jako jsou výdaje na marketing, apod. -Podpora investic do infrastruktury související s rozvojem, modernizací nebo přizpůsobením se zemědělství a lesnictví: Pozemkové úpravy - provádění pozemkových úprav, kdy dochází k racionálnímu prostorovému uspořádání pozemků vlastníků půdy v daném katastrálním území a podle potřeby také k reálnému vytyčení těchto pozemků v terénu. Realizace plánů společných zařízení, což jsou opatření zajišťující zpřístupnění pozemků, opatření k ochraně životního prostředí a zachování krajinného rázu, zvýšení ekologické stability krajiny, protierozní, protipovodňová opatření pro ochranu půdního fondu a vodohospodářská opatření.	Zlepšení vybavenosti zemědělských podniků směřujících ke zvýšení jejich výkonnosti	Počet zemědělských podniků s investiční podporou	PRV

		<i>Investice ke zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesních ekosystémů</i>	-Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin - podpora ochrany melioračních a zpevňujících dřevin od doby výsadby do stádia zajištění -Neproduktivní investice v lesích - podpora zvyšování environmentálních a společenských funkcí lesa podporou činností pro posílení úrovně hospodaření při využití společenského potenciálu lesů (cíleno na lesní porosty se zvýšenou rekreační funkcí, na PUPFL, které zároveň splňují definici lesa dle evropské legislativy na území celé ČR, mimo ZCHÚ, oblasti Natura 2000 a Prahu). -Přeměna porostů náhradních dřevin - podpora rekonstrukce porostů náhradních dřevin (zacíleno na lesní pozemky definované dle zákona o lesích a evropské legislativy na území lesních porostů náhradních dřevin v imisních oblastech A nebo B (více jak 20 tis. ha lesa) stanovených dle vyhlášky č. 78/1996 Sb., o stanovení pásem ohrožení lesů pod vlivem imisí.	Zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesních ekosystémů	Počet projektů (investic vedoucích ke zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesních ekosystémů	PRV
2.3 Cestovní ruch		<i>Revitalizace kulturních památek ve vesnických a městských památkových rezervacích</i>	-Realizace podpory směřující ke zlepšení stavu památek ve vesnických a městských památkových rezervacích využívaných návštěvníky MAS	Zlepšení stavu památek ve vesnických a městských památkových rezervacích	Počet revitalizovaných památkových objektů	IROP
		<i>Veřejná infrastruktura pro zpřístupnění a zatraktivnění kulturního a přírodního dědictví</i>	-Výstavba a rekonstrukce přístupových komunikací (např. stezky pro pěší, in-line bruslení, cyklisty, případně běžkaře (?)) k elementům přírodního a kulturního dědictví v MAS	Zlepšení vybavenosti území MAS veřejnou infrastrukturou pro zpřístupnění a za-	Počet realizací rozvoje veřejné infrastruktury	IROP

		<i>území MAS</i>	→ Veřejná infrastruktura sloužící návštěvníkům přírodního a kulturního dědictví územní MAS -Systémy značení a informačních tabulí zpřístupňující kulturní a přírodní dědictví	traktivnění kulturního a přírodního dědictví		
3. Obnova a rozvoj venkova	3.1 Dopravní infrastruktura	<i>Cyklodoprava v území MAS</i>	-Výstavba a rekonstrukce cyklostezek -Realizace místních cyklotras napojených na stávající regionální síť -Realizace cyklistických jízdních pruhů -Infrastruktura pro cyklisty na budovaných cyklostezkách a cyklotrasách a realizace zeleně podíl nich - zelené pásy, aleje apod. (<i>pouze jako doplňková aktivita k hlavním aktivitám</i>)	Zlepšení infrastruktury pro cyklodopravu	- Délka nově vybudovaných cyklostezek a cyklotras - Délka rekonstruovaných cyklostezek a cyklotras	IROP, případně program SFDI
		<i>Bezpečnost dopravy</i>	-Výstavba chodníků a vedení pěší dopravy mimo komunikace -Příprava a realizace nasvětlených a světelných přechodů -Projekční příprava opatření k odstranění bodových závad na komunikacích v území	Zvýšení bezpečnosti dopravy v území MAS	Počet realizací vedoucích ke zvýšení bezpečnosti v dopravě	IROP
		<i>Místní komunikace</i>	-Výstavba a rekonstrukce místních komunikací a chodníků -Odstraňování bodových závad na místních komunikacích (např. křižovatky včetně okružních, přejezdy, mosty, rozšiřování komunikací)	Zlepšení vybavenosti území MAS kvalitními místními komunikacemi	Počet km nových či rekonstruovaných místních komunikací	Další zdroje: národní/regionální programy, nadace, vlastní prostředky
	3.2 Prostředí obcí	<i>Zkvalitnění a revitalizace veřejného prostoru</i>	-Úprava a revitalizace veřejných prostranství -Místní dětská hřiště či jiné prostory pro (zejména neorganizované) trávení volného	Zlepšení prostředí obcí	Počet realizací ve veřejném prostoru obcí	Další zdroje: národní/regionální

			času, odpočinek			programy, nadace, vlastní prostředky
4. Životní prostředí	4.1 Odpady a materiálové toky	<i>Materiálové a energetické využití odpadů</i>	-výstavba a modernizace systémů pro sběr, třídění a úpravu odpadů	Zvýšení podílu materiálového a energetického využití odpadů	Kapacita podpořených systémů (t)	OP ŽP
		<i>Nepovolené skládky</i>	- odstranění nepovolených skládek -rekultivace starých skládek	Odstranění nepovolených skládek a rekultivace starých skládek	Plocha odstraněných a rekultivovaných skládek (m ²)	
	4.2 Technická infrastruktura	<i>Kanalizace</i>	-Výstavba kanalizačních systémů a realizace opatření pro nakládání s odpadními vodami z domácností	Snížení množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů	Počet napojených EO	
5. Život v MAS Stolové hory	5.1 Spolková a zájmová činnost	<i>Spolkové činnosti (vč. sportu a činnosti sportovních oddílů) a zachování kulturního dědictví</i>	-Podpora spolupráce existujících spolků -Podpora zvyšování informovanosti o činnosti existujících spolků a rozšiřování členské základny spolků -Podpora běžného provozu spolků, zachování a rozvoj zázemí pro činnost spolků -Podpora zachování kulturního dědictví a tradic prostřednictvím činnosti spolků	Zlepšení nabídky a kvality volnočasových aktivit	Počet podpořených spolků a obdobných organizací v oblasti volného času, kultury a sportu	Další zdroje: národní/regionální programy, nadace, vlastní prostředky
	5.2 Správa území MAS	<i>Řízení strategie MAS</i>	-Přípravné a podpůrné činnosti, které spočívají v budování kapacit, odborné přípravě a vytváření sítí za účelem vypracování a provádění	Řádná a efektivní realizace strategie MAS	Počet podpořených rozvojových projektů přispívá-	IROP

			SCLLD (vč. realizace výzev, příjem žádostí, výběr projektů, evaluace a monitoring strategie, animace apod.) -Výměna zkušeností a společné projekty s ostatními MAS -Aktivity mezinárodní spolupráce, šíření příkladů dobré praxe		jících k realizaci strategie MAS	
		<i>Propagace území MAS</i>	-Marketingové a propagační kampaně zaměřené na podporu místních tradic, produktů apod. -Informační kampaň a vzájemná propagace území MAS	Zvýšení povědomí o území MAS	Počet realizovaných informačních a propagačních opatření	IROP
		<i>Výkon místní samosprávy</i>	-Informační kampaně a aktivity pro obyvatele územně samosprávných celků vedoucí k vyšší informovanosti občanů o dění v obci -Zavedení nástrojů a platforem komunikace samosprávy s podnikateli a s NNO v obcích MAS -Příprava rozvojových a dalších strategických dokumentů územních samosprávných celků -Nastavení podmínek pro efektivní meziobecní spolupráci -Optimalizace chodu úřadů a územních samosprávných celků -Optimalizace dostupnosti obcí MAS -Zajištění ploch využitelných k rozvoji území (pro bytovou výstavbu, případně podnikání či jiné aktivity) tam, kde je jejich nabídka nedostatečná	Zlepšení místní správy v území MAS	Počet opatření směřujících ke zlepšení místní správy	Další zdroje: národní/regionální programy, nadace, vlastní prostředky

	5.3 Rozvojový potenciál území	<i>Rozvojové plochy na území MAS</i>	-Zajištění ploch pro bytovou výstavbu -Nalezení a využití ploch k rozvoji území -podpora tvorby rozvojových ploch v rámci aktualizace a tvorby územních plánů	Vznik nových rozvojových ploch v území MAS	Plocha vzniklých ploch pro rozvoj území (ha)	Další zdroje: národní/regionální programy, nadace, vlastní prostředky

*Pouze jako přímá podpora z programu, tj. nikoli prostřednictvím MAS; výhodou pouze bodová bonifikace těch záměrů, které jsou v souladu se strategií MAS

23.5 Strategie pro území VCHÚ

V analytické části již byla zmíněna přítomnost Velkoplošně chráněného území: CHKO Broumovsko, z tohoto důvodu se strategická část dotýká i návrhové části pro velkoplošně chráněné území. Pro toto území bylo do roku 2020 stanoveno vytvoření podmínek pro dochování přírodních hodnot v chráněných územích a dobudování návštěvnické infrastruktury na tomto území, tak aby vedla k optimalizaci ve vztahu k předmětům ochrany, ale i informovanosti návštěvníků.

Tab. 52: Návrhová část VCHÚ

Pole působnosti	Opatření	Konkrétní příklady aktivit	Strategický cíl	Strategický indikátor	Realizační (specifický) cíl	Realizační indikátor	Předpokládaný hlavní zdroj financování
Velkoplošně chráněné území (CHKO Broumovsko)	<i>Zajištění péče o CHKO Broumovsko a podpora spolupráce s veřejností</i>	-získání odborných informací pro efektivní a účinnou ochranu přírodních hodnot -optimalizace návštěvnické infrastruktury ve zvláště chráněných územích - zlepšení předávání informací o ochraně přírody a biodiverzity a posílení spolupráce s veřejností	Zachování a ochrana životního prostředí na území CHKO Broumovsko MAS Stolové hory	Plocha v ha dotčená realizací opatření podpořené CHKO Broumovsko	Posílení biodiverzity CHKO Broumovsko	Celková plocha v ha vytvořené návštěvnické infrastruktury Celkový počet opatření podporující CHKO Broumovsko	OP ŽP

23.6 Stanovení priorit

V rámci vypracování strategické části bylo stanoveno 5 priorit rozvoje území, na základě kterých byly dány cíle v časovém horizontu dlouhodobých, střednědobých a krátkodobých cílů, včetně cílové skupiny, které se naplnění cíle dotkne. Priority rozvoje území částečně korespondují s klíčovými oblastmi, ze kterých byly cíle dále stanoveny. Dlouhodobé cíle jsou tvořeny strategickými cíli a střednědobé a krátkodobé realizačními (specifickými cíli). V následující tabulce je zřetelná jejich **návaznost a propojenost**, přičemž strategické cíle jsou nejvyšší cíle MAS a jsou dostatečně vyvážené. Realizační cíle jsou již uvedeny konkrétněji, upřesňují strategické cíle a jsou již konkrétní, měřitelné a dosažitelné.

Tab. 53: Priority rozvoje území

Klíčová oblast	Priorita	Dlouhodobé (strategické) cíle	Střednědobé a krátkodobé (realizační) cíle	Cílová skupina, které se naplnění cíle dotkne
Lidské zdroje	Efektivní zajištění lidský zdrojů	Snížení nezaměstnanosti na území MAS	Zvýšení zapojenosti lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování na území MAS	Osoby sociálně vyloučené a osoby sociálně vyloučením ohrožené, uchazeči a zájemci o zaměstnání, neaktivní osoby, zaměstnanci místních aktérů
		Zlepšení sociální situace v území MAS	Zvýšení podpory osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených	Osoby sociálně vyloučené a osoby sociálně vyloučením ohrožené, uchazeči a zájemci o zaměstnání, neaktivní osoby, zaměstnanci místních aktérů
			Zlepšení infrastruktury pro poskytování sociálních služeb a práce	Osoby sociálně vyloučené a osoby sociálně vyloučením ohrožené, uchazeči a zájemci o zaměstnání, neaktivní osoby, zaměstnanci místních aktérů

		Zvýšení kvality a dostupnosti vzdělávání	Zlepšení vzdělávací infrastruktury	Žáci, studenti, předškoláci, pedagogičtí pracovníci, dospělé osoby v dalším vzdělávání
Hospodářský rozvoj	Posílení a rozvoj hospodářského sektoru	Zlepšení podmínek pro podnikání v území MAS	Snížení energetické náročnosti podnikání v území MAS Zvýšení inovativnosti podniků v území MAS Zlepšení podmínek pro začínající podnikatele	Podnikatelské subjekty
		Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělského podnikání v území MAS	Zlepšení stavu podnikatelských nemovitostí Zlepšení kvalifikace, zvýšení dostupnosti základních odborných informací a rozšíření inovativních postupů v praxi Zlepšení vybavenosti zemědělských podniků směřujících ke zvýšení jejich výkonnosti Zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesních ekosystémů	Podnikatelské subjekty, osoby v dalším vzdělávání
		Zvýšení ochrany a využití přírodního a kulturního dědictví při respektování principů udržitelného rozvoje	Zlepšení stavu památek ve vesnických a městských památkových rezervacích Zlepšení vybavenosti území MAS veřejnou infrastrukturou pro zpřístupnění a zatraktivnění kulturního a přírodního dědictví	Obyvatelé a návštěvníci území MAS
Obnova a rozvoj venkova	Podpora obnovy a rozvoje venkova	Zlepšení dostupnosti obcí a bezpečnosti dopravy v území MAS	Zlepšení vybavenosti území MAS kvalitními místními komunikacemi Zvýšení bezpečnosti dopravy v území MAS	Obyvatelé obcí MAS, dojíždějící za práci apod.

		Zvýšení podílu ne-motorové dopravy	Zlepšení infrastruktury pro cyklodopravu	
		Zlepšení vzhledu a vybavenosti obcí	Zlepšení prostředí obcí	Obyvatelé obcí MAS, návštěvníci obce
Životní prostředí	Ochrana životního prostředí	Zlepšené nakládání s odpady v území MAS	Zvýšení podílu materiálového a energetického využití odpadů Odstranění nepovolených skládek a rekultivace starých skládek	Obyvatelé obcí MAS
		Udržitelné vodní hospodářství v území MAS	Snížení množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů	Obyvatelé obcí MAS
Život v MAS	Zvýšení kvality života a spokojenosti obyvatel MAS	Rozvoj spolkové a zájmové činnosti	Zlepšení nabídky a kvality volnočasových aktivit	Účastníci volnočasových organizací
		Zlepšená správa území MAS	Řádná a efektivní realizace strategie MAS Zvýšení povědomí o území MAS Zlepšení místní správy v území MAS	Veřejný sektor
		Zlepšení migračního salda v území MAS	Vznik nových rozvojových ploch v území MAS	Obyvatelé a vedení obcí MAS

23.7 Návaznost na strategické dokumenty

Integrovaná strategie území navazuje na strategické dokumenty menších území (jednotlivé obce, svazky obcí), větších celků (kraj, ČR) a např. i plány péče chráněných území (viz Tab. 54: Návaznost na jiné strategické dokumenty). Cílem je, aby tyto strategické dokumenty byly respektovány a dodržovány. V následující tabulce se nacházejí dokumenty, které mají vliv na sledované území. V MAS působí dva dobrovolné svazky (DSO), a to DSO Lesy Policka (Police nad Metují, Machov, Česká Metuje, Suchý Důl, Bukovice) a DSO Podborsko (Vysoká Srbská a Žďárky), ani jeden z těchto svazků nemá žádný strategický dokument.

Tab. 54: Návaznost na jiné strategické dokumenty

Územní úroveň strategie	Strategický dokument
Národní	Dopravní politika ČR pro období 2014-2020 s výhledem do roku 2050
	Koncepce bydlení České republiky do roku 2020
	Koncepce památkové péče v ČR 2011-2016
	Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce ČR 2010-2017
	Státní politika životního prostředí ČR 2012-2020
	Státní program ochrany přírody a krajiny ČR 2009-2020
	Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR do roku 2030
	Strategie prevence kriminality 2012-2015
	Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020
Regionální	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje 2012 - 2016
	Koncepce cyklopropravy Královéhradeckého kraje
	Koncepce zemědělské politiky Královéhradeckého kraje
	Program obnovy venkova Královéhradeckého kraje 2014 - 2020
	Regionální inovační strategie Královéhradeckého kraje 2010-2015
	Strategie integrace sociálně vyloučených lokalit v Královéhradeckém kraji
	Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 - 2020
	Záměr rozvoje sportovních a volnočasových aktivit v Královéhradeckém kraji
Zásady územního rozvoje Královéhradeckého kraje	
Místní	Plán péče o CHKO Broumovsko
	Územní plán velkého územního celku Trutnovsko - Náchodsko
	Strategický plán rozvoje města Náchod
	Strategický plán rozvoje mikroregionu Policka
	Strategický rozvojový plán obce Žďár nad Metují 2014 - 2020
	Územní plán obce: Bezděkov nad Metují, Bukovice, Česká Metuje, Hronov, Machov, Náchod, Police nad Metují, Stárkov, Suchý Důl, Velké Petrovice, Velké Poříčí, Vysoká Srbská, Žďár nad Metují, Žďárky

Zdroj: <http://www.databaze-strategie.cz/cz/cr/strategie>; stránky obcí a regionů

23.8 Integrovaní prvky

Níže uvedené integračními prvky stanovují oblasti a aktivity, které v území zajistí sjednocující, spojující a slučující charakter aktivit, jedná se např. o vybudování nebo propojení cyklistických tras. Integrační prvek: spolupráce obcí a jednotlivých MAS je stanoven i z toho důvodu, že území MAS Stolové hory není příliš velké a je potřebné při dalším rozvoji počítat s účastí i dalších MAS, to samé se týká spolupráce obcí, která v současné době není příliš rozšířená a je třeba obce v tomto kroku dostatečně podpořit, protože nemají dostatečnou motivaci ani potřebu meziobecní spolupráci rozvíjet. V případě, že by se nějaké prvky dotkly i možnosti využití projektů Polskou republikou a jejich občany dojde k vytvoření a naplnění integračního prvku mezinárodní spolupráce, může se např. jednat o napojení českých cyklostezek nebo cyklotras na ty Polské.

Tab. 55: Integroční prvky

Oblast	Integroční prvek
Obnova a rozvoj venkova	Cyklistické trasy a cyklostezky
	Hipoturistika
Vzdělávání	Celoživotní vzdělávání
	Kvalifikační kurzy
	Vzdělávání obyvatelstva pro zvýšení lokální zaměstnanosti
Kultura	Společenské a kulturní akce
Správa území MAS	Spolupráce obcí a jednotlivých MAS

23.9 Inovativní prvky

Při návrhu strategie byly definovány některé prvky, které mají inovativní charakter a jsou důležité ke splnění některých stanovených cílů. Inovativní prvky, metody nebo způsoby řešení k zlepšení stavu nebo situace v území a navazují buď na současný stav, nebo se jedná o podstatnou změnu od současného stavu. Po realizaci inovativních prvků je důležité zajistit udržitelnost inovace např. vybudováním vztahů s širším okolím, zabezpečení převoditelnosti, zajištění možnosti aplikace v dalším kontextu nebo pro další pokračování apod.

Tab. 56: Inovativní prvky

Inovativní prvek	Druh inovace
Inovace v podnicích např. zavádění inovací výrobků a služeb do výroby, dále procesní a marketingové inovace	Přírůstková inovace
Hmotné nebo nehmotné investice v zemědělském podnikání ve formě pořizování nových technologií s inovačním potenciálem	Přírůstková inovace
Vznik nových podnikatelských subjektů, které v současné době nejsou v území zastoupeny vlivem podpory začínajících podnikatelů	Radikální inovace

23.10 Měřitelné indikátory

Každý stanovený cíl jak strategický tak realizační má stanovený vlastní indikátor, kterým je určitým způsobem měřitelný a následně i hodnotitelný. Přehled stanovených indikátorů je přehledně zobrazen v následující tabulce.

Cíl	Indikátor
	Strategické cíle
Snížení nezaměstnanosti na území MAS	Míra nezaměstnanosti na území MAS
Zlepšení sociální situace v území MAS	Podíl obyvatel území MAS majících přístup k potřebným sociálním službám
Zvýšení kvality a dostupnosti vzdělávání	Podíl vzdělávacích zařízení v území MAS poskytujících vzdělávání v požadovaném rozsahu a kvalitě.
Zlepšení podmínek pro podnikání v území MAS	Počet podnikatelů (jiných než zemědělských) na území MAS

Zvýšení konkurence schopnosti zemědělského podnikání v území MAS	Počet zemědělských podnikatelů v území MAS
Zvýšení ochrany a využití přírodního a kulturního dědictví při respektování principů udržitelného rozvoje	Zvýšení počtu návštěvníků území MAS
Zlepšení dostupnosti obcí a bezpečnosti dopravy v území MAS	Počet odstraněných závad v dostupnosti a bezpečnosti dopravy
Zvýšení podílu nemotorové dopravy	Podíl přepravních výkonů cyklo dopravy
Zlepšení vzhledu a vybavenosti obcí	Počet obcí se zlepšeným prostředím a vybaveností
Zlepšené nakládání s odpady v území MAS	Podíl materiálově využitého ostatního odpadu Navýšení plochy zrekultivovaných starých skládek a odstraněných nepovolených skládek v zvláště chráněném území
Udržitelné vodní hospodářství v území MAS	Podíl obyvatel MAS připojených na kanalizační systémy nebo jinak likvidující odpadní vody udržitelným způsobem
Rozvoj spolkové a zájmové činnosti	Počet činných spolků a obdobných organizací v území MAS
Zlepšená správa území MAS	Míra úspěšnosti podpořených rozvojových projektů v území (%)
Zlepšení migračního salda v území MAS	Migrační saldo v území MAS
Zachování a ochrana životního prostředí na území CHKO Broumovsko MAS Stolové hory	Plocha v ha dotčená realizací opatření podpořené CHKO Broumovsko
Realizační (specifické cíle)	
Zvýšení zapojenosti lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování na území MAS	Celkový počet podpořených účastníků Počet podporovaných mikropodniků, malých a středních podniků
Zvýšení podpory osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených	Kapacita podpořených služeb
Zlepšení infrastruktury pro poskytování sociálních služeb a práce	Počet podpořených zázemí pro služby a sociální práci Počet podpořených komunitních center
Zlepšení vzdělávací infrastruktury	Počet podpořených vzdělávacích zařízení
Snížení energetické náročnosti podnikání v území MAS	Počet podniků v MAS se zlepšeným hospodařením s energiemi
Zvýšení inovativnosti podniků v území MAS	Počet realizovaných inovací v podnicích
Zlepšení podmínek pro začínající podnikatele	Počet podpořených začínajících podnikatelů
Zlepšení stavu podnikatelských nemovitostí	Počet vytvořených nebo rekonstruovaných prostor pro podnikání
Zlepšení kvalifikace, zvýšení dostupnosti základních odborných informací a rozšíření inovativních postupů v praxi	Počet účastníků, vzdělávacích akcí
Zlepšení vybavenosti zemědělských podniků směřujících ke zvýšení jejich výkonnosti	Počet zemědělských podniků s investiční podporou

Zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesních ekosystémů	Počet projektů (investic vedoucích ke zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesních ekosystémů
Zlepšení stavu památek ve vesnických a městských památkových rezervacích	Počet revitalizovaných památkových objektů
Zlepšení vybavenosti území MAS veřejnou infrastrukturou pro zpřístupnění a zatraktivnění kulturního a přírodního dědictví	Počet realizací rozvoje veřejné infrastruktury
Zlepšení infrastruktury pro cyklodopravu	Délka nově vybudovaných cyklostezek a cyklotras
	Délka rekonstruovaných cyklostezek a cyklotras
Zvýšení bezpečnosti dopravy v území MAS	Počet realizací vedoucích ke zvýšení bezpečnosti v dopravě
Zlepšení vybavenosti území MAS kvalitními místními komunikacemi	Počet km nových či rekonstruovaných místních komunikací
Zlepšení prostředí obcí	Počet realizací ve veřejném prostoru obcí
Zvýšení podílu materiálového a energetického využití odpadů	Kapacita podpořených systémů (t)
Odstranění nepovolených skládek a rekultivace starých skládek	Plocha odstraněných a rekultivovaných skládek (m ²)
Snížení množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů	Počet napojených EO
Zlepšení nabídky a kvality volnočasových aktivit	Počet podpořených spolků a obdobných organizací v oblasti volného času, kultury a sportu
Řádná a efektivní realizace strategie MAS	Počet podpořených rozvojových projektů přispívajících k realizaci strategie MAS
Zvýšení povědomí o území MAS	Počet realizovaných informačních a propagačních opatření
Zlepšení místní správy v území MAS	Počet opatření směřujících ke zlepšení místní správy
Vznik nových rozvojových ploch v území MAS	Plocha vzniklých ploch pro rozvoj území (ha)
Posílení biodiverzity CHKO Broumovsko	Celková plocha v ha vytvořené návštěvnické infrastruktury
	Celkový počet opatření podporující CHKO Broumovsko

24 Seznam obrázků, tabulek a grafů

Seznam obrázků

Obr. 1: Území MAS Stolové hory (zdroj: Janitor)	10
Obr. 2: Sociálně vyloučené a sociálním vyloučením ohrožené romské lokality v Náchodě	25
Obr. 3: Míra registrované nezaměstnanosti v obcích MAS v roce 2011	33
Obr. 4: Podíl lesních ploch (v %) v obcích MAS v roce 2012 (Zdroj: ČSÚ, Janitor)	39
Obr. 5: Podíl orné půdy na zemědělské (%) v jednotlivých obcích MAS v roce 2012 (Zdroj: ČSÚ, Janitor).....	40
Obr. 6: Koeficient ekologické stability v obcích MAS v roce 2012 (Zdroj: ČSÚ, Janitor)	42
Obr. 7: Dopravní síť v MAS Stolové hory (zdroj: www.mapy.cz).....	49
Obr. 8: Přehled intenzity dopravy na úsecích sčítaných v roce 2010 na území MAS.....	50
Obr. 9: Přehled intenzity dopravy na úsecích sčítaných v roce 2010 – detail území města Náchod	52
Obr. 10: Správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem na území ORP Náchod	62
Obr. 11: Hercynská podprovincie	68
Obr. 12: Půdní typy na území MAS.....	70
Obr. 13: Klimatické regiony (Zdroj: http://www.sowac-gis.cz)	70
Obr. 14: Záplavová území.....	73
Obr. 15: Kvalita povrchových vod	74
Obr. 16: Vodní eroze	76
Obr. 17: Zobrazení CHKO Broumovsko	81
Obr. 18: Nadregionální a regionální ÚSES na území MAS Stolové hory.....	84
Obr. 19: Evropsky významné lokality v MAS	86
Obr. 22: Mapování biotopů.....	86
Obr. 21: Zhodnocení celkového udržitelného rozvoje území	90

Seznam tabulek

Tab. 1: Základní informace o MAS Stolové hory.....	6
Tab. 2: Seznam členů týmu.....	8
Tab. 3: Seznam obcí MAS Stolové hory, přehled jejich částí a webových stránek.....	11
Tab. 4: Základní údaje o obcích MAS Stolové hory – rozloha, počet obyvatel a hustota zalidnění	13
Tab. 5: Počet obyvatel v obcích MAS Stolové hory v letech 1890 – 2011.....	15
Tab. 6: Počet obyvatel v obcích MAS Stolové hory v letech 2008 – 2012, počet žen na 100 mužů	15
Tab. 7: Přirozený a migrační přírůstek obyvatel v obcích MAS v letech 2008 - 2012	17
Tab. 8.....	18
Tab. 9: Bytová výstavba 2002-2012 a výstavba domů v letech 2001 – 2011 v MAS Stolové hory	24
Tab. 10: Struktura subjektů zapsaných v RES podle převažující činnosti CZ-NACE v roce 2013 (Zdroj: ČSÚ)	27
Tab. 11: Vybrané ekonomické ukazatele za obce MAS.....	29
Tab. 12: Počet uchazečů o zaměstnání v MAS	31
Tab. 13: Počet podniků fyzických a právnických osob, které podnikají v zemědělství, lesnictví a rybářství v roce 2014 v MAS.....	36
Tab. 14: Přehled podniků právnických osob, které podnikají v MAS Stolové hory v roce 2014	37
Tab. 15: Seznam ekologických zemědělců k 31. 12. 2011.....	38

Tab. 16: Přehled využití půdy v MAS v roce 2012	41
Tab. 17: Počet lůžek podle typů ubytovacích zařízení v obcích MAS.....	47
Tab. 18: Přehled intenzity dopravy na úsecích sčítaných v roce 2010 na území MAS.....	51
Tab. 19: Přehled počtu přímých spojů z obcí MAS do POÚ a centra ORP.....	53
Tab. 20: Přehled středních škol na území MAS v roce 2014	56
Tab. 21: Přehled sportovních a kulturních spolků v obcích MAS Stolové hory.....	58
Tab. 23: Přehled počtu zdravotnických zařízení a lékařů v MAS Stolové hory.....	60
Tab. 24: Zařízení poskytující sociální služby	61
Tab. 25: Počet zaměstnanců obcí a jejich příspěvkových organizací v r. 2014 a rozpočet obcí v r. 2012	63
Tab. 26: MAS v DSO	65
Tab. 27: Přehled partnerských měst a obcí pro obce na území MAS.....	65
Tab. 28: Kriminalita podle druhů za rok 2013 - rozdělení podle obvodních oddělení.....	67
Tab. 29: Zdroje znečištění ovzduší	71
Tab. 30: Vodní zdroje povrchových a podzemních vod.....	72
Tab. 31: Stav pozemkových úprav na území MAS Stolové hory k 15. 5. 2014.....	77
Tab. 32: Vodní nádrže.....	77
Tab. 34: Plocha obcí MAS v CHKO Broumovsko	82
Tab. 35: Maloplošně chráněná území v MAS.....	82
Tab. 36: Natura 2000 (zdroj: http://drusop.nature.cz/)	85
Tab. 37: Územně plánovací dokumentace obcí	88
Tab. 38: Udržitelný rozvoj území MAS	89
Tab. 39: Potenciální rozvojová území.....	91
Tab. 40: Orientační množství prostředků pro rozvoj území v tis. Kč k roku 2013.....	92
Tab. 41: SWOT analýza lidských zdrojů	98
Tab. 42: SWOT analýza hospodářského rozvoje	100
Tab. 43: SWOT analýza obnovy a rozvoje venkova	101
Tab. 44: SWOT analýza životního prostředí	103
Tab. 45: SWOT analýza života v MAS	104
Tab. 46: Stanovení klíčových problémů v území	105
Tab. 47.: Klíčové potřeby na území MAS.....	107
Tab. 49: Přehled principů	109
Tab. 51: Realizační cíle a realizační indikátory	1
Tab. 52: Návrhová část VCHÚ.....	10
Tab. 53: Priority rozvoje území.....	1
Tab. 54: Návaznost na jiné strategické dokumenty	4
Tab. 55: Integrovaná část VCHÚ.....	5
Tab. 56: Inovativní prvky	5
Příloha č. 1: Tab. 57: Seznam evidovaných kulturních památek.....	35

Seznam grafů

Graf 1: Bilance přirozeného a migračního přírůstku obyvatel MAS v letech 2008 - 2012	16
Graf 2: Pohyb obyvatelstva v obcích MAS 2008-2012 (%)	18
Graf 3: Věková struktura obyvatelstva v obcích MAS v roce 2012	19

Graf 4: Index stáří v jednotlivých obcích MAS Stolové hory v roce 2012.....	19
Graf 5: Vzdělanostní struktura obyvatel MAS v roce 2011	20
Graf 6: Vzdělanostní struktura obyvatel MAS v roce 2011 podle pohlaví	21
Graf 7: Vývoj počtu dokončených bytů v MAS v letech 2002 - 2012	23
Graf 8: Struktura subjektů zapsaných v RES podle převažující činnosti CZ-NACE v roce 2013 v MAS..	28
Graf 9: Struktura ekonomicky neaktivní populace v MAS Stolové hory v roce 2011 Zdroj: SLDB	30
Graf 10: Podíl zaměstnaných podle odvětví činnosti z celkového počtu zaměstnaných se zjištěným odvětvím ekonomické činnosti v obcích MAS.....	35

25 Povinné přílohy

Povinná příloha č. 1: Tabulková část s datovým souborem statistických dat ve formě excelové tabulky (není přímou součástí tohoto dokumentu, xls. soubor)

Povinná příloha č. 2: Komunitní projednávání ISÚ MAS Stolové hory: vyhodnocení dotazníkových šetření

Výsledky dotazníkového šetření pro veřejnost v MAS Stolové hory

Dotazník pro veřejnost v MAS Stolové hory obsahoval 28 otázek a v období od 19.4.2014 do 21.5.2014 jej kompletně **vyplnilo 853 obyvatel MAS Stolové hory** (2,2 % obyvatel MAS). Zastoupení jsou v různé míře obyvatelé všech obcí MAS, z čehož nejvyšší podíl je z města Náchod. Při srovnání počtu obyvatel obcí a jejich účasti v dotazníkovém šetření se ukázal **velký zájem o vyplnění dotazníků zejména v obcích Velké Poříčí a Žďár nad Metují**. Naprostá většina respondentů (téměř 80 %) žije ve „své“ obci více než 15 let a pouze 5 % respondentů žije v uvedené obci méně než 5 let. Lze tedy předpokládat, že **respondenti dobře znají silné i slabší stránky místa svého bydliště a jejich odpovědi v dotazníkovém šetření lze tedy považovat za vysoce relevantní a přínosné**. Na těsné sepětí obyvatel s obcí, kde žijí, také poukazuje skutečnost, že 73 % obyvatel by se ze své obce určitě nechtělo odstěhovat, ani pokud by se jim naskytla možnost.

Za největší přednosti obcí, kde žijí, považují obyvatelé MAS jejich přírodní zajímavosti a hodnoty a dobrou dopravní dostupnost. Velice si cení také čistoty obcí, dobré dostupnosti služeb a kulturních a společenských činností a tradic. Naopak za spíše špatnou považují lidé ve své obci nabídku sociálních služeb (zejména pro seniory), vztahy mezi obyvateli nebo bezpečnost. Mezi prioritní témata, která lidé chtějí řešit a zlepšit patří v první řadě **zájem o vznik pracovních míst v obci a okolí**. Dále jsou lidé nespokojeni se **stavem místních komunikací a chodníků a obecně s dopravou v obcích** (tranzitní doprava, parkování atd.).

Pokud by lidé mohli rozhodovat o přerozdělování obecních prostředků, jednoznačně méně by podporovali cestovní ruch (přilákání turistů) a méně by také investovali do bydlení (infrastruktura pro bydlení, obecní byty apod.) a do podpory a zlepšování podmínek pro podnikání v obci. **Témata, která by respondenti naopak více upřednostnili pro financování, jsou podpora veřejného pořádku a bezpečnosti, sociální služby (např. péče o seniory), zdravotnictví a školství a vzdělávání.**

Jak vyplývá z uvedených informací, tématu zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku lidé přikládají vysoký stupeň důležitosti. **73 % obyvatel MAS Stolové hory uvedlo, že se cítí ve své obci bezpečně a 16 % uvedlo, že se bezpečně necítí.** Největší bezpečnostní rizika obyvatelé MAS spojují zejména s **obavami z napadení a krádežemi** a s intenzivním dopravním provozem (hlavně na silnici II/303). K nedostatečnému pocitu bezpečí přispívá i **chybějící osvětlení ulic** a dle některých respondentů i **nedostatečná činnost policie**, a to zejména ve večerních a nočních hodinách a o víkendech. Pro zvýšení bezpečnosti ve městech a obcích MAS Stolové hory by **lidé jednoznačně uvítali častější pochůzkovou činnost Policie ČR nebo Městské policie** (více než 50 % respondentů). Lidé by také uvítali větší **rozšíření (zavedení) kamerového systému a vylepšení (doplnění) veřejného osvětlení**. Velkým přínosem by také bylo řešení neuspokojivé situace s rozsáhlou automobilovou dopravou v určitých lokalitách (kontrola rychlosti, vyznačení přechodů pro chodce atd.).

Dalším důležitým tématem z pohledu respondentů je dostupnost sociálních služeb, a to zejména pro seniory (zajištění pečovatelské služby o seniory, zajištění místa v domově pro seniory či v denním stacionáři). Za významnou službu také lidé považují malometrážní bezbariérové byty pro seniory a mladé rodiny (startovací byty).

Kvalitu životního prostředí považuje většina obyvatel MAS za velice dobrou a uvádějí ji jako jednu ze silných stránek obcí a celého regionu. **Pro další zlepšení životního prostředí by lidé nejvíce uvítali odstranění nepovolených skládek, zlepšení kvality ovzduší a obnovu (údržbu) veřejné zeleně.** Pro převážnou část respondentů (88,3 %) je třídění odpadu z domácností běžnou záležitostí a jen jedno procento přiznává, že odpad vůbec netřídí. S dostupností nádob na tříděný odpad nebyly identifikovány žádné vážnější nedostatky, problémem v některých lokalitách je spíše jejich nedostatečná kapacita a četnost jejich vyvážení. Dále lidé častěji zmiňují, že jim **chybí nádoby na použitý textil a obuv a na drobná elektrozařízení.**

Co se týká budoucího směřování rozvoje obcí, je **pro obyvatele důležité, aby jejich obec byla vyhlášená pro svoji občanskou vybavenost** (zázemí pro kulturní a volnočasové aktivity, sociální služby apod.), a aby jejich obec dbala na ochranu životního prostředí a jeho kvalitu, a uchovala si svůj stávající (tradiční venkovský/městský) charakter. **Za největší riziko pro budoucí rozvoj své obce lidé naprosto jednoznačně považují málo pracovních příležitostí.** Jako další problematiku okruhy lidé vnímají nárůst kriminality a snížení bezpečnosti v obcích a rostoucí dopravní zatížení, které se negativně promítá do mnoha oblastí života. V Náchodě je jako významné riziko vnímána plánovaná výstavba obchodního komplexu místo TEPNY v centru města. **Jako možnou výhodu pro další rozvoj své obce lidé spatřují zejména možnost využití příhraniční spolupráce a využití blízkosti státní hranice.** Další výhodu pro budoucí rozvoj obcí MAS jejich obyvatelé spatřují v tom, že se bude jednat o obce hodnocené jako příjemné k bydlení a ve využití potenciálu přírodního/ kulturního dědictví. V Náchodě je jako možná cesta budoucího rozvoje vnímána obnova lázně v Bělovsi.

Převážná většina obyvatel je ochotná se podílet na rozvoji své obce, a to zejména aktivní údržbou zeleně a veřejných prostranství v okolí svého bydliště nebo účastí v diskuzích o dalším rozvoji obce. Lidé by byli v různé míře ochotni se zapojit se i do dalších aktivit v obci (práce s jinými skupinami obyvatel, např. s dětmi, se seniory atd. nebo se aktivně se podílet na rozhodování v obci. Je zřejmé, že lidé mají zájem se podílet na aktivitách, sloužících k všestrannému rozvoji obcí. Problémem spíše je, jak je tento potenciál využít a zda si jej v obcích uvědomují. **Je třeba najít způsob, jak lépe a efektivněji lidem možnosti spolupráce na rozvoji obce nabídnout (zastřežit je a koordinovat) a přispět tak ke zvýšení pospolitosti a kvality života v obcích MAS Stolové hory.**

Lidé v různých částech dotazníku projevili zájem být více a důkladněji informováni o dění ve své obci. **Jako nejlepší způsob pro informování o aktivitách MAS by jim nejlépe vyhovovalo sdělení zpráv prostřednictvím obecních zpravodajů a pomocí internetu.** Naopak přímé formy oslovení prostřednictvím sms nebo emailu by vyhovovaly výrazně menšímu počtu obyvatel. Obyvatelé Náchoda často zmiňují, že jim chybí vysílání regionální televize, které už v Náchodě v minulosti bylo. Lidé také zmiňují možnost osobního kontaktu a uvítali by např. častější diskuze nad rozvojeými záměry obcí .

Dotazník pro veřejnost vyplnilo téměř **60 % žen a 40 % mužů**, z čehož je patrné, že ženy byly ve vyplňování dotazníku aktivnější. Dotazník vyplnila poměrně malá skupina obyvatel do 30ti let, a to pouze necelých 11 %. Tomu odpovídá i nízké zastoupení studentů a obyvatel, kteří jsou v domácnosti. Potěšitelné je poměrně vysoké zastoupení respondentů ve vyšším věku (nad 65 let). Struktura respondentů podle vzdělání ukazuje na nerovnoměrné zastoupení obyvatel MAS v tomto dotazníku. Zatímco dotazník vyplnila necelá 4 % obyvatelstva se základním vzděláním, v MAS je obyvatel se základním vzděláním 20 %. Oproti tomu dotazník vyplnilo 21 % obyvatel s vysokoškolským vzděláním, zatímco zastoupení této skupiny v MAS je cca 9,2 %. Je zde tedy zřetelný trend, kdy **o vyplnění dotazníku jednoznačně projevili zájem lidé s vyšším vzděláním než je průměr MAS.** Dotazník vyplnilo pouze 1,43 % nezaměstnaných, což poukazuje na nezájem o vyplnění dotazníku ze strany těchto osob.

V poslední otevřené otázce se sešlo značné množství návrhů, které by mohly být využity pro další rozvoj obcí/regionu. Jejich detailní znění naleznete v otázce č. 28. V následujícím textu také uveřejňujeme detailní znění všech otázek a odpovědí z dotazníkového šetření pro veřejnost z MAS Stolové hory z roku 2014.

Výsledky dotazníkového šetření pro starosty/ky MAS Stolové hory

Dotazníku byl určen pro starosty 14 obcí spadající pod MAS Stolové hory. Dotazníku se zúčastnili všichni starostové, z toho byly dvě ženy (starostka města Hronov a Police nad Metují). Ze 14 dotazovaných obcí mají 3 status města (Náchod, Hronov a Police nad Metují), 2 status městyse (Machov a Velké Poříčí) a ostatní mají status obce (Bezděkov nad Metují, Bukovice, Česká Metuje, Stárkov, Suchý Důl, Velké Petrovice, Vysoká Srbská, Žďár nad Metují a Žďárky).

Z hlediska uvolněnosti starostů je většina (84,62 %) starostů obcí MAS je uvolněných tzn., že nemají žádnou jiné zaměstnání. Toto zastoupení je poměrně veliké, vzhledem k tomu, že většina obcí má status obce. Konkrétně se jedná o 9 obcí se statutem obce. Většina starostů ohledně spokojenosti se stavem jejich uvolněnosti odpověděla, že jim tento stav vyhovuje (92,86 %). Tento způsob odpovědi je takto vysoce zastoupen z důvodu, že většina starostů je uvolněných, a proto nemají důvod označovat tento stav za nedostačující.

Z této otázky charakteristiky silných a slabých stránek vyplývá, že nejsilnější stránkou obcí v MAS Stolové hory je oblast školství, poté životní prostředí a na třetí pozici je celkové prostředí obce a schopnost obce využívat dotace. Naopak za slabou stránku jsou označovány sociální služby a dostupnost infrastruktury pro podnikání. Co se týče sociálních služeb, je tato oblast označována za nejslabší z důvodu nízkého zastoupení těchto služeb v obcích MAS, kladně jsou hodnoceny sociální služby pouze ve městě Náchod a v Polici nad Metují, kde mají sociální služby dostačující zastoupení. Jako spíše slabou označili obce také dostupnost infrastruktury pro podnikání, z toho důvodu, že tyto plochy k dispozici nemají, např. městu Hronov plochy pro podnikání také chybí a pokud by mohl některé plochy využít, tak nejsou ve vlastnictví města a komunikace s majiteli je obtížná z důvodu cizí národnosti. Jako spíše slabší je označováno také zázemí pro kulturu, což označovali pouze menší obce do 600 obyvatel, problém v těchto obcích nastal z důvodu nízkého obecního rozpočtu a obtížného vystavění těchto kulturních zařízení. Jako třetí slabou stránku obcí byl označen maloobchod a zázemí pro sport a volný čas. Maloobchod označili zejména obce s méně obyvateli (Bukovice, Česká Metuje, Bezděkov nad Metují a Vysoká Srbská), to mohl způsobit zejména nedostatek obchodů v těchto menších obcích, ze stejného důvodu bylo označeno i zázemí pro sport a volný čas, důvodem označení mohla být i jeho nedostatečná kvalita.

Obce by měli největší zájem stát se obcí vyhlášenou pro svoji občanskou vybavenost, druhou prioritou obcí bylo stát se obcí uchováající si tradiční charakter a jako třetí byla uváděna obec zaměřená na životní prostředí, jeho ochranu a kvalitu, obec s významnou rolí vzdělávání a celkově rozvoje lidských zdrojů a progresivní obec.

Jen tři obce ze čtrnácti uvedli, že s jinými obcemi spolupracují poměrně intenzivně, další obce spolupracují již o něco méně, nicméně pozitivním faktem zůstává, že všechny obce v MAS nějakým způsobem spolupracují s jinými obcemi, tento trend by mohl směřovat k dalšímu rozvíjení spolupráce mezi obcemi.

Necelých 80 % dotazovaných odpovědělo, že by velmi vítalo dotační prostředky pro rozvoj obce, což svědčí o velkém zájmu obcí o dotace. Dvě z obcí mají skepsi k dotacím z např. špatné zkušenosti z minulosti. Obecně tedy lze říct, že obce mají o dotace zájem a tento zájem, potrvá i do budoucnosti při rozvoji svých obcí.

Obce se, z necelé poloviny dotazovaných, přikláněly k možnosti, že by bylo vhodnější realizovat spíše menší akce prostřednictvím MAS Stolové hory. Jedna třetina dotazovaných se v současné době nedokázala dostatečně přesně vyjádřit a označila možnost: nemám takto předem preferenci, zbývající (21,43 %) jsou pro větší akce, které budou pro region významnější.

Dotazovaní kladli jako nejvyšší prioritu, kam by měla být zaměřena podpora prostřednictvím MAS, zlepšení celkového prostředí obce. Druhou prioritou bylo životní prostředí, tato odpověď je z určité míry ovlivněna i tím, že většina částí MAS se nachází v CHKO Broumovsko. Třetí byla označena investice do dopravní infrastruktury, podpora podnikání, zlepšení celkového prostředí obce a volnočasové aktivity. Čtvrtou prioritou byla podpora zaměřená na cestovní ruch a poslední nejvíce označovanou prioritou byl označen také cestovní ruch, z toho vyplývá, že obcím nejvíce záleží na celkovém prostředí obce (občanské vybavenosti a veřejných prostorech), starostové uváděli, že určité množství obyvatel zde bydlí, z důvodu příznivého životního prostředí, proto mohou mít touto podporou snahu o udržení obyvatel v obcích a přilákání nových. Naopak nejméně by podporovali cestovní ruch, což může být způsobeno tím, že turisté do této oblasti přijíždějí sami z důvodu návštěv chráněné krajinné oblasti Broumovsko.

Při průzkumu odpovědí v této otázce bylo zjištěno, že obce se shodují, stejným podílem, ve dvou záměrech: výstavbou nebo dostavbou kanalizace a opravou místních komunikací. Dalším více zastoupeným záměrem byla výstavba čistírny odpadních vod a zateplení budov. Obce u záměrů uvedených jako první ve větší míře uvedli, že jsou na tento záměr připraveni a pohybuje se v rozpočtu nad 5 mil. Kč. U záměrů uvedených jako posledních uváděli, že jsou na ně méně připraveni a jednalo se o rozpočet v rozmezí 500 tisíc – 1 milion Kč. Obce připravené záměry mají a mají motivaci a potřebu je zrealizovat.

Většina (78,57 %) z dotazovaných obcí již čerpala dotaci na podporu obce, pouze dva z dotazovaných nežádali vůbec a ostatní žádali, ale neuspěli. To svědčí o tom, že obce mají zájem o dotace z evropské unie a chtějí je využívat pro rozvoj svých obcí i přes značnou administrativní náročnost. Nejvíce (71,43 %) obcí žádalo o krajské dotační programy a s těmito programy mělo spíše pozitivní zkušenost. Dalšími nejvíce zastoupenými programy, jehož se obce účastnily, byli: OP životní prostředí, OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko a Národní program. Nejvíce negativních zkušeností měli obce s OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko. Více jak dvě třetiny se snaží získávat informace ohledně dotačních možností podpory projektů obcí již nyní a ostatní se zajímají spíše okrajově, což svědčí o celkovém zájmu obcí o informace v oblasti dotačních možností.

Obce preferují jako způsob informování o možnostech podpory realizované prostřednictvím MAS, osobní setkání a informování emailem, poté možnost aktivně si požádat o informace, internetové stránky MAS a jako poslední byl preferován tištěný způsob informování o možnostech podpory.

V prostoru pro připomínky obce uvedli, že mají problémy se získáváním finančních prostředků, obec Velké Petrovice uvedli potřebu vybudování komunikací a dalších, Hronov vyjádřil potřebu větších investičních záměrů pokrývajících území MAS Stolové hory, Bukovice uvedli vyhovující způsob dotací ale i jejich nevýhody a Žďár nad Metují zmiňoval společné vybudování sportovních areálů a opravy komunikací.

Výsledky dotazníkového šetření pro podnikatele v MAS Stolové hory

Dotazník pro podnikatele v MAS Stolové hory obsahoval 33 otázek a v období od 25.4.2014 do 20.5.2014 jej kompletně **vyplnilo 39 podnikatelů**. Z tohoto počtu bylo 56,4 % fyzických osob a 43,6 % právnických osob (zastoupení fyzických a právnických osob na celkovém počtu ekonomických subjektů v MAS Stolové hory je 80 % : 20 %). **Nejvyšší podíl dotazovaných subjektů je z Hronova (téměř 36**

%) a z Police nad Metují (20,5 %). Překvapivě z Náchoda je pouhých 13 % respondentů, ačkoliv zde sídlí více než 56 % z aktivních ekonomických subjektů v MAS Stolové hory.

Převážná většina ekonomických subjektů (77 %), které se dotazníku zúčastnily, realizuje svou podnikatelskou činnost již více než 10 let. Naopak 4 subjekty (10,2 %) jsou poměrně nové a své podnikatelské aktivity rozvíjejí méně než 3 roky. Podnikatelské subjekty, které dotazník vyplnily, mají silnou lokální vazbu a téměř **95 % z nich má sídlo v obcích MAS Stolové hory**. Více než **92 % ekonomických subjektů plánuje v budoucnu setrvat s realizací činnosti v obci**, ve které nyní působí a není třeba se tak obávat výraznějšího (od)stěhování firem. Dle převažující ekonomické činnosti se dotazníku zúčastnilo nejvíce podniků z oboru stavebnictví (23 %), ubytování a stravování (15,3 %) a z obchodu a opravy motorových vozidel (necelých 13 %), což úplně nekorresponduje se zastoupením jednotlivých činností ekonomických subjektů v MAS Stolové hory.

Dotazníkového šetření se zúčastnily převážně ekonomické subjekty, které nemají žádné zaměstnance případně méně než 10 zaměstnanců. **Firmy mají převážně pozitivní očekávání, co se týká vývoje počtu jejich zaměstnanců do roku 2020**, kdy pouze 5 % z dotazovaných subjektů očekává spíše pokles počtu svých zaměstnanců. Poměrně vysoký podíl podnikatelů (25,6 %) zvolil možnost, že budoucí stav jejich zaměstnanců nedokáže odhadnout, což poukazuje na značnou nepředvídatelnost a zranitelnost podnikatelského prostředí.

Převážná většina firem odhaduje, že v obci, kde podnikají, žije zhruba 30-70 % jejich zaměstnanců. **Nad 70 % svých zaměstnanců ze shodné obce má cca 21 % ekonomických subjektů**. Tyto výsledky jsou poměrně překvapivé vzhledem k tomu, že 60 % podnikatelů uvedlo, že při výběru nových zaměstnanců upřednostňují místní uchazeče o práci. Informace o pracovní síle poukazují na poměrně těsné sepětí firem s obcí, kde působí, ale ve srovnání např. s neziskovými a příspěvkovými organizacemi jsou tyto vazby mnohem volnější.

Většina ekonomických subjektů (53 %) hodnotí místní pracovní sílu a její dostupnost jako dostatečnou, ale zároveň poměrně **vysoký počet podniků (32,3 %) označil pracovní sílu a její dostupnost jako špatnou**. Hlavní příčinou negativního hodnocení místní pracovní síly je podle podnikatelů neochota a nechuť pracovat a až jako druhý důvod (ačkoliv také početně významný) je to nedostatečná kvalifikace místní pracovní síly.

Převážná **většina firem (55 %) disponuje dostatečnými prostory pro svoje podnikání, a to i výhledově**. Část z nich ale očekává, že se tato situace může v budoucnu změnit. Stejně jako u budoucího vývoje počtu zaměstnanců je i tady patrné, že prostředí pro podnikání je poměrně proměnlivé a těžce předvídatelné. **82 % firem, které se průzkumu zúčastnily, nemají k dispozici žádnou nemovitost, kterou by mohly nabídnout k pronájmu nebo k prodeji**. Internetové připojení, které většina podniků využívá, je pro jejich potřeby dostatečné a neomezuje jejich činnost. Pouze tři podniky (7,7 %) uvádějí, že je pro ně internetové připojení zcela nedostatečné.

Firmy, které působí v MAS Stolové hory, poměrně pozitivně hodnotí stav dopravní infrastruktury v obcích a jejich blízkém okolí. Pro 64 % firem je dopravní infrastruktura plně dostatečná a z více otázek vyplývá, že stav dopravní infrastruktury není rozhodujícím faktorem, který by měl vliv na budoucí rozvoj dotazovaných firem, a že z hlediska budoucího rozvoje je pro firmy spíše marginálním problémem. Z odpovědí dále vyplynulo, že **nejvíce negativní vliv na budoucí vývoj firem mají faktory, které jsou z lokálního měřítka velice těžko ovlivnitelné** a jedná se spíše o makroekonomické faktory (celková ekonomická situace, cena materiálových vstupů atd.).

Zkušenost s čerpáním dotací na podporu svých aktivit má pouze 5 ekonomických subjektů (13 %). Tato situace je výrazně odlišná od zkušeností příspěvkových nebo neziskových organizací, z nichž naopak naprostá většina zkušenost s čerpáním dotací má a představují značnou část jejich příjmů. Vzhledem ke struktuře MAS lze očekávat a je i žádoucí, aby se v budoucnu do čerpání peněz prostřednictvím MAS více zapojili i malé místní firmy a podnikatelé. V tomto případě může být určitou **nevýhodou jejich malá zkušenost s administrativou při získávání dotací** a bude zřejmě třeba těmto subjektům poskytnout dostatek informací a podpory, aby měli zájem a možnost se do tohoto způsobu získávání financí zapojit. Ekonomické subjekty, které v minulosti získaly prostředky z dotací, je obdržely převážně z Programu rozvoje venkova a z národních programů (tj. programů ministerstev financovaných ze státního rozpočtu ČR). Jednotlivě se objevují i zkušenosti s čerpáním dotací z OP Podnikání a inovace, OP Lidské zdroje a zaměstnanost, ROP Severovýchod nebo z krajských dotačních programů.

Na rozdíl od současnosti, kdy naprostá většina podnikatelů nemá žádné zkušenosti s čerpáním dotací, **do roku 2020 více než 50 % firem uvažuje, že by podaly žádost o dotační podporu pro své rozvojové plány.** Projektové záměry, se kterými ekonomické subjekty do budoucna počítají, se v naprosté většině týkají **plánovaných investic do vybavení (stroje a zařízení pro podnikání) a nemovitostí. Další častou skupinou projektových záměrů jsou projekty na investování do propagace a marketingu.** Ve srovnání s příspěvkovými a neziskovými organizacemi **mají podnikatelé větší množství projektových záměrů a jejich záměry jsou finančně výrazně náročnější. Pouze 27 % projektových záměrů je do výše 100 000 Kč. Naopak 30 % projektů počítá s náklady ve výši nad 1 milion korun.** Početně nejsilnější skupinou jsou projektové záměry s odhadovanými náklady ve výši 100 až 500 tis. Kč.

63 % z dotazovaných subjektů zná činnost MAS Stolové hory, a pokud bude v budoucnu možnost rozdělovat dotační prostředky při rozhodování na místní úrovni, projevila většina (56,4 %) z dotazovaných subjektů zájem sledovat tyto možnosti podpory a měla by snahu takovou možnost využít pro podporu svého podnikání. **28 % ekonomických subjektů by dokonce mělo zájem se aktivně zapojit do přípravy a realizace takového typu podpory podnikání.**

Na svou obec jako místo pro podnikání nahlíží většina ekonomických subjektů spíše v pozitivním světle a téměř **49 % z nich označuje „svoji“ obec za dobré místo k podnikání.** To poukazuje na poměrně dobré vazby a vztahy mezi podnikateli a „jejich“ obcí a z šetření celkově vyplývá, že podnikatelé jsou v MAS ve svých obcích pevně ukotveni a nevnímají žádné výrazné lokální překážky a nedostatky, které by jim bránily v jejich podnikání. Nicméně z hlediska podnikatelů by podnikání v obci jednoznačně prospěla podpora při získávání finančních zdrojů pro podnikání (garance, zvýhodněné půjčky), dále zlepšení celkového prostředí (vybavenosti) obce a podpora lidských zdrojů (vzdělávání).

V následujícím textu uveřejňujeme detailní znění otázek a odpovědí z dotazníkového šetření pro podnikatele z MAS Stolové hory z roku 2014.

Výsledky dotazníkového šetření pro příspěvkové organizace v MAS Stolové hory

Dotazník pro příspěvkové organizace v MAS Stolové hory obsahoval 25 otázek a v období od 25.4.2014 do 20.5.2014 jej kompletně **vyplnilo 28 zástupců z příspěvkových organizací. Téměř 80 % respondentů působí ve školství** (což odpovídá tomu, že naprostou většinu příspěvkových organizací obcí tvoří vzdělávací zařízení – ZŠ a MŠ), zbývající instituce se zabývají kulturou, volnočasovými aktivitami a sociálními službami.

Více než 70 % respondentů působí ve dvou největších městech MAS Stolové hory – v Náchodě a Hronově. To odpovídá i počtu zaměstnanců příspěvkových organizací, kdy podle údajů z dubna 2014 pracuje v příspěvkových organizacích obcí MAS cca 824 zaměstnanců, z toho zhruba 50 % jich pracuje v příspěvkových organizacích Města Náchod, 23 % v příspěvkových organizacích Města Hronov a cca 13 % v organizacích Města Police nad Metují. **Překvapivě se ale do průzkumu žádná příspěvková organizace z Police nad Metují nezapojila.** Žádnou příspěvkovou organizaci nemají obce Velké Petrovice a Vysoká Srbská, v řadě dalších obcí se jedná vždy o jednu příspěvkovou organizaci s řádově jednotkami zaměstnanců a absence respondentů z těchto obcí je tedy pochopitelná.

Všechny příspěvkové organizace, které se průzkumu zúčastnily, jsou v území dlouhodobě etablované a vykonávají svoji činnost v území více než 10 let. Zřizovateli všech příspěvkových organizací jsou obce MAS Stolové hory. S tím zřejmě souvisí i **velice kladné hodnocení všech činností místní správy ze strany příspěvkových organizací.** Naprostá většina příspěvkových organizací působí pouze na území obcí, které jsou jejich zřizovateli. Pouze 10, 7 % příspěvkových organizací uvádí, že působí na území několika obcí a stejný podíl organizací uvádí i celorepublikovou působnost. **Silná provázanost příspěvkových organizací s místem jejich působení v MAS Stolové hory je patrná i ze skutečnosti, kdy dvě třetiny příspěvkových organizací uvádějí, že více než 70 % jejich „klientů“ pochází přímo z obce, kde působí.** Dalších 22 % organizací uvádí podíl místních členů v rozmezí 30 – 70 %.

Většina neziskových organizací v MAS Stolové hory pracuje s desítkami až stovkami „klientů“. Vzhledem ke struktuře respondentů (kterými byly zejména mateřské a základní školy) je to odpovídající (detailní informace o počtu „klientů“ školských a sociálních zařízení v jednotlivých obcích MAS Stolové hory lze získat v tabulkové příloze Integrované strategie rozvoje území). Příspěvkové organizace předpokládají, že **do roku 2020 bude počet jejich „klientů“ spíše stabilní (75 % organizací) nebo bude spíše klesat (14,3 %).** Nárůst počtu svých klientů předpokládá pouze 1 organizace. Organizace, které se průzkumu zúčastnily, jsou poměrně úzce zaměřeny a jejich **nejčastější cílovou skupinou jsou děti a mládež** (zaměřuje se na ně 68 % organizací) a rodiče s dětmi.

Téměř 90 % dotazovaných organizací uvádí, že je relativně spokojeno s prostory, které využívají pro svoji činnost. Z toho 46 % organizací uvádí, že prostory pro jejich činnost sice nejsou ideální, ale nijak zásadně je neomezují v jejich aktivitách a **3 (10,7 %) organizace považují současný stav prostor a zázemí za nevyhovující, ale již plánují (připravují) rekonstrukci těchto budov a zařízení.** Internetové připojení, které většina neziskových organizací využívá, je pro jejich potřeby dostatečné a neomezuje jejich činnost. 32 % organizací uvádí, že je připojení dostatečné, ale uvítaly by jeho zlepšení a pro 2 příspěvkové organizace je internetové připojení zcela nedostatečné.

Vzhledem k charakteru příspěvkových organizací se nejčastěji jako **požadavek pro jejich úspěšnou činnost a další rozvoj objevuje potřeba úpravy prostor, které využívají a jejich rekonstrukce** (případně výstavba). **Nejčastěji organizacím chybí zázemí pro sport** (tělocvičny a jejich vybavení, venkovní sportoviště, dětská hřiště a zkvalitnění jejich herního vybavení). Dále mají zejména některé školky **problém s nedostatkem prostoru** a stejně jako neziskové organizace **by uvítali více finančních prostředků** (na rekonstrukce, vybavení, nákup ICT techniky) a v některých případech i více zájemců o jejich služby.

Převážná část příspěvkových organizací (82 %) v minulosti čerpala dotace na podporu svých aktivit. Tato situace poukazuje na silnou závislost příspěvkových organizací na získávání finančních prostředků z vnějších zdrojů (kromě standardních příspěvků od zřizovatelů) a lze předpokládat, že tyto organizace mají praktické administrativní zkušenosti se získáváním dotací, které by mohly uplatnit i při čerpání financí prostřednictvím MAS Stolové hory. Na rozdíl od neziskových organizací mají alespoň některé příspěvkové organizace zkušenost se získáváním peněz z operačních pro-

gramů EU. Nejčastěji byl jmenován OP Přeshraniční spolupráce ČR-Polsko a OP VK (Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost) – projekt EU peníze školám. **Všechny příspěvkové organizace uvažují o podání žádosti o dotační podporu ve výhledu do roku 2020** a snaha o využití různých dotačních titulů je jednou z hlavních plánovaných činností příspěvkových organizací v budoucích letech.

Projektové záměry, se kterými příspěvkové organizace do budoucna počítají, **se v naprosté většině týkají plánovaných investic do vybavení a do rozvoje lidských zdrojů (vzdělávání zaměstnanců)**. Další skupinou projektových záměrů jsou **projekty**, které by vedly **ke zlepšení služeb poskytovaných příspěvkovými organizacemi**, projekty nesměřující dovnitř organizace ale navenek (realizace již konkrétních aktivit v území, s konkrétní cílovou skupinou apod.) a investice do nemovitostí. Naopak nulový zájem je o získání peněz na investice do propagace/marketingu.

Příspěvkové organizace předpokládají spíše menší akce (v řádu statisíců Kč) - zhruba 70 % projektových záměrů je do výše 100 000 Kč a dalších 15 % projektů se pohybuje v rozmezí plánovaných investic 100 – 500 tis. Kč. V plánu jsou ale i finančně velice náročné projekty, kdy se u čtyř projektů předpokládají investice vyšší než 5 mil. Kč.

61 % z dotazovaných příspěvkových organizací zná činnost MAS Stolové hory, a pokud bude v budoucnu možnost rozdělovat dotační prostředky při rozhodování na místní úrovni, projevila **většina (74 %) z dotazovaných subjektů zájem tyto možnosti podpory sledovat** a měla by snahu takovou možnost financování využít pro podporu svých aktivit.

V následujícím textu uveřejňujeme detailní znění otázek a odpovědí z dotazníkového šetření pro příspěvkové organizace z MAS Stolové hory z roku 2014.

Výsledky dotazníkového šetření pro neziskové organizace v MAS Stolové hory

Dotazník pro neziskové organizace, které působí v MAS Stolové hory, obsahoval 30 otázek a v období od 25.4.2014 do 19.5.2014 jej kompletně **vyplnilo 71 zástupců z neziskových organizací**. Téměř 70 % respondentů má právní formu spolku. **73 % respondentů uvádí jako hlavní místo svého působení jedno ze tří největších měst MAS Stolové hory (Náchod, Hronov a Police nad Metují)**. Organizace, které se průzkumu zúčastnily, jsou v území dlouhodobě etablované a více než 80 % z nich zde působí více než 10 let. Naopak pouze 5,6 % z nich uvádí, že v MAS Stolové hory působí méně než 3 roky.

Více než 88 % z dotazovaných subjektů má své sídlo přímo v obcích MAS, ostatní mají sídlo jinde v ČR. Dotazované organizace **působí převážně na území své obce** (30 % organizací), případně působí na území několika obcí (32,5 %). Zbývající třetina organizací uvádí krajskou, celorepublikovou nebo dokonce mezinárodní působnost. **Silná provázanost neziskových organizací s místem jejich působení v MAS Stolové hory je patrná i ze skutečnosti, kdy téměř 45 % organizací uvádí, že více než 70 % jejich členů (klientů) pochází přímo z obce, kde mají své sídlo**. Další 33 % organizací uvádí podíl místních členů v rozmezí 30 – 70 %. **Téměř 90 % organizací předpokládá v budoucnu setrvat v obci, kde v současnosti působí**.

Hlavními okruhy činností dotazovaných organizací je sport a zdraví, trávení volného času, kultura a umění, dobrovolnictví a péče o kulturní dědictví. Celkem 83 % organizací nemá žádné zaměstnance, 7 % má pak více než 10 zaměstnanců. Počet členů (počet „klientů“, kteří reálně využívají služby či aktivity organizace) se u více než poloviny z dotazovaných subjektů (56,5 %) pohybuje řádově v desítkách osob a **jedná se tak co do záběru o spíše menší organizace**. Další 10 % organizací má

méně než 10 členů, více než 1000 členů uvádějí 3 organizace působící na území MAS (4,2 %). Předpoklad vývoje počtu členů (klientů) neziskových organizací do roku 2020 je spíše pozitivní, 21 % organizací očekává nárůst počtu svých členů a 62 % předpokládá, že se situace výrazněji nezmění. Naopak pokles počtu svých členů (klientů) očekává pouze 11,2 % organizací, zbývající část (5,6 %) nedokáže budoucí vývoj odhadnout. Organizace, které se průzkumu zúčastnily, nejsou úzce zaměřené a polovina z nich je určena pro širokou veřejnost. **Nejčastější cílovou skupinou jsou děti a mládež** (zaměřuje se na ně 62 % organizací).

Většina (79 %) dotazovaných organizací uvádí, že je relativně spokojeno s prostory a zázemím, které využívají pro svoji činnost, naopak 21 % organizací považuje stav prostor a zázemí pro svoji činnost za špatný a nevyhovující.

Pro svoji činnost organizace zejména **postrádají vyšší finanční podporu a také předvídatelnost a stálost finančních toků, uvítaly by vylepšení využívaných prostor a zázemí (případně vznik nových prostor) a vybavení a prohloubení spolupráce s místní samosprávou**. Problémem pro některé organizace jsou i lidské zdroje, a to nejen nedostatek dospělých ochotných věnovat svůj čas spolkovým aktivitám, ale v některých případech i nezáměr cílových skupin o pořádané aktivity. Organizace vyjádřily **zájem o zkvalitnění vzájemné spolupráce a také o aktivnější spolupráci s dalšími místními institucemi (např. školy)**. Odpovědi na otázku, co organizace nejvíce postrádají pro svou činnost, úzce korespondují s určením faktorů, které mají nejvíce negativní vliv na současný a budoucí vývoj organizací. Jako zásadní **limitující faktor pro budoucí existenci dotazovaných subjektů je uváděna ekonomická situace a dostupnost finančních zdrojů**. Jako druhý zásadní problém se profiluje kvalita lidských zdrojů (pasivní přístup obyvatel a nezáměr o členství v organizaci) a třetím limitujícím faktorem se ukazuje být nedostatek prostoru a zastaralé vybavení pro činnost.

Zkušenost s čerpáním dotací na podporu svých aktivit má 55 organizací (77,5 %) a žádnou podporu nikdy nečerpalo 18 % z dotazovaných organizací. 3 organizace o podporu žádaly, ale neuspěly. **Převážná většina dotací, které organizace na svoji činnost v minulosti získaly, pocházela z menších, spíše doplňkových zdrojů**: rozpočtu obcí a z krajského dotačního rozpočtu, z nadačních fondů a z dalších národních programů (tj. programů ministerstev financovaných ze státního rozpočtu ČR). **Zkušenost se získáním peněz z operačních programů EU je téměř nulová (!)**, pouze 4 organizace mají zkušenost se zapojením do OP Přeshraniční spolupráce ČR-Polsko.

Téměř 87 % organizací uvažuje výhledově do roku 2020 požádat o dotace na svoji činnost. Projektové záměry, se kterými organizace do budoucna počítají, se v naprosté většině týkají plánovaných investic **do vybavení a nemovitostí**. Další skupinou projektových záměrů jsou projekty, které nesměřují dovnitř organizací, ale navenek (realizace již konkrétních aktivit v území, s konkrétní cílovou skupinou apod.). Naopak nejmenší zájem je o získání peněz na investice do zlepšení/vývoje služeb.

Neziskové organizace předpokládají spíše menší akce (v řádu statisíců Kč) - zhruba 60 % projektových záměrů je do výše 100 000 Kč a dalších 22 % projektů se pohybuje v rozmezí plánovaných investic 100 – 500 tis. Kč.

Pokud bude v budoucnu možnost rozdělovat dotační prostředky při rozhodování na místní úrovni (např. prostřednictvím MAS), **projevila většina z dotazovaných subjektů zájem se aktivně zapojit do přípravy a realizace takového typu podpory**, případně mají zájem tyto možnosti podpory sledovat a využít.

Dvě třetiny dotazovaných subjektů znají činnost MAS Stolové hory. **Kvalitu výkonu činností místní správy na úrovni své obce hodnotí neziskové organizace kladně.** Podporu činnosti místních organizací, informovanost o záměrech obce nebo propagaci obce a místních aktivit hodnotí známkou výborná, dobrá nebo alespoň dostatečná téměř 90 % z dotazovaných organizací. Zhruba 10 % hodnotí tyto činnosti místní správy spíše jako špatné nebo vůbec neexistující.

V následujícím textu uveřejňujeme detailní znění otázek a odpovědí z dotazníkového šetření pro neziskové organizace z MAS Stolové hory z roku 2014.

Povinná příloha č. 3: Komunitní projednávání ISÚ MAS Stolové hory: Závěrečné zprávy ze setkání pracovních skupin

Personální obsazení pracovních skupin v MAS Stolové hory:

Název pracovní skupiny	Členové	Působnost
Zemědělství a lesnictví	Luboš Binar*	Zástupce DSO Lesy Policka
	Ing. Jaroslav Lád	Zemědělské družstvo Ostaš
	Ing. Petr Šrámek	Družstvo vlastníků Police n. M.
	Jiří Hilscher	Podnikatel
	Rudolf Pernica	Město Stárkov
	Náhradník: zástupce spol. BOR s. r. o.	Společnost BOR s. r. o.

Drobné podnikání	Simona Adamcová	Podnikatelka
	Jiří Heinzl	Elpol Police s. r. o.
	Bc. Edita Paslerová	Arboristika s. r. o.
	Martin Tautz	MT střechy s. r. o.
	Mgr. Nataša Šancová*	Městys Velké Poříčí
	Náhradník: Miloš Kaválek	Podnikatel

Cestovní ruch	Václav Andrejs	Hotel Tommy
	Petr Malík	Chatová osada Ostaš
	Ladislav Miler	Podnikatel
	Daniel Denygr*	Podnikatel
	Mgr. Drahomíra Benešová	Město náchod
	Náhradník: Arne Šubrt	Muzeum Mlýn Dřevíček

Obnova a rozvoj venkova	Vítězslav Vítek*	Obec Suchý Důl
	Mgr. Jiří Škop	Město Police nad Metují
	Helena Brehovzská	Avanti o. s.
	Vladislav Friml	Obec Velké petrovice
	Josef Klučka	Obec Vysoká Srbská
	Náhradník Jiří Krtička	Městys Machov

Sport a volnočasové aktivity	Mgr. Josef Thér*	Město Hronov
	Bedřich Erben	TJ Spartak Police n. M.

	Stanislav Jirásek	Borský klub lyžařů Machov
	Petr Jirásek	Aeroklub Machov o. s.
	Radka Dubišarová	SDH Žďár nad Metují
	Náhradník: Ing. Milan Šrůtek	TJ Sokol Bukovice

*Svolání skupiny

Setkání pracovních skupin, 4. 6. 2014 Velké Poříčí

Setkání pracovních skupin proběhlo dne 4. 6. 2014 v 16:00 ve Velkém Poříčí. Pracovní skupiny byly seznámeny s programem setkání. Poté pan Ing. Škoda, ze zpracovatelské firmy Východočeská rozvojová s. r. o., seznámil skupiny s výsledky analytické části v jednotlivých oblastech Integrované strategie území MAS Stolové hory. Analytická část Integrované strategie území je v současné době dokončena včetně SWOT analýzy. Po ukončení prezentace byl pracovním skupinám vysvětlen další postup projednávání. Vytvořily se smíšené skupiny, a to tak že se promíchali členové jednotlivých pracovních skupin do skupin smíšených, kde jim byli rozdáni předem připravené listinné podklady, které sloužili k tomu, aby jednotliví členové u každé z uvedených oblastí týkající se území MAS Stolové hory uvedli slabé stránky, nedostatky a problémy k danému tématu, řešení jak uvedený problém řešit a vize, kde uváděli svoji představu, co by se v daném tématu mělo stát, aby odpovídal stav jejich ideální představě. Smíšené skupiny se vyjadřovali k oblastem: zemědělství a zemědělské podnikání, lesnictví využití půdy; cestovní ruch; podnikání, ekonomika, zaměstnanost; doprava a dopravní obslužnost; vybavenost obcí, veřejná prostranství, technická infrastruktura; veřejná správa, komunikace s občany, podnikateli a dalšími subjekty v území, bezpečnost v obcích a v území MAS; životní prostředí; veřejné služby – školství, sociální služby; v případě potřeby další oblasti/témata nepokrytá výše uvedenými. V každé skupině byl zvolen zapisovatel, který poznamenával připomínky a zjištění členů. Po 20 minutách byly smíšené skupiny navrácené do struktur pracovních skupin, kde již každá skupina v následující 30 minutách připomínkovala oblasti podle tématu své pracovní skupiny. Každá skupina se ke svému tématu vyjadřovala opět k nedostatkům, k jejich řešením a vizím. Konec jednání byl v 18:00 hod.

Zjištění jednotlivých pracovních skupin

Zemědělství a lesnictví

Pracovní skupiny

Silné stránky	Slabé stránky
zájem zemědělců o zemědělství	nedostatečnou pracovní sílu v zemědělství zejména v mladším věku
	zanikající zemědělské školství
	špatná informovanost obyvatel o zemědělství – berou ho jako špinavou profesi, která nemá smysl
	omezení ze strany CHKO Broumovsko
	rozpor mezi vyrábějícími a nevyrábějícími podniky = podniky, které třeba jenom drží TTP berou za ně dotace, ale nic nevyprodukují
	malé možnosti v hospodaření zejména v lesnictví o vše se musí žádat, málo volnosti

	Lesní cesty na Ostaši jsou ve špatném stavu a jsou ohroženy vodní erozí
	Chování veřejnosti k pozemkům zejména motorkáři, kteří si jezdí, kde chtějí a ničí tím pozemky
	Navážení odpadu obyvatel na lesní pozemky, vznikají tak nelegální skládky, které musí obec nebo vlastníci pozemků odstraňovat
	Omezení ze strany státu, kraje a dalšími institucemi, které mají vliv na zemědělství a lesnictví, jedná se o omezení zejména legislativní nebo obtěžující dodržování různých stanov ad.
Příležitosti	Hrozby
změna názoru obyvatel na zemědělství	Spekulativní vykoupení zemědělských pozemků lidem, kteří s nimi nebudou správně nakládat
Vysvětlení obyvatelům pravý smysl a význam dotací v zemědělství	Prodej lesů nezodpovědným vlastníkům způsobující špatné obhospodařování
Environmentální výchova, vyučování lesní pedagogiky tzn. výuka tohoto odvětví už od dětství	odejmutí půdy z vlastnictví
Účelné využívání dotací tak aby byly ve správný čas na správném místě a jen se jich nezneužívalo	právní předpisy omezující hospodaření
Řešení problémů prostřednictvím komplexních pozemkových úprav, kterým by došlo k opravě cest, protierozní opatření, správné starání se o krajinu a její obhospodařování	Zastavení přílivu dotací důležitých pro existenci pozemků

Smíšené skupiny

Dané téma	Nedostatek, slabá stránka	Řešení	„Vize“
Zemědělství a zemědělské podnikání, lesnictví využití půdy	Mínění místních obyvatel v oblasti zemědělství	Lepší informovanost obyvatel, aby věděli, co vše zemědělci tvoří	Vzájemná tolerance obyvatel a zemědělců
	snižování podpory ve ztížených hospodářských podmínkách	možnost rozorát zatravněné plochy	
	Lesní cesty v dezolátním stavu	Podpora opravy cest	
	nízká konkurence schopnost v lesnictví	Podporou nákupu techniky	
	eroze způsobené ničením pozemků motorkáři	dát motorkářům jinou alternativu	
	Vyjezděné cesty		

	v loukách		
	Neaktivní ekologické zemědělství	zrušení neproduktivních zemědělců	
	politika, dotace (sady, sečení)	apel na místní vlastníky půdy, a to buď předcházení, nebo prodeji	
	snižování podpory ve ztížených podmínkách hospodářství	možnost rozorát zatrávněné plochy	
	lesní cesty v dezolátním stavu	podpora oprav cest	
	malá konkurence schopnost v lesnictví	podpora nákupu techniky	
	nestabilizovanou krajinu z hlediska např. zadržování vody v krajině	opravení spustí, výpusť, obnovu zeleně a fauny	pozemky chráněné před živelnými pohromami
Cestovní ruch			
	omezení podnikatelské činnosti kvůli požadavkům CHKO		
	málo pozemků k podnikání		
Drobné podnikání	dopravní dostupnost		
	požadavky CHKO podporující investice podnikatelů (bez návratnosti)	finanční kompenzace při realizaci požadavků CHKO	
	památkovou zónu		
	větší vstřícnost úředníků k podnikatelům		kvalitnější průběžné vzdělávání úředníků

Smíšené skupiny

Smíšená skupina č. 1 uvedla v cestovním ruchu jako nedostatek ● malou kapacitu ubytování ● neukázněnost turistů, kteří v místě pobytu za sebou nechávají odpadky, řešení – umístění odpadkových košů – firma ● malá propagace – pouze Adršpach a Teplice jako řešení navrhuje propagaci médií ● přístupové komunikace a parkovací místa jako řešení navrhuje podporu od obcí a místních podnikatelů k výstavbě parkovišť

Smíšená skupina č. 2 vidí jako nedostatek chybějící ubytovací zařízení pro cca 40 lidí ● chybí jedno a dvou denní turistika ● infrastruktura pro turisty ● absence krajské koncepce ● špatná komunikace a spolupráce s poskytovatelem cestovního ruchu, jako řešení vidí vytvoření nabídky využití volného času a vize: využití CHKO jako produktu pro CR, ukázat turistům krásy kraje, rozvoj CR, spolupráce obcí a podnikatelů.

Smíšená skupina č. 3, nedostatky: ●nedostatečné provázání cyklostezek, řešení - doplnění této sítě ● malá propagace regionu, řešení zlepšení propagace regionu.

Pracovní skupiny

Sport

Silné stránky	Slabé stránky
Velké množství spolků, akcí a sportovních oddílů	Líné děti
zaměření na všechny věkové skupiny	finančně náročná údržba sportovišť, vybavení pro mládež a energeticky náročný provoz
široká nabídka sportovišť – 2 zimní stadiony, krytý bazén	omezení nebo zákazy v chráněné krajinné oblasti Broumovsko např. motokross
příroda – volnočasové aktivity	nedostatek vnitřních prostor k pořádání akcí
lyžařské stopy, cyklostezky – pro motorová a treková kolo	špatné značení cílových míst (špatná propagace) a malá propagace společenských akcí
cyklotrasa č. 22	
aktivní dobrovolníci	
dodržování tradic v obcích	
festivally, divadla, i celostátní	
hasiči -soutěže kulturní život, spolupráce s mládeží	
dostatek restauračních zařízení a jiných cílových míst (cukrárna, výhlídka)	
Příležitosti	Hrozby
zapojení mládeže v regionální hrdost	Úbytek aktivních dobrovolníků
příroda	nezájem veřejnosti
turistických ruch zaměřený na aktivní dovolenou s využitím silných stránek	neustálý růst kritiků
informovanost	nedostatek finančních prostředků a provozovatelů služeb
propojení aktivit v případě nepřízně počasí – alternativa	legislativa spojená s pořádáním akcí
rozvoj podnikání	omezení dopravní obslužnosti na spádové sportoviště
půjčovny sportovních potřeb	nedostatek finančních prostředků k pořádání akcí z účasti veřejnosti
koordinace významných a tradičních akcí mezi	

obcemi

PS Drobné podnikání

Silné stránky	Slabé stránky
Některé obce, které mají vlakové spojení nebo jsou na hlavní autobusové trase	podnikatelská živnost omezuje CHKO
	dopravní obslužnost v menších obcích v nepřípravenosti infrastruktury
	málo kvalifikovaných lidí
	nízká koupě schopnost
Příležitosti	Hrozby
Nabídka lacinější kvalifikované síly z Polska	Odliv pracovníků
větší spolupráce podniků se školami	likvidace drobných podnikatelů
	snížení úrovně našeho školství

PS Cestovní ruch

Silné stránky	Slabé stránky
ideální místo pro realizaci cestovního ruchu	Nedostatečná ubytovací kapacita pro velký počet osob
velké množství přírodních a kulturních památek	nepropojenost cyklostezek
dostatek ubytovacích kapacit pro menší počet lidí	málo stravovacích zařízení
existence CHKO Broumovsko (zachovalá krajina, povědomí návštěvníků, že přichází do CHKO)	komplikované umístění směrových tabulí k turistickým cílům
Výhoda starousedlíků na většině území MAS	malé možnosti využití volného času během špatného počasí (např. bazén atd.)
částečně zachovalá původní architektura	špatná propagace malých turistických cílů
Příležitosti	Hrozby
propagace v rámci MAS (např. odborné video)	blízké sousedství atraktivních turistických cílů.
Jednání a spolupráce mezi obcemi atd. (propojení cyklostezek) PROJEKT celková koncepce cyklostezek	
blízké sousedství atraktivních turistických cílů	

PS Obnova a rozvoj venkova

Silné stránky	Slabé stránky
kvalitní spolkový život	Špatný stav místních komunikací
dobré životní prostředí zachovalá krajina	Špatný stav a vybavenost sportovišť v obcích
dopravní obslužnost do jednotlivých obcí (spolupráce obcí a poskytovatelů)	poškozené sakrální stavby
jedinečné přírodní úkazy	přerostlá stromová zeleň
odpadové hospodářství – třídění odpadů	poškozené chodníky a nedostatek chodníků, pěšin
spolupráce se všemi obcemi	MAS leží na území CHKO
vstřícnost veřejné správy vůči občanům	nedostatečné propojení sítí obecních cyklostezek
bezpečnost v obcích, nízká kriminalita	vandalismus v centrech měst
mateřské školy téměř ve všech obcích	vysoká imisní zátěž (např. staré kotle v domácnostech)
	Špatný stav stezek pro turisty ve významných lokalitách
	nedostatek středních škol
	nedostatek VOŠ
Příležitosti	Hrozby
Obce jako vhodné místo pro rodinný život	Omezení činnosti ze strany CHKO
zachování místních obecních tradic	odliv chytrých mozků, stárnutí obyvatel
trvalá podpora spolků	nekvalitní páteřní silniční síť
podpora podnikání v návaznosti na snížení zaměstnanosti	nejisté příjmy do rozpočtů obcí
vytvoření možností pro další výstavbu rodinných domů	rušení malých obcí
spolupráce s podnikateli v oblasti cestovního ruchu	přílišná administrativa pro obecní úřady
rozšíření turistických cest v turisticky významných oblastech	povinná centralizace obcí (meziobecní spolupráce)
single track	oddalování státní správy pro občany
podpora obcí turistického ruchu	nebezpečí rušení policejních služeben a pošt
	úbytek/odliv turistů (jiné atraktivity, finance, malá nabídka služeb, využití volného času)

církevní restituce

Komentované oblasti smíšenými skupinami

Doprava a dopravní obslužnost

Skupina č. 1: Jako nedostatek vidí stav místních komunikací a spoje místní dopravy jako řešení vidí zajištění přímých spojů i do větších měst

Skupina č. 2: nedostatky málo přechodů pro chodce, řešení doplnění přechodů pro chodce.

Vybavenost obcí, veřejná prostranství, technická infrastruktura

Skupina č. 1: Nedostatek: Nezáměr občanů. Řešení: koordinace termínů akcí v obcích (nově SMS, vybudování) jejich vize je spolupráce obcí (DSO) odpady, sečení příkopů.

Skupina č. 2: jako nedostatky vidí ● chybějící obchod v Pěkově ● nedostatek městského mobiliáře jako řešení vidí pečovatelskou službu z Police n. M. (dovoz potravin apod.), obnova a sjednocení ● Bukovice chybí přechody pro chodce – řešením by byly úpravy jednotlivých míst dopravního značení.

Skupina č. 3: Nedostatek cyklostezek, řešení tvorba koncepce (nad obecní) regionální úrovně, vize: rodinné výlety v rámci MAS (infotabule, občerstvení, parkování apod.)

Životní prostředí

Skupina č. 1: nedostatek CHKO a Natura 2000

Skupina č. 2: nedostatek - znečištění ovzduší z lokálních topidel řešení: výměna za ekologická topidla (financování z krajských dotací). ● Vypouštění odpadních vod, řešení: povolení k vybudování septiků, které by nahradili domácí čistírny vody ● nedostatek environmentální výchovy, řešení – vzdělávací programy pro školy

Skupina č. 3 nedostatky: omezení CHKO (střechy vysazování stromů atd.) finančně nás to postihuje, řešení příspěvky financí na úhradu rozdílu ceny tzn. finanční kompenzace (např. střech+krytina a barva), vize lepší komunikace s CHKO a spolupráce obcí.

Veřejné služby – školství a sociální služby

Skupina č. 1: Nedostatek ● udržitelnost malotřídek a MŠ ● Mobilní pečovatelská služba **Skupina č. 2:** ●nedostatek sociálních služeb v obcích, řešení: posílení terénní služby **Skupina č. 3** nedostatky: ●nedostatek terénních pracovníků – finanční nákladnost řešení: jejich podpora ● nedostatek školních autobusů řešení bezpečná doprava dětí do školy vize školní autobus

Veřejná správa, komunikace s občany, podnikateli a dalšími subjekty v území, bezpečnost a obcí a v území MAS

Skupiny č. 1: nedostatky: ● Bukovice a Česká Metuje – nedostatečná komunikace s občany jako řešení vidí personální posílení a informativní letáky ● Zhoršující se bezpečnost v obci jako řešení navrhuji kamerový systém **Skupiny č. 2** nedostatky stát neustále něco nakazuje/přikazuje

Další oblasti

Skupina č. 1: Nedostatek ● nekontrolované centrální vyžití volného času pro mládež, řešení: zajištění doprav do center pro mládež vize: centrální systém volného vyžití pro mládež a děti

Povinná příloha č. 4: Komunitní projednávání ISÚ MAS Stolové hory: Závěrečná zpráva z veřejného projednání

Veřejné projednání, 16. 6. 2014 Police nad Metují

Veřejné projednání probíhalo napřed v Polici nad Metují v Pellyho domech od 18:00 hod. Projednání bylo přístupné široké veřejnosti a předem bylo oznámeno na webových stránkách MAS Stolové hory a v některých obcích patřící do MAS. Projednání bylo zahájeno v 18:00 hod. Přivítání účastníků a úvodního slova se ujal místostarosta města Police nad Metují Mgr. Jiří Škop. Poté předal slovo panu Ing. Jiřímu Škodovi, jednatelem zpracovatelské firmy Integrované strategie území: Východočeská rozvojová s. r. o., ten seznámil zúčastněné s programem projednávání a zahájil 2. bod programu: informace o MAS, její cíle a aktuální stav ustavování, poté došlo k aktivní participaci všech účastníků ve skupinách, kde měli možnost zapojení do diskuze a formulace svých návrhů. Účastníci projednávání se vyjadřovali k tématům: zemědělství a zemědělské podnikání, lesnictví využití půdy; cestovní ruch; podnikání, ekonomika, zaměstnanost; doprava a dopravní obslužnost; vybavenost obcí, veřejná prostranství, technická infrastruktura; veřejná správa, komunikace s občany, podnikateli a dalšími subjekty v území, bezpečnost v obcích a v území MAS; životní prostředí; veřejné služby – školství, sociální služby; v případě potřeby další oblasti/témata nepokrytá výše uvedenými. Zúčastněné osoby se v době projednávání měli možnost seznámit s výsledky dotazníkového průzkumu, který probíhal v první polovině měsíce května. V závěru jednání, kromě zakončení projednání, proběhlo i informování o dalším postupu vypracování ISÚ.

Veřejné projednání, 18. 6. 2014 Hronov

Veřejné projednávání ve městě Hronov probíhalo od 18:00 hod v sále Josefa Čapka a bylo velmi podobné projednávání v Polici nad Metují. Po příchodu zúčastněných osob bylo od 18:00 zahájeno sezení. Přivítání a úvodní slovo podal pan místostarosta města Hronov Mgr. Josef Thér, poté se slova ujal Ing. Jiří Škoda ze zpracovatelské společnosti Integrované strategie území (Východočeská rozvojová s. r. o.), který informoval hosty o MAS, jejích cílech, aktuálním stavu ustavování a o zpracování Integrované strategie území MAS Stolové hory. Jeho kolegyně Dita Leinweberová poté seznámila účastníky projednání s hlavními výsledky dotazníkového průzkumu, které měli k dispozici k nahlédnutí po celou dobu projednávání. Po ukončení tohoto bodu utvořili zúčastněné osoby skupiny, ve kterých se stejně jako ve veřejném projednání v Polici nad Metují vyjadřovali již k výše uvedeným oblastem a navrhovali řešení jednotlivých slabých stránek a vize. Tyto návrhy byly pečlivě zaznamenávány do listinné podoby tak, aby mohli být použity do návrhové části Integrované strategie území. Nakonec proběhl závěr projednání a informování o dalších postupech v MAS Stolové hory. Obě projednání byla ukončena přibližně v 20:00 hod.

Zjištění z veřejného projednávání

Veřejné projednávání, 16. 6. 2014 Police nad Metují

Zjištění z veřejného projednávání v Polici nad Metují je přehledně zobrazeno v následující tabulce.

Dané téma	Nedostatek, slabá stránka	Řešení	„Vize“
Zemědělství a zemědělské podnikání, lesnictví využití půdy	Nedostatečná skladba lesa (monokultury)		
	Nelegální těžba dřeva		
Cestovní ruch	Nedostatečná propagace celku „Stolové hory“		Marketingová značka Stolové hory
	Oblast Kladské pomezí je neznámý pojem pro turisty	Podchycení názvu Náchozsko, Hronovsko atd.	
	Malá propagace tradičních akcí	Vytvoření portálu tradičních akcí	
	Nedostatečná infrastruktura CR		Cyklostezka Stolové hory
Doprava a dopravní obslužnost	Nedostatečná propojenost českých drah s cyklisty	Větší propojenost českých drah s cyklisty	Ekologická doprava
Vybavenost obcí, veřejná prostranství, technická infrastruktura	Nedostatek dětských hřišť	Výstavba hřišť a dovybavení stávajících dětských hřišť	
Veřejná správa, komunikace s občany, podnikateli a dalšími subjekty v území, bezpečnost a obcích a v území MAS	Nedostatečná komunikace s organizacemi v oblasti CR (Branka o. p. s., Des. Spol. Broumovsko atd.)		
Životní prostředí	Záplavové území řeky Metuje		
	Vysoká produkce bioodpadu	Likvidace bioodpadu	Environmentální osvěta, svozová firma pro MAS
Veřejné služby – školství a sociální služby	Nedostatek sociálních služeb v menších obcích	Podpoření akcí (nákup investičního vybavení), vytvoření pracovních míst v sociálních službách za příspěví fin. příspěvku	Čerpání financí na tradiční kulturní a jiné akce, zajištění sociálních služeb soukromým sektorem (např. z Police nad Metují do dalších okolních obcí)
Podnikání, ekonomika, zaměstnanost	Nedostatek pracovních míst v drobném podnikání a cestovním ruchu	Podpora vzniku nových pracovních míst (pobídky pro firmy, podni-	

	katele), využití přešhraničního potenciálu (podnikání, služby, dětská hřiště atd.)

Veřejné projednání, 18. 6. 2014 Hronov

Na tomto veřejném projednání byly vytvořeny dvě skupiny, které se vyjadřovaly k daným tématům.

Dané téma	Nedostatek, slabá stránka	Řešení	„Vize“
Zemědělství a zemědělské podnikání, lesnictví využití půdy	Zapomenutá historie zemědělství		Zemědělské farmy, kde by se návštěvníkům znázorňovaly ukázky historických řemesel
	Malá podpora místních podnikatelů (zemědělců)		Potenciál v území
Cestovní ruch	Nedostatek propagace, turisté nemají motivaci se zde zastavit	Propagaci k přilákání turistů, agroturistika, zařazení do GPS apod., doplnění infrastruktury	Oblast cestovního ruchu – nebude zde těžký průmysl
	Neochota lidí a personálu zemědělství a zemědělského podnikání		
	Lesnictví - využití půdy		
	Nedostatečná kvalifikace personálu – zejména jazyk a vzdělání		
	Velká koncentrace turistů na tradičních místech (Adršpach apod.)	Nalákání turistů na méně propagovaná města, zvýšení infrastruktury zejména ubytování	
	Malá propagace turistických míst za špatného počasí		Propagace dalších turistických cílů i přešhraniční oblasti
	Nedostatečná nabídka turistických možností	Podpora agroturistiky	
Neprojozenost cyklotras			
Doprava a dopravní obslužnost	Nedostatek parkovacích míst		
	Bezpečnost na silnicích	Zpomalovací pruhy, semaforey proti rychlé jízdě	
	Lesní stezky a cyklostezky	Rozvoj spolupráce vlastníků lesa a majite-	

		lů komunikací – lesní cesty, cyklostezky	
	Doprava v Náchodě a dále směrem na Hronov	Zmenšení počtu pohybujících se kamionů ve městě	Obchvat Náchoda k Hronovu a Hronova
Vybavenost obcí, veřejná prostranství, technická infrastruktura	Nedostatek míst přístupných pro těžko se pohybující tzn. nedostatek bezbariérových míst ve městě Hronov		
	Nedostatečná propagace měst	Zlepšení propagace a zavedení interaktivních informačních panelů	Potenciál území
	Nedostatečný stav místních komunikací	Větší podpora z dotačních programů	Potenciál a oprava místních komunikací
Veřejná správa, komunikace s občany, podnikateli a dalšími subjekty v území, bezpečnost a obcí a v území MAS	Nedostatek vyplnění volného času pro seniory	Tvorba volnočasových aktivit pro skupiny	
	Nedostatečná pochůzková činnost Policie ČR	Řešení větší informovanost občanů prostřednictvím sdělovacích prostředků (rozhlas atd.), posílení pochůzkové činnosti policie	Zájem občanů o veřejné dění
Životní prostředí	Nedostatek zeleně		
	CHKO Broumovsko - omezující		
	Eroze půdy	Zřízení remízků proti erozi	
	Nadbytečné množství bioodpadu	Sběr a likvidace bioodpadu	
	Prašnost		
	Nedostačující protierozní opatření	Poldry	
	Nedostatečné třídění odpadů	Osvěta v ZŠ na třídění odpadů a celková ochrana přírody tzn. ekologická výchova	Třídění odpadů.
Veřejné služby – školství a sociální služby	Nedostatečná jazyková vybavenost – dětí, učitelů		
	Chybějící doplňkové vzdělání	Celoživotní vzdělávání – kurzy a univerzita třetího věku, setkávání generací	
	Chybějící odlehčovací služby (stacionáře) pro starší občany a to krátkodobě	Denní stacionář pro seniory	

Podnikání, ekonomika, zaměstnanost	Nedostatek pracovních míst	Nalákání větších firem do regionu	
	Neochota pracovat – vysoká podpora v nezaměstnanosti		
	Omezování z EU (dovoz ovoce a zeleniny z ciziny atd.)	Podpora z EU	Stejné podmínky z EU pro podnikání ve všech zemích
Kultura	Nedostatek volnočasových aktivit pro rodiny s dětmi	Volnočasové aktivity pro rodiny s dětmi i za nepříznivého počasí	

26 Nepovinné přílohy

Příloha č. 1: Tab. 57: Seznam evidovaných kulturních památek

Obec	Katastrální území	Památka	Číslo rejstříku	Umístění
Bezděkov nad Metují	Bezděkov nad Metují	Kostel sv. Prokopa	35502/6-1496	Bezděkov nad Metují
	Bezděkov nad Metují	Smírčí kříž Cyrilo-metodějský - Baba	30457/6-1497	V zahradě čp. 146
Bukovice	Bukovice	Venkovský dům	25785/6-1635	Bukovice 3
	Bukovice	Sloup se sochou P. Marie	25785/6-1635	V zahradě školy
Česká Metuje	Česká Metuje	Smírčí kříž Cyrilo-metodějský	20259/6-1568	Vpravo u silnice od Žďáru nad Metují
Machov	Machov	Kostel sv. Václava	25194/6-1790	Machov
	Machov	Sloup se sochou P. Marie Bolestné	29932/6-1791	náměstí Machova
	Machov	Venkovská usedlost	30665/6-1794	Machov 24
	Bělý	Venkovská usedlost	18896/6-1793	Bělý 36
	Machovská Lhota	Zemědělský dvůr	21506/6-1797	Machovská Lhota 41
	Machovská Lhota	Fara Kubečkova	24692/6-1796	Machovská Lhota 54
	Machovská Lhota	Kříž	45355/6-1792	Machovská Lhota 10
	Nížká Srbská	Venkovská usedlost	13999/6-1799	Nížká Srbská 24
	Nížká Srbská	Venkovský dům	15517/6-1795	Nížká Srbská 39
	Nížká Srbská	Kovárna	38139/6-1798	u silnice z Bezděkova do Machova 47
Police nad Metují	Police nad Metují	kaple hřbitovní	38101/6-1842	Police nad Metují
	Police nad Metují	hřbitov, z toho jen: ohradní zeď	101051	Police nad Metují

Police nad Metují	socha Nanebevzetí P. Marie	29866/6-1852	vrch Záměstí u zahrádek nad Žďárskou ulicí
Police nad Metují	socha P. Marie	16649/6-1841	Na Babí
Police nad Metují	socha sv. Jana Nepomuckého	25817/6-1850	Kostelní čp. 107
Police nad Metují	socha sv. Prokopa	31965/6-1851	Kostelní čp. 3
Police nad Metují	socha sv. Václava	33817/6-1853	vrch Záměstí
Police nad Metují	sloup se sochou P. Marie	28950/6-1849	Masarykovo nám.
Police nad Metují	sloup se sochou sv. Antonína Paduánského	100813	okraj města
Police nad Metují	sloup s krucifixem	100812	vedle klášterního kostela
Police nad Metují	sloup sv. Marka	17839/6-1861	Na Zakopanici
Police nad Metují	pomník bojů proti fašismu	18555/6-1845	hřbitov
Police nad Metují	Pomník obětem II. sv. války	21294/6-5211	podloubí radnice
Police nad Metují	Socha - sloup Selendrův	20424/6-1848	Kostelní čp. 2
Police nad Metují	Kašna	24565/6-1854	Masarykovo náměstí
Police nad Metují	Klášter	37069/6-1843	Komenského nám. čp. 1
Police nad Metují	Základní škola	27603/6-1846	Hvězdecká čp. 15
Police nad Metují	Měšťanský dům	29494/6-4723	Masarykovo nám. čp 19

	Police nad Metují	Měšťanský dům	100236	Tomkova čp. 39
	Police nad Metují	Radnice	21595/6-1847	Masarykovo nám. čp. 98
	Police nad Metují	Venkovský dům	51124/6-6228	Žďárská čp. 117
	Police nad Metují	Venkovský dům	23068/6-5422	Žďárská čp. 131
Suchý Důl	Suchý Důl	Venkovská usedlost	29495/6-4421	Suchý Důl 1
	Suchý Důl	Venkovská usedlost	28845/6-4424	Suchý Důl 28
	Suchý Důl	Venkovská usedlost	30132/6-4423	Suchý Důl 27
	Suchý Důl	Krucifix	41115/6-1894	náves
	Suchý Důl	Sochy - soubor soch Vambeřické cesty	32661/6-1890	v poli nad Suchým Dolem a Velkou Ledhují
	Suchý Důl	Venkovská usedlost	15699/6-1896	Suchý Důl 112
	Suchý Důl	Venkovská usedlost	21671/6-4425	proti Obecnímu úřadu 30
	Suchý Důl	Venkovská usedlost	24715/6-4422	Suchý Důl 3
	Suchý Důl	Kaple Lurdská	50510/6-6157	ve svahu u lesa, Suchý Důl
	Slavný	Sloup se sochou sv. Jana Nepomuckého	101426	na návsi, Slavný
	Slavný	Krucifix	101610	na návsi, Slavný
Velké Petrovice	0	0	0	0
Žďár nad Metují	Žďár nad Metují	Sousoší Kristus na Hoře Olivetské	34785/6-1928	nad Bukovickým mlýnem
	Žďár nad Metují	Hrad Vlčinec, zřícenina	32038/6-1929	ostrožna obtékaná ze Z a J Metují a z V vymezená žel. tratí

	Žďár nad Metují	Kaple sv. Kříže	102469	Ostaš
	Žďár nad Metují	Pamětní kámen - pamětní deska v motlitebně	31523/6-1930	hora Ostaš, sluj Českých bratří
Hronov	Hronov	Venkovský dům - Zejdlova chaloupka	26201/6-1620	Husova 80
	Hronov	Venkovský dům - Kalinův	28201/6-1611	Jiráskova 73
	Hronov	Kostel Všech svatých	32158/6-1612	Hronov
	Hronov	Sloup se sochou P. Marie	37752/6-1617	nám. Československé armády
	Hronov	Hrob Aloise Jiráska	18780/6-1619	nový hřbitov
	Hronov	Jiráskovo divadlo	16131/6-1615	nám. Československé armády 500
	Hronov	Socha Aloise Jiráska	15590/6-1618	v parku za rodným domem A. Jiráska
	Hronov	Vila	50350/6-6133	Jiřího z Poděbrad 22
	Hronov	Venkovský dvůr tzv. tvrz	49638/6-6036	Dvorská 49
	Hronov	Venkovský dům - rodný domek Aloise Jiráska	42093/6-1614	Jiráskova 90
Žďárky	0	0	0	0
Vysoká Srbská	Zlíčko	Venkovský dům	31378/6-1921	Zlíčko 8
Stárkov	Stárkov	Fara	23575/6-1886	Stárkov 73
	Stárkov	Sloup se sochou P. Marie	23705/6-1888	nám., Stárkov
	Stárkov	Sousoší ukřižování	11949/6-5624	Za kostelem
	Stárkov	Křížová cesta	11956/6-5578	při cestě za kostelem
	Stárkov	Kaplička čtrnácti sv. pomocníků	12045/6-5653	na konci křížové cesty
	Stárkov	Zámek Stárkov	45536/6-1883	Stárkov 1

	Stárkov	Radnice	42076/6-1884	Stárkov 82
	Stárkov	Socha sv. Jana Nepomuckého	86956/6-1887	na cestě ke kostelu
	Stárkov	Kostel sv. Jana Pěstouna	47228/6-1885	Stárkov
	Horní Dřevíč	Vodní mlýn Dřevíč (od 23. 2. 2013)	105036	Horní Dřevíč 3
Velké Poříčí	Velké Poříčí	Základní škola	10210/6-5790	náměstí 320
Náchod	Náchod	Kostel sv. Jana Křtitele	17803/6- 1469	Náchod
	Náchod	Kostel sv. Michala	15255/6-1467	Komenského
	Náchod	Kostel sv. Vavřince	45187/6-1464	Masarykovo nám.
	Náchod	Kaple Zvěstování P. Marie	29044/6-1470	Náchod
	Náchod	Vojenský hřbitov - areál vojenských pohřebišť z válek 1762, 1866	18963/6-1485	Náchod
Náchod	Náchod	Pranýř	19374/6-1478	Masarykovo náměstí 1
	Náchod	Městské opevnění	31935/6-1481	Náchod
	Náchod	Krucifix	12202/6-6013	Českoskalická
	Náchod	Krucifix	12203/6-6016	zahrada čp. 465
	Náchod	Krucifix	12204/6-6014	rozcestí ulic Dobrošovská a Purkyňova, u hotelu Hron čp. 436
	Náchod	Krucifix	50490/6-6030	Příkopy
	Náchod	Socha Jana Nepomuckého	33220/6-1473	Masarykovo náměstí
	Náchod	Socha sv. Václava	35559/6-1476	Komenského náměstí
	Náchod	Sousoší Nejsvětější Trojice	22558/6-1472	Masarykovo náměstí

Náchod	Sousoší Panny Marie Bolestné	19990/6-1472	v budově lékárny, Riegrova
Náchod	Sloup se sochou Panny Marie	36347/6-1471	Masarykovo náměstí
Náchod	Pomník obětem proti fašismu	28841/6-1488	horní část hřbitova
Náchod	Kašna	32542/6-1479	Hronova
Náchod	Kašna	38258/6-1475	Masarykovo náměstí
Náchod	Radnice stará	28115/6-1466	Masarykovo náměstí 1
Náchod	Škola bývalá s pamětní deskou	101747	Hrašeho 11
Náchod	Měšťanský dům	101764	Masarykovo náměstí 18
Náchod	Banka	101222	Palackého 20
Náchod	Měšťanský dům čp. 30	101213	nároží Palackého a Kramské ulice
Náchod	Radnice, s omezením: bez pamětní desky čp. 40	10739/6-1467	Masarykovo náměstí

Zdroj: <http://monumnet.npu.cz/pamfond/hledani.php>